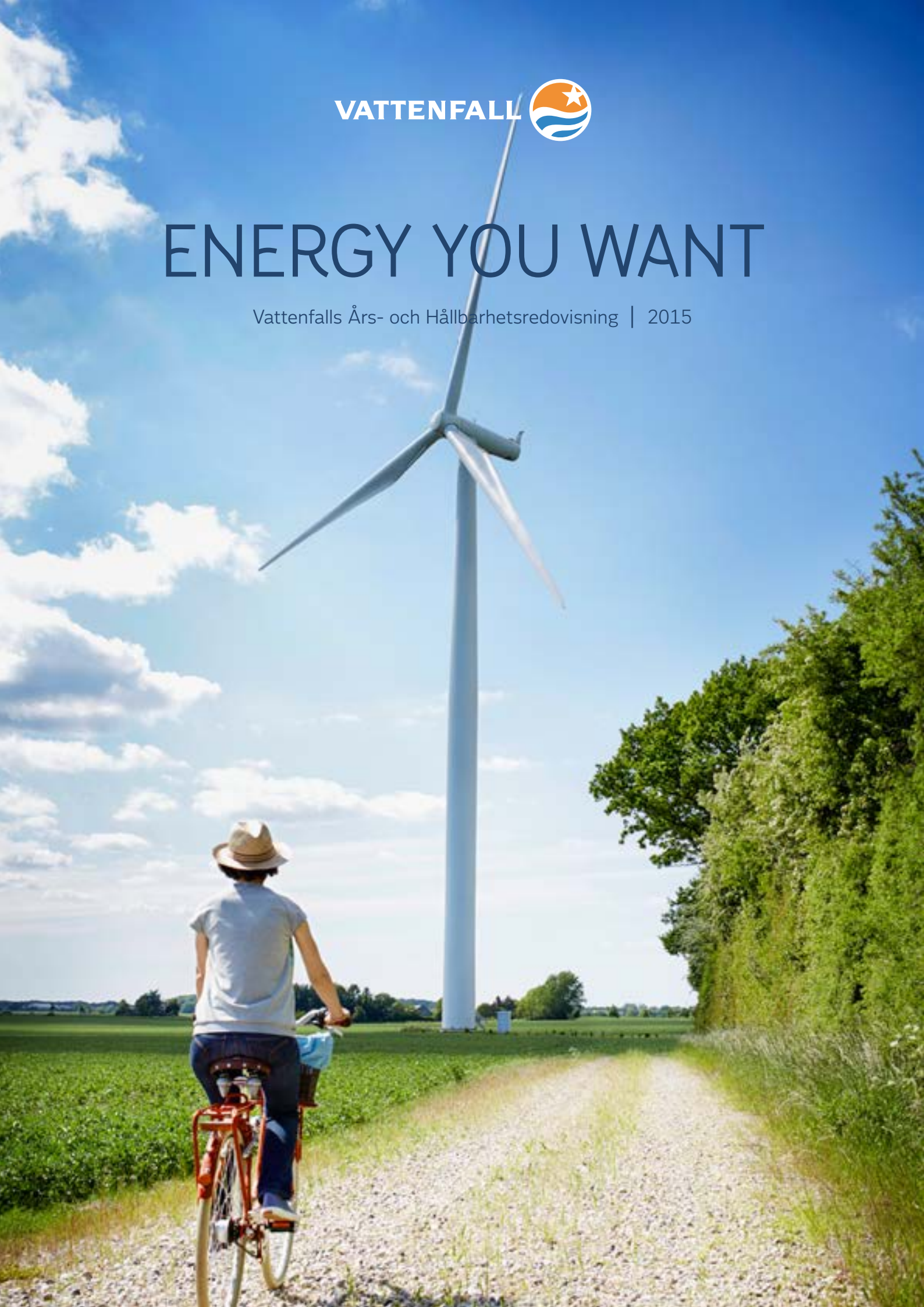

ENERGY YOU WANT

Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning | 2015

Om Års- och Hållbarhetsredovisningen

Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2015 innehåller ekonomisk, hållbarhets- och bolagsstyrningsinformation som vänder sig till en bred målgrupp och ska stödja intressenter i deras dialog med Vattenfall.

Rapportens första del är indelad i tre övergripande avsnitt.

- Avsnittet Översikt innehåller en översikt om Vattenfall och dess resultat, VD-ord, viktiga händelser 2015 samt Vattenfalls affärslandskap.
- Avsnittet Strategisk inriktning innehåller information om Vattenfalls marknader, strategi och mål.
- Avsnittet Utveckling under året innehåller en beskrivning av Vattenfalls finansiella och icke-finansiella resultat för 2015, inklusive för dess rörelsesegment.

Granskning av rapporten

Styrelsen och verkställande direktören för Vattenfall AB (publ), organisationsnummer 556036–2138, avger härmed Års- och Hållbarhetsredovisning för 2015, omfattande sidorna 4–5, 9–10, 31–33, 56–153. Förvaltningsberättelsen, omfattande sidorna 4–5, 9–10, 31–33, 56–78, har granskats enligt vad som anges i revisionsberättelsen på sidan 152. Sidorna angivna i GRI-index är översiktligt granskade enligt bestyrkande-rapporten på sidan 153.

Redovisning enligt GRI G4, nivån "Core"

Vattenfall har rapporterat enligt Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer sedan 2003. För 2015 fortsätter Vattenfall att följa GRI G4, på nivå "Core". Vattenfalls mål är att informera om hållbarhetsresultat genom att beskriva hur Vattenfall hanterar

ekonomiska, miljö- och samhällsrelaterade utmaningar och möjligheter. Vattenfall använder ramverket för GRI som utgångspunkt för sin rapportering för att det tydligt ska framgå av rapporten hur hållbarhet inkluderas såväl i den övergripande strategin som i den dagliga verksamheten.

I GRI-indexet på sidorna 165–170 finns en översikt av de aspekter, indikatorer och branschspecifika tillägg som ingår i Vattenfalls hållbarhetsredovisning. Där lämnas även information om redovisningens omfattning, avgränsningar och utestående information. Vattenfall följer även FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Vattenfall använder sin Års- och Hållbarhetsredovisning för att redovisa sitt arbete med FN:s Global Compact (UNGC), och korsreferenser mellan UNGC och GRI finns i GRI-indexet.

Nästa steg för Vattenfalls hållbarhetsredovisning

Under 2016 kommer Vattenfall att arbeta för revidering av hela Års- och Hållbarhetsredovisningen och utvärdera hur detta skulle kunna bidra till att stärka Vattenfalls övergripande hållbarhetsarbete. Vattenfall kommer också att göra bolagsstyrningsrapporten mer transparent för att uppfylla de kommande kraven i det nya EU-direktivet om icke-finansiella upplysningar.

Ytterligare information om Vattenfalls verksamhet och hållbarhetsarbete finns på www.vattenfall.com/sustainability

Prognoser och framtidsinriktad information

Detta dokument innehåller framtidsinriktad information som baseras på Vattenfalls nuvarande förväntningar. Även om Vattenfalls ledning bedömer att dessa förväntningar är rimliga kan ingen garanti lämnas att dessa förväntningar kommer att visa sig korrekta. Den framtidsinriktade informationen innefattar risker och osäkerheter som på ett väsentligt sätt kan påverka framtida resultat. Informationen baseras därvid på vissa antaganden, inklusive sådana som hänför sig till ekonomiska förhållanden i allmänhet på bolagets marknader och efterfrågenivån på bolagets produkter. Utfallet kan komma att variera väsentligt jämfört med vad som framgår i den framtidsinriktade informationen, bland annat beroende på förändrade förutsättningar avseende ekonomi, marknad och konkurrens, lagkrav och andra politiska åtgärder och variationer i valutakurser, jämte andra faktorer som omnämns i årsredovisningen.

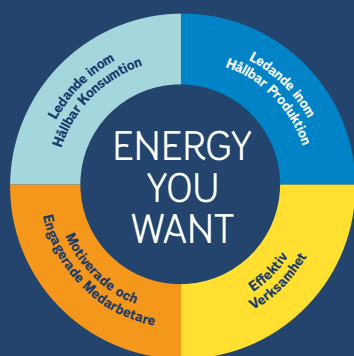
Den engelska versionen av Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning är en översättning av det svenska originalet som är den bindande versionen.

Avrundningsdifferenser kan förekomma i detta dokument.

Vattenfall är verksamt inom alla delar av energivärdekedjan: från el- och värmeproduktion till distribution, optimering och trading, energitjänster och försäljning. Företaget påverkar såväl människor som samhälle och miljö och har ofta djupa rötter i de samhällen där verksamhet bedrivs. Vattenfalls cirka 28 600 medarbetare arbetar varje dag för att försörja samhället med energi på ett tillförlitligt, säkert och hållbart sätt.

Att inta en ledande roll i och dra nytta av omställningen till ett hållbart energisystem inom hela värdekedjan i norra Europa är en central del i Vattenfalls långsiktiga strategi.

Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2015 återspeglar koncernens strategi och verksamhet. Rapporten kretsar kring de fyra strategiska ambitionerna:

- Ledande inom Hållbar Konsumtion
- Ledande inom Hållbar Produktion
- Effektiv Verksamhet
- Motiverade och Engagerade Medarbetare

I korthet

Detta är Vattenfall	4
Årets resultat	5
VD-ord	6
Viktiga händelser	9
Vattenfalls affärslandskap	11

Strategisk inriktning

Energimarknaden	13
Strategi	18
Investeringsplan	24
Mål och utfall	26
Intressentdialog	28

Utveckling under året

Finansiell utveckling	31
Ansvarsfulla inköp	34
Rörelsesegment	36
Våra medarbetare	52

Bolagsstyrning

Bolagsstyrningsrapport	56
Styrelsen	66
Koncernledningen	68
Förslag till årsstämman	69

Risker och riskhantering

	70
--	----

Finansiell information

Koncernens finansiella rapporter, inklusive kommentarer	79
Koncernens noter	90
Moderbolagets finansiella rapporter	135
Moderbolagets noter	140
Revisionsberättelse	152
Översiktlig bestyrkanderapport	153
Icke-finansiella noter	154
Femårsöversikt hållbarhetsdata	157
Kvartalsöversikt	158
Tioårsöversikt	159
Definitioner och beräkningar av nyckeltal	160
Fakta om Vattenfalls marknader	162
GRI-index	165
Ordlista	171
Kontakter och finansiellt kalendarium	173

DETTA ÄR VATTENFALL

“Energy You Want” – Vattenfalls vision är att vara en engagerad partner till såväl sina kunder som samhället i stort genom att erbjuda lättillgängliga och innovativa energilösningar. Vattenfall har som mål att vara ledande inom hållbar produktion och därigenom trygga en tillförlitlig och kostnadseffektiv energiförsörjning. Vattenfall har också en vision att bli klimatneutralt till 2050.

Vattenfall har cirka 6,2 miljoner elkunder, 3,2 miljoner elnät kunder och 2,1 miljoner gaskunder. Koncernen är en av Europas största el- och värmeproducenter. Elproduktionen och värmeförsäljningen uppgick till 173,0 TWh respektive 22,6 TWh under 2015. Vattenfalls huvudmarknader är Danmark, Finland, Nederländerna, Storbritannien, Sverige och Tyskland. Koncernen har cirka 28 600 anställda. Moderbolaget Vattenfall AB ägs till 100% av svenska staten och huvudkontoret ligger i Solna, Sverige.

Elförsäljning, TWh:

197,2

Värmeförsäljning, TWh:

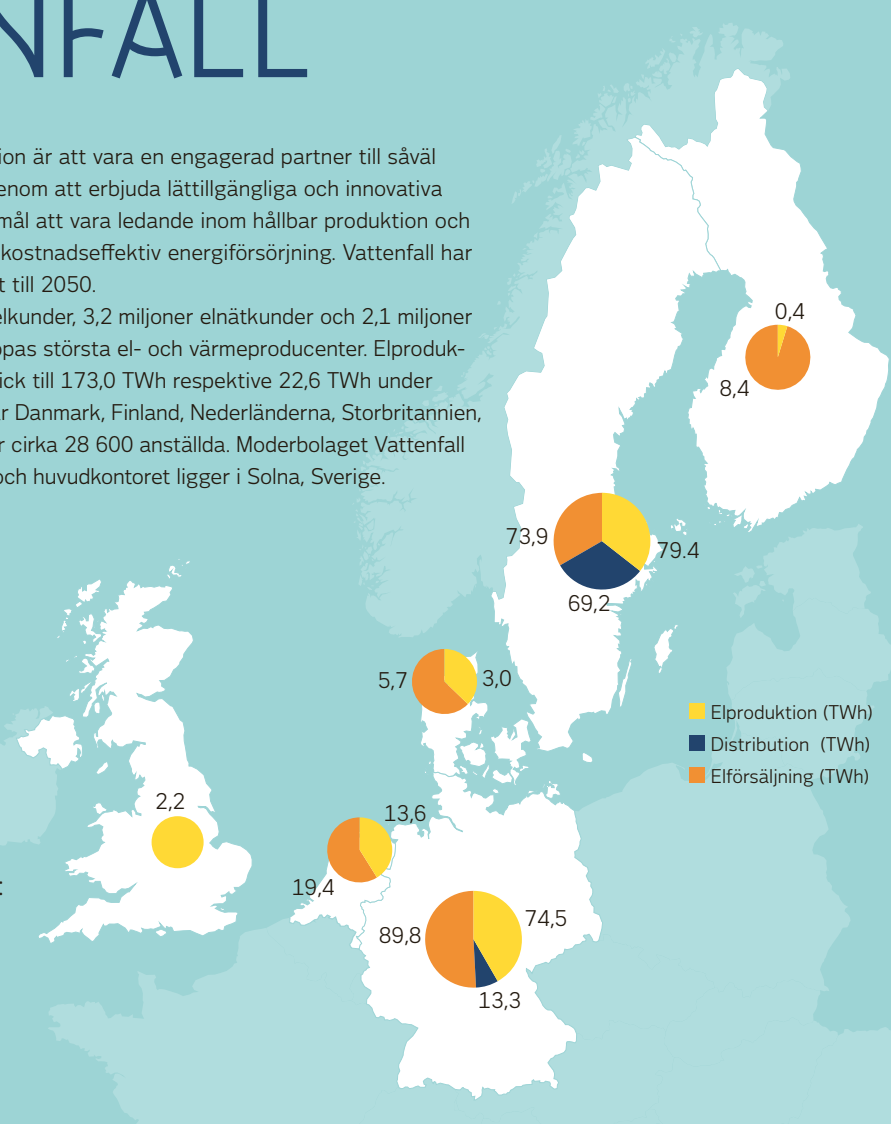
22,6

Antal elkunder:

6 225 000

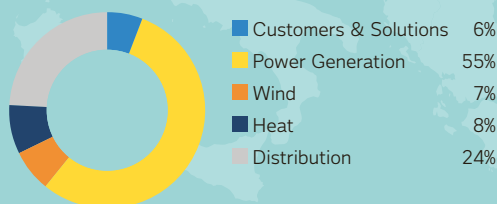
Gasförsäljning, TWh:

50,7

■ Elproduktion (TWh)
■ Distribution (TWh)
■ Elförsäljning (TWh)

Rörelsesegment i % av underliggande rörelseresultat¹⁾

1) Exklusive Övrigt och Elimineringar.

Årets resultat

- Nettoomsättningen uppgick till 164 510 MSEK (165 945).
- Underliggande rörelseresultat uppgick till 20 541 MSEK (24 133).
- Rörelseresultatet uppgick till -22 967 MSEK (-2 195). Det har påverkats negativt av jämförelsestörande poster på 43,5 miljarder SEK (26,3), varav nedskrivningar på 36,8 miljarder SEK (23,8).
- Årets resultat efter skatt uppgick till -19 766 MSEK (-8 284). Det har netto efter skatt belastats med jämförelsestörande poster på 32,2 miljarder SEK (20,4).
- Elproduktionen uppgick till 173,0 TWh (172,9).

Nyckelfakta	2015	2014	Förändring, %	2015 (MEUR) ¹	2014 (MEUR) ¹
Nettoomsättning, MSEK	164 510	165 945	-0,9	17 902	18 058
Rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar (EBITDA), MSEK	32 754	41 038	-20,2	3 564	4 466
Rörelseresultat (EBIT), MSEK	-22 967	-2 195	-	-2 499	-239
Underliggande rörelseresultat ² , MSEK	20 541	24 133	-14,9	2 235	2 626
Årets resultat, MSEK	-19 766	-8 284	-	-2 151	-901
Internt tillförda medel (FFO), MSEK	29 009	32 131	-9,7	3 157	3 496
Nettoskuld, MSEK	64 201	79 473	-19,2	6 986	8 648
Justerad nettoskuld, MSEK	137 585	158 291	-13,1	14 972	17 225
Avkastning på sysselsatt kapital, %	-8,2	-0,7			
Skuldsättningsgrad, netto, %	55,4	61,9			
Internt tillförda medel (FFO)/justerad nettoskuld, %	21,1	20,3			
Justerad nettoskuld/EBITDA, ggr	4,2	3,9			
Elproduktion, TWh	173,0 ³	172,9	0,1		
– varav vattenkraft	39,5	34,3	15,2		
– varav kärnkraft	42,2	49,9	-15,4		
– varav fossilkraft	84,0 ³	82,7	1,6		
– varav vindkraft	5,8	4,1	41,5		
– varav biobränsle och avfall	1,5	2,0	-25,0		
Elförsäljning, TWh	197,2	199,0	-0,9		
Värmeförsäljning, TWh	22,6	24,1	-6,2		
Gasförsäljning, TWh	50,7	45,5	11,4		
CO ₂ -utsläpp, Mton	83,8	82,3	1,8		
Antal anställda, heltidstjänster	28 567	30 181	-5,3		
Arbetsrelaterade olyckor (LTIF) ⁴	2,3	2,7	-14,8		

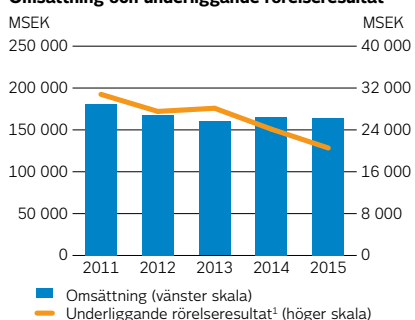
1) Omräkningskurs 9,1895 SEK/EUR. Värdet i EUR visas endast för att underlätta jämförelse mellan SEK och EUR.

2) Underliggande rörelseresultat definieras som rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster. För specifikation av jämförelsestörande poster, läs mer på sidan 81.

3) Värde har justerats jämfört med det värde som presenterades i Vattenfalls bokslutskommuniké 2015.

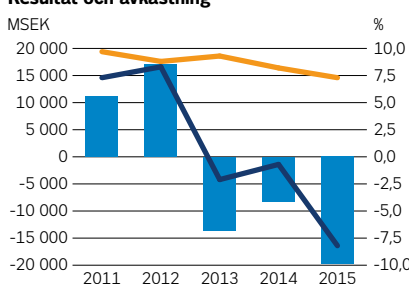
4) LTIF, Lost Time Injury Frequency, uttrycks i antal arbetsolyckor (per 1 miljon arbetade timmar), det vill säga arbetsrelaterade olyckor med frånvaro > 1 dag samt dödsolyckor. Mättet avser endast anställda inom Vattenfall.

Omsättning och underliggande rörelseresultat

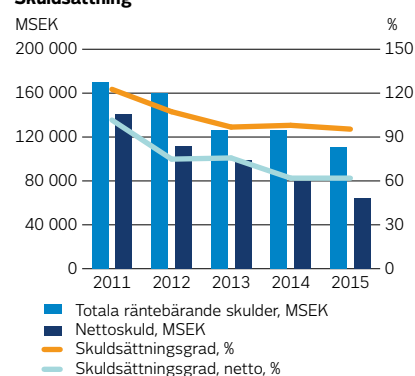
1) Rörelseresultat exkl jämförelsestörande poster.

Resultat och avkastning

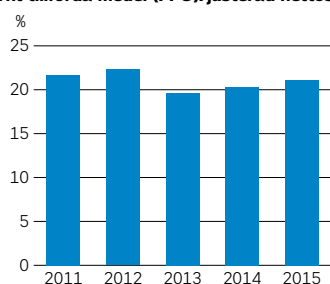

1) Årets resultat hänförelbart till ägare till moderbolaget.

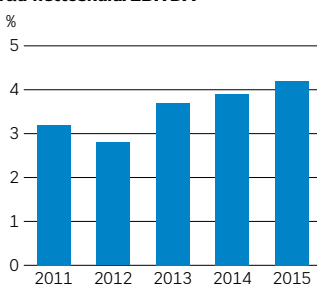
Skuldsättning

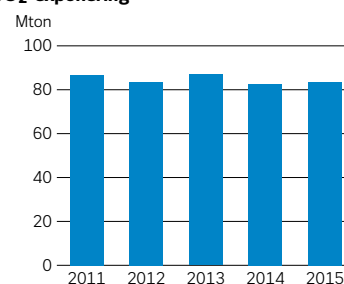
Internt tillförda medel (FFO)/justerad nettoskuld

Justerad nettoskuld/EBITDA

CO₂-exponering

»Stora och viktiga naturresurser såsom vatten- och vindkraft gör att jag är övertygad om att Sverige klarar omställningen till ett hundra procentigt förnybart system. Vi har flera alternativa vägar att välja mellan för att säkra den framtida energiförsörjningen, men kostnadseffektivitet och konkurrenskraft kommer definitivt att bli avgörande faktorer.«

HÖG FÖRÄNDRINGS- TAKT INOM VATTENFALL

Jag har nu varit VD på Vattenfall i över ett år och kan konstatera att den höga förändringstakt jag mötte när jag började inte har mattats av under det gångna året, varken för vårt bolag eller för branschen som helhet. Snarare tvärtom.

Just nu pågår ett paradigmskifte där storskalig elproduktion och den traditionella modellen för eldistribution utmanas av mer decentraliserade och individualiserade lösningar. Kunden blir alltmer integrerad i värdekedjan, vilket är en fantastisk utveckling. Det är utmanande för dagens traditionella energiföretag samtidigt som nya affärsmöjligheter skapas. Därtill sker omställningen mot ett helt förnybart energisystem i allt högre takt. Det är en omställning som Vattenfall i allra högsta grad stödjer, men som också är en utmaning att åstadkomma med dagens överkapacitet och låga energipriser.

Partner med enkla och innovativa energilösningar

Under 2015 utvecklade vi vår strategi med ambitionen att vara ledande i denna omställning. Hållbarhetsperspektivet fortsätter att genomsyra Vattenfalls strategiska ambitioner som är: Ledande inom Hållbar Konsumtion, Ledande inom Hållbar Produktion, Effektiv Verksamhet samt Motiverade och Engagerade Medarbetare. Ledande inom Hållbar Konsumtion där vi med kunden i fokus tillhandahåller de energismarta lösningar som vi ser att dagens och framtidens kunder önskar. Och vi utökade antalet kunder under året. Ledande inom Hållbar Produktion där vi ställer om vår produktionsportfölj till en produktion huvudsakligen med låga CO₂-utsläpp och som på sikt bidrar till ett helt förnybart energisystem med visionen att Vattenfall ska vara ett klimatneutralt bolag 2050. Motiverade och Engagerade Medarbetare som grundar sig i vår företagskultur med kunden i centrum där säkerhet, högpresterande

medarbetare och kompetenta ledare är självklara inslag. Effektiv Verksamhet som innebär att vi genom kontinuerlig översyn av vår kostnadsstruktur och investeringsplan säkerställer en anpassning till dagens väsentligt lägre energipriser samt upprätthåller tillfredställande finansiella nyckeltal, samtidigt som hållbarhet är en integrerad del i hela värdekedjan. Med en förändrad produktionsportfölj uppnår vi en mer diversifierad riskexponering mot energiprisernas framtida utveckling.

Året präglades av fortsatt omställning. För våra kunder har detta lett till satsningar på kundanpassade produkter och tjänster, bland annat systemlösningar för energieffektivisering och e-mobility. Vi har också fortsatt vidta åtgärder för att stärka vår balansräkning genom att fullfölja vårt besparingsprogram för 2015–2016, kritiskt granska investeringar och samtidigt realisera strategin genom att avyttra de delar av portföljen som inte betraktas som kärnverksamhet i det nya Vattenfall. Vår portföljomställning är en direkt konsekvens av strategin som grundar sig på omställningen till ett helt nytt energisystem. I Danmark har vi, genom försäljningen av ett kraftvärmeverk på Nordjylland, avyttrat vår sista fossila produktionsanläggning i landet. Vattenfalls produktionsmix kommer att förändras väsentligt om vi genomför den planerade avyttringen av vår brunkolsverksamhet. Det skulle resultera i en produktionsmix där specifika koldioxidutsläpp är bland de lägsta i förhållande till jämförbara energibolag i Europa.

Vattenfall utvecklar nya affärsmöjligheter för flera viktiga energilösningar. Vårt första brittiska solkraftprojekt, med en kapacitet på 5 MW och en årlig produktion tillräcklig för att förses 1 441 brittiska hushåll med el, kommer att tas i drift i slutet av mars 2016. Vår satsning på vindkraft har inte bara gjort oss till en stor spelare inom landbaserad vindkraftsproduktion i norra Europa, utan också till den näst största havsbaserade vindproducenten i världen. Det kan vi vara mycket stolta över.

Under 2015 installerade Vattenfall 445 MW i förnybar kapacitet. Vi invigde den havsbaserade vindkraftsparken DanTysk i Tyskland och den landbaserade vindkraftsparken Clashindarroch i Storbritannien. En rad åtgärder för att minska energibehovet bidrog till att vi överträffade årets energieffektiviseringsmål på 440 GWh och uppnådde en sänkning på 1 066 GWh. Under 2015 ökade Vattenfalls CO₂-utsläpp, vilket i huvudsak berodde på att stenkolkraftverket Moorburg i Hamburg, Tyskland togs i drift. Investeringsbeslutet togs under väsentligt skilda marknadsförutsättningar än de vi ser idag. Kraftverket är dock ett av de mest effektiva i Europa.

Vattenfall stödjer och tillämpar flera internationella riktlinjer och standarder för hållbarhet i sin verksamhet. Till exempel stödjer vi FN:s Global Compacts principer och tar genom detta tydligt ställning i frågor om mänskliga rättigheter, socialt och miljömässigt ansvarstagande.

Vi kan som bolag vara nöjda med det vi har åstadkommit inom hållbarhetsområdet under året, samtidigt som mycket arbete kvarstår. Jag är övertygad om att vår strategi kommer att driva på omställningen och utvecklingen i en allt högre takt mot ett långsiktigt hållbart företag.

Konsekvenser av ändrade marknadsförutsättningar

Den stora utmaningen under 2015 var fortsatt den påverkan som dagens mycket låga elpriser har på Vattenfalls lönsamhet och värderingen av våra tillgångar. I kombination med nya myndighetskrav ledde detta tyvärr till ytterligare nedskrivningar under sommaren. Vi kunde konstatera att Tysklands beslut att gradvis reducera sina koldioxidutsläpp skapade ökade risker för värdet av vår brunkolsverksamhet, vilket ledde till nedskrivning som följd. Därtill innebar de investeringar som krävdes för att upprätthålla dagens säkerhetskrav på våra svenska kärnkraftverk att vi inte längre såg förutsättningar för en lönsam produktion och tvingades därför besluta om tidigare nedläggning av två reaktorer, Ringhals 1 och 2. Fortsatt fallande priser och en effektskatt motsvarande 7 öre per kilowattimme har medfört att svensk kärnkraft befinner sig i en kritisk situation. De återstående reaktorerna behövs under många år framöver om vi på ett ansvarsfullt och kostnadseffektivt sätt ska kunna övergå till ett helt förnybart energisystem. Även vattenkraften, som är basen i vår långsiktiga kraftproduktion, drabbas nu hårt av kombinationen låga priser och mycket höga skatter.

Trots en fortsatt framgångsrik anpassning av vår kostnadsstruktur, med kostnadsbesparingar på cirka 30% under de senaste fem åren jämfört med kostnadsbasen 2010, innebar årets nedskrivningar återigen ett negativt resultat för helåret. Samtidigt kunde vi under året framgångsrikt utöka våra partnerskap med strategiska investerare till att även omfatta finansiella investerare. Fyra vindkraftsparker i Sverige är idag samägda med Skandia och en av våra största vindkraftsparker, Ormonde i Storbritannien, är numera samägd med AMF. Genom att ingå partnerskap i våra tillväxtinvesteringar uppnår vi högre investeringskapacitet trots de tuffa marknadsförutsättningarna och kan ytterligare utnyttja vår kompetens att bygga och driva vindkraftsparker.

Utsikter för 2016 och vägen framåt

Klimatavtalet som nåddes i Paris under COP21 var grundläggande för att forma det politiska ramverk som krävs för framtidens energisystem. En central utgångspunkt är givetvis det övergripande åtagandet om att begränsa den globala uppvärmningen till 2°C och därtill den gemensamma ambitionen om en begränsning till 1,5°C. En viktig aspekt för energisektorn är att avtalet kan bidra till att utveckla EU:s system för handel med utsläppsätter, EU ETS, med en koppling till andra handelssystem.

Den pågående omställningen av energisystemet är dramatisk, men också mycket spännande. Hela systemet kommer att förändras där rollerna mellan producenter och konsumenter luckras upp och där helt nya affärsmöjligheter kommer att uppstå. Jag är dock trygg med att den grund vi nu lagt i vår strategi och de anpassningsåtgärder vi vidtagit och måste fortsatt vidta kommer göra oss väl förberedda för att säkra vår position som en pålitlig partner till våra kunder och samhället. Vattenfall ska erbjuda innovativa energilösningar, vara en av de ledande inom hållbar produktion och samtidigt garantera leveranssäker och kostnadseffektiv el och värme i det nya energilandskapet.

Magnus Hall
VD och Koncernchef

VIKTIGA HÄNDELSE 2015

Q1 2015

Koncession för vindkraftsparken Horns Rev III

I februari vann Vattenfall koncessionen att bygga och driva den havsbaserade vindkraftsparken Horns Rev III (400 MW) utanför den danska västkusten. Vindkraftsparken beräknas tas i drift 2019.

Emission av hybridobligationer

I mars emitterade Vattenfall hybridobligationer på 6 miljarder SEK och 1 miljard EUR (sammanlagt cirka 15 miljarder SEK). I november emitterade Vattenfall en hybridobligation på 400 MUSD.

Outsourcing av IT-verksamhet till Computer Science Corporation (CSC)

Vattenfall tecknade ett femårsavtal med Computer Science Corporation (CSC) om att outsourca de delar av IT-verksamheten som avser nätverk och hantering av PC-arbetsplatser.

Q2 2015

Ändrad inriktning för drifttid avseende Ringhals 1 och 2

I april meddelade Vattenfall att bolaget avser stänga kärnkraftreaktorerna Ringhals 1 och 2 ungefär fem år tidigare än planerat.

Invigning av nya vindkraftsparker

Den tyska havsbaserade vindkraftsparken DanTysk (288 MW), väster om ön Sylt i Nordsjön, och den brittiska landbaserade vindkraftsparken Clashindarroch (36.9 MW) i nordöstra Skottland invigdes.

Utbyggnad av vindkraftsparken Kentish Flats med 50 MW

Utbyggnaden av den brittiska havsbaserade vindkraftsparken Kentish Flats, med ytterligare 15 vindkraftverk (50 MW) till sammanlagt 45 verk (150 MW) påbörjades. De nya vindkraftsparkerna togs i drift i slutet av 2015.

Försäljning av kraftvärmeverk i Danmark

Vattenfall tecknade avtal om försäljning av kraftvärmeverket Nordjyllandsværket till det danska fjärrvärmebolaget Aalborg Forsyning. Företagsvärdet uppgick till cirka 823 MDKK (cirka 1 miljard SEK). Genom denna försäljning har Vattenfall sålt alla sina fossileldade kraftverk i Danmark.

Nedskrivningar och ökade avsättningar

Vattenfall gjorde nedskrivningar av tillgångsvärden med 36,3 miljarder SEK till följd av ytterligare försämrade marknadsvillkor och ökade affärsrisker. Avsättningar för kärnkraft och gruvverksamhet i Tyskland ökade med 3,9 miljarder SEK på grund av nya beräkningar av framtida kostnader. Läs mer om Vattenfalls nedskrivningar i koncernens Not 14, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar.

Q3 2015

Tyska brunkolstillgångar bjuds ut till försäljning

Den 22 september publicerade Vattenfall en inbjudan att delta i anbudsfordran av Vattenfalls tyska brunkolstillgångar. Läs mer om Vattenfalls brunkolsverksamhet på sidorna 44–45.

Uppskrivning av värdet på aktierna i Vattenfall Eldistribution AB

För att bättre reflektera tillgångsvärdet har Moderbolaget, Vattenfall AB, skrivit upp sitt aktieinnehav i Vattenfall Eldistribution AB till 38 miljarder SEK.

Slutbetalning av aktie i N.V. Nuon Energy

Vattenfall betalade planenligt likviden för de resterade 21% av aktierna i N.V. Nuon Energy på 2 071,3 MEUR, motsvarande cirka 19 miljarder SEK.

Beslut att investera i ny vindkraftspark i Storbritannien

Vattenfall beslutade att investera cirka 1,2 miljarder SEK i landbaserade vindkraftsparken Ray (16 vindkraftverk med en sammanlagd kapacitet på 54 MW) i Northumberland i nordöstra England.

Största danska landbaserade vindkraftsparken klar

Vattenfalls största så kallade repoweringprojekt i Norden slutfördes. 22 nya vindkraftverk med en sammanlagd kapacitet på 67,2 MW är nu på plats i den danska landbaserade vindkraftsparken Klim.

Ändrad rating

Ratinginstitutet Moody's bekräftade Vattenfalls långfristiga "A3" rating men ändrade utsikterna från stabila till negativa. Ratinginstitutet Standard & Poors ändrade sin långfristiga rating av Vattenfall från "A-" till "BBB+" och ändrade utsikterna till negativa.

Q4 2015

Beslut att stänga Ringhals 1 och 2

I oktober beslutades på en extra bolagsstämma att stänga kärnkraftreaktorerna Ringhals 1 och 2, 2020 respektive 2019.

Invigning av kraftverket Moorburg

I november invigdes det tyska kraftverket Moorburg i Hamburg, Tyskland. Moorburgs två block, med en total installerad kapacitet på 1 654 MW, togs i drift under 2015.

Strategiskt partnerskap i brittisk vindkraftspark

I december undertecknade Vattenfall ett samarbetsavtal med det svenska pensionsbolaget AMF som innebär att AMF kommer att äga 49% i Vattenfalls havsbaserade vindkraftspark Ormonde (150 MW) i nordvästra Storbritannien. Köpeskillingen uppgick till cirka 237 MGBP, (motsvarande cirka 3 miljarder SEK). Vattenfall kommer att fortsätta att driva vindkraftsparken som majoritetsägare.

Expertutlåtande bekräftar att kärnkraftsavsättningarna i Tyskland är korrekt beräknade

Vattenfall har avsatt cirka 3 miljarder SEK för avvecklingen av sina delägda tyska kärnkraftverk i Tyskland. Läs mer om Vattenfalls kärnkraftsverksamhet på sidorna 42–43.

Vattenfall Eldistribution höjer elnätsavgiften och ökar investeringarna i elnätet

Vattenfall aviserade en höjning av elnätsavgiften i Sverige med 11% från och med 1 januari 2016, för att kunna öka investeringstakten och förbättra kvaliteten i elnäten. Samtidigt kommer Vattenfall Eldistribution att förbättra kompensationen vid elavbrott.

Överenskommelse om "standby kapacitetsreserv" för tyska brunkolskraftverk

Inom ramen för en överenskommelse mellan den tyska regeringen och de tyska brunkolsproducenterna har Vattenfall träffat avtal om att under 2018 och 2019 överföra två produktionsenheter i kraftverket Jämschwalde (500 MW vardera) till en kapacitetsreserv. Läs mer om Vattenfalls brunkolsverksamhet på sidorna 44–45.

Stort värmemagasin färdigt i Nederländerna

En av världens största värmemagasin i Diemen, Nederländerna togs i drift, vilket bidrar till att man kan driva Vattenfalls närliggande gaseldade kraftverk Diemen mer flexibelt.

Ny kommunikationschef på Vattenfall

Karin Lepasoon utsågs till ny kommunikationschef och kommer tillträda den nya tjänsten den 1 april 2016.

VATTENFALLS AFFÄRSLANDSKAP

Vattenfall är en engagerad partner till såväl sina kunder som samhället i stort och strävar efter att tillhandahålla tillförlitliga, lättillgängliga och innovativa energilösningar som kunderna behöver.

Produktion

Vattenfall producerar el och värme med vattenkraft, kärnkraft, kolkraft, naturgas, vindkraft, solkraft, biomassa och avfall. Målet är att vara ledande inom vindkraft och samtidigt bedriva storskalig och högeffektiv produktion med låga CO₂-utsläpp.

Energitjänster och mikroproduktion

Vattenfall erbjuder energitjänster, till exempel laddningslösningar för elfordon, smarta elmätare och solcellpaket. Dessutom tillhandahåller Vattenfall grossistmarknadstjänster och tillgång till marknadsplatser för kunder att köpa och sälja el.

Fjärrvärme

Fjärrvärme är en växande verksamhet där städernas klimatambitioner fungerar som drivkraft. Vattenfall är verksam inom fjärrvärme i Sverige, Tyskland och Nederländerna.

Eldistribution

För att garantera leveranssäkerheten krävs välfungerande elnät. Utveckling av smarta elnätlösningar behövs för att förbättra elnäten. Vattenfall gör det möjligt för kunder med egen elproduktion, så kallade "prosumers", att leverera el till elnätet. Vattenfall driver elnät i Sverige och Tyskland. Eldistribution är en reglerad monopolverksamhet som övervakas av nationella nätmyndigheter.

Industripartnerskap

Konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning är en förutsättning för framgångsrik industriell verksamhet, och därmed även för en hållbar ekonomisk samhällsutveckling. Vattenfall har en stark historia av goda långsiktiga affärsrelationer med den elintensiva industrin.

Försäljning av el och gas

Vattenfall levererar el och gas till privat- och företagskunder i Sverige, Tyskland, Nederländerna, Finland, Norge, Danmark och Frankrike.

Vattenfall skapar värde för sina kunder, medarbetare och för de samhällen där företaget verkar, främst genom att erbjuda energitjänster, producera och distribuera el och värme till kunder, samt genom att skapa arbetstillfällen för anställda och leverantörer. Vattenfall är en betydande skattebetalare och stödjer även indirekt ekonomisk tillväxt – exempelvis genom långsiktiga avtal med företagskunder.

Inom alla delar av verksamheten strävar Vattenfall efter att den negativa påverkan på omgivningen ska bli så liten som möjligt. Vattenfalls ambition är att agera ansvarsfullt och eftersträvar att bolagets affärspartners gör detsamma genom att följa Vattenfalls Uppförandekod för leverantörer.

➔ Läs mer om Vattenfalls leverantörskedja på sidorna 34–35.

Värdeskapande för intressenterna

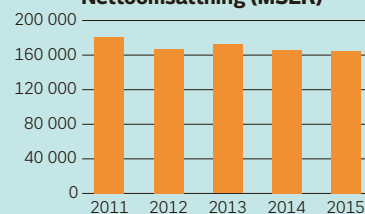
Kunder

Vattenfall skapar värde för sina privat- och företagskunder genom att tillhandahålla tillförlitlig energiförsörjning och tjänster som möjliggör omställningen till en mer hållbar konsumtion.

KUNDNÖJDHETSINDEX

69

Nettoomsättning (MSEK)

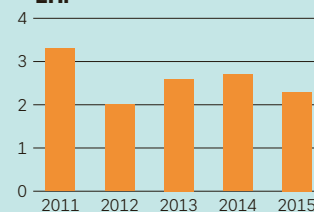
Medarbetare

Vattenfall strävar efter att skapa en organisationsstruktur med motiverade och engagerade medarbetare, och en trygg arbetsplats där alla har möjlighet att förverkliga sin potential. Mångfald, integration och jämställdhet är förutsättningar för att medarbetare ska ha de verktyg som behövs för att kunna utvecklas och därigenom också utveckla företaget.

JÄMSTÄLLDHET
(KVINNLIKA CHEFER, %)

19

LTIF¹

1) LTIF (Lost Time Injury Frequency) uttrycks i antal arbetsolyckor (per 1 miljon arbetade timmar), det vill säga arbetsrelaterade olyckor med frånvaro > 1 dag, samt dödsolyckor. Måttet avser endast anställda inom Vattenfall.

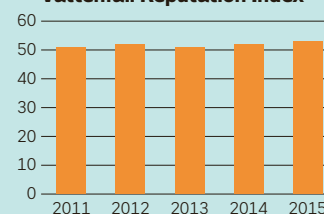
Samhälle (politiska beslutsfattare, nätmyndigheter, intresseorganisationer, media, allmänhet och kunder)

Vattenfall skapar värde för samhället på flera sätt, i synnerhet genom betydande direkta och indirekta skattebetalningar samt investeringar i hållbar produktion. Vattenfall tar ansvar för de lokala samhällen där företaget är verksamt, och för en kontinuerlig dialog med sina intressenter.

SKATTEBETALNING
I MILJARDER KRONOR¹

8,2

Vattenfall Reputation Index

1) Avser produktionsskatter och avgifter samt fastighetsskatter inkluderade i Kostnader för sålda varor om totalt 8 212 MSEK för 2015. Läs mer i koncernens Not 10, Kostnader för sålda varor.

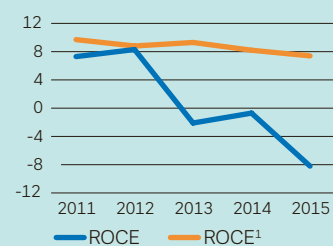
Ägare och finansiella intressenter

Vattenfalls mål är att skapa värde för sin ägare och sina finansiella intressenter genom att förverkliga sin strategi, som kombinerar en kundnära affärsmodell och omställning av produktionsportföljen med förbättrad kostnads- och kapitaleffektivitet. Ett långsiktigt mål är att kunna betala utdelningar motsvarande 40–60% av vinsten efter skatt.

FFO/JUSTERAD
NETTOSKULD, %

21,1

Avkastning på sysselsatt kapital (%)

1) Baserat på underliggande rörelseresultat, det vill säga rörelseresultat exkl. jämförelsestörande poster.

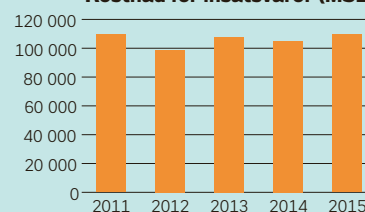
Leverantörer

Genom sin inköpsverksamhet skapar Vattenfall värde för närmare 33 000 leverantörer och underleverantörer. Vattenfall arbetar för att minimera de negativa effekterna i hela leverantörskedjan genom att främja efterlevnaden av sin Uppförandekod för leverantörer.

ANTAL LEVERANTÖRER

33 000

Kostnad för insatsvaror (MSEK)

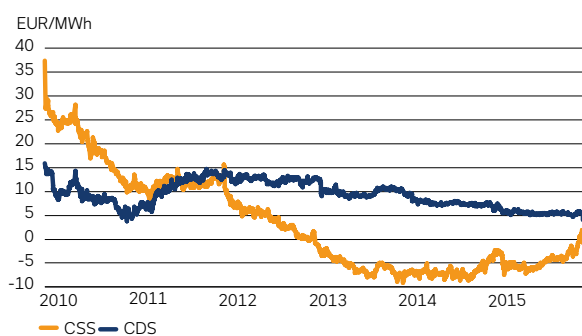

ENERGIMARKNADEN

Europas energimarknader fortsätter att förändras i snabb takt, men marknadsvillkoren förblir utmanande. Förändringarna innebär stora utmaningar för etablerade energibolag samtidigt som nya affärsmöjligheter uppkommer inom förnybar energi och på slutkundsmarknaden.

Utveckling av rörelsemarginalen för kol- och gasbaserad elproduktion

Rörelsemarginalen för gasbaserad elproduktion, inklusive kostnad för CO₂-utsläppsrätter (Clean Spark Spread, CSS) har sjunkit markant under de senaste sex åren. Efter en konstant nedåtgående trend under 2012 och 2013 höll sig CSS i princip på en stabil, negativ nivå under 2014 för att återhämta sig något under 2015.

Samtidigt har rörelsemarginalen för stenkolsbaserad elproduktion, inklusive kostnader för CO₂-utsläppsrätter, (Clean Dark Spreads) varit mer stabil och nådde mot slutet av 2015 en nivå på cirka 5 EUR/MWh.

Förändringen av den europeiska energimarknaden

Energisektorn har genomgått en fundamental förändring efter finanskrisen 2008/2009, vilken kännetecknas av pressade vinstmarginaler. Omställningen har varit särskilt dramatisk för den storskaliga elproduktionen. Marknadsförändringarna – med svag utveckling av efterfrågan, strukturellt överutbud, förändrade kundattityder och snabb teknikutveckling kombinerat med ett starkt beroende av pressade elpriser – har tvingat energiföretagen att anpassa sig.

Kunders ändrade förhållningssätt sätter trenderna för den långsiktiga marknadsutvecklingen

Konsumenterna blir alltmer aktiva och intresserade av sin energianvändning, vilket också påverkar hur de ser på sina egna energibehov. Den snabba teknikutvecklingen inom digitalisering, exempelvis allt fler uppkopplade apparater och allt mer kraftfulla mobiltelefoner och mobila applikationer, har inte bara gjort konsumenterna mer medvetna om hur mycket energi som förbrukas, utan även om hur och var denna energi produceras, och hur mycket energi som de själva använder. Ett växande antal konsumenter vill dessutom kunna producera sin egen energi (för att därmed bli så kallade "prosumers") och ta större kontroll över sin egna energiförbrukning, vilket har medfört en stor expansion av decentraliserad produktion.

Konsumenter inom både privat sektor och företagssektor blir alltmer energimedvetna, och vidtar åtgärder för att förbättra sin energieffektivitet, minska utsläppen och öka

andelen förnybart. I nuläget har 60% av Fortune 100- och Global 100-företagen egna målsättningar för förnybar energi och/eller minskade utsläpp av växthusgaser. Energihantering i hemmet beräknas i nuläget vara en marknad värd 3 miljarder EUR i Europa, och en allt större del av konsumenterna är beredda att betala extra för förnybar energi.

Omställning till nuvarande marknadsvillkor

Omställningen av de europeiska energimarknaderna har inneburit stora utmaningar för de etablerade energiföretagen. Lönsamheten har pressats hårt och har i vissa fall lett till negativa resultat till följd av låga elpriser, överkapacitet och tillkommande förnybar produktion, främst vindkraft. Kraftverk har tvingats tas ur drift i förtid eller läggas i malpåse, vilket har minskat värdet på bolagens tillgångar. En lyckad anpassning till dessa marknadsvillkor kommer att vara avgörande för långsiktig överlevnad.

Konsumenter på mogna marknader, som exempelvis Europa, förväntar sig i framtiden mer av sina energiföretag än en leveranssäker elförsörjning till ett rimligt pris. Detta är något som är märkbart redan idag. Den traditionella affärsmodellen måste kompletteras med nya, kundnära affärsmodeller.

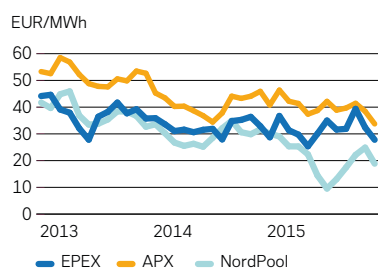
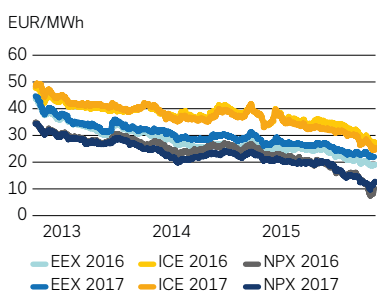
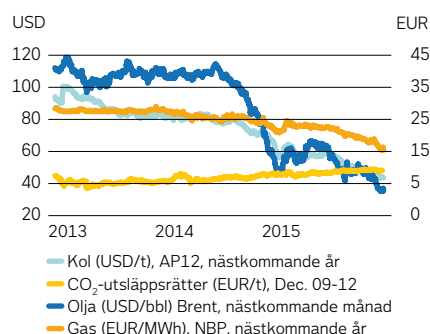
Energiföretagens problematiska ekonomiska situation har lett till att energirelaterad infrastruktur och tillgångar byter ägare i rekordartad hastighet, och pensions- och infrastruktur-fonder kliver in som delägare i framför allt vindkraft, solenergi och eldistribution. Drivkrafterna är starka på båda sidor; de

Marknadsprisutveckling 2015

De genomsnittliga nordiska elpriserna var 29% lägre 2015 jämfört med 2014, i huvudsak på grund av en mycket hög tillgång på vattenkraft. I Tyskland och Nederländerna var de genomsnittliga spotpriserna 3% lägre än 2014, främst på grund av lägre bränslepriser.

Terminspriserna på el var 14–18% lägre i de nordiska länderna 2015, i huvudsak beroende på fortsatta förväntningarna på en hög hydrologisk balans. I Tyskland och Nederländerna var terminspriserna på el 9–11% lägre, främst beroende på fortsatta förväntningar om lägre råvarupriser.

Oljepriserna (brent crude) var i genomsnitt 46% lägre under 2015 jämfört med 2014, huvudsakligen på grund av ökat utbud, svag efterfrågan och den starkare amerikanska dollarn. Av samma skäl försvagades också kolpriserna, som var 30% lägre än 2014. Gaspriserna var 18% lägre 2015 än de var 2014, medan priserna för CO₂-utsläppsrätter var 29% högre.

Elspotpriserna i de nordiska länderna, Tyskland och Nederländerna, månadsgenomsnitt**Terminspriser för el i de nordiska länderna, Tyskland och Nederländerna****Pristrend för olja, kol, gas och CO₂-utsläppsrätter**

Marknadstrender i energilandskapet

- KUNDMEDVETENHET
- REGIONALA OCH LOKALA ENERGIÖSNINGAR
- KRAV PÅ PRODUKTION MED LÅGA CO₂-UTSLÄPP
- NYA KRAV FÖR ELNÄT

flesta energiföretag försöker att öka sina intressen inom förnybar energi samtidigt som de har begränsade kapitaltillgångar, och finansiella investerare lockas av stabila och långsiktiga kassaflöden med infrastrukturprofil. Det resulterar i ömsesidigt fördelaktiga partnerskap där Vattenfall kan utnyttja sin skicklighet och know-how för att utveckla attraktiva investeringsmöjligheter.

Regelverk

Frågor om klimatförändring och hållbarhet står högt på den politiska dagordningen i hela världen. I enlighet med detta har EU kommit överens om nya mål för 2030 på EU-nivå, nämligen:

- Ett bindande EU-mål om minskade utsläpp av växthusgaser till år 2030 med minst 40% jämfört med 1990 samt en reform av EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS)
- Ett bindande EU-mål att minst 27% av den energi som förbrukas i EU ska komma från förnybara energislag år 2030
- Ett ickebindande EU-mål om energieffektivisering på minst 27% fram till år 2030

Detta ramverk omvandlas därefter till ett stort antal nationella initiativ som påverkar energibranschen och Vattenfall. På nästa sida beskrivs ett antal politiska frågor och regelverk på Vattenfalls huvudmarknader.

Flera av Vattenfalls huvudmarknader påverkas även av ytterligare nationella mål. Tyskland och Storbritannien har egna bindande mål för CO₂-utsläpp och förnybara energislag som sträcker sig längre än de befintliga EU-målen. I Tyskland har "Energiewende" med framgång fört in stora mängder vind- och solkraft, och efter en folkomröstning 2011 har man samtidigt beslutat att fasa ut kärnkraften fullständigt före 2023. Därutöver har Tyskland som mål att reducera sina CO₂-utsläpp med 40% fram till 2020 jämfört med 1990 års nivåer. Med utgångspunkt från detta ramverk träffades ett avtal mellan den tyska regeringen och landets brunkolsproducenter om att bygga upp en kapacitetsreserv (2 700 GW) till 2018–2019 för att därefter helt ta de tyska kärnkraftverken ur drift.

Integrationen av den europeiska energimarknaden fortsätter. Drivkrafterna bakom integrationen är både ambitionen om att minska CO₂-utsläppen och Europas mål om att bli mindre beroende av importerad energi. Behovet att trygga systemstabiliteten och elförsörjningen med en allt större mängd intermittent energi blir alltmer akut. Att ta fram en lagstiftning som erbjuder mer stöd för decentraliserad produktion, inklusive olika stödsystem, står i fokus de närmaste åren.

Viktiga politiska frågor och regelverk på Vattenfalls marknader

Vattenfalls verksamhet styrs i hög grad av politiska frågor och regelverk. Nedan beskrivs ett antal på Vattenfalls huvudmarknader.

GLOBAL

COP21

2015 anordnades FN:s klimatkonferens COP21 i Paris. 195 länder deltog. Resultatet blev ett globalt avtal om att reducera klimatförändringarna, som bland annat omfattar följande: att hålla temperaturökningen under 2°C med målet att begränsa ökningen till 1,5°C, åtgärdsplaner som ska revideras vart femte år, att bilda en klimatfond som ska hjälpa utvecklingsländerna att anpassa sig till klimatförändringar och övergå till ren energi.

EU

EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS)

ETS håller just nu på att reformeras för att förbättra systemet ytterligare och förbereda det inför den fjärde handelsperioden som inleds 2021. Här ingår åtgärder mot CO₂-läckage och åtgärder för att anpassa utsläppstaket efter målet om en 40-procentig minskning av CO₂-utsläppen fram till 2030. EU-parlamentet förväntas rösta i frågan i november 2016.

Referensdokument för bästa tillgängliga teknik (BREF)

Kommer att etablera ramverket för framtida utsläppsgränser (ej koldioxid) för stora förbränningsanläggningar (LCP). Detta är en hörnsten i industriutsläppsdirektivet (IED). Många kraftverk kommer att behöva genomgå stora modifieringar för att klara utsläppsgränserna för kväveoxider (NO_x), kvicksilver och partiklar.

Direktivet om förnybar energi (RES)

Strävar efter ett ännu mer harmoniserat ramverk för perioden efter 2021. Gynnar en mer regional strategi och mer förnybara energislag inom transport och uppvärmning.

Finansiell lagstiftning: MiFID II

Ett av de centrala målen med direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID II) är att skapa en säkrare marknad för finansiella tjänster. Om Vattenfall omfattas av MiFID blir en av konsekvenserna att en licensierad enhet med samma transparenskrav som en finansiell institution måste bildas. MiFID II är i nuläget uppskjuten till januari 2018. De största följderna förväntas emellertid kapitalkravsdirektivet (CRD IV) få, vilket leder till skärpta kapitalkrav.

SVERIGE

Riksdagens energikommission

I januari 2017 ska kommissionen presentera ett förslag till ett svenskt energipolitiskt ramverk 2025–2050, med målet att Sverige ska vara koldioxidneutralt 2050.

Implementering av vattenramdirektivet (WFD)

Implementeringen av vattendirektivet kommer att innebära nya krav på miljöanpassning av vattenkraftverken. Det finns en nationell strategi som kan begränsa minskningen av kapaciteten till vattenkraftproduktion till 1,5 TWh (varav omkring 0,5 TWh för Vattenfalls del).

Kundnära marknad

Inkluderar subventioner för mikroproduktion och stöd för e-mobility. TSO:n (transmission system operator) och nätmyndigheten kommer att fortsätta undersöka en navinriktad lösning och det juridiska ramverket för en leverantörsnära marknad i Sverige. Utredningarna ska presenteras i juni 2016 respektive februari 2017.

Intäktsramar för eldistribution

En ny modell för intäktsramar för eldistribution under perioden 2016–2019 föreslår att kapitalkostnad ska beräknas på ett nytt sätt. Den juridiska processen för att avgöra vilken kapitalkostnad som ska användas, i vilken DSO (distribution system operator) och nätmyndigheten är motstående parter, kommer att avgöras av förvaltningsrätten i slutet av 2016.

TYSKLAND

Energy Only Market 2.0, inklusive kapacitetsmekanismer (CRM)

Innefattar diskussioner om kapacitets-, klimat- och nätreserver. Sommaren 2015 beslöt den tyska regeringen att inte införa en bred kapacitetsmarknad, utan i stället bygga upp en kapacitetsreserv utanför marknaden (upp till 5% av genomsnittlig årlig toppbelastning).

Ansvar för utfasningen av kärnkraft

Politiskt beslut om vem som ska bära kostnaden för kärnkraftens utfasning.

NEDERLÄNDERNA

Politiskt ramverk för förnybara energislag

SDE+ är det viktigaste stödsystemet för förnybar energiproduktion. Finansdepartementet tar fram en ny planering för SDE+ under 2016. Ingen policy finns för perioden efter 2023.

Kolavtal

Nederländernas parlament antog en motion om att regeringen i slutet av 2016 ska ha en färdig plan för att fasa ut alla återstående kolkraftverk i Nederländerna.

STORBRIANNIEN

Tillväxt inom förnybara energislag

Havsbasead vindkapacitet fördubblas om kostnadsminskningarna fortsätter. Subventionerna för förnybart reduceras vilket ökar osäkerheten för landbasead vindkraft.

Konkurrenssituationen i Europa

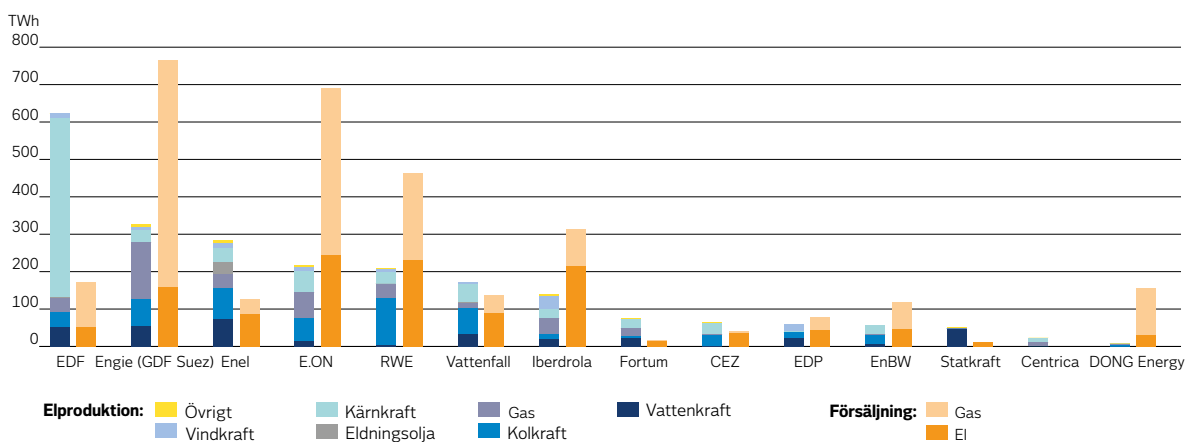
De största energiföretagen i Europa sett till omsättning är EDF, Engie, Enel och E.ON. De är aktiva inom de flesta delar av värdekedjan i Europa, och har också omfattande verksamhet utanför Europa. Vattenfall kan klassas som en medelstor regional aktör. De flesta av de europeiska energiföretagen är elleverantörer, och många av dem är kommunalt ägda. Det finns dessutom ett antal reglerade stamnätsföretag och eldistributörer.

Konkurrenssituationen förvandlas genom framväxten av nischade aktörer, företag från andra sektorer, som till

exempel telekom- och IT-företag, och även av konsumenter som i allt större omfattning vill bli elproducenter (så kallade "prosumers"). Ekonomiska stödsystem och regelverk för egenproducerad el från vindkraft och solceller är viktiga drivkrafter i denna process.

Med 6,2 miljoner elkunder, 3,2 miljoner elnät kunder och 2,1 miljoner gaskunder har Vattenfall ett bra utgångsläge för att inta en ledande roll i omställningen till ett hållbart energisystem i hela värdekedjan i norra Europa.

Europas största energibolag inom elproduktion (energimix) samt el- och gasförsäljning

Källa: Företagens årsredovisningar för 2014.

STRATEGI

“Energy You Want” – Vattenfalls vision är att vara en engagerad partner till såväl sina kunder som samhället i stort genom att erbjuda lättillgängliga och innovativa energilösningar. Vattenfall har som mål att vara ledande inom hållbar produktion och därigenom trygga en tillförlitlig och kostnadseffektiv energiförsörjning. Vattenfall har också en vision att bli klimatneutralt till 2050.

ENERGY YOU WANT

Vattenfall vill vara ledande när det gäller att uppfylla kundernas krav på framtidens energiföretag. Det är utgångspunkten för Vattenfalls strategi för att bidra till ett hållbart energisystem i hela värdekedjan i norra Europa.

Marknadsvillkoren förblir utmanande i och med en svag utveckling av efterfrågan, strukturellt överutbud, förändrade kundattityder och snabb teknikutveckling. Vattenfall avser att möta det nya landskapet genom att bli ett verkligt kundorienterat företag och genom att ställa om till en långsiktigt hållbar produktionsportfölj.

Vattenfalls strategiska ambitioner

Vattenfall kommer att öka sina insatser för att utveckla kundnära energilösningar. Målet är att erbjuda bästa möjliga lösningar vad gäller tillgänglighet, pris och bekvämlighet samt inverkan på miljö och samhälle. Vattenfall måste också fortsätta att fokusera på förbättrad kostnads- och kapitaleffektivitet, och att söka samarbeten för att kunna uppfylla de investeringsbehov som behövs för att ställa om sin produktionsportfölj.

Visionen att bli klimatneutrala till 2050, och till 2030 i Norden, innebär en stegvis utfasning av fossilbaserade bränslen för att Vattenfall ska kunna förverkliga sina klimat- och hållbarhetsambitioner. Vattenfalls strategi utgår från hållbarhet, något som framgår av de fyra strategiska ambitionerna och av Vattenfalls långsiktiga mål.

För att Vattenfall ska kunna förverkliga sin vision, "Energy You Want", utgår företagets övergripande strategi för de närmaste åren från fyra strategiska ambitioner:

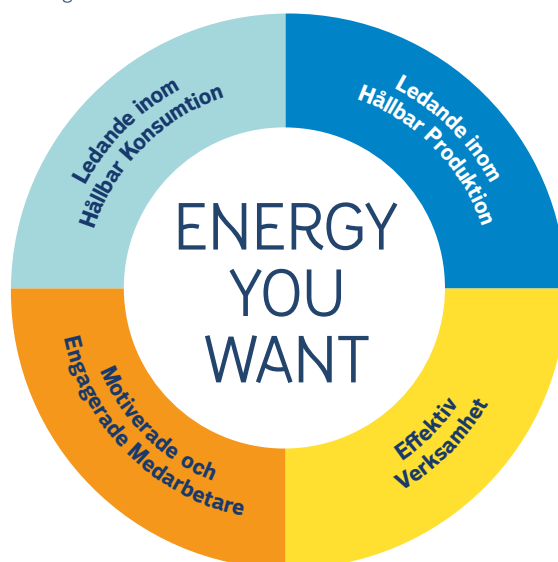
- Ledande inom Hållbar Konsumtion
- Ledande inom Hållbar Produktion
- Effektiv Verksamhet
- Motiverade och Engagerade Medarbetare

Ledande inom Hållbar Konsumtion

- **Ledande inom energilösningar**
Affärsområdet och rörelsesegmentet Customers & Solutions
- **Högkvalitativa nät**
Affärsområdet och rörelsesegmentet Distribution
- **Ledande inom marknadstjänster**
Affärsområdet Markets och och rörelsesegmentet Power Generation

Ledande inom Hållbar Produktion

- **Ledande inom vindkraft**
Affärsområdet och rörelsesegmentet Wind
- **Effektiv produktion**
Affärsområdet Generation och rörelsesegmentet Power Generation
- **Samhällspartner**
Affärsområdet och rörelsesegmentet Heat

Motiverade och Engagerade Medarbetare

- Trygghet, säkerhet, engagemang
- Högpresterande organisation
- Kompetenta och skickliga medarbetare

Effektiv Verksamhet

- Stark utveckling
- Hållbar värdekedja
- Verksamhetsoptimering

Att bli Ledande inom Hållbar Konsumtion innefattar:

- LEDANDE INOM ENERGILÖSNINGAR
- HÖGKVALITATIVA NÄT
- LEDANDE INOM MARKNADSTJÄNSTER

Ledande inom Hållbar Konsumtion

Genom att erbjuda kunderna verktyg för en mer hållbar och effektiv energianvändning kan Vattenfall både bidra till ett samhälle i förändring, och ge företaget konkurrensfördelar och nya affärsmöjligheter. Tillförlitliga och effektiva elnät är ett krav, och Vattenfall arbetar ständigt med att förbättra leveranssäkerheten.

● Ledande inom energilösningar

Vattenfalls långsiktiga ambition är att vara ledande inom energilösningar genom att ha ett stort utbud av lösningar och tjänster riktat mot både privat- och företagskunder. Större fokus läggs på att utveckla nya produkter och tjänster för kunderna inom e-mobility och energihantering, inklusive smarta hem och nya sätt att samarbeta med kunderna för att öka deras inflytande över sin egna energianvändning och energiproduktion. Vattenfalls mål är att bli en leverantör av helhetslösningar – ett företag som erbjuder smart integration. För att lyckas med detta måste Vattenfall öka sin anpassning till den digitala omställningen och söka samarbeten som kompletterar Vattenfalls kompetens.

● Högkvalitativa nät

Vattenfalls långsiktiga mål är att bli en effektiv eldistributör vars leverans kvalitet överträffar intressenternas förväntningar, samt att bli ett företag som möjliggör hållbar energianvändning. Att skapa ett smartare elnät innebär direkta fördelar för kunderna, och gör det dessutom möjligt för Vattenfall att utveckla andra tjänster riktade mot kunderna. Genom att nå sin långsiktiga målsättning kommer Vattenfall att ses som den ledande eldistributionsoperatören på de marknader där företaget är verksamt.

Vattenfall måste uppfylla kraven på leveranskvalitet som ställs av såväl kunder som regelverk. Bristande leveranskvalitet påverkar Vattenfalls kunder avsevärt, och därmed även samhället och Vattenfalls anseende. Vattenfall kommer att öka sina nätinvesteringar under den närmaste tioårsperioden. Kravet på en högre leveranskvalitet i Sverige kommer att innebära att företagets investeringar ökar från en redan tämligen hög nivå.

Distribution kommer att vara en hörnsten även i framtidens energisystem. Vattenfall utvecklar aktivt tillämpningar och teknik för smarta nät för att öka nätverkens effektivitet och integrera decentraliserad produktion, och därigenom ge kunderna möjlighet att hantera sin energianvändning.

● Ledande inom marknadstjänster

För att vara ledande inom marknadstjänster kommer Vattenfall att fortsätta att aktivt hantera produktionstillgångar och utöka sin handelsplattform för att hantera de utmaningar som omställningen av produktionsportföljen medför. Därutöver kommer Vattenfall att fortsätta utveckla och tillhandahålla kundlösningar inom marknadstjänster samt erbjuda tillgång till marknadsplatser för kunder som vill köpa och sälja el.

För åtgärder och utveckling under 2015, se:

- ➔ Rörelsesegmentet Customers & Solutions på sidorna 38–39
- Rörelsesegmentet Distribution på sidorna 50–51
- Rörelsesegmentet Heat på sidorna 48–49

Att bli Ledande inom Hållbar Produktion innefattar:

- LEDANDE INOM VINDKRAFT
- EFFEKTIV PRODUKTION
- SAMHÄLLSPARTNER

Ledande inom Hållbar Produktion

Tillförlitlig el- och värmeproduktion är en grundförutsättning i ett modernt samhälle. Samtidigt har dessa verksamheter stor påverkan på samhälle och omgivande miljö, både lokalt och globalt, i och med resulterande utsläpp och användningen av resurser. Vattenfall arbetar aktivt för att ta sitt ansvar för verksamhetens miljöbelastning. Det är avgörande för att vara Ledande inom Hållbar Produktion och trygga verksamhetens drifttillstånd.

Viktiga prioriteringar för Vattenfall är att utöka sin förnybara produktion och att minska företagets CO₂-exponering. Ett av Vattenfalls nuvarande långsiktiga mål är att nå en utsläppsnivå på 65 Mton per år fram till 2020. Därutöver har Vattenfall en vision att bli klimatneutralt till 2050, och redan 2030 i Norden. En avgörande åtgärd för att kunna nå detta mål är den planerade avyttringen av Vattenfalls brunkolsverksamhet, som kan minska utsläppen till en nivå runt 23 Mton. Vattenfalls nya utsläppsmål, som från och med 2016 avser absoluta CO₂-utsläpp, är cirka 21 Mton fram till 2020. Visionen om att bli klimatneutrala innebär en stegvis utfasning av fossilbaserade bränslen för att Vattenfall ska kunna förverkliga sina klimat- och hållbarhetsambitioner.

I en värld med begränsade naturresurser är effektiviseringsinsatser nödvändiga för att försäkra sig om en hållbar och långsiktig produktionsportfölj. Bättre effektivitet leder både till lägre utsläpp och lägre kostnader, vilket förbättrar Vattenfalls konkurrenskraft. Vattenfall strävar efter att förbättra sin resursanvändning i hela värdekedjan, från bränsle, energianvändning, vatten och kemikalier till avfall och restprodukter. Läs mer om hur Vattenfall arbetar med avfalls- och vattenhantering på sidorna 155-156. Ett av de viktigaste förbättringsområdena är energieffektivitet. Nyckeltal (KPI) för resurseffektivitet har definierats lokalt inom verksamheten.

● Ledande inom vindkraft

Vattenfalls målsättning är att bli en ledande utvecklare och operatör av vindkraft i nordvästra Europa. Vattenfalls ambition är att leda branschen in i en lönsam men mycket konkurrensutsatt framtid, att fördubbla företagets operativa vindkraftsportfölj på tre år och att skapa attraktiva alternativ för kontinuerlig tillväxt med målet att öka bruttokapaciteten med 400 till 600 MW per år. Tillväxt inom vindkraft kommer att vara den främsta drivkraften i omställningen mot en långsiktig

hållbar produktionsportfölj, vilket avspeglas i ett av Vattenfalls långsiktiga mål.

Därutöver kommer Vattenfall att bygga upp ny verksamhet med fokus på solcellsteknik och batterilagring för integrering av förnybar produktion.

● Effektiv produktion

Vattenfalls mål är att vara en betydande operatör av säker och effektiv storskalig produktion med låga CO₂-utsläpp. Vattenkraften kommer även fortsättningsvis att vara viktig under den pågående omställningen tack vare dess låga marginalkostnader och stora flexibilitet. Vattenfall kommer att stärka fokus på förbättrad effektivitet inom sin storskaliga produktion och dra fördel av nya affärsmöjligheter som uppstår i det nya energilandskapet. Vattenfall ska bli en internationellt erkänd expert på att hantera avveckling och nedmontering av kärnkraftsreaktorer. Vattenfall ska fortsätta att driva en säker, tillförlitlig och effektiv kärn- och vattenkraftproduktion.

● Samhällspartner

Vattenfalls långsiktiga mål inom värmeverksamheten är att erbjuda värme för såväl komfort som klimat, och att bli förstahandsvalet för både kunder och samhällen.

Städer och samhällen strävar efter klimatneutralitet, hållbara metoder för att hantera befolkningsökningen, energiproduktion med låga CO₂-utsläpp, e-mobility och energieffektiva lösningar. Vattenfalls mål är att nå framgång i hållbara samhällen och städer genom att utveckla långvariga relationer och nya affärsmodeller genom partnerskap och samarbete.

Fjärrvärmerna fortsätter att bli allt starkare tack vare klimatambitioner i de städer där Vattenfall är verksamt. Företaget ska fortsätta att växa både inom nätanslutna och decentraliserade värmelösningar. Vattenfall gör en omställning från kol till gasdad kraftvärme med låga utsläpp, från kraftproduktion till värmeproduktion samt till värmelagring. Vattenfall ska förse energimarknaderna med flexibilitet och stabilitet.

Vattenfall ska utveckla nya affärsmodeller för tjänster som kontrollerar och stabiliserar nätet, eftersom sådana tjänster förväntas öka i omfattning tack vare den ökande andelen intermittent kapacitet. Vattenfall ska också inleda marknadstester för att öka inom decentraliserad produktion i Tyskland.

För åtgärder och utveckling under 2015, se:

- ➔ Rörelsesegmentet Power Generation på sidorna 40–41
- Rörelsesegmentet Wind på sidorna 46–47

Att säkerställa en Effektiv Verksamhet innefattar:

- STARK UTVECKLING
- HÅLLBAR VÄRDEKEDJA
- VERKSAMHETSOPTIMERING

Effektiv Verksamhet

Vattenfall behöver upprätthålla fokus på kostnadsbesparingar, kapitaleffektivitet och finansiella samarbeten för att kunna möta behovet att investera och förändras. Att generera ett hållbart ekonomiskt resultat är en grundförutsättning för att klara omställningen till mer hållbar konsumtion och produktion.

● Stark utveckling

Vattenfalls ambition är att vara ett företag som når starka och hållbara ekonomiska resultat, vilket gör det möjligt att stärka balansräkningen, reducera rörelsekostnaderna och utvärdera investeringsplanen löpande för att finansiera omställningen. Aktivt sökande efter finansiella partnerskap kommer att vara viktigt för Vattenfalls framtida tillväxt.

● Hållbar värdekedja

I värdekedjan ingår både Vattenfalls egen verksamhet och företagets leverantörer, vilket innebär att Vattenfall exponeras för risker som ligger utanför bolagets direkta kontroll. Nästan 33 000 leverantörer innebär att säkra och ansvarsfulla inköps-

processer är en förutsättning för att bygga upp en hållbar värdekedja. Nyckeltal kommer att införas baserat på åtgärder för bättre kontroll, kunskap och transparens. Därutöver ska revisioner och nära kontakt med leverantörerna förstärkas i samband med inköp av varor och tjänster.

● Verksamhetsoptimering

Jämfört med kostnadsbasen för 2010 har Vattenfall redan reducerat den årliga kostnadsbasen med cirka 30%, men kommer trots detta att fortsätta genomföra insatser för att sänka rörelsekostnaderna för att finansiera omställningen. Vattenfall undersöker bland annat möjligheten att outsourca delar av sin administration och IT-verksamhet till externa tjänsteleverantörer. Vattenfall kommer löpande att arbeta med att optimera rörelsekapitalet och kassaflödet från verksamheten. Därtill kommer processer inom hela företaget att fortsätta förbättras för att uppnå ytterligare besparingar.

För åtgärder och utveckling under 2015, se:

- ➔ Finansiell utveckling på sidorna 31–33

Att säkerställa Motiverade och Engagerade Medarbetare innefattar:

- TRYGGHET, SÄKERHET, ENGAGEMANG
- HÖGPRESTERANDE ORGANISATION
- KOMPETENTA OCH SKICKLIGA MEDARBETARE

Motiverade och Engagerade Medarbetare

För att nå de strategiska ambitionerna strävar Vattenfall efter att skapa en organisationsstruktur, företagskultur och ett ledarskap som återspeglar företagets omställning och nya omgivning. Vattenfall måste kontinuerligt vidareutveckla medarbetarna och verksamheten, och har förbundit sig att förbättra mångfalden och integrationen i alla länder och alla verksamheter.

● En trygg, säker och engagerande arbetsmiljö

Med 28 600 medarbetare och ett stort antal entreprenörer och inhyrd personal ansvarar Vattenfall för att skapa en trygg och säker arbetsplats. Hälsa och säkerhet är av största vikt, och är vägledande principer i den dagliga verksamheten där målet är noll skador och inga arbetsrelaterade sjukdomar. Vattenfall strävar efter att bygga upp en motiverande och trygg arbetsplats för alla medarbetare, entreprenörer och all inhyrd personal, något som kräver ett systematiskt och förebyggande arbete inom alla verksamheter. Vattenfall ser ökad medvetenhet och kunskap kring säkerhetsfrågor och fokus på förebyggande åtgärder som nödvändiga förutsättningar för att uppnå en sund och säker arbetsmiljö.

● Högpresterande organisation

En högpresterande organisation uppnås av motiverade och engagerade medarbetare som får ett aktivt stöd från ledningen. Medarbetarna ska känna till vad som förväntas av dem, hur de bidrar till verksamhetens framgång, deras möjligheter och

utveckling samt hur deras insatser belönas. Företagets chefer har en viktig roll när det gäller att skapa tillit och engagemang, och att hjälpa medarbetarna prestera till sin fulla potential genom att erbjuda stöd via löpande återkoppling om deras insatser och uppmuntra till samtal kring strategi och vision. Regelbundna mål- och utvecklingssamtal ger alla medarbetare möjlighet att tillsammans med sin chef definiera personliga mål och utvecklingsplaner samt få en tydlig bild av hur de bidrar till Vattenfalls resultat.

● Kompetenta och skickliga medarbetare

Vattenfall har åtagit sig att erbjuda en arbetsmiljö som attraherar, engagerar och utvecklar människor med nyckelkompetenser, och som uppmuntrar medarbetarna att prestera till sin fulla potential och agera med hög integritet. Individuella utvecklingsplaner är en viktig komponent för att främja en högpresterande företagskultur inom organisationen. Utvecklingsplanerna utgör grunden för att varje medarbetare ska ha förutsättningar för att prestera och utvecklas. Mångfald och jämställdhet är viktiga byggstenar i ett framgångsrikt företag och Vattenfall strävar efter att dessa ska vara en del av den dagliga verksamheten.

Vattenfalls ledarskapsutvecklande aktiviteter ska fokusera på att stärka och stödja cheferna att vara tydliga, synliga och modiga.

För åtgärder och utveckling under 2015, se:

➔ Våra medarbetare på sidorna 52–55

VATTENFALLS INVESTERINGSPLAN

Den största delen av Vattenfalls tillväxtinvesteringar under åren 2016–2017 görs inom förnybar energi, främst vindkraft. Vattenfalls investeringsplan för tvåårsperioden 2016–2017 uppgår till 47 miljarder SEK.

Vattenfall har de senaste åren successivt reducerat sina investeringsplaner, framförallt när det gäller tillväxt inom icke förnybar produktion. Det är en följd av rådande marknadsvillkor som kännetecknas av överskott på produktionskapacitet, svag efterfrågan och låga elpriser. På grund av detta har Vattenfall begränsat sin investeringsplan så att den endast omfattar de närmaste två åren. Planen utvärderas och optimeras löpande för att kunna finansiera den omställning som strategin föreskriver.

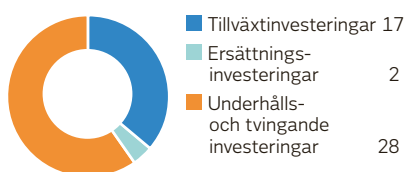
Vattenfall har beslutat om en investeringsplan på 24 miljarder SEK för 2016, och för 2017 finns en prognostiserad investeringsplan på 23 miljarder SEK. För tvåårsperioden 2016–2017 uppgår denna investeringsplan till totalt 47 miljarder SEK (41), varav 34 miljarder SEK (30,8), eller 73%, avser el- och värmeproduktion. Vattenfall planerar att investera återstoden, 13 miljarder SEK (10,2), i framför allt el- och värmenät. Vattenfall ska öka investeringstakten för elnät, framför allt i Sverige, för att förbättra kvaliteten.

Av investeringarna i el- och värmeproduktion är 15 miljarder SEK (45%) avsedda för tillväxt genom utökad produktionskapacitet. Den allra största delen av tillväxtinvesteringarna, 14 miljarder SEK, eller 93%, avser förnybar energiproduktion, främst vindkraft. Vattenfall avser att öka bruttokapaciteten med 400–600 MW per år. För att lyckas med detta ska Vattenfall fortsätta söka samarbeten för att reducera kapitalbehovet.

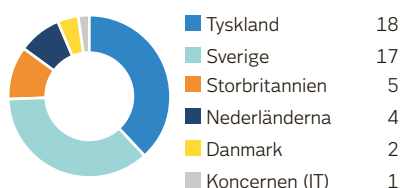
En stor del av det totala investeringsutrymmet avser underhåll av befintliga anläggningar. En betydande del avser även tvingande investeringar på grund av olika myndighetsbeslut, till exempel inom kärnkraftsverksamheten. Av de totala investeringarna utgör 28 miljarder SEK (25,7) underhålls- och tvingande investeringar, och 2 miljarder SEK (3,1) ersättning av anläggningar som fasas ut på grund av ålder.

Investeringsplan 2016–2017

Totala investeringar, 47 miljarder SEK

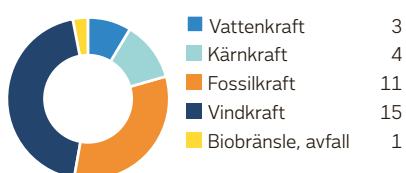
Totala investeringar, 47 miljarder SEK

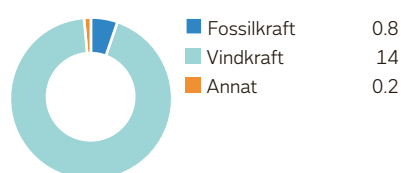
Totala investeringar, 47 miljarder SEK

Totala investeringar inom el- och värmeproduktion, 34 miljarder SEK

Tillväxtinvesteringar inom el- och värmeproduktion, 15 miljarder SEK

Större beslutade och pågående investeringsprojekt

Projekt	Land	Typ	Kapacitet	Vattenfalls andel, %	Klart	Investering för totala projektet
HOB Haferweg	Tyskland	Värme, gas	150 MW värme	100%	2016	~390 MSEK (42 MEUR ³)
Lichterfelde	Tyskland	Kraftvärme, gas	300 MW el 230 MW värme	100%	2016	~3 200 MSEK (340 MEUR ³)
Akkats	Sverige	Vattenkraft	150 MW (ombyggnad)	100%	2016	~1 200 MSEK
Pen y Cymoedd ¹	Storbritannien	Vind, landbaserad	228 MW	100%	2017	~4 500 MSEK (360 MGBP ³)
Sandbank ¹	Tyskland	Vind, havsbaserad	288 MW	51% ²	2017	~12 000 MSEK (1 300 MEUR ³)
Ray ¹	Storbritannien	Vind, landbaserad	54 MW	100%	2017	~1 200 MSEK (88 MGBP)
Horns Rev III ¹	Danmark	Vind, havsbaserad	407 MW	100%	2019	~9 100 MSEK (7 400 MDKK ³)

1) Havsbaserade vindkraftsparker har i regel omkring 20-30% högre årsproduktion jämfört med landbaserade vindkraftsparker med samma kapacitet.

2) Investering tillsammans med Stadtwerke München.

3) Balansdagskurs 31 December 2015.

MÅL OCH UTFALL

Vattenfalls uppdrag från ägaren och i enlighet med bolagsordningen är att generera en marknadsmässig avkastning genom att bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

En stabil ekonomisk utveckling med utrymme för långsiktiga investeringar möjliggör en miljömässigt hållbar energiproduktion liksom nya produktlösningar för en hållbar konsumtion av el, gas och värme. Vattenfalls ägare och styrelse har satt upp fyra ekonomiska mål för bolaget, och styrelsen har beslutat om tre hållbarhetsmål.

Långsiktiga mål

De ekonomiska målen ska säkerställa att Vattenfall skapar värde och genererar marknadsmässig avkastning, att kapitalstrukturen är effektiv och att den finansiella risken hålls på en

rimlig nivå. Målen ska utvärderas över en konjunkturcykel. De ekonomiska målen fastställdes av ägaren vid en extra bolagsstämma i november 2012.

Hållbarhetsmålen har utformats för att reducera koncernens CO₂-exponering, vilket ska göra produktionsportföljen mer hållbar och åstadkomma en snabbare tillväxt inom förnybart jämfört med marknaden i genomsnitt fram till 2020. Det tredje hållbarhetsmålet, att förbättra energieffektiviseringen, formulerades som ett kortsiktigt mål för 2015 om att minska förbrukningen av primärenergi genom interna och externa åtgärder.

MÅL

Lönsamhet

Avkastning på sysselsatt kapital: 9%

UTFALL 2015

-8,2%

Avkastning på sysselsatt kapital

KOMMENTAR

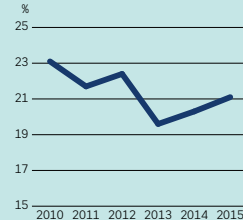
Utfallet 2015 blev -8,2% (-0,7), främst på grund av årets nedskrivningar av tillgångsvärden på totalt 36,8 miljarder SEK. Exklusive nedskrivningarna och andra jämförelsestörande poster uppgick avkastningen på sysselsatt kapital till 7,4% (8,2).

Kapitalstruktur

Internt tillförda medel (FFO)/justerad nettoskuld: 22–30%

21,1%

FFO/Justerad nettoskuld

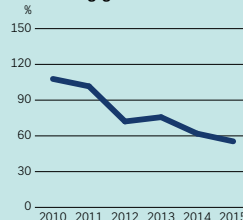
Utfallet 2015 förbättrades jämfört med 2014 (20,3) men ligger fortfarande under målintervallet. Medlen från verksamheten minskade, främst till följd av den lägre vinsten, samtidigt som den justerade nettoskulden minskade, främst till följd av den minskade nettoskulden.

Kapitalstruktur

Skuldsättningsgrad: 50–90%

55,4%

Skuldsättningsgrad

Utfallet 2015 blev 55,4% (61,9). Förbättringen förklaras främst av en minskad nettoskuld. Skuldsättningsgraden ligger inom målintervallet.

MÅL

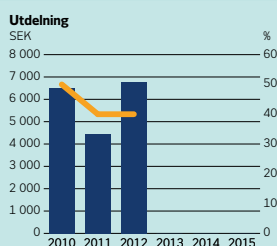
UTFALL 2015

KOMMENTAR

Utdelningspolicy

Utdelningen ska uppgå till 40–60% av årets resultat efter skatt

0%

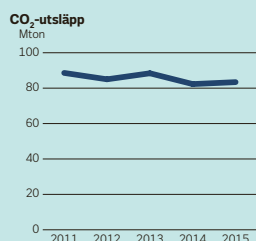

På grund av det negativa resultatet efter skatt föreslår styrelsen – i enlighet med Vattenfalls utdelningspolicy – att ingen utdelning lämnas för 2015.

CO₂-exponering

Minska CO₂-exponeringen till 65 Mton i absoluta utsläpp till 2020

83,8 Mton

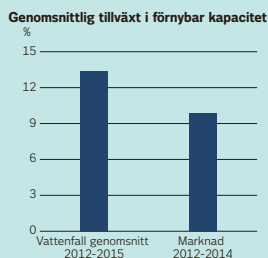

Vattenfalls CO₂-exponering ökade något 2015 på grund av idrifttagandet av kraftverket Moorburg i Tyskland.

Förnybar kapacitet

Vattenfalls tillväxttakt inom installerad förnybar kapacitet ska vara högre än den genomsnittliga tillväxttakten för tio definierade länder i norra och mellersta Europa.¹

13,4%

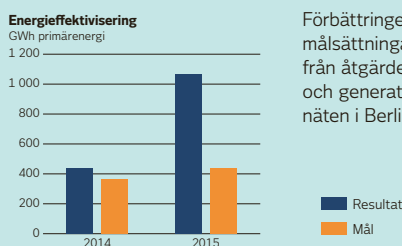

445 MW ny, förnybar kapacitet installerades totalt under 2015. Nyttillkommen kapacitet utgörs i huvudsak av den havsbaserade vindkraftsparken DanTysk i Tyskland, den landbaserade vindkraftsparken Clashindarroch i Storbritannien, den landbaserade vindkraftsparken Klim i Danmark, den landbaserade vindkraftsparken Juktan i Sverige och utbyggnaden av den havsbaserade vindkraftsparken Kentish Flats i Storbritannien.

Energieffektivisering

Vattenfall ska effektivisera 440 GWh under 2015.

1 066 GWh

Förbättringen av energieffektiviteten överträffade målsättningarna, och härrör till största delen från åtgärder som bland annat utbyte av turbiner och generatorer samt utbyggnad av fjärrvärmäten i Berlin och övriga Tyskland.

1) De tio definierade länderna är Danmark, Finland, Norge, Sverige, Belgien, Frankrike, Nederländerna, Polen, Storbritannien och Tyskland.

Strategiska mål till 2020

I december 2015 antog Vattenfalls styrelse sex nya strategiska långsiktiga mål för Vattenfall som på ett bättre sätt ska återspegla strategin och de fyra strategiska ambitionerna. De tre tidigare hållbarhetsmålen kommer från och med januari 2016

att ersättas av de sex nya strategiska långsiktiga mål. De fyra ekonomiska mål som ägaren fastställt fortsätter att vara långsiktiga mål för Vattenfall. De fyra ekonomiska målen och de sex strategiska målen ska följas upp varje kvartal och år.

Strategiska ambitioner**Strategiska mål till 2020**

LEDANDE INOM HÅLLBAR KONSUMTION

1. Kundlojalitet, NPS (Net Promoter Score): +2 NPS¹ relativt

LEDANDE INOM HÅLLBAR PRODUKTION

2. Idrifttagen kapacitet, förnybart: ≥ 300 MW
3. Absoluta CO₂-utsläpp, pro rata: ≤ 21 Mton²

EFFEKTIV VERKSAMHET

4. ROCE: $\geq 9\%$

MOTIVERADE OCH ENGAGERADE MEDARBETARE

5. LTIF³ (Lost Time Injury Frequency): $\leq 1,25$
6. Index, medarbetarengagemang: $\geq 70\%$ ⁴

1) NPS är ett verktyg för att mäta kundlojalitet och för att förstå kunders uppfattning av Vattenfalls produkter och tjänster.

Målet är satt som ett positivt NPS värde i absoluta termer samt +2 i jämförelse med Vattenfalls konkurrenter.

2) Förutsätter betydande strukturella förändringar.

3) LTIF, Lost Time Injury Frequency, uttrycks i antal arbetsolyckor (per 1 miljon arbetade timmar), det vill säga arbetsrelaterade olyckor med frånvaro > 1 dag samt dödsolyckor. Måttet avser endast anställda inom Vattenfall.

4) Underlag för mätning av målet är resultat från medarbetarundersökningen My Opinion.

A young man with curly hair is shown from the chest up, looking down at an open book he is holding. He is wearing a dark t-shirt. A blue lamp is positioned above him, casting a warm glow on his face and the book. The background is a plain, light-colored wall. The overall mood is quiet and focused.

INTRESSENTDIALOG

En förutsättning för att Vattenfall ska kunna bedriva en långsiktigt framgångsrik verksamhet är att företaget för en löpande dialog med intressenterna och förstår deras förväntningar.

Intressentdialogen ger Vattenfall en förståelse för och insikt om vilka prioriteringar bolaget måste göra för att successivt minska sin negativa påverkan och öka sin positiva påverkan på miljö och samhälle. Att uppfylla dessa förväntningar och att vara transparent ger Vattenfall förutsättningarna för att bli ett mer hållbart företag.

Vattenfalls intressenter är medborgare och kunder, ägaren, politiska beslutsfattare och nätmyndigheter, intresseorganisationer, finansiella intressenter, media, leverantörer och medarbetare. Genom att lyssna på och ha en aktiv dialog med sina intressenter kan Vattenfall identifiera utmaningar och möjligheter kopplade till bolagets verksamhet. Dialogen är en del av det dagliga arbetet och sker på flera sätt runt om i organisationen. Dialog med ägaren, nätmyndigheter och branschorganisationer sker regelbundet. Kontakter och möten med politiska beslutsfattare, nätmyndigheter, finansiella intressenter, intresseorganisationer och media ingår i Vattenfalls dagliga verksamhet. Vattenfall genomför årligen mer djupgående undersökningar om olika aspekter och förväntningar inom områdena allmän opinion, kundnöjdhet, anseende och varumärke. Internt genomför Vattenfall medarbetarundersökningar vartannat år.

Fokusgrupper är ett forum för dialoger som används vid specifika projekt eller vid framtagandet av nya produkter och tjänster. När nya kraftverk och vindkraftverk planeras sker dialoger genom formella samråd och informationsmöten för lokala organisationer, närboende och allmänheten, och även genom sociala medier.

Under året har Vattenfall genomfört ett antal intressentdialoger för att öka sin förståelse av vad intressenterna förväntar sig och vad de har för uppfattningar, både på lokalt plan och på en bredare europeisk nivå. Resultaten från dessa dialoger har legat till grund för att ytterligare stärka Vattenfalls strategiska inriktning.

Väsentlighets- och hållbarhetsfokus

Baserat på den undersökning som genomfördes 2013 och de intressentdialoger som genomförts de senaste två åren har Vattenfall dragit slutsatsen att hållbarhetsfokus i princip ska förbli detsamma, men vissa mindre strukturella förändringar har gjorts för att bättre motsvara intressenternas förväntningar. Det har inneburit att de tidigare tio fokusområdena för hållbarhet har blivit sju:

- Kundlösningar som möjliggör hållbar energianvändning
- Mer förnybart
- Lägre utsläpp
- Ökad resurseffektivitet
- Ta ansvar för inverkan på lokala samhällen och naturen
- Ansvarsfulla inköp
- Fokus på medarbetarna

Dessa fokusområden är en integrerad del av Vattenfalls strategi och kommer inte att beskrivas i detalj i denna redovisning.

- ➔ Specifik information relaterad till de sju fokusområdena finns på www.vattenfall.com/sustainability

Intressentdialoger 2015

SYFTE

Att förstå vad kunderna kräver och förväntar sig av Vattenfall inom hållbarhet.

Intressenter

Kunder

Att få en översiktlig förståelse för hur olika intressenter uppfattar Vattenfall och dess verksamhet.

Intressenter

Kunder, medborgare, intresseorganisationer, media, nämyndigheter, politiska beslutsfattare

Att öka förståelsen för de förväntningar som finns på Vattenfalls ansvarstagande på lokal nivå och inom leverantörskedjan.

Intressenter

Intresseorganisationer, politiska beslutsfattare, leverantörer

Att förstå de europeiska intressenternas ställningstaganden avseende aktuella europeiska politiska och lagstiftningsrelaterade debatter, och att bidra med expertis till dessa debatter.

Intressenter

Politiska beslutsfattare, nämyndigheter, intresseorganisationer

Att delge information om Vattenfalls verksamhet, strategi och ekonomiska resultat i syfte att säkra den ekonomiska flexibilitet företaget behöver för att kunna ställa om sin produktionsportfölj.

Intressenter

Finansiella intressenter

EXEMPEL

Vattenfall har under det gångna året genomfört ett antal intressentdialoger inom olika företagskundsegment för att skapa en bättre förståelse för kundernas krav.

Vattenfall Reputation Monitor (VRM) är ett koncernomfattande system för att mäta företagets anseende hos intressenterna. Genom ungefär 21 000 intervjuer per år mäts löpande allmänhetens uppfattning om Vattenfall, och analyser utförs en gång per kvartal. Åsikterna hos opinionsbildare som exempelvis politiska beslutsfattare, media och organisationer mäts och utvärderas årligen baserat på cirka 440 intervjuer utförda på företagets viktigaste marknader och i EU-parlamentet.

Under den årliga Almedalsveckan på Gotland bjöd Vattenfall in flera intressenter till rundabordsamtal om Vattenfalls ansvar, både på lokal nivå (i anslutning med företagets anläggningar) och genom leverantörskedjan (inköp).

Tre rundabordsamtal under 2015 om följande ämnen: europeisk värmepolitik, ytterligare harmonisering av stödsystem för förnybar energi samt europeisk transportpolitik. Två workshops om vidareutveckling av kundnära och 100% förnybara energisystem.

Under en omfattande "road-show" i Europa i mars 2015 träffade Vattenfall fler än 100 investerare i företagsobligationer samt kreditanalytiker. De ämnen som diskuterades under dessa möten var bland annat Vattenfalls verksamhet, marknader, strategi, ekonomiska resultat och målsättningar.

UTFALL

Kunderna vill att Vattenfall ska fokusera mer på produktutveckling och nya produkter som hjälper dem att möta sina miljö- och hållbarhetsåtaganden.

VRM-resultaten visar vilka drivkrafter som är viktigast för företagets anseende och ger underlag för anseenderelaterade beslut, till exempel vikten av att fokusera på smarta kundlösningar.

Vattenfall måste vara mer transparent om de utmaningar företaget möter och föra en aktiv dialog med olika intressenter. Dessa frågor har behandlats ingående i denna redovisning genom beskrivningar av Vattenfalls lokala påverkan och ansvar samt genom att på ett mer transparent sätt visa vad Vattenfall gör inom leverantörskedjan.

Europeisk energipolitik utgör en stark drivkraft för att närma sig kundnära marknader baserat på förnybar energi. Förväntningarna är höga på de nordiska aktörernas ambitionsnivå och förmåga att bidra med expertis och samverkan. Transparenta och öppna dialoger på expertnivå som förs med intressenter från olika branscher anses vara värdefulla.

Efter denna "road-show" emitterade Vattenfall hybridobligationer på 1 miljard EUR och 6 miljarder SEK. I november emitterades ännu en hybridobligation på 400 MUSD.

Läs mer om Vattenfalls intressentdialoger på Vattenfalls webbplats:

http://corporate.vattenfall.com/globalassets/corporate/sustainability/doc/intressentdialog_en_final_20140320.pdf

UTVECKLING UNDER ÅRET

En hållbar ekonomi skapas genom ett stabilt finansiellt resultat, men också genom att ta ansvar för medarbetare, säkerställa att företaget agerar med integritet och ta ansvar för leverantörskedjan. Att generera ett hållbart ekonomiskt resultat är en grundförutsättning för att kunna ställa om till mer hållbar konsumtion och produktion.

Tillståndspliktig verksamhet

Vattenfall har under året bedrivit verksamhet enligt respektive lands lagstiftning i Sverige, Finland, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. Vattenfall AB bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt den svenska miljöbalken. Denna verksamhet utgörs i huvudsak av både tillstånds- och anmälningspliktiga anläggningar för el- och värmeproduktion. Vattenfalls övriga tillståndspliktiga verksamheter, vilka utgör en väsentlig del av verksamheten, bedrivs huvudsakligen i dotterföretag. Eftersom Vattenfalls värdepappersverksamhet för elhandel inte längre kräver tillstånd enligt Finansinspektionen har bolaget av sagt sig detta tillstånd.

Vattenfalls verksamhet inom FoU

Vattenfall bedriver forskning och utveckling (FoU) för att bidra till och stödja genomförandet av Vattenfalls strategi på både kort och lång sikt. Ett prioriterat FoU-område är effektiv projektutveckling och drift av vindkraftsprojekt. En ökande andel av FoU-arbetet ägnas åt nya produkter och tjänster inom e-mobility och energihantering, inklusive smarta hem. Att skapa smartare elnät innebär direkta fördelar för kunderna, och gör det också möjligt att utveckla andra kundnära tjänster. Under 2015 satsade Vattenfall 422 MSEK (474) på FoU (exklusive resurser allokerade till säkert slutförvar av använt kärnbränsle), vilket motsvarar 0,3% (0,3) av koncernens nettoomsättning.

VATTENFALLS EKONOMISKA UTVECKLING

2015 präglades av en fortsatt svag efterfrågan, överutbud på produktionskapacitet och fallande elpriser. Trots framgångsrika kostnadsminskningar på cirka 30% de senaste fem åren i förhållande till 2010 års kostnadsbas har nedskrivningar och högre avsättningar under året lett till ett negativt resultat efter skatt på -19,8 miljarder SEK.

På grund av de stora nedskrivningarna kunde Vattenfall med en avkastning på sysselsatt kapital på -8,2% inte uppfylla lönsamhetsmålet på 9%. Exklusive jämförelsestörande poster uppgick avkastningen på sysselsatt kapital till 7,4%. För att motverka den finansiella belastning som de utmanande marknadsförhållandena medför fortsätter Vattenfall att effektivisera verksamheten inom alla områden av koncernen. En översyn görs löpande av investeringsprogrammet, där satsningar på förnybar energiproduktion kommer att prioriteras samtidigt som tillgångar som inte bedöms kunna uppfylla bolagets avkastningskrav kommer att avyttras.

Resultatutveckling under 2015

Det underliggande rörelseresultatet för 2015 uppgick till 20,5 miljarder SEK, vilket är 3,6 miljarder SEK lägre jämfört med 2014. Minskningen förklaras främst av lägre produktionsmarginaler (-4,6 miljarder SEK), som till viss del kompensades av högre vattenkraftproduktion (0,4 miljarder SEK), högre resultatbidrag från distributions- och försäljningsverksamheterna (1,1 miljarder SEK) samt lägre rörelsekostnader (0,2 miljarder SEK).

Nedskrivningar

Till följd av försämrade marknadsvillkor och ökade affärsrisker har Vattenfall under året skrivit ned bokförda värden på tillgångar med 36,8 miljarder SEK, vilket netto efter skatt

belastade resultatet med 27,2 miljarder SEK. Nedskrivningarna hade dock ingen påverkan på Vattenfalls kassaflöde. Nedskrivningarna fördelade sig i huvudsak med 17,0 miljarder SEK på kärnkraftreaktorerna Ringhals 1 och 2, 15,2 miljarder SEK på brunkolstillgångar i Tyskland och 4,0 miljarder SEK på kraftverket Moorburg i Tyskland. Under 2014 gjorde Vattenfall nedskrivningar av tillgångsvärden på totalt 23,8 miljarder SEK, i huvudsak relaterade till Nederländerna. Detaljerad information om nedskrivningarna finns i koncernens Not 14, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar.

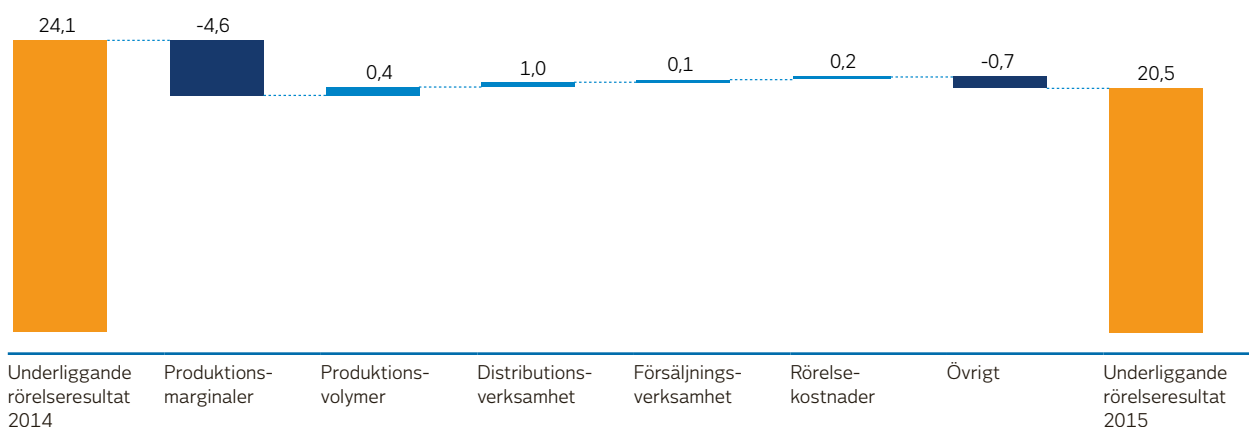
Ökade avsättningar

Ökade avsättningar under 2015 avsåg främst nya beräkningar av framtida kostnader för avvecklingen av kärnkraften i Tyskland och brunkolsverksamheten i Tyskland. Pensionsavsättningarna i såväl Sverige som Tyskland var lägre under 2015 till följd av en högre diskonteringsränta, vilket ledde till att den justerade nettoskulden minskade. Detaljerad information om avsättningarna finns i koncernens Not 41, Avsättningar till pensioner och Not 42, Andra räntebärande avsättningar.

Kassaflöde och investeringar

Kassaflödet från den löpande verksamheten – det operativa kassaflödet – förbättrades med 0,8 miljarder SEK till 40,9 miljarder SEK 2015. Internt tillförda medel (FFO) minskade med 3,1 miljarder SEK, främst på grund av försämrat resultat. Totala

Utveckling av Vattenfalls underliggande rörelseresultat, miljarder SEK

investeringar minskade med 0,3 miljarder SEK till 28,7 miljarder SEK under 2015, varav 8,6 miljarder SEK avsåg investeringar i vindkraft, som därmed utgjorde Vattenfalls enskilt största investeringspost 2015. Under året avyttrades tillgångar för sammanlagt 2,3 miljarder SEK netto. Avyttringarna avser kraftvärmemetillgångar i Utrecht, Nederländerna, samt kraftvärmeverket Fyn i Danmark.

Kostnadsbesparingar

Vattenfall har vidtagit ett antal besparingsåtgärder och har reducerat de kostnader som ligger inom företagets kontroll med cirka 30% jämfört med kostnadsbasen 2010. Försäljning av verksamheter minskade kostnaderna med 3,1 miljarder SEK. Försäljningarna avser huvudsakligen värme- och elnätverksamhet i Polen, elnätverksamhet i Finland och Hamburg, verksamheten i Belgien, kraftvärmemetillgångar i Danmark, facility services i Tyskland samt andra tillgångar och verksamheter. Kostnadsbesparingarna har främst gjorts genom minskade personal-, IT- och inköpskostnader. Under 2015 tecknade Vattenfall ett femårsavtal med Computer Sciences Corporation (CSC) som ska hantera IT-nätverkstjänster och arbetsplatsförvaltning. Avtalet syftar till att förbättra verksamhetens effektivitet och underlätta utvecklingen av IT-tjänster. Avtalet innebär också att 122 Vattenfall-medarbetare förflyttas till CSC och dess partner AT&T. Tillväxtprojekt, inom framför allt vindkraft har lett till att kostnadsbasen ökat med cirka 11,8 miljarder SEK. Det pågående besparingsprogrammet på 2,5 miljarder SEK för 2015–2016 fortlöper. Därutöver fortsätter Vattenfall undersöka möjligheten att genom outsourcing lägga ut delar av sin administration och IT-verksamhet till externa tjänsteleverantörer.

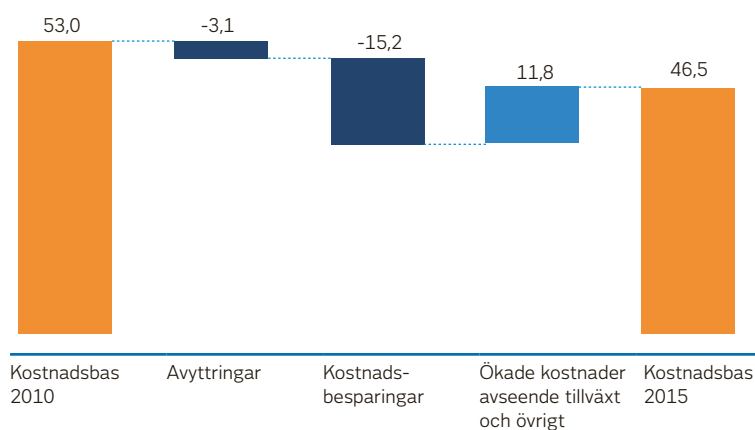
Minskad skuldsättning

Nettoskulden minskade med 15,3 miljarder SEK till 64,2 miljarder SEK jämfört med 31 december 2014, vilket främst förklaras av ett positivt kassaflöde efter investeringar. Den justerade nettoskulden (som bland annat inkluderar avsättningar för pensioner och kärnkraft) minskade med 20,7 miljarder SEK till 137,6 miljarder SEK. Minskningen förklaras främst av den minskade nettoskulden, de under året nyemitterade hybridobligationerna vilka till 50 % klassificeras som eget kapital och därmed reducerar den justerade nettoskulden samt lägre avsättningar för pensioner till följd av en högre diskonteringsränta. Nyckeltalet Internt tillförda medel (FFO)/justerad nettoskuld förbättrades till 21,1% från 20,3%, men låg fortfarande under målintervallet på 22–33%.

Emittering av hybridobligationer

Vattenfall emitterade hybridobligationer vid två tillfällen under 2015. I mars emitterade Vattenfall hybridobligationer på 6 miljarder SEK och 1 miljard EUR (sammanlagt cirka 15 miljarder SEK) för att refinansiera den befintliga hybridobligationen på 1 miljard EUR som emitterades år 2005. I samband med emissionen erbjöd sig Vattenfall att lösa in sin befintliga hybridobligation, vilket accepterades till 49,6% (496 MEUR). Den 29 juni återbetalade Vattenfall samtliga kvarvarande hybridobligationer, som emitterades den 29 juni 2005. I november emitterade Vattenfall en hybridobligation värd 400 MUSD (cirka 3,5 miljarder SEK). Detta är Vattenfalls första hybridobligation i USD, emitterad under "Regulation S" utanför USA.

Kostnadsbesparingar, miljarder SEK

ANSVARSFULLA INKÖP

Vattenfall strävar efter att kontinuerligt förbättra sin leverantörskedja och sina leverantörers arbete. Ambitionen är att bedriva en verksamhet med stort hållbarhetsfokus genom hela värdekedjan.

Risker, möjligheter och påverkan relaterade till Vattenfalls verksamhet går tvärs igenom hela värdekedjan. En hållbar leverantörskedja kan minska kostnaderna och därigenom bidra till förbättrad lönsamhet, leda till betydande riskreduktion och öka varumärkets värde.

En leverantörsbas med stor mångfald

Sammansättningen av och komplexiteten hos Vattenfalls leverantörsbas varierar beroende på vad som köps in eller upphandlas. En liten men växande andel av Vattenfalls leverantörer är baserad i eller har produktion i högriskländer. Vattenfalls Uppförandekod för leverantörer specificerar bolagets krav och förväntningar på ansvarsfulla inköp. Närmare bestämt gäller kraven mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och antikorruption. Med ambitionen att hantera leverantörsrelaterade risker och påverkan bortom första ledets leverantörer arbetar Vattenfall för att öka sina kunskaper om risker och påverkan vidare längs leverantörskedjan. Metodiken för landsvis riskbedömning uppdaterades 2015. Dessutom har en generell koncernomfattande strategi i tre steg antagits för hur Vattenfalls Uppförandekod för leverantörer ska tillämpas.

Vattenfall köper in ett stort antal olika varor, tjänster och bränslen, med varierande riskprofiler och varierande lag- och hållbarhetskrav. Följaktligen varierar implementeringen av Vattenfalls Uppförandekod för leverantörer. I huvudsak sker inköp i fyra kategorier: varor och tjänster, kärnbränsle, kol och biobränsle (kol, biomassa, gas och olja) samt direktupphandlade bränslen till värmeverk.

Utbildning och kompetensuppbyggnad

Fokus under året har legat på ökad intern förståelse och utbildning inom revision, korrigerande åtgärder och uppföljning, i linje med den koncernomfattande generella strategin för

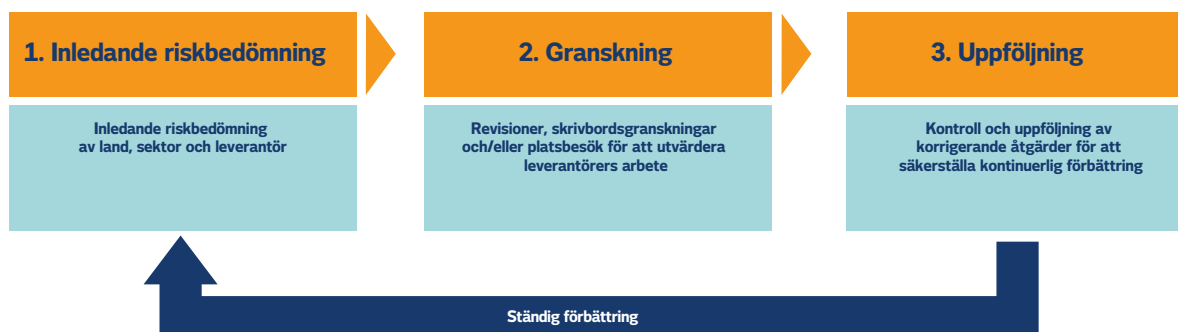
att implementera Vattenfalls Uppförandekod för leverantörer. En expertgrupp skapades för granskning och utvärdering av stenkolsleverantörer för beslut av Responsible Sourcing Board (ett internt tvärfunktionellt beslutsfattande organ). Dessutom genomförde Vattenfall Competence Centre for Sustainability Due Diligence interna utbildningar om mänskliga rättigheter och hantering av leverantörskedjan samt anordnade en internutbildning med Social Accountability International (SAI) om social revision i enlighet med standarden SA8000.

Planerade aktiviteter

Bland de viktigaste utmaningarna märks bristen på spårbarhet avseende ursprung när det gäller skärmbaserad trading av råvaror (kol, gas, olja), begränsade insikter om risker i leverantörskedjan för varor och tjänster på grund av det stora antalet leverantörer samt komplexiteten i vissa leverantörskedjor. Andra förbättringsområden omfattar ytterligare förstärkning av Vattenfalls ansvarstagande gentemot sina leverantörer, uppföljning av korrigerande åtgärder samt ökad förståelse för hållbarhetsfrågor, i synnerhet mänskliga rättigheter i högriskländer.

För att säkerställa en kontinuerlig förbättring bortom första ledets leverantörer kommer Vattenfall att fortsätta tillämpa sin risk- och påverkansbaserade strategi för implementering av sin Uppförandekod för leverantörer. Fokus kommer också att ligga på att stärka uppföljningen av leverantörers förbättringsåtgärder samt Vattenfalls relation med sina leverantörer. Vattenfall kommer att börja kartlägga potentiell och befintlig påverkan på människor som en del av sin utvärdering kring mänskliga rättigheter. Utvecklingen av intern kompetens inom ansvariga inköpsfunktioner kommer att säkerställas genom utbildning hos Vattenfall Competence Centre for Sustainability Due Diligence.

Processen för tillämpning av Vattenfalls Uppförandekod för leverantörer

Status och aktiviteter

Under 2015 genomförde Vattenfall flera åtgärder för att förbättra och vidareutveckla sin inköpsprocess. Nedan visas några exempel inom de fyra inköpskategorierna. Se även definitioner av leverantörer på sidan 165.

VAROR OCH TJÄNSTER

Antal leverantörer: ~32 500

Antal leverantörer som representerar 80% av kostnaderna: ~1 200

- Samtliga tre nya leverantörer från högriskländer 2015 granskades genom platsbesök.
- Vattenfalls Uppförandekod för leverantörer, leverantörens uppförandekod när den är i nivå med Vattenfalls eller en deklaration av att FN:s Global Compact följs finns med i nya leverantörsavtal.
- Projekt påbörjades för att kartlägga produkt- och tjänstekategorier med hög risk.
- Process utvecklad för kontroll av alla leverantörer utifrån sanktionslistor.

KOL OCH BIOBRÄNSLE

Antal leverantörer: ~30¹⁾

Antal leverantörer som representerar 80% av kostnaderna: ~15¹⁾

- Vattenfall kontrollerar endast stenkolsleverantörer som äger gruvor eller styr gruvverksamheten. Inga nya sådana leverantörer tillkom under 2015. Leverantörer kontrolleras huvudsakligen genom skrivbordsgranskningar.
- Första granskningscykeln avslutades avseende nya och potentiella kolleverantörer.
- Uppförandekod för leverantörer eller FN:s Global Compact införda i alla avtal om direktinköpt stenkol.
- Diskussioner fördes med intresseorganisationer och leverantörer avseende Vattenfalls stenkolsanskaffning i Colombia.
- 2015 tillkom inga nya leverantörer av biomassapelletts från högriskländer.
- Alla nya och befintliga biomassaleverantörer kontrollerades. Leverantörer kontrolleras huvudsakligen genom skrivbordsgranskningar.
- Uppförandekod för leverantörer införd i alla biomassavtal.
- Internt seminarium hölls om hållbarhetsaspekter vad gäller kol-, biomassa- och oljeanskaffning från Ryssland.

1) Avser endast direkta inköp av kol och biomassa.

..... 33 000 LEVERANTÖRER

KÄRNBRÄNSLE

Antal leverantörer: ~20

Antal leverantörer som representerar 80% av kostnaderna: ~10

- Inga nya leverantörer från högriskländer tillkom under 2015. Första leverans av uran mottogs från en leverantör i Kazakstan. Leverantören kontrakterades för ett antal år sedan och granskades 2012.
- Kontroll och godkännande av alla kärnbränsleleverantörer som utförde leverans under 2015 genomfördes före leverans. Skrivbordsgranskningar av potentiella och befintliga leverantörer i branschen genomförs årligen.
- Krav avseende miljö och FN:s Global Compact införd i alla nya leverantörsavtal.
- Aktiv medlem i World Nuclear Associations initiativ "Corporate Social Responsibility at Mining and Other Fuel Cycle Facilities".

BRÄNSLE TILL VÄRMEVERK

Antal leverantörer: ~100

Antal leverantörer som representerar 80% av kostnaderna: ~40

- Inga nya leverantörer från högriskländer tillkom under 2015 till Sverige eller Tyskland.
- Befintliga leverantörer i Sverige kontrollerades genom skrivbordsgranskningar och platsbesök. Alla nya leverantörer till Vattenfalls tyska värmeverk kontrollerades under 2015. Leverantörer kontrolleras huvudsakligen genom skrivbordsgranskningar.
- Skrivbordsgranskningar utfördes för alla inköp av biomassa, bioolja och importerat avfall i Sverige.
- Uppförandekod för leverantörer införd i alla avtal i Sverige och alla nya avtal i Tyskland från och med 2014.

➔ Mer information om Vattenfalls inköpsprocess under 2015 finns på www.vattenfall.com/sustainability

RÖRELSESEGMENT

Från och med det andra kvartalet 2015 redovisar Vattenfall sin verksamhet fördelad på koncernens nya rörelsesegment: Customers & Solutions, Power Generation, Wind, Heat och Distribution. Rörelsesegmenten följer affärsområdesstrukturen med undantag för segmentet Power Generation, som innefattar de båda affärsområdena Generation och Markets samt enheten Mining & Generation.

CUSTOMERS & SOLUTIONS

Ansvarar för försäljning av el-, gas- och energitjänster på alla Vattenfalls marknader.

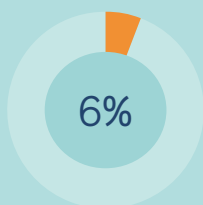
Vattenfalls marknader

Extern nettoomsättning (MSEK)

84 905

Andel av det underliggande rörelseresultatet¹

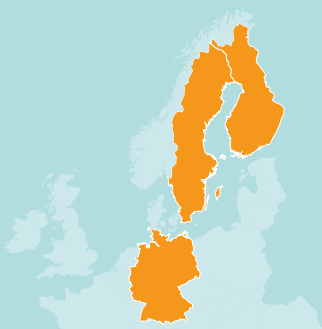
Antal anställda, heltidstjänster

3 168

POWER GENERATION

Ansvarar för Vattenfalls vatten- och kärnkraftsverksamhet, optimering och tradingaktiviteter samt brunkolsverksamheten. Innefattar affärsområdena Generation och Markets, samt enheten Mining & Generation.

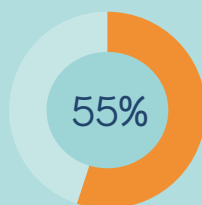
Vattenfalls marknader

Extern nettoomsättning (MSEK)

56 717

Andel av det underliggande rörelseresultatet¹

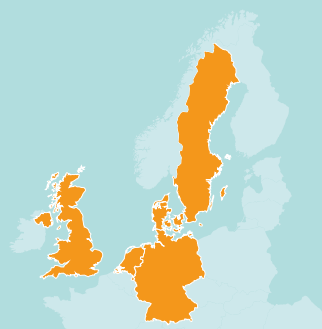
Antal anställda, heltidstjänster

14 571

WIND

Ansvarar för Vattenfalls verksamhet på vindkraftsområdet.

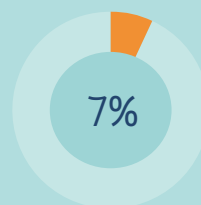
Vattenfalls marknader

Extern nettoomsättning (MSEK)

4 267

Andel av det underliggande rörelseresultatet¹

Antal anställda, heltidstjänster

577

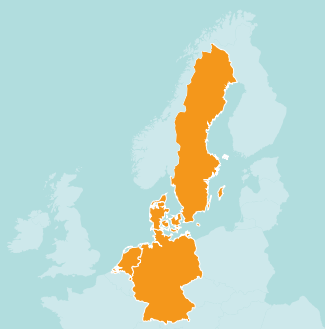
1) Underliggande rörelseresultat definieras som rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster. För specifikation av jämförelsestörande poster, läs mer på sidan 81.

HEAT

Innefattar Vattenfalls värmeverksamhet, inklusive all termisk verksamhet (utom brunkolsverksamheten).

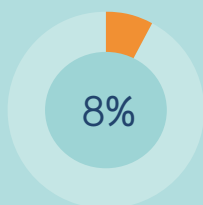
Vattenfalls marknader

Extern nettoomsättning (MSEK)

14 356

Andel av det underliggande rörelseresultatet¹

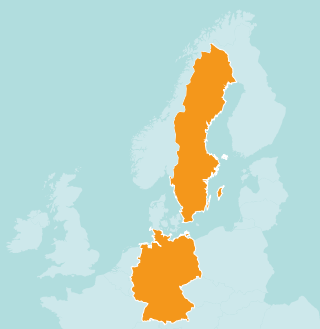
Antal anställda, heltidstjänster

4 203

DISTRIBUTION

Innefattar Vattenfalls eldistributionsverksamhet i Sverige och Tyskland (Berlin).

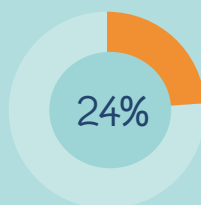
Vattenfalls marknader

Extern nettoomsättning (MSEK)

15 355

Andel av det underliggande rörelseresultatet¹

Antal anställda, heltidstjänster

2 728

ÖVRIGA

Avser huvudsakligen alla personalfunktioner inklusive finansverksamheten och Shared Service Centers.

Nyckelfakta

	2015	2014
Nettoomsättning (MSEK)	5 361	5 803
Extern nettoomsättning (MSEK)	178	290
Underliggande rörelseresultat (MSEK) ¹	-1 897	-978

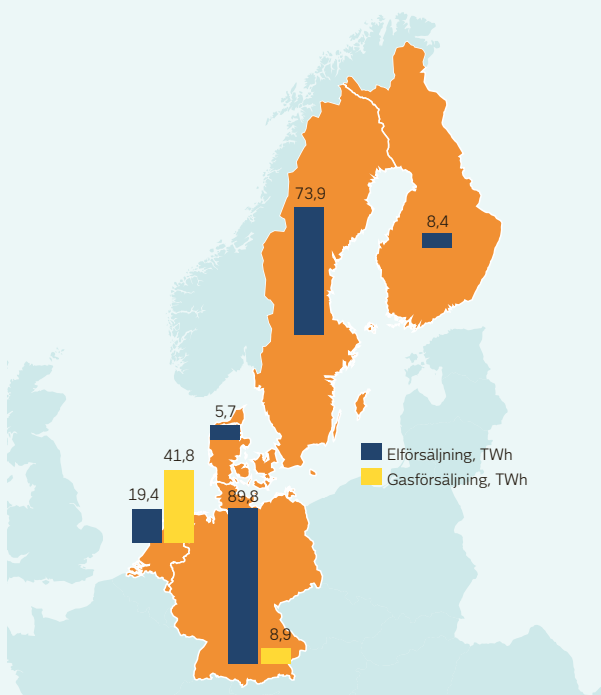
Extern nettoomsättning (MSEK)

178

Antal anställda, heltidstjänster

3 320

1) Underliggande rörelseresultat definieras som rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster. För specifikation av jämförelsestörande poster, läs mer på sidan 81.

”EN LEDANDE LEVERANTÖR MED ETT BRETT UTBUD AV ENERGIÖSNINGAR OCH -TJÄNSTER FÖR PRIVAT- OCH FÖRETAGSKUNDER”

CUSTOMERS & SOLUTIONS:

LEDANDE INOM ENERGIÖSNINGAR

Rörelsesegmentet och affärsområdet Customers & Solutions ansvarar för Vattenfalls kundrelationer, samt levererar elkraft, gas och energitjänster och lösningar på Vattenfalls marknader.

Strategi

Vattenfall har som mål att vara kundernas främsta energipartner. Det kommer att säkra och öka lönsamheten i verksamheten, och samtidigt utveckla nya hållbara lösningar för energibranschen. Vattenfall ska bli mer kundfokuserat och skapa långsiktiga relationer med sina kunder. Det kräver fokus på optimering av kundupplevelsen och att ge kunderna möjlighet att minska sitt miljöavtryck och aktivt ta del av det framväxande nya energilandskapet.

Vattenfall har identifierat följande fokusområden för att genomföra sin strategi inom rörelsesegmentet Customers & Solutions:

- Fortsätta utveckla energirelaterade lösningar genom att fokusera på laddningslösningar (e-mobility), styrning av smarta hem och fastigheter, decentraliserad produktion och nya modeller för kundinteraktion
- Optimera Vattenfalls elförsäljning och tjänster baserat kundens erfarenhet och behov
- Utöka kundbasen ytterligare i Tyskland, Finland och Frankrike
- Minska de egna kundkostnaderna
- Öka anpassning till den digitala omställningen för att kunna utveckla digitala erbjudanden

Verksamheter

I de nordiska länderna levererar Vattenfall el till privat- och företagskunder i Sverige, Finland och Danmark. Vattenfall har

en marknadsledande position i Sverige med mer än 900 000 kunder, och är ett av de ledande bolagen i Finland. I Nederländerna är Vattenfall den ledande leverantören av både gas och elkraft till privat- och företagskunder. I Tyskland levererar Vattenfall gas och elkraft till privatkunder och företagskunder i utvalda branscher. Bolaget har en marknadsledande position i Berlin och Hamburg. I Frankrike fokuserar Vattenfall på försäljning av gas och el till företagskunder i utvalda branscher.

Under 2015 uppgick Vattenfalls totala elförsäljning på privat- och företagsmarknaden till 123,0 TWh (118,4). Det är en ökning med 4,2 TWh, främst tack vare ett ökat antal kunder i Tyskland. Försäljningen av gas ökade till 50,7 TWh (45,5), främst beroende på högre försäljning i Tyskland och ovanligt varmt väder under 2014.

Vattenfall har ett brett utbud av energilösningar, vilket ger kunderna verktyg för mer hållbara och effektivare energianvändning. Vattenfalls erbjudanden och form av samverkan varierar från marknad till marknad, men fokus ligger huvudsakligen på laddningslösningar (e-mobility, exempelvis laddboxar och laddningsstationer), styrning av smarta hem och fastigheter (exempelvis EnergyWatch, Smart Plugs), decentraliserad produktion samt webbaserade modeller för kundinteraktion. Dessutom är Vattenfall det enda elbolag i Sverige som erbjuder EPD-certifierad el. EPD är en tredjepartsverifierad miljödeklaration.

➔ En närmare beskrivning finns på www.environdec.com

Utveckling under 2015

Vattenfall fortsatte arbetet med att utveckla energilösningar:

- Ett demonstrationsprojekt med laddhybridbussar i linjetrafik inleddes i Stockholm. Vattenfall ansvarar för snabbladningsstationer och leverans av vindkraftsel för projektet, där Storstockholms lokaltrafik (SL) och Volvo Bussar är de två andra huvudparterna
- Vattenfall vann upphandlingen för driften av laddningsinfrastruktur i nederländska Amsterdam och Utrecht
- SmartChurch-konceptet för energi- och klimatoptimering i kyrkor lanserades i Sverige. Det är Vattenfalls första skraddarsydd energilösning för ett specifikt kundsegment
- Ett piloterbjudande för en innovativ lösning med leasing av solcellspaneler lanserades för privatkunder i Nederländerna. Denna integrerade lösning utgörs av ett energieffektivt yttertak med solcellspaneler och isolering
- Vattenfall utvidgade funktionaliteten i sina lösningar för smarta hem i Tyskland
- Vattenfall utvecklade en unik teknik för fjärrstyrning av gatu-belysning i städer och på allmänna platser, och det första kommersiella systemet konstrueras i Sverige

Under 2015 fortsatte Vattenfall att öka sin kundbas i marknadssegmentet för privatkunder i Tyskland och Finland. I Frankrike breddade Vattenfall sina försäljningsaktiviteter på företagsmarknaden. Införandet av ett förmånskundsprogram för privatkunder i Nederländerna 2014 resulterade i en stabilisering av Vattenfalls marknadsandel under 2015.

För att öka fokus på kundupplevelsen och samtidigt minska de egna kundkostnaderna, fortsatte Vattenfall att integrera sin försäljning och sin tjänsteverksamhet i de lokala marknadssegmenten.

Nyckelfakta	2015	2014
Nettoomsättning (MSEK)	87 523	87 277
Extern nettoomsättning (MSEK)	84 905	85 606
Underliggande rörelseresultat (MSEK)	1 390	962
Elförsäljning (TWh)	123,2	118,4
- varav privatkunder	26,8	26,2
- varav återförsäljare	33,5	29,2
- varav företagskunder	62,8	63,4
Gasförsäljning (TWh)	50,7	45,5
Kundnöjdhetsindex	69	70

Planerade aktiviteter

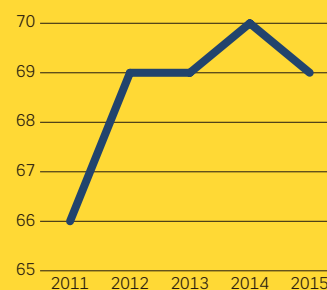
För att öka kundupplevelsen kommer Vattenfall att intensifiera sitt arbete med att förbättra kundernas digitala interaktion och göra det möjligt att välja hur man vill samverka med Vattenfall, så att processen blir mer individualiserad. Förbättrade webbtjänster för företag kommer också att införas.

Under 2016 planerar Vattenfall att fortsätta växa på de tyska, finska och franska marknaderna, samt konsolidera sin marknadsposition på övriga marknader. Nya energilösningar inom decentraliserad produktion kommer att presenteras, och nya sätt att samverka med kunder kommer att testas och implementeras. Erbjudanden till företagskunder kommer att breddas ytterligare med energilösningar, exempelvis smarta lösningar för fastigheter för en ökad energieffektivitet och småskalig energiproduktion.

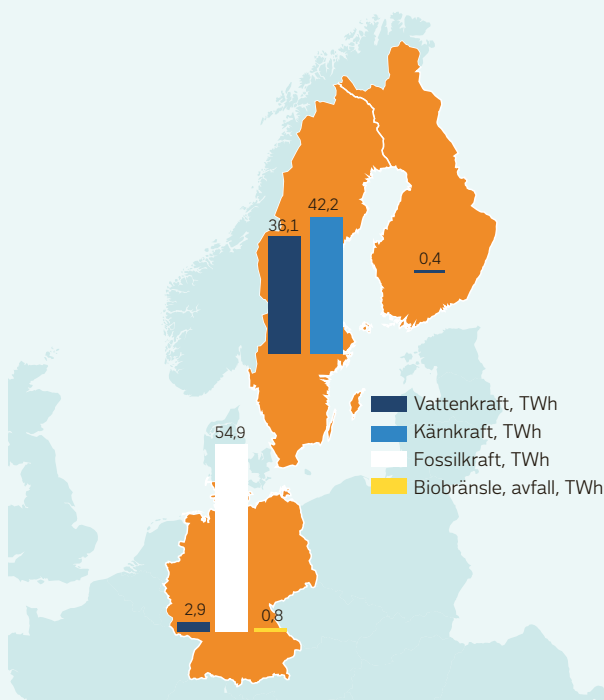
Kundnöjdhetsindex

Vattenfalls kundnöjdhetsindex är ett viktigt verktyg för att mäta resultaten i bolagets kundrelaterade verksamheter. Vattenfalls mål är att nå ett kundnöjdhetsindex på 75 genom att fortsätta sina satsningar på att utveckla hållbara och smarta produkter och tjänster som är till nytta för kunderna och som uppfyller deras förväntningar. Resultatet för 2015 var ett sammansatt kundnöjdhetsindex på 69 (70).

Under 2016 kommer Vattenfall att mäta sitt kundengagemang med hjälp av Net Promoter Score (NPS). NPS blir ett viktigt verktyg för att mäta kundernas upplevda nytta av Vattenfall samt sannolikheten för att de skulle rekommendera Vattenfall till en vän eller kollega. Undersökningar kommer att utföras löpande under året, i huvudsak online eller genom telefonintervjuer. Kunderna ges också möjlighet att lämna synpunkter via andra kanaler, såsom Vattenfalls kundservice eller hemsida. NPS kommer att följas upp kvartals- och årsvis.

Utveckling av kundnöjdhetsindex¹

1) Grafen avser privatkunder inom el- och värmeförsäljning och eldistribution.

“EN BETYDANDE AKTÖR
INOM SÄKER OCH
EFFEKTIV STORSKALIG
PRODUKTION MED LÅGA
KOLDIOXIDUTSLÄPP”

POWER GENERATION:

EFFEKTIV PRODUKTION

Rörelsesegmentet Power Generation innefattar affärsområdena Generation och Markets, samt enheten Mining & Generation. Segmentet omfattar Vattenfalls vatten- och kärnkraftsverksamhet, optimering och tradingaktiviteter, samt Vattenfalls brunkolsverksamhet.

Strategi

Energisektorn har genomgått radikala förändringar de senaste åren, vilket har kännetecknats av pressade vinstmarginaler. Marknadens och branschens förändringar har varit särskilt dramatiska inom storskalig konventionell elproduktion. Dessa förändringar, i kombination med ett starkt beroende av pressade marknadspriser på el, har gjort det nödvändigt för Vattenfall att förbättra effektiviteten i sina produktionsanläggningar. Vattenkraft fortsätter att spela en viktig roll tack vare dess flexibilitet och kommer att bli ännu viktigare i takt med att andelen intermittenta förnybara energislag växer.

Vattenfall har identifierat följande fokusområden för att genomföra sin strategi inom rörelsesegmentet Power Generation:

- Planera för att avyttra Vattenfalls brunkolsverksamhet
- Bibehålla en säker, tillförlitlig, miljöanpassad och effektiv produktion
- Säkerställa en effektiv avveckling och nedmontering av de kärnkraftsreaktorer som beslutats att lägga ned
- Öka flexibiliteten i produktionsanläggningarna

Verksamheter

Vattenfall är en av Europas största elproducenter. Den totala elproduktionen från Power Generation uppgick 2015 till 137,2 TWh (140,0). Rörelsesegmentet ansvarar för att bedriva verksamheten så effektivt som möjligt samt för att garantera optimal produktionskapacitet och tillgänglighet. I praktiken betyder det hög kommersiell tillgänglighet hos anläggningar, höga säkerhetskrav, kontinuerlig förbättring av driftseffektiviteten samt lägre utsläpp av CO₂ och andra utsläpp till exempel NO_x och SO₂. CO₂-utsläppen uppgick för 2015 till 60,4 Mton (60,5) för rörelsesegmentet Power Generation.

Utöver CO₂-utsläpp orsakar fossilbaserad energiproduktion även utsläpp av NO_x, SO₂, kvicksilver och partiklar. Vattenfall använder den bästa tillgängliga tekniken för att uppfylla lagstadgade krav på dessa utsläpp. Förbättringar har skett genom kraftverksprocessernas ökade flexibilitet, vilket i hög grad bidrar till att minska utsläpp av CO₂ och andra utsläpp.

Affärsområdet Markets ansvarar för driftoptimering av alla Vattenfalls produktionstillgångar. För att minska påverkan från marknadspriserna på resultatet prissäkrar Vattenfall en stor del av sin framtida elproduktion på eltermensmarknaden. Vattenfall prissäkrar även inköp av CO₂-utsläppsrätter och bränsle.

Utveckling under 2015**Vattenkraft**

Vattenfall har en total installerad kapacitet för vattenkraft på 11 727 MW. Under 2015 uppgick Vattenfalls elproduktion av vattenkraft till 39,5 TWh (34,3). Ökningen beror främst på stor vattentillgång i kombination med hög fyllnadsgrad i vattenmagasinen. Vattenfalls fyllnadsgrad i de nordiska vattenmagasinen uppgick till 74% (56%) i slutet av 2015, vilket är 17 procentenheter över normal nivå. Vattenfall fortsatte att investera i om- och tillbyggnader samt effektuppggraderingar för att öka effektiviteten och elproduktionen i sina vattenkraftverk. Den pågående renoveringen och utökningen av Akkats vattenkraftverk nära Jokkmokk gick in i sitt slutskede och förväntas bli klar under första halvåret 2016. När kraftverket är färdigt kommer det att ha byggts om från en turbin på 150 MW till två effektivare turbiner på vardera 75 MW installerad kapacitet. Det förväntas öka normalårsproduktionen med ungefär 15 GWh. Samtidigt gjorde Vattenfall ytterligare investeringar för att bibehålla hög dammsäkerhet och tillgänglighet i sina vattenkraftverk.

Vattenfall för dialog med myndigheter, politiska beslutsfattare och andra intressenter avseende EU:s ramdirektiv för vatten, med syfte att säkerställa vattenkvaliteten i Europas sjöar och vattendrag, för att säkerställa att införandet av direktivet i Sverige inte äventyrar svensk vattenkraftproduktion. Vattenfalls arbete inom biologisk mångfald fortsätter i dialog med Sveriges fem vattenmyndigheter. Dessutom har Vattenfall, genom den miljöstiftelse som är kopplad till elprodukten "Bra Miljöval", deltagit i återställandet av biflödena till Luleälven (Flarkån) och Göta älv (Valån). Vattenfall arbetar även med myndigheter och andra energibolag i ett antal projekt för att genomföra den nationella strategin för vattenkraft. Dessa projekt fokuserar på att hitta möjligheter att stärka och återupprätta naturvärden, samt att identifiera riskreducerande åtgärder.

Nyckelfakta	2015	2014
Nettoomsättning (MSEK)	113 969	122 720
Extern nettoomsättning (MSEK)	56 717	61 874
Underliggande rörelseresultat (MSEK)	12 443	15 639
Elproduktion (TWh)	137,2	140,0
CO ₂ -utsläpp (Mton)	60,4	60,5
Kväveoxider, NO _x (kton)	42,1	42,4
Svaveldioxid, SO ₂ (kton)	45,7	48,4
Partiklar (kton)	1,3	1,3

Kärnkraft

Kärnkraftproduktionen minskade med 7,7 TWh till 42,2 TWh (49,9), främst på grund av förlängt driftstopp vid Ringhals 2 och Forsmark 3. Den sammanlagda tillgängligheten för Vattenfalls kärnkraftverk var 69,7% (82,6) under 2015. Forsmark hade en tillgänglighet på 76,1% (88,9) och en produktion på 21,1 TWh (25,3). Ringhals hade en tillgänglighet på 64,4% (77,3) och en produktion på 21,1 TWh (24,6).

Mining & Generation

Den fossilbaserade produktionen minskade med 0,2 TWh till 54,9 TWh (55,1). Som en viktig del av strategin för att minska sin CO₂-exponering planerar Vattenfall att avyttra sina tyska brunkolstillgångar.

Planerade aktiviteter

Inom vattenkraft kommer Vattenfall att fortsätta sina investeringar för att ytterligare förbättra dammsäkerheten och förnya sina vattenkraftverk. Projektet för att ersätta turbiner i Akkats planeras bli klart under det första halvåret 2016.

Processen för Vattenfalls planerade avyttring av sina tyska brunkolstillgångar kommer fortlöpa under 2016.

→ Läs mer om Vattenfalls kärnkraftsverksamhet på sidorna 42–43 och Vattenfalls brukolssverksamhet på sidorna 44–45

Kärnkraftsavveckling och radioaktivt avfall

Vattenfall är majoritetsägare i sju kärnkraftsreaktorer i Sverige: fyra i Ringhals och tre i Forsmark. I Tyskland har Vattenfall driftansvar för reaktorerna i Krümmel och Brunsbüttel, och äger även en minoritetsandel i reaktorerna i Brokdorf och Stade. Av de tyska reaktorerna är endast Brokdorf för närvarande i drift. Stade är under avveckling.

Avsättningar för kärnkraft

I både Sverige och Tyskland är det kärnkraftsoperatörerna som, enligt lag, måste bära alla kostnader för att ta hand om och slutförvara använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, liksom för att montera ned kärnkraftverk och andra kärnkraftsanläggningar. I båda länderna gör kärnkraftsoperatörerna avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft, vilka redovisas som skulder i bolagens balansräkningar.

Finansieringen av dessa framtida kostnader skiljer sig dock från land till land. I Sverige måste kärnkraftsbolagen betala en särskild avgift per producerad kWh till en fond, Kärnavfallsfonden. För Vattenfall var avgiften till Kärnavfallsfonden i genomsnitt 4 öre per kWh (0,04 SEK) under 2015. Avgiften erläggs av Forsmark respektive Ringhals som ägare av kärnkraftverken. Avgiften till Kärnavfallsfonden bestäms av regeringen efter en granskning som genomförs vart tredje år. Nästa granskning äger rum under 2017. Den 31 december var värdet av Vattenfalls andel av fonden 28,7 miljarder SEK¹ pro rata, motsvarande Vattenfalls ägarandel. Läs mer om Vattenfalls andel i Kärnavfallsfonden i koncernens Not 29, Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden.

I Tyskland finansieras hanteringen av kärnavfall genom avsättningar som kärnkraftverkens ägare gör i sina balansräkningar. Avsättningarna baseras på beräkningar som utförs av externa experter och granskas av bolagens revisorer. I dagsläget finns ingen extern finansiering. Läs mer om Vattenfalls avsättningar i koncernens Not 42, Andra räntebärande avsättningar.

I Sverige måste kärnkraftsföretagen enligt svensk lag ställa säkerheter till staten för att garantera att tillräckliga medel finns för betalning av framtida kostnader för avfallshanteringen. Säkerheterna måste godkännas av Riksgäldskontoret och har formen av borgensförbindelser utställda av ägarna till kärnkraftsföretagen. Läs mer i koncernens Not 51, Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser).

Tyskt stresstest av kärnkraftverk

Enligt beslut från den tyska regeringen ska alla kärnkraftsreaktorer stängas senast 2022. För att fastställa om kärnkraftsoperatörernas avsättningar är tillräckliga för att täcka alla framtida kostnader i samband med avveckling och avfallshantering har den tyska regeringen genomfört ett stresstest. I oktober 2015 presenterades en granskningsrapport som revisionsbolaget Warth & Klein Grant Thornton AG utfört på regeringens uppdrag. Revisionsbolaget rapporterade att de inte funnit skäl att motsätta sig kärnkraftsoperatörernas principer för att beräkna sina avsättningar. Beräknat proportionellt (pro rata) uppgick Vattenfalls kärnkraftsavsättningar i Tyskland till 3,2 miljarder EUR 29,4 miljarder SEK) under 2015.

Dessutom har den tyska regeringen tillsatt en särskild kommission som under våren 2016 ska ta fram rekommendationer för hur finansieringen av avvecklingskostnaderna långsiktigt ska finansieras. En externt förvaltnad fond, i likhet med modellen som används i Sverige, skulle kunna vara ett alternativ.

Kärnkraftreaktorer	Start (år)	Kapacitet, netto (MW)	Vattenfalls ägarandel (%)
Ringhals 1	1976	879	70,4
Ringhals 2	1975	809	70,4
Ringhals 3	1981	1 070	70,4
Ringhals 4	1983	942	70,4
Forsmark 1	1980	984	66,0
Forsmark 2	1981	1 120	66,0
Forsmark 3	1985	1 170	66,0
Brunsbüttel ²	1977	771	66,7
Brokdorf	1986	1 410	20,0
Krümmel ²	1984	1 346	50,0
Stade ³	1972	640	33,3

1) Beräkningen baseras på Vattenfalls ägarandel i respektive kärnkraftsanläggning, minskat med Vattenfalls andel i den svenska Kärnavfallsfonden samt skulder till intressebolag. Vattenfall har följande ägarandelar i respektive anläggning: Forsmark 66%, Ringhals 70,4%, Brokdorf 20%, Brunsbüttel 66,7%, Krümmel 50% och Stade 33,3%. (För Ringhals ansvarar Vattenfall enligt särskild överenskommelse för 100% av avsättningarna).

2) Brunsbüttel och Krümmel har inget tillstånd för kraftproduktion sedan 2011.

3) Stade är under avveckling.

Utfasning av kärnkraften i Sverige och Tyskland

Till följd av dålig lönsamhet på grund av låga elpriser och hög effektskatt meddelade Vattenfall under 2015 att reaktorerna Ringhals 1 och 2 kommer att stängas i förtid. Vid en extra bolagsstämma i Ringhals AB i oktober 2015 beslutades att Ringhals 2 skulle avvecklas år 2019 och Ringhals 1 år 2020 i stället för runt 2025, som tidigare meddelats. För Vattenfalls fem övriga reaktorer, Ringhals 3 och 4 samt Forsmark 1, 2 och 3, kvarstår planerna på minst 60 års drift. Det betyder att de planeras vara i drift till 2040–2045.

I Tyskland ska alla kärnkraftsreaktorer stängas successivt fram till 2022 som ett resultat av ett beslut efter olyckan i Fukushima 2011. Trots försäkran om att alla tyska reaktorer är säkra och tillförlitliga beslöt den tyska regeringen 2011 att omedelbart stänga åtta av landets 17 kärnkraftsreaktorer, och de kvarvarande nio kommer att fasa ut stegvis till slutet av 2022.

Ansökan om stängning och nedmontering

I november 2012 lämnade Vattenfall in en ansökan om stängning och nedmontering av Brunsbüttel. För närvarande sammanställs dokument för en konsultation med allmänheten och för de nödvändiga specifikationerna för tillståndet. En motsvarande ansökan för Krümmel lämnades in i augusti 2015. Vattenfall har bestridit upphävandet av Krümmels produktionstillstånd och anmält fallet till den oberoende organisationen ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes) i Washington. Vattenfall har dessutom – liksom övriga tyska kärnkraftsbolag – stämt den

tyska staten konstitutionellt för kostnader och uteblivna intäkter som följd av den tyska statens beslut om omedelbar stängning eller förkortning av driftstiderna av de tyska kärnkraftverken.

Slutförvaring av använt kärnbränsle

I både Sverige och Tyskland är det kärnkraftsoperatörernas ansvar att ta fram tillförlitliga och tillfredsställande lösningar för hantering och mellanlagring av radioaktivt avfall samt avvecklingsprocessen till dess att det radioaktiva avfallet lagras i ett slutförvar.

Under våren 2011 ansökte SKB (Svensk Kärnbränslehantering AB), som ägs av Sveriges kärnkraftsoperatörer, om de nödvändiga tillstånden för slutförvar, i enlighet med lagen om kärnteknisk verksamhet och miljöbalken, för att kunna påbörja bygget av ett kärnbränsleförvar i Forsmark och en inkapslingsanläggning i Oskarshamn. Tillståndprocessen är igång och bygget av slutförvaret uppskattas kunna börja tidigast 2019.

I Tyskland har inget formellt förslag om ett slutförvar för använt kärnbränsle lagts fram än. Enligt ett beslut i det tyska förbundsrådet i juni 2013 ska en lämplig plats för slutförvar godkännas senast 2031. Fram till dess lagras använt kärnbränsle i mellanlager i närheten av kärnkraftverken. För förvaring av låg- och medelaktivt radioaktivt avfall finns det nationella planer på att använda en tidigare järnmalmsgruva, Konrad, utanför staden Salzgitter i delstaten Niedersachsen.

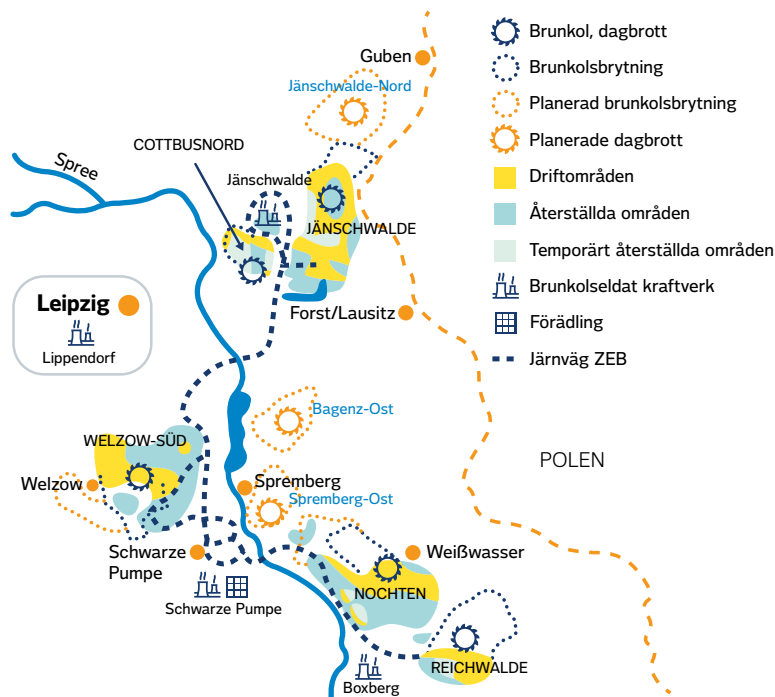
Radioaktivt avfall

	Låg- och medelaktivt radioaktivt driftsavfall (m ³)	Härdkomponenter (ton)	Använt kärnbränsle, uttagna bränsleelement (ton)	Använt kärnbränsle, ursprungligt uraninnehåll (ton)
Sverige	1 084	7	197	142
Tyskland ¹	2 269	–	–	–
Totalt 2015	3 353	7	197	142
Totalt 2014	2 251	10	193	138

1) Inga transporter av radioaktivt avfall skedde från de tyska kraftverken under 2015 eller 2014. Dock har avfall lagrats på plats i enlighet med tyska regler.

Vattenfalls brunkolsverksamhet

Vattenfall äger och driver tre brunkolseldade kraftverk och fem dagbrott i den tyska Lausitzregionen och är delägare i ett kraftverk nära Leipzig. Som en del av strategin för att minska sin CO₂-exponering planerar Vattenfall att avyttra sin tyska brunkolsverksamhet.

Brunkolsbrytning	60-65 Mton/år
Installerad nettokapacitet	7 595 MW
Jämschalde	2 790 MW
Schwarze Pumpe	1 500 MW
Boxberg	2 430 MW
Lippendorf R1 (Vattenfalls andel)	875 MW
Elproduktion	cirka 55 TWh/år

Planerad avyttring av brunkolsverksamheten – pågående process

I september publicerade Vattenfall en inbjudan till potentiella budgivare om att anmäla intresse för Vattenfalls brunkolstillgångar i Tyskland, inklusive kraftverken Boxberg, Jämschalde, Schwarze Pumpe och Lippendorf enhet R, samt motsvarande gruvor (Jämschalde, Nochten, Reichwalde, Welzow-Süd och Cottbus Nord). Vattenfalls närliggande vattenkraftstillgångar – främst pumpkraftverk – kan också ingå i en försäljning, men enbart som en del av försäljningen av brunkolstillgångarna. Den 20 oktober 2015 hade Vattenfall fått intresseanmälningar från ett antal potentiella köpare, och urvalsprocessen pågår.

Kapacitetsreserv för tyska brunkolseldade kraftverk

Den tyska regeringen har som mål att minska landets CO₂-utsläpp med 40% till 2020 jämfört med 1990 års nivåer. För att nå det målet har det tyska förbundsministeriet för ekonomi och energi upprättat ett åtgärdsprogram "Climate protection", som energibranschen ska bidra till. Enligt detta ska den tyska brunkolsindustrin minska sina CO₂-utsläpp med 12,5 Mton genom att överföra produktionsenheter med en total kapacitet på 2 700 MW till en "standby kapacitets-

reserv". Ägarna till kraftverken kommer att kompenseras för utebliven produktion under den tid kraftverken står i standby läge. Enligt den tyska regeringen kommer ersättningen för samtliga kraftverk i reserven att uppgå till 230 MEUR per år under sju år.

Inom ramen för en överenskommelse mellan den tyska regeringen och de tyska brunkolsproducenterna har Vattenfall träffat avtal om att överföra två produktionsenheter i kraftverket Jämschalde (på vardera 500 MW) till kapacitetsreserven under 2018 och 2019, för att sedan, efter fyra år, helt ta dem ur drift. Detta kommer att minska Vattenfalls årliga CO₂-utsläpp med 8 Mton.

Vattenfall producerade under 2015 mer än 56,2 TWh el i sina brunkolseldade kraftverk. Under året bröt Vattenfall 62,5 Mton brunkol för användning som bränsle i dessa anläggningar eller för att processas till brunkolsbriketter.

Mton	2012	2013	2014	2015
Brunkolsbrytning	62,4	63,6	61,8	62,5

Brunkolsbrytningen är en viktig ekonomisk faktor i Lausitzregionen, och Vattenfall är en stor arbetsgivare, men brytningen har samtidigt en avsevärd påverkan på de lokala

samhällena. Dagbrotten rör sig ungefär 300 meter varje år i takt med att brytningen går framåt, och som en följd av detta har ett antal små samhällen behövt flyttas sedan 1993.

By/samhälle	Genomförda omflyttningar	Invånare
Kausche	1993–1996	360
Geisendorf	1997–2002	45
Horno	2002–2004	350
Delar av samhällena Schleife och Trebendorf	2009–	250

Under 2015 togs 4,0 km² ny mark i anspråk och totalt återställdes eller påbörjades återställning av omkring 4,1 km² skogs- eller jordbruksmark. Med anledning av Vattenfalls pågående process för att avyttra brunkolsverksamheten fattas inga beslut om investeringar i utvidgning av dagbrott eller flytt av byar.

Flyttprogrammet

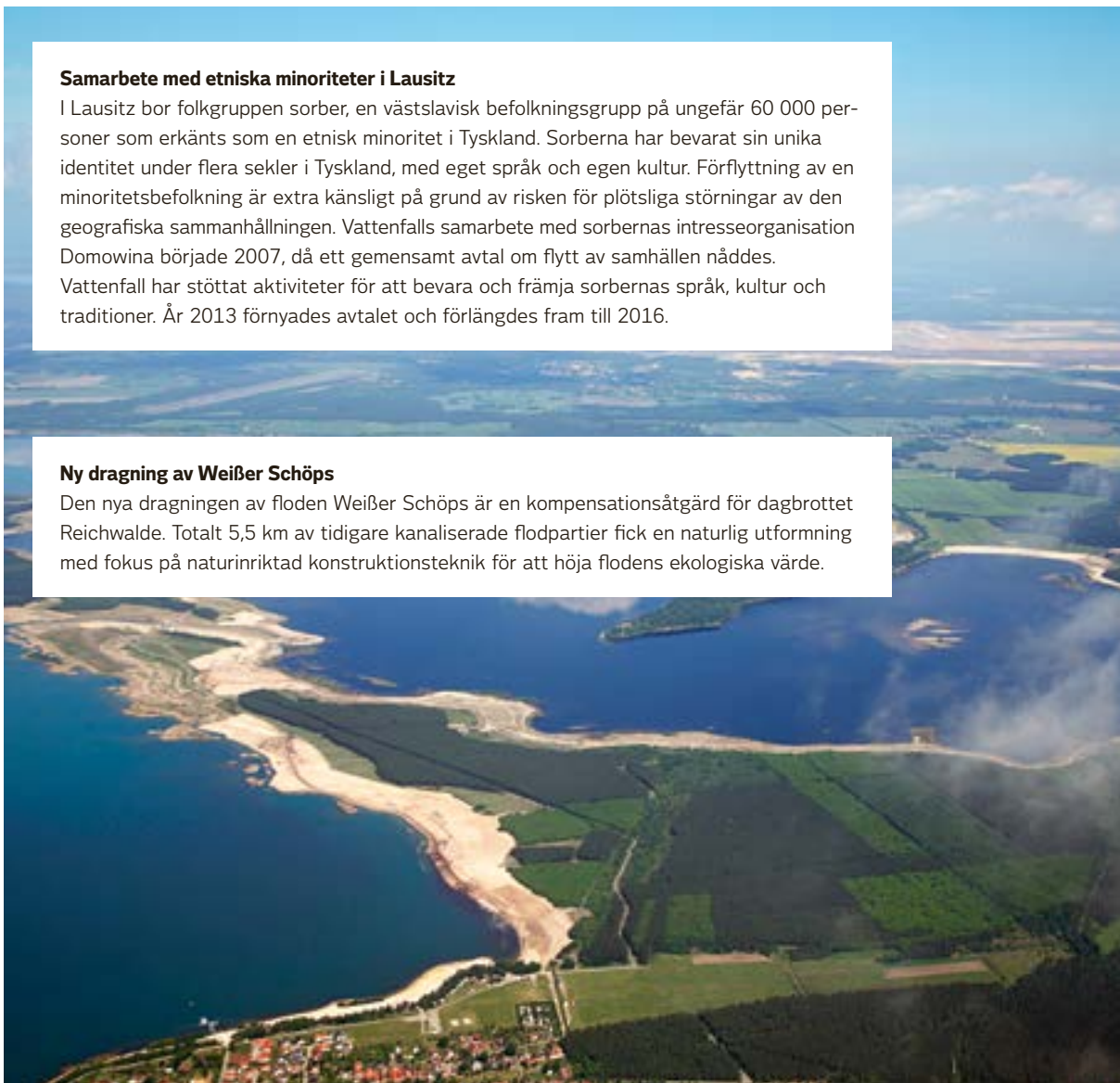
Vattenfalls flyttprogram omfattar många olika delar, från ekonomisk ersättning till bevarande av samhällenas sociala struktur. Målet är att alla invånare ska flytta till samma plats och att nya byar ska anslutas till befintliga samhällen. Vattenfall avsätter medel för att stödja sociala aktiviteter, idrottsaktiviteter, evenemang och lokala traditioner, socialt arbete och ekonomisk utveckling. Vattenfall försöker i dialog med invånarna i byarna hitta lämpliga lösningar för nya boenden och för att bevara småföretagen.

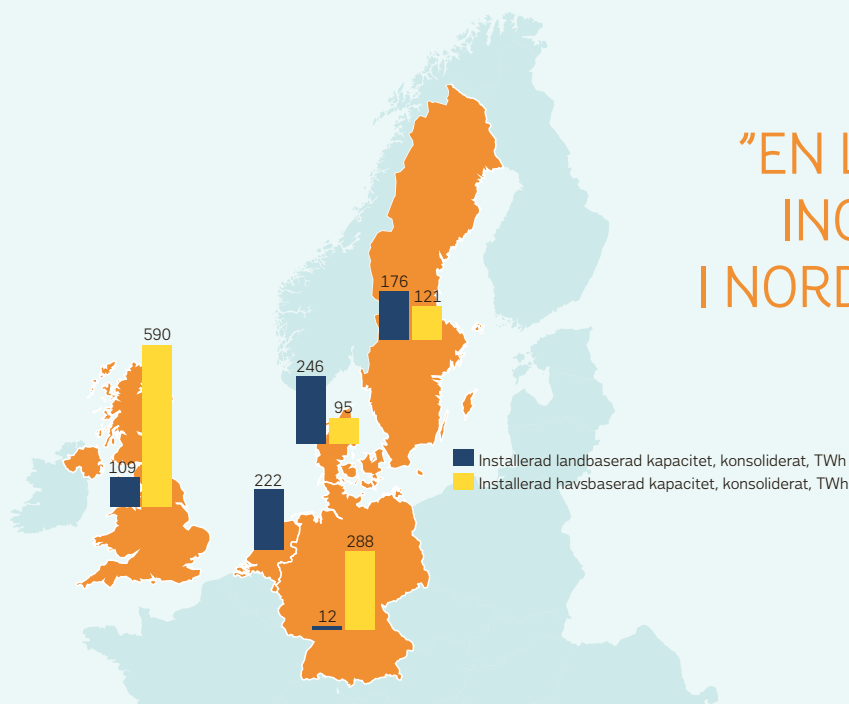
Samarbete med etniska minoriteter i Lausitz

I Lausitz bor folkgruppen sorber, en västslavisk befolkningsgrupp på ungefär 60 000 personer som erkänts som en etnisk minoritet i Tyskland. Sorberna har bevarat sin unika identitet under flera sekler i Tyskland, med eget språk och egen kultur. Förflyttning av en minoritetsbefolkning är extra känsligt på grund av risken för plötsliga störningar av den geografiska sammanhållningen. Vattenfalls samarbete med sorbernas intresseorganisation Domowina började 2007, då ett gemensamt avtal om flytt av samhällen nåddes. Vattenfall har stöttat aktiviteter för att bevara och främja sorbernas språk, kultur och traditioner. År 2013 förnyades avtalet och förlängdes fram till 2016.

Ny dragning av Weißer Schöps

Den nya dragningen av floden Weißer Schöps är en kompensationsåtgärd för dagbrottet Reichwalde. Totalt 5,5 km av tidigare kanaliserade flodpartier fick en naturlig utformning med fokus på naturinriktad konstruktionsteknik för att höja flodens ekologiska värde.

“EN LEDANDE AKTÖR
INOM VINDKRAFT
I NORDVÄSTRA EUROPA”

WIND:

LEDANDE INOM VINDKRAFT

Rörelsesegmentet och affärsområdet Wind ansvarar för Vattenfalls verksamhet på vindkraftsområdet.

Strategi

Vattenfall kommer att fördubbla sin verksamhet inom vindkraft på tre år och skapa attraktiva möjligheter för kontinuerlig tillväxt med målet att öka bruttokapaciteten med 400–600 MW per år. Tillväxt inom vindkraft kommer att vara den viktigaste drivkraften i omställningen mot en långsiktigt hållbar produktionsportfölj, vilket avspeglas i ett av Vattenfalls långsiktiga mål. Läs mer om Vattenfalls långsiktiga mål på sidorna 26–27.

Vindkraft är och kommer att fortsätta vara en synnerligen attraktiv marknad. Tillväxt kommer dock att bli svårare att uppnå de närmaste åren i och med att marknaderna mognar, regelverken blir striktare och konkurrensen hårdnar. För både land- och havsbaserad vindkraft är det offentliga och politiska stödet beroende av kraftiga och tydliga minskningar av de genomsnittliga elproduktionskostnaderna (LEC – Levelised Energy Costs).

Vattenfall har identifierat följande strategiska fokusområden för att genomföra sin strategi inom rörelsesegmentet Wind:

- Öka antalet pågående projekt
- Minska de genomsnittliga elproduktionskostnaderna (LEC)
- Minska kapitalbehovet genom finansiella partnerskap
- Bygga upp ny verksamhet med fokus på solcellsteknik och batterilagring för integrering av förnybar elproduktion

Verksamheter

Vattenfall är näst störst på havsbaserad vindkraft i Europa och bland de ledande aktörerna inom landbaserad vindkraft i Sverige och Nederländerna. Med över 1 000 vindkraftverk kommer Vattenfall att fortsätta sin expansion inom vindkraft. Under 2015 investerade Vattenfall 8,6 miljarder SEK i vindkraft, och planen är att investera ytterligare 14 miljarder SEK under 2016–2017. Partnerskapslösningar är viktiga för att möjliggöra ytterligare tillväxt i kombination med ett hållbart ekonomiskt resultat med begränsad skuldexponering.

Lokal acceptans och ömsesidigt förtroende tillsammans med skyddande av den biologiska mångfalden är avgörande för Vattenfalls drifttillstånd och för att nya projekt och befintliga verksamheter ska bli framgångsrika. Det påverkar allt från val av plats för nya produktionsanläggningar och tekniska lösningar till tillståndprövningar och den faktiska driften av anläggningarna. Vattenfall strävar ständigt efter att förbättra processerna för att engagera sina intressenter samt säkerheten och miljön runt sina vindkraftsparker.

FoU-projekt inom vindkraft har genomförts för att minska antalet fågelkollisioner och förstå påverkan på havslevande populationer från buller vid pålningsarbete under vatten. För att öka effektiviteten i tillstånds- och uppföljningsfasen har Vattenfall tagit initiativ till att utveckla en handbok för fågelinventeringar. Handboken kommer att göra det möjligt att analysera påverkan i ett större sammanhang och kan underlätta effektivare uppföljning av fågelpopulationerna.

Utveckling under 2015

Under 2015 byggde Vattenfall totalt 445 MW ny vindkraftskapacitet. Den havsbaserade vindkraftsparken DanTysk i Tyskland (288 MW) och den landbaserade vindkraftsparken Clashindarroch (36,9 MW) i nordöstra Skottland är exempel på projekt som invigdes 2015. DanTysk är Vattenfalls och Stadtwerke Münchens (SWM) första gemensamma projekt, där Vattenfall äger 51% och SWM 49%. Vattenfalls landbaserade vindkraftsparker i Sverige – Juktan (39 MW), Höge Väg (38 MW) och Högabjär-Kärsås (38,4 MW) – togs i drift i slutet av 2015 och början av 2016. De ingår i Vattenfalls första gemensamma projekt med en finansiell investerare, bank- och försäkringsbolaget Skandia. Vindkraftsparkerna drivs av ett gemensamt ägt bolag.

Under 2015 valdes Vattenfall ut till anbudsprocessen för den danska delen av Kriegers Flak, Danmarks största havsbaserade vindkraftsprojekt med en produktionskapacitet på 600 MW.

I december 2015 undertecknade Vattenfall ett partnerskapsavtal med pensionsbolaget AMF, enligt vilket AMF kommer att äga 49% av Vattenfalls havsbaserade vindkraftspark Ormonde (150 MW) i nordvästra Storbritannien.

Nyckelfakta	2015	2014
Nettoomsättning (MSEK)	6 769	5 227
Extern nettoomsättning (MSEK)	4 267	3 531
Underliggande rörelseresultat (MSEK)	1 469	1 704
Elproduktion (TWh)	5,8	4,1
Investeringar (MSEK)	8 629	6 526

Planerade aktiviteter

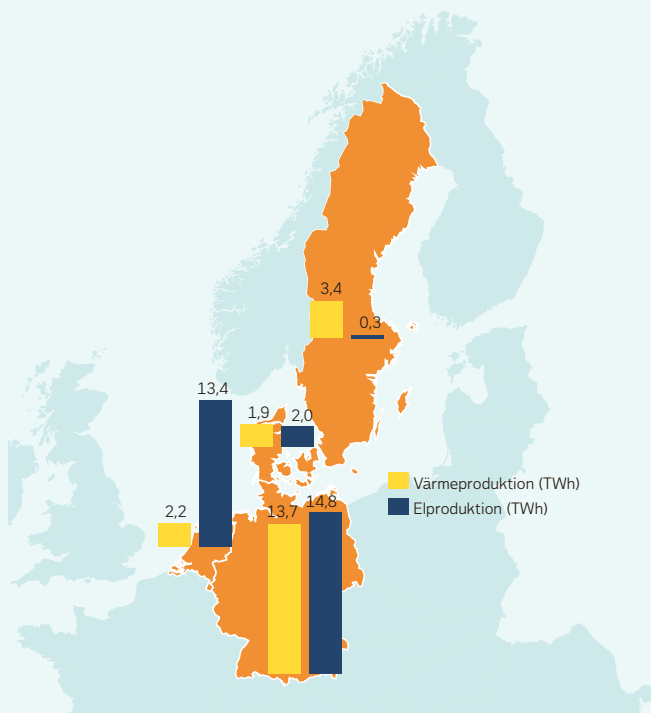
Vattenfall kommer att kraftigt öka antalet pågående projekt för att åstadkomma större utrymme för minskade elproduktionskostnader och riskspridning. Vattenfall kommer att delta i anbudsförfaranden för havsbaserade vindkraftsparker, exempelvis Borssele 1 och 2 i Nederländerna samt Kriegers Flak i Danmark. Tillväxtpotentialer på andra marknader, liksom i landbaserade vindkraftsparker, kommer att undersökas. Partnerskapslösningar kommer att utvecklas ytterligare, och en tydlig styrmodell ska etableras.

För att utveckla nya affärsmöjligheter kommer man inom affärsområdet Wind att utforska möjligheter inom storskalig solcellsteknik och utveckla nya affärsidéer för solenergi och batterier (lagring).

Pågående vindkraftsprojekt

Land	Vindkraftsparker	Typ	Installerad kapacitet (MW)	Ägarandel (%)	Idrifttagande
DE	Sandbank	Havsbaserad	288	51	2017
UK	Pen y Cymoedd	Landbaserad	228	100	2017
UK	Ray	Landbaserad	54	100	2017
DK	Horns Rev III	Havsbaserad	400	100	2019

”LEVERERA VÄRME FÖR KOMFORT OCH VARA FÖRSTAHANDSVALET FÖR PRIVATA OCH OFFENTLIGA KUNDER”

HEAT:

SAMHÄLLSPARTNER

Rörelsesegmentet och affärsområdet Heat innefattar Vattenfalls värmeverksamhet och elproduktion från kondensanläggningar (utom brunkol).

Strategi

Vattenfall strävar efter att vara förstahandsvalet för sina intressenter genom att leverera effektiva lösningar med låga CO₂-utsläpp. Det uppnås genom att utveckla, driva och optimera hela värdekedjan inom stadsnät för uppvärmning och kylning, och effektiv värme- och elproduktion för att tillhandahålla privata och offentliga kunder med tillförlitlig och effektiv värme och el.

Vattenfall har identifierat följande fokusområden för att genomföra sin strategi inom rörelsesegmentet Heat:

- Säkra strategiska samarbeten med Hamburg och Berlin, inklusive möjliga partnerskapslösningar
- Öka antalet fjärrvärmekunder och decentraliserade lösningar
- Utveckla tillväxtpotentialer inom decentraliserade lösningar med fokus på småskalig kraftvärme i Tyskland
- Förse energimarknaderna med stabilitet och flexibilitet
- Utvärdera portföljen av kondensanläggningar med avseende på eventuella avyttringar

Verksamheter

Vattenfall är en av Europas största producenter och distributörer av värme, med en installerad värmekapacitet på nästan 14 000 MW. Företaget är en ledande aktör inom fjärrvärmebranschen i Tyskland och bland de främsta i Sverige och Nederländerna. Vattenfall driver cirka 30 kraftvärmeverk och runt 20 kondenskraftverk.

Kraftvärmeproduktion kan utnyttja så mycket som 90% av bränslets energi, vilket är högre än effektiviteten hos renodlad elproduktion som ligger på omkring 50%. Flera olika energislag kan användas i kraftvärmeverk, exempelvis biomassa, avfall, torv och naturgas. Under 2015 producerades 72% (75) av Vattenfalls värme i kraftvärmeverk.

Rörelsesegmentet Heat producerade 29,2 TWh (27,8) fossilbaserad el och 0,7 TWh (1,1) el från biomassa under 2015. Under 2015 släppte Vattenfall ut 23,9 (22,1) Mton CO₂ i sin värmeverksamhet. Ökningen beror främst på idrifttagandet av kraftverket Moorburg i Hamburg. NO_x, SO₂ och luftburna partiklar står också för betydande utsläpp. Dessa utsläpp är kraftigt reglerade, och alla stora anläggningar har effektiv utrustning för rökgasrening för att minska utsläppen. Det är av största vikt att miljökraven för de befintliga anläggningarna uppfylls, eftersom det är en förutsättning för bolagets fortsatta

drifttillstånd. För att minska utsläppen utvecklas metoder för att få större flexibilitet i kraftverkens produktion och för att optimera förbränningsprocesserna.

Förbättrad effektivitet ger positiva miljöeffekter och innebär lägre kostnader, vilket förbättrar Vattenfalls konkurrenskraft samtidigt som det medför lägre utsläpp per producerad kWh. Ett av Vattenfalls viktigaste områden med koppling till ökad resurseffektivitet är fokus på att minska användningen av primärenergi. Det kan göras på en rad olika sätt inom Vattenfalls kraftverk eller i sammankopplade system, exempelvis fjärrvärmesystem, som är en effektiv uppvärmningsform.

Utveckling under 2015

Vattenfall bygger för närvarande ett nytt gaseldat kraftvärmeverk – Lichterfelde i Berlin. Det beräknas tas i drift under 2016 och ersätter då en äldre anläggning. Det får en elkapacitet på 300 MW och en värmekapacitet på 230 MW.

Inom fjärrvärme sker just nu tillväxt som drivs av klimatambitionerna i de städer där Vattenfall är verksamt. Ett exempel från 2015 är sameldningsprojektet för kraftvärmeverket Moabit, som har gått från att inte använda någon biomassa alls under 2010 till en årlig genomsnittlig användning på ungefär 38 kton, vilket har minskat CO₂-utsläppen med ungefär 36 kton.

Under året hjälpte Vattenfall också kunderna att spara ungefär 150 GWh primärenergi genom att ersätta äldre utrustning med effektivare uppvärmningslösningar, och bidrog därigenom till både minskad klimatpåverkan och energieffektivisering. Vattenfall är aktivt inom decentraliserad energiförsörjning genom småskaliga kraftvärmeverk, pannor och fjärranslutna avläsningsanordningar, främst via energileverans på entreprenad. Under 2015 fortsatte Vattenfall att investera i flexibel produktion med låga CO₂-utsläpp. I nederländska Diemen tog Vattenfall sin största värmelagringsanläggning i drift. En annan värmelagringsanläggning togs i drift i Berlin. Vattenfall fortsatte sitt arbete med nya fjärrvärme- och decentraliseringslösningar samt hjälpte sina kunder att bli mer energieffektiva, bland annat genom att ersätta decentraliserade olje- och gaspannor med effektivare uppvärmningslösningar.

Nyckelfakta	2015	2014
Nettoomsättning (MSEK)	27 380	27 812
Extern nettoomsättning (MSEK)	14 356	15 536
Underliggande rörelseresultat (MSEK)	1 704	2 384
Värmeförsäljning (TWh)	20,6	21,4
Elproduktion (TWh)	30,0	29,0
- varav fossilkraft (TWh)	29,2	27,8
- varav biomassa och avfall (TWh)	0,7	1,1
CO ₂ -utsläpp (Mton)	23,9	22,1
Kväveoxider, NO _x (kton)	10,1	10,4
Svaveldioxid, SO ₂ (kton)	4,5	4,5
Partiklar (kton)	0,3	0,3

Planerade aktiviteter

Vattenfall eftersträvar ett strategiskt samarbete och möjlighet till partnerskap med städerna Hamburg och Berlin i deras arbete för klimatneutralitet. Vattenfall satsar på att öka antalet värmekunder och arbetar kontinuerligt med att utveckla nya produkter och tjänster inom fjärrvärme och decentraliserade lösningar. Tidplanen för det nya biomassaeldade kraftvärmeverket i Uppsala har skjutits fram och ett policybeslut om teknologi och tidpunkt för när arbetet inleds kommer att fattas under 2016. Det nya kraftvärmeverket kommer att ersätta en gammal torveldad anläggning och blir en hörnsten i Vattenfalls samarbete med Uppsala kommun mot klimatneutralitet.

För att förbättra effektiviteten och minska utsläppen kommer Vattenfall att fortsätta fasa ut brunkol i kraftvärmeverket Klingenberg och stenkol i kraftvärmeverket Reuter C, samt ersätta dem med gaseldade kraftvärmeverk, värmelagring och elvärme fram till 2020.

För att klara framtida utsläpps begränsningar följer Vattenfall kontinuerligt utvecklingen kring EU:s industriutsläppsdirektiv (IED) i syfte att analysera och identifiera de åtgärder som krävs för att uppfylla de nya lagkraven.

”EN EFFEKTIV
ELDISTRIBUTÖR MED
LEVERANSKVALITET
SOM ÖVERTRÄFFAR
INTRESSENTERNAS
FÖRVÄNTNINGAR SAMT
EN LEVERANTÖR AV
HÅLLBAR ENERGI”

DISTRIBUTION:

HÖGKVALITETSNET

Rörelsesegmentet och affärsområdet Distribution innefattar Vattenfalls eldistributionsverksamhet i Sverige och Tyskland (Berlin).

Strategi

Vattenfall står inför utmaningen att uppfylla dagens och morgondagens kund- och lagkrav på leverans kvalitet med åldrande tillgångar och en växande andel av intermittent elproduktion.

Vattenfall har identifierat följande fokusområden för att genomföra sin strategi inom rörelsesegmentet Distribution:

- Öka investeringarna för att förbättra leverans kvaliteten med syftet att säkerställa hög kundnöjdhet och skapa utrymme för större andel intermittenta elproduktion
- Återfå nätkoncessionen i Berlin
- Utveckla nya affärsmodeller för partnerskap och samarbeten med städer och samhällen för att framgångsrikt kunna leverera energieffektivitetslösningar
- Vidareutveckla smarta elnätlösningar och smarta mätare för att underlätta för det ökande antalet ”prosumers”, det vill säga aktörer som är både producenter och konsumenterna av el

Verksamheter

Vattenfall äger och driver elnät i Sverige och Tyskland.

Vattenfall har omkring 3,2 miljoner elnät kunder totalt i Sverige och Tyskland, såväl industri- och företagskunder som hushåll.

Eldistribution är en monopolverksamhet som är juridiskt och funktionellt åtskild från de konkurrensutsatta delarna av Vattenfalls verksamhet. Eldistribution regleras och övervakas av nämyndigheter i respektive land.

I juni utfärdade Energimarknadsinspektionen föreskrifter om en intäktsram för den svenska distributionsverksamheten för regleringsperioden 2016–2019. Vattenfall har överklagat beslutet. För regleringsperioden 2012–2015 bestämdes intäktsramen av domstol till 6,5%, realvärde, före skatt. I Tyskland kommer det planerade införandet av smarta mätare att regleras i en ny lag, där integritets- och säkerhetsfrågor blir centrala komponenter.

Vattenfall strävar efter att minimera miljöbelastningen från uppbyggnad och drift av elnäten. Bland fokusområdena finns utbyte av kerosotstolpar i känsliga miljöer samt korrekt hantering av biologisk mångfald vid underhålls- och konstruktionsarbete.

Utveckling under 2015

Enbart under 2015 investerade Vattenfall mer än 4,7 (5,1) miljarder SEK i elnäten i Sverige och Tyskland för att förbättra leveranssäkerheten, varav omkring 3,5 miljarder SEK i Sverige. En stor del av investeringarna i Sverige gäller vädersäkring av elnätet, speciellt i glesbygd. Där ingår åtgärder som att isolera luftledningarna eller att ersätta dem med nedgrävda kablar. I Tyskland avser investeringarna förnyelse av tillgångar, exempelvis transformatorstationer samt ökad digitalisering och automatisering av tillgångarna.

Vattenfall aviserade en 11-procentig höjning av elnätsavgiften i Sverige från den 1 januari 2016 för att öka investeringstakten och förbättra kvaliteten i elnäten. Samtidigt kommer Vattenfall att förbättra kompensationen till kunder vid elavbrott.

Det är viktigt för Vattenfall att minska eventuella negativa effekter på miljön och för de människor som bor i närheten av bolagets verksamheter. Lokala intressenters engagemang är av största betydelse när nya projekt inleds, både för att säkerställa lokal acceptans och för att minska eventuell negativ påverkan. Intressentdialoger förs lokalt av personal med kunskap om det som är viktigt på den aktuella orten. Miljöaspekter ingår alltid, med speciellt fokus på skyddade arter och habitat. Som ett exempel har Vattenfall genomfört ett antal intressentdialoger med Samebyar i norra Sverige. För att minimera miljöbelastningen i känsliga miljöer sker transport av material med helikopter. För att öka resurseffektiviteten återanvänder Vattenfall gamla stolpar i andra delar av verksamheten, och minskar därigenom behovet av transporter och nytt material. Det ger positiva resultat både för miljön och projekten.

Nyckelfakta	2015	2014
Nettoomsättning (MSEK)	19 914	18 782
Extern nettoomsättning (MSEK)	15 355	14 173
Underliggande rörelseresultat (MSEK)	5 465	4 435
Investeringar (MSEK)	4 671	5 057

Planerade aktiviteter

Vattenfall kommer att fortsätta sina investeringar för att förbättra tillgängligheten och leveranskvaliteten i elnäten. En översikt över de viktigaste och mest utsatta ledningsgatorna ska utföras för att säkerställa att entreprenörer utför rätt underhåll samt för att möjliggöra direkta åtgärder där de bäst behövs. Föråldrade tillgångar kommer att bytas ut för en ökad miljö- och säkerhet. Det förebyggande arbetet kommer att fortsätta för att säkerställa en trygg och sund arbetsplats för alla medarbetare, entreprenörer och konsulter.

Femårsöversikt av SAIFI och SAIDI

SAIDI (minuter/kund) – System Average Interruption Duration Index

	2011	2012	2013	2014	2015
Sverige	349	217	183	177	213
Tyskland	11	12	13	15	10

SAIFI (antal/kund) – System Average Interruption Frequency Index

	2011	2012	2013	2014	2015
Sverige	3,1	2,6	2,1	2,4	2,2
Tyskland	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2

Skilnader i elnätens förutsättningar och karaktär mellan Sverige och Tyskland avspeglas i måtten SAIFI och SAIDI. Det svenska elnätet täcker både stadsnät och landsbygdsnät, medan det tyska elnätet i Berlin är ett stadsnät med nästan uteslutande markkabel. Stora delar av det svenska elnätet består av luftledningarna i glesbygd, vilket gör det mer sårbart för avbrott vid krävande väderleksförhållanden.

Återfå nätkoncessionen i Berlin

Anbudsprocessen för nya koncessioner för Berlins elnät avstannade under 2014, och Vattenfalls elnätföretag, Stromnetz Berlin GmbH, fortsatte att driva detta elnät. I oktober 2015 beslutade Berlins senat att fortsätta koncessionsprocessen så fort som möjligt, och Stromnetz Berlin GmbH har påbörjat förberedelser för att uppdatera sitt koncessions- och samarbetsanbud till staden.

A photograph of two men in safety gear (hard hats and high-visibility jackets) looking upwards on a construction site. The man in the foreground is wearing a blue hard hat and a blue and yellow jacket. The man behind him is wearing a blue hard hat, glasses, and a yellow and blue high-visibility jacket. They are standing on a metal grating floor with a red railing. The background shows a large window or glass structure.

MOTIVERADE OCH ENGAGERADE MEDARBETARE

Som en arbetsgivare med cirka 28 600 anställda ansvarar Vattenfall för att skapa en jämställd arbetsplats där alla medarbetare har både ambition och möjlighet att utveckla sig själva och därigenom bolaget.

Den 1 april började Vattenfall arbeta enligt sin nya organisationsstruktur, som bättre avspeglar bolagets strategiska inriktning. Målet med den nya organisationen är att stärka Vattenfalls fokus på verksamhet och resultat, samt att bli mer kundnära. Samtidigt kommer Vattenfall att fortsätta arbetet med att sänka kostnaderna och anpassa verksamheten till det nya marknadsläget. Under 2015 offentliggjorde därför Vattenfall ytterligare ett personalneddragningsprogram motsvarande ungefär 1 000 heltidstjänster.

Säkra nyckelkompetens och kunskap

Strategisk kompetensplanering blir allt viktigare, särskilt i tider av omstrukturering och omorganisation. Här ingår aktiviteter som kompetensdelning, jobbrotation och ledarskapsutveckling samt traineeprogram för att trygga tillgången på framtida ledare och nyckelkompetenser. För att stödja Vattenfalls strategi kommer särskild vikt att läggas vid kompetens och resurser inom digitalisering, projektledning och elektroteknik, med fokus på att såväl behålla medarbetare inom kärnkraftsverksamheten och medarbetare med erfarenhet från partnerskap som medarbetare med kunskap om hur den interna jobbrotationen kan ökas.

Vattenfall vill ha tydliga, synliga och modiga ledare, och främjar aktiviteter inom ledarskapsutveckling inriktade på att stärka och stödja ledare i ansvarstagande, förändringsarbete och resultatfokus. Specifika åtgärder inkluderar ett ledarskapsinitiativ inom kärnteknik och fortsatt utveckling av ledarskapsprogrammet vid Vattenfall Management Institute.

Mångfald

Mångfald och jämställdhet är viktiga faktorer för ett framgångsrikt företag, och Vattenfall strävar efter att integrera detta i den dagliga verksamheten. Vattenfall arbetar kontinuerligt för att öka antalet kvinnliga chefer i syfte att uppnå en mer diversifierad ledningskultur i organisationen. Frågans betydelse underströks på högsta ledningsnivå genom att Annika Viklund utsågs till bolagets första Diversity and Inclusion Officer. Hon är för närvarande chef för affärsområdet Distribution. Vattenfall driver ett mentorprogram för kvinnor i syfte att öka andelen kvinnliga chefer. För framtida kvinnliga ledande befattningshavare erbjuder Vattenfall ett internationellt mentorprogram för att stödja dem i deras utveckling.

Säker, sund och engagerande arbetsmiljö

För att säkerställa en säker och sund arbetsplats för alla medarbetare, entreprenörer och inhyrd personal krävs ett systematiskt och förebyggande arbete i alla verksamheter. Detta återspeglas bland annat i att Vattenfalls bolag och enheter är arbetsmiljöcertifierade enligt OHSAS 18001 eller liknande samt att Vattenfalls högsta ledning är delaktig i att sätta och följa upp mål inom området.

Vattenfall fokuserar allt mer aktivt på balansen mellan arbete och privatliv samt på hälsa och stresshantering. Därför erbjuder Vattenfall regelbundna hälsokontroller och ger aktivt stöd till medarbetare som har varit långtidssjukskrivna för att hjälpa dem att återvända till arbetet. Utbildning för medarbetare inom stress, mindfulness och relaterade frågor erbjuds regelbundet för att öka medvetenheten om stresshantering.

Högpresterande organisation

Vattenfall är ett företag i en bransch som för närvarande genomgår betydande förändringar, vilket skapar möjligheter för personligt lärande och egen utveckling. För att navigera i denna nya miljö har Vattenfall definierat en företagskultur – "The Vattenfall Way" – i syfte att vägleda alla medarbetare i deras dagliga arbete och engagera dem i att forma Vattenfalls framtid som ledare med ett mer kundnära fokus. Det finns ett behov av ett nytt tänkesätt och beteende för att organisationen ska kunna anpassa sig till och dra nytta av sin nya omgivning.

Regelbundna mål- och utvecklingssamtal ger varje medarbetare möjlighet att tillsammans med sin chef sätta personliga mål och se sitt bidrag till Vattenfalls utveckling. Individuella utvecklingsplaner är också en viktig komponent för att främja en högpresterande företagskultur inom organisationen.

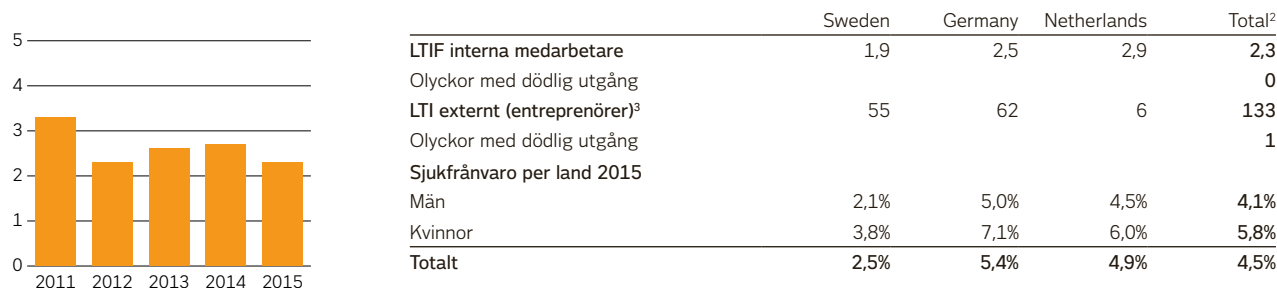
Under 2015 genomfördes den koncernomfattande medarbetarundersökningen "My Opinion". Undersökningen, som görs regelbundet, ger alla medarbetare en chans att anonymt uttrycka sina åsikter om Vattenfall som arbetsgivare, om sina arbetsplatser och sina egna utvecklingsmöjligheter. Den är ett viktigt verktyg för att mäta engagemang och arbetsresultat. Den ger vägledning för kontinuerlig förbättring, både på lokal, regional och koncernomfattande nivå. Enligt My Opinion hade 75% av alla medarbetare utvecklingssamtal med sina chefer under 2015.

Nyckelfakta	2015	2014
Antal anställda (heltidstjänster)	28 567	30 181
Sjukfrånvaro (%)	4,5	4,0
Arbetsolyckor, antal (LTIF – Lost Time Injury Frequency) internt	2,3	2,7
Jämställdhet, kvinnliga chefer (%)	19	18

Planerade aktiviteter

Vattenfall kommer att fortsätta sitt arbete inom hälsa och säkerhet genom att genomföra sin strategi för hälsa och säkerhet (H&S) 2016–2020, som bland annat omfattar vidareutveckling av ledarskap och kultur i hälso- och säkerhetsfrågor samt utveckling och implementering av H&S-standarder. Health Watch, ett verktyg för övervakning och självhjälp, ska införas. Utvecklingsmöjligheterna för projektledare, specialister och ledare kommer också att utökas.

LTIF – Lost Time Injury Frequency för anställda¹

LTIF: 2015 inledde Vattenfall en förändringsprocess från den eftersläpande indikatorn (LTIF) till en framåttänkande indikator med användning av modellen Health and Safety (H&S). Modellen består av ett femnivåprogram. Varje nivå återspeglar utfallet och utvecklingen av viktiga H&S-aspekter (exempelvis ledarskap, medvetenhet och engagemang) över tid. Modellen kommer att möjliggöra effektivare och flexibla styrning baserat på lokala omständigheter och mognadsnivå. Vattenfall kommer att börja implementera den nya styrmodellen under 2016.

Nyckeltal medarbetare

		Antal heltidstjänster					
		(FTE)	Kvinnor %	Män %	-29 år %	30-49 år %	50- år %
Anställning	Chefer	2 564	19%	81%	1%	52%	46%
	Övriga tjänster	26 003	23%	77%	12%	45%	43%
Land	Sverige	8 859	25%	75%	10%	51%	39%
	Tyskland	14 998	20%	80%	13%	37%	50%
	Nederländerna	4 014	24%	76%	7%	60%	33%
	Övriga länder	697	25%	75%	10%	62%	28%
	Totalt	28 567⁴	22%	78%	11%	45%	43%

1) LTIF (Lost Time Injury Frequency) uttrycks i antal arbetsolyckor (per 1 miljon arbetade timmar), det vill säga arbetsrelaterade olyckor med frånvaro > 1 dag, samt dödsolyckor. Måttet avser endast anställda inom Vattenfall.

2) Inkluderar Danmark och Storbritannien.

3) Eftersom LTIF för entreprenörer inte kan beräknas på ett tillräckligt tillförlitligt sätt rapporteras endast LTI.

4) Varav 761 tillfälligt anställda.

Säkerställa att Vattenfall agerar med stor integritet

Vattenfall anser att konkurrens är avgörande för en väl fungerande marknad och har nolltolerans mot mutor och korruption. Vattenfall kräver att alla medarbetare tar ett personligt ansvar genom att agera i enlighet med företagets etiska riktlinjer, vilka framgår av Vattenfalls Uppförandekod. Målet med detta arbete är att bevara integriteten och skydda Vattenfalls rykte.

Vattenfall uppmuntrar alla medarbetare till att anmäla eventuella lagbrott eller överträdelser av uppförandekoden. Totalt anmäldes 54 integritetsrelaterade händelser under 2015, och 21 av dessa fall ledde till disciplinära åtgärder. Rapporteringen av överträdelser sker via tre olika interna kanaler. En iakttagen eller misstänkt överträdelse ska rapporteras till närmast överordnade, alternativt till integritetsavdelningen eller internrevisionen. Uppförandekoden ger möjlighet att rapportera incidenter anonymt genom en whistleblowing-funktion med lokalt tillsatta externa ombudsmän (advokater), som medarbetare, konsulter och leverantörer kan vända sig till vid misstankar om oegentligheter.

Vattenfalls främsta fokus är på utbildning, och alla högre chefer och medarbetare som har omfattande kontakter

med konkurrenter måste delta i Vattenfall Integrity Programme, vars ändamål är att höja medvetenheten, att se till att Vattenfalls medarbetare förstår de integritetsnormer Vattenfall förväntar sig av dem, och att trygga en gemensam efterlevnadskultur som genomsyrar hela koncernen. I utbildningen ingår information om de åtta principerna i uppförandekoden och fördelarna med Vattenfalls whistleblowing-funktion. Under 2015 lade man till ett avsnitt om EU-förordningen om integritet och öppenhet på grossist-energimarknaderna (REMIT). Över 1 000 medarbetare deltog i programmet 2015. Som ett komplement till den lärarledda utbildningen erbjuder Vattenfall även ett antal onlinekurser. Mer än 2 400 medarbetare genomgick onlinekursen om Vattenfalls Uppförandekod under 2015.

I framtiden kommer Vattenfall att fortsätta fokusera på riskbedömningar och ökad medvetenhet genom utbildning och kommunikation.

➔ Läs mer om styrande affärsetik och Vattenfalls Uppförandekod i bolagsstyrningsrapporten på sidorna 62–63.

BOLAGSSTYRNINGSRAPPORT

På de följande sidorna lämnas information om bolagsstyrning, enligt lag och Svensk kod för bolagsstyrning, för räkenskapsåret 2015. Bolagsstyrningsrapporten har granskats av bolagets revisor.

MER INFORMATION
VATTENFALL.SE

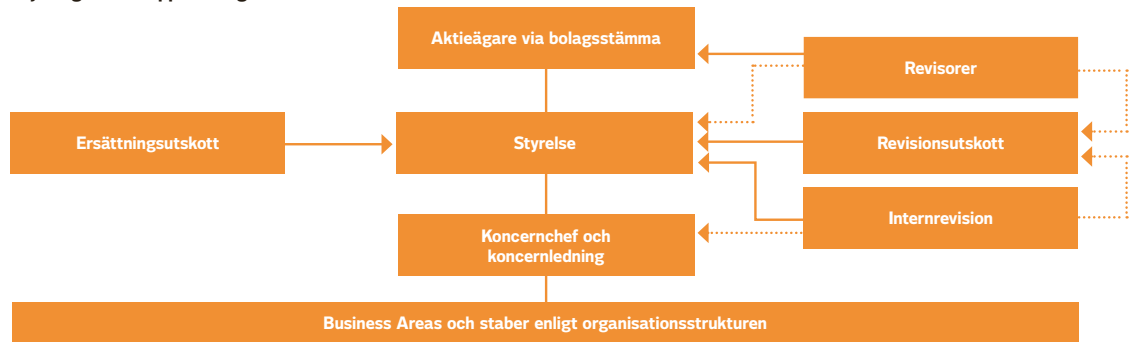
Vattenfalls bolagsordning samt löpande uppdaterad information om Vattenfalls bolagsstyrning finns på vattenfall.se. Dokumenten översatta till engelska finns på vattenfall.com. På hemsidan finns även tidigare bolagsstyrningsrapporter, material och filmer från de senaste bolagsstämmorna, länkar till statens ägarpolicy och Svensk kod för bolagsstyrning samt Vattenfalls Uppförandekod (Code of Conduct).

Allmänt om Vattenfalls bolagsstyrning

Moderbolaget i Vattenfallkoncernen, Vattenfall AB, är ett svenskt publikt aktiebolag med säte i Solna. Den svenska aktiebolagslagen gäller därmed för Vattenfall AB. De huvudsakliga beslutsorganen är årsstämman,

styrelsen samt VD. Styrelsen utses av årsstämman. Styrelsen utser i sin tur VD, som sköter den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar.

Styrnings- och rapporteringsstruktur

Tillämpning av Koden

Vattenfall tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden"). Eftersom Vattenfall är helägt av svenska staten är dock vissa bestämmelser i Koden inte tillämpliga. Detta gäller bland annat i fråga om redovisning av styrelseledamots oberoende. Vattenfall avviker dessutom från följande punkter:

Punkt 1.3 avseende kravet att valberedningen ska lämna förslag till ordförande. Vattenfall har, på grund av ägarstrukturen, ingen valberedning. Val av ord-

förande sker vid stämman enligt aktiebolagslagens bestämmelser och svenska statens ägarpolicy.

Kapitel 2 avseende kravet på valberedning. Nomineringsprocessen för styrelse och revisorer följer svenska statens ägarpolicy och beskrivs nedan. Referenserna till valberedningen i punkt 1.2, 1.3, 4.6, 8.1 och 10.2 är därmed inte heller tillämpliga. Information om ledamöter som föreslås för nyval eller omval lämnas dock på hemsidan enligt punkt 2.6.

Viktiga externa och interna regelverk för Vattenfall

Externa regelverk:

- Svenska och utländska rättsregler, särskilt aktiebolagslagen och årsredovisningslagen
- Svenska statens ägarpolicy
- Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden")
- Börsregler¹
- International Financial Reporting Standards (IFRS) och övriga redovisningsregler
- Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer G4

Interna regelverk:

- Bolagsordningen
- Styrelsens och utskottens arbetsordning, inklusive VD-instruktion, och instruktion om rapportering till styrelsen
- Vattenfall Management System (VMS) och andra interna styrdokument

1) Vattenfall följer de börsregler som gäller för bolag som har räntebärande instrument registrerade på Nasdaq Stockholm och på andra marknadsplatser.

Aktieägare och bolagsstämma

Vattenfall AB är helägt av svenska staten. Aktieägarens rätt att fatta beslut om Vattenfalls angelägenheter utövas vid årsstämma och annan bolagsstämma. Årsstämma i Vattenfall AB ska enligt lag hållas årligen inom sex månader efter räkenskapsårets utgång och senast den 30 april enligt statens ägarpolicy. Kallelse till årsstämman utfärdas tidigast sex och senast fyra veckor före stämman.

Vattenfall höll sin årsstämma den 27 april 2015 och beslutade i de följande ärendena. Vid årsstämman deltog ägaren, svenska staten, genom sin ägarrepresentant. Till nya styrelseledamöter valdes Viktoria Bergman och Tomas Käberger medan Eli Arnstad avböjt omval. Riksdagsledamöter gavs rätt att ställa frågor, enligt bestämmelsen i Vattenfalls bolagsordning. En öppen frågestund arrangerades efter stämman, i enlighet med statens ägarpolicy. Stämman var öppen för allmänheten och sändes över Internet.

Årsstämman 2016 hålls den 27 april 2016 i Solna.

Årsstämmans uppgifter:

- Utse styrelse, styrelseordförande och revisorer samt besluta om arvoden till dem
- Fastställa resultaträkning och balansräkning för Vattenfall AB och Vattenfallkoncernen
- Besluta om disposition av bolagets resultat
- Bevilja ansvarsfrihet för styrelse och VD
- Besluta om riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare
- Besluta i andra ärenden enligt lag eller bolagsordning

Styrelsen

Styrelsens uppgifter

Styrelsens grundläggande uppgifter framgår av aktiebolagslagen och Koden. Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning och ett antal instruktioner. Arbetsordningen och instruktionerna reglerar bland annat rapporteringen till styrelsen, arbetsfördelningen mellan styrelsen och VD respektive styrelsens utskott, ordförandens uppgifter, former och innehåll för styrelsemöten samt utvärderingen av styrelsens och VD:s arbete.

Av styrelsens arbetsordning framgår att styrelsen ska fastställa de övergripande målen för Vattenfalls verksamhet, besluta om Vattenfalls strategi för att nå målen samt se till att det finns effektiva system för uppföljning och kontroll av Vattenfalls verksamhet och ekonomiska ställning mot de

fastställda målen. Styrelsen ska godkänna större investeringar, förvärv och avyttringar samt fastställa centrala policier och instruktioner. Styrelsen ska även godkänna vissa väsentliga avtal, inklusive avtal mellan Vattenfall och VD, vice VD och övriga personer inom koncernen vilka årsstämman definierat som ledande befattningshavare. Styrelsens uppgifter omfattar såväl Vattenfall AB som Vattenfallkoncernen.

Ordförande leder styrelsens arbete enligt aktiebolagslagen och Koden. Ordföranden ansvarar bland annat för att ledamöterna får relevant information, för kontakten med ägaren i ägarfrågor och för att förmedla synpunkter från ägaren till styrelsen. Styrelsen, genom styrelseordföranden, ska enligt arbetsordningen samordna sin syn med företrädare för ägaren i frågor när bolaget står inför särskilt viktiga avgöranden.

Styrelsens årsplanering

Styrelsemöten

Enligt styrelsens arbetsordning ska åtta till tolv ordinarie möten hållas varje år. Utöver de ordinarie mötena sammankallas styrelsen vid behov.

Arbetsordningen anger att agendan ska innehålla följande ärenden vid varje ordinarie möte:

- Affärläget för koncernen
- Ekonomisk rapport för koncernen
- Rapporter från styrelseutskotten, när möten hållits
- Ärenden som inte faller inom VD:s handhavande av den löpande förvaltningen
- Övriga frågor av väsentlig betydelse för koncernen
- Dessutom finns vissa ärenden på agendan varje år, enligt årsplaneringen i styrelsens arbetsordning

Investeringar som beslutats av styrelsen följs upp av styrelsen ett år efter drifttagande. Styrelsen håller minst ett styrelse-seminarium varje år. Vid dessa seminarier får styrelsen mer detaljerad information och diskuterar Vattenfalls långsiktiga utveckling, strategi, konkurrenssituation och riskhantering.

Styrelsen har under 2015 sammanträtt tio gånger, inklusive det konstituerande mötet och ett möte per capsulam.

Styrelsens huvudsakliga ärenden 2015:

- Vattenfalls strategiska inriktning, hållbarhetsmål och rapportering
- Besparingar och besparingsmål
- Nedskrivning och uppskrivning av Vattenfalls tillgångar
- Försäljning av brunkolsverksamheten i Tyskland
- Tidigarelagd stängning av kärnkraftsreaktorerna Ringhals 1 och 2
- Investeringar i nya vindkraftsparker samt partnerskap inom vindkraft i Sverige
- Underhållsinvestering i Forsmark

Hållbarhetsfrågor i styrelsen

Statens ägarpolicy anger att bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande. I ägarpolicyen definieras hållbart företagande som "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov" och omfattar områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, antikorrupcion och affärsetik samt jämställdhet och mångfald.

Styrelsen har antagit en övergripande hållbarhetspolicy som komplement till enskilda policyer för bland annat miljö, uppförandekod och hälsa och säkerhet. I denna slås bland annat fast att för Vattenfall innebär hållbarhet att ta ansvar för kommande generationer genom att bidra till en hållbar utveckling av samhället – ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Hållbarhetspolicyen anger även att miljöfrågor utgör det högst prioriterade fokusområdet, med utgångspunkt i riksdagens beslut år 2010 att Vattenfall ska affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Detta riksdagsbeslut återspeglas även i Vattenfall AB:s bolagsordning. Under 2015 har styrelsen även fattat beslut om fyra strategiska ambitioner, som i sig utgör hållbarhetsambitioner:

- Ledande inom Hållbar Konsumtion
- Ledande inom Hållbar Produktion
- Effektiv Verksamhet
- Motiverande och Engagerade Medarbetare

Tillsättning av styrelse

För företag helägda av svenska staten tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess. Dessa principer framgår av statens ägarpolicy och ersätter Kodens regler för beredning av beslut om nominering av styrelseledamöter och revisorer.

Styrelsenomineringsprocessen inom Regeringskansliet koordineras av Näringsdepartementet. Kompetensbehovet analyseras utifrån bolagets verksamhet, situation och framtida utmaningar, styrelsens sammansättning och genomförda styrelseutvärderingar. Därefter fastställs eventuella rekryteringsbehov och rekryteringsarbetet inleds. När processen avslutats offentliggörs gjorda nomineringar enligt Koden, dock redogörs inte för ledamöternas oberoende. De ledamöter som valts av årsstämman får introduktionsutbildning av Vattenfall.

Mer detaljerad information om nominering av styrelse framgår av statens ägarpolicy, regeringen.se.

Styrelsens sammansättning

Enligt Vattenfalls bolagsordning ska styrelsen, utöver arbetstagarrepresentanterna, bestå av lägst fem och högst tio ledamöter utan suppleanter. Styrelseledamöterna väljs årligen av årsstämman, som även ska utse styrelseordföranden.

Styrelsen bestod fram till årsstämman av åtta och därefter av nio stämموvalda ledamöter. Ingen person från koncernledningen ingick i styrelsen. Lars G. Nordström var styrelsens ordförande under 2015. Arbetstagarorganisationerna har enligt lag rätt att utse tre ledamöter och tre suppleanter och har utnyttjat denna rättighet. Efter årsstämman var fem av tolv ledamöter kvinnor och bland de stämموvalda ledamöterna fyra av nio. Ledamöternas genomsnittsålder var 58 år. Fram till årsstämman var en ledamot (Eli Arnstad) utländsk medborgare. Information om styrelseledamöterna finns på sidorna 66–67.

Riktlinjer för ersättning till styrelsen

Styrelse- och utskottsledamöternas arvode bestäms av ägaren vid årsstämman, i enlighet med statens ägarpolicy. Vid årsstämman 2015 beslutades om oförändrat arvode. Information om styrelsens arvoden 2015 finns i Års- och Hållbarhetsredovisningen, koncernens Not 53, Antal anställda och personalkostnader.

Utvärdering av styrelsens och VD:s arbete

Styrelsen utvärderar styrelsearbete och VD en gång per år, med syfte att utveckla styrelsens arbetsformer och effektivitet. Utvärderingen sker under ledning av ordföranden och avrapporteras till styrelsen och ägaren.

Den senaste styrelseutvärderingen inleddes vid styrelsemötet den 26 oktober 2015. Styrelsen genomförde, i likhet med tidigare år, med stöd av externa konsulter en självutvärdering med hjälp av enkäter, där den individuella styrelseledamöten

utvärderade såväl den egna som de övrigas prestationer. Som underlag användes dels en enkät för styrelsen som helhet, besvarad av samtliga ledamöter och suppleanter, dels en enkät för den individuella utvärderingen, besvarad av de stämموvalda ledamöterna. Frågorna avsåg särskilt Vattenfalls aktuella utmaningar, ledning och organisation, styrelsens effektivitet,

sammansättning och kompetens, relationen till ägaren samt ordföranden och VD. Utvärderingen avrapporterades och diskuterades vid styrelsemötet den 10 december 2015. Som en uppföljning av den skriftliga utvärderingen höll ordföranden individuella samtal med var och en av de stämموvalda ledamöterna samt kollektivt med arbetstagarrepresentanterna.

Styrelsens utskott

Styrelsen har inrättat två utskott, som beskrivs nedan, och har fastställt arbetsordningar för dessa. Styrelsen har vid konstituerande styrelsemöte till varje utskott utsett fyra stämموvalda styrelseledamöter, varav en ordförande. Styrelsen kan dessutom, vid behov, inrätta andra styrelseutskott eller tillfälliga arbetsgrupper för att bereda ärenden inom avgränsade områden. Inga sådana utskott eller arbetsgrupper har varit verksamma under 2015.

Utskotten rapporterar sitt arbete till styrelsen vid nästa ordinarie styrelsemöte genom att utskottens ordförande avger en rapport och genom att tillhandahålla protokoll från utskottsmötena. Utskotten är, med undantag för ett fåtal ärenden i revisionsutskottet, endast beredande organ. Styrelsens aktiebolsrättsliga ansvar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter inskränks inte genom utskottens arbete.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottets viktigaste uppgifter:

- Övervaka Vattenfalls finansiella rapportering, inklusive hållbarhetsredovisningen
- Med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i Vattenfalls interna kontroll, internrevision och riskhantering
- Hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen
- Granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster
- Biträda vid upprättandet av förslag till bolagsstämmans beslut om revisorsval
- Granska och övervaka hanteringen av marknads- och kreditrisker
- Årligen utvärdera de externa revisorernas arbete

Viktiga frågor under 2015 har varit att bereda beslut i samband med det årliga test av tillgångsvärden som Vattenfall genomfört, och som lett till såväl nedskrivningar som uppskrivningar, samt tillsättning av externrevisor för beslut av stämman i april 2016.

Revisionsutskottet ska fortlöpande träffa Vattenfall AB:s externa och interna revisorer för att informera sig om revisionens planering, inriktning och omfattning. Revisionsutskottet ska även diskutera samordningen mellan den externa och interna revisionen och synen på bolagets risker. Internrevisionens budget, Internal Audit Charter och internrevisionsplanen bereds av utskottet.

Utskottet har rätt att för styrelsens räkning besluta om riktlinjer för vilka andra tjänster än revision som Vattenfall får upphandla av koncernens revisorer.

Revisionsutskottet sammanträder före Vattenfalls avgivande av delårsrapporter och när förhållandena så påkallar. CFO och chefen för internrevision är föredragande i utskottet. Bolagets externa revisorer är närvarande vid samtliga ordinarie möten och rapporterar sina iakttagelser från revisionen. Under hela 2015 har minst en ledamot haft redovisnings- eller revisionskompetens.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottets viktigaste uppgifter:

- Bereda styrelsens beslut i frågor om ersättningsprinciper, ersättningar och andra anställningsvillkor för koncernledningen och övriga ledande befattningshavare
- Följa och utvärdera tillämpningen av de riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare som årsstämman enligt lag ska fatta beslut om samt gällande ersättningsstrukturer och ersättningsnivåer i bolaget.
- Bereda styrelsens beslut avseende övergripande ersättningsprinciper i allmänhet, såsom generell förekomst, storlek och struktur av rörlig ersättning

I utskottets arbetsuppgifter ingår att:

- Fungera som beredande organ för att säkerställa implementeringen och efterlevnaden av riktlinjerna
- I förekommande fall bereda de särskilda skäl som finns för att i ett enskilt fall avvika från riktlinjerna
- Bereda styrelsens redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare i årsredovisningen och inför årsstämman bevaka/följa upp revisorernas granskning.

VD är föredragande i ersättningsutskottet

Övriga utskott

Fram till den 27 april 2015 fanns även ett säkerhets- och riskutskott samt ett utskott för externa relationer och etik. För tiden därefter har hela styrelsen övertagit de uppgifter som dessa utskott tidigare innehade. Detta har bland annat medfört att styrelsens årsplanering lägger större vikt vid rapportering av hållbarhetsmål/-strategi och kundnöjdhet samt kärnkrafts- och dammsäkerhet.

Revisor

Av statens ägarpolicy framgår att ägaren har ansvaret för val av revisorer och att revisorer utses på årsstämman. Revisorerna väljs för en mandatperiod om ett år, i enlighet med aktiebolagslagens huvudregel. Enligt Vattenfalls bolagsordning ska bolaget ha en eller två revisorer med eller utan en eller två revisors-suppleanter eller ett registrerat revisionsbolag som revisor.

På årsstämman 2015 omvaldes revisionsbolaget Ernst & Young AB till revisor. Revisionsbolaget har utsett den auktoriserade revisorn Staffan Landén som huvudansvarig revisor. Staffan Landén efterträdde Hamish Mabon, som hade varit huvudansvarig revisor i sju år och därmed inte längre kunde inneha detta uppdrag. Staffan Landén är även revisor i bland annat Capio AB, Viking Supply Ships AB, Academedia AB, Papyrus AB och Nederman Holding AB samt är av Nasdaq Stockholm utsedd börsrevisor. Revisorn har inget uppdrag i bolag som påverkar oberoendet som revisor i Vattenfall. I revisorns granskning ingår även granskning av hållbarhetsrapporteringen.

Revisionsutskottet har godkänt riktlinjer för hur upphandling av andra tjänster än revision ska ske från revisorn. Konsultationerna från Ernst & Young AB under 2013–2015 har främst gällt skatte- och redovisningsfrågor, särskilda insatser i

anslutning till avyttring av dotterföretag som inte längre utgör kärnverksamhet samt utredningar i organisationsrelaterade frågeställningar.

Vid årsstämman 2015 redogjorde revisorn för revisionsarbetet under 2014 och för sin granskning av efterlevnaden av de riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare som gällt sedan årsstämman 2014. Revisorn avrapporterade sin bokslutsgranskning för 2015 till hela styrelsen vid styrelsemötet den 2 februari 2016 (utan att någon person från ledningen var närvarande) och rapporterade även sina iakttagelser vid styrelsemötet den 10 december 2015. Revisorerna har dessutom genomfört en översiktlig granskning av halvårsrapporten. Revisorn har tillgång till styrelsens och styrelseutskottens protokoll, enligt bestämmelse i styrelsens arbetsordning.

Riksrevisionen kan enligt Lagen om revision av statlig verksamhet med mera förordna en eller flera revisorer att delta i den årliga revisionen. Ingen sådan revisor har varit förordnad under 2015.

Arvode för revisorns arbete utgår enligt godkänd räkning. Koncernens revisionskostnader beskrivs närmare i årsredovisningen, koncernens Not 22, Ersättning till revisorerna samt i moderbolagets Not 19, Ersättning till revisorerna.

Koncernchef och koncernledning

VD, som också är koncernchef för Vattenfallkoncernen, ansvarar för den löpande förvaltningen i enlighet med aktiebolagslagen. Koncernchef under 2015 var Magnus Hall. Tidigare koncernchefen Øystein Løseth var dock anställd i Vattenfall AB fram till den 31 mars 2015, enligt bestämmelse i anställningsavtalet. Magnus Halls ersättning framgår av Års- och Hållbarhetsredovisningen, koncernens Not 53, Antal anställda och personalkostnader.

Koncernchefen har inrättat interna organ för styrningen av koncernen och fattar beslut självständigt eller med stöd av dessa organ. De viktigaste är koncernledningen (Executive

Group Management, EGM) och Vattenfalls riskkommitté (Vattenfall Risk Committee, VRC).

EGM fokuserar på koncernens övergripande inriktning och behandlar – inom ramen för koncernchefens mandat från styrelsen – frågor av vikt för koncernen, exempelvis vissa investeringar. VRC fokuserar bland annat på beslut som rör riskmandat och kreditgränser samt utövar tillsyn över ramverket för riskhantering. Båda organen bereder ärenden som ska avgöras av styrelsen.

Information om medlemmarna i koncernledningen finns på sidan 68.

Intern styrning

Kärnvärden och vision

Vattenfalls kärnvärden är Säkerhet, Prestation och Samarbete (Safety, Performance and Cooperation). Vattenfalls vision är att vara en engagerad partner, både till våra kunder och till samhället i stort. Vi står för lättillgängliga och innovativa energilösningar. Vattenfall är ledande inom hållbar produktion för att säkerställa en tillförlitlig och kostnadseffektiv energiförsörjning. Vi kallar det "Energy You Want".

Styrande affäretik och hållbarhet

Vattenfalls interna uppförandekod (Code of Conduct) bygger på åtta principer inom områdena hälsa och säkerhet, människor, kunder och leverantörer, affäretik, kommunikation, informationssäkerhet, företagsresurser samt miljö. Den innehåller referenser till Vattenfalls ledningssystem (VMS), där principerna preciseras. Information om uppförandekoden lämnas på intranätet på samtliga företagsspråk, genom artiklar i Vattenfalls personaltidning och i samband med anställning och utbildningar. Detta har bidragit till att göra uppförandekoden känd bland medarbetarna.

För att säkerställa att organisationen agerar på ett etiskt och ickekorrupt sätt kräver Vattenfall att alla anställda tar ett personligt ansvar genom att handla i enlighet med företagets etiska riktlinjer, vilka framgår av Vattenfalls uppförandekod samt interna policyer och instruktioner. Vattenfall anser att konkurrens är avgörande för en väl fungerande marknad och har nolltolerans mot mutor och korruption. Ett viktigt led i att säkerställa detta är den utbildning som sker inom Vattenfall Integrity Programme och som beskrivs på sidan 55.

Uppförandekoden ger möjlighet att rapportera incidenter anonymt genom en whistleblowingfunktion med lokalt tillsatta externa ombudsmän (advokater), som anställda, konsulter och leverantörer kan vända sig till vid misstankar om allvarliga oegentligheter som anmälaren inte vill rapportera via normala rapporteringsvägar. Läs mer om inrapporterade incidenter på sidan 55. Pågående rättsliga processer finns beskrivna i koncernens not 51, Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser).

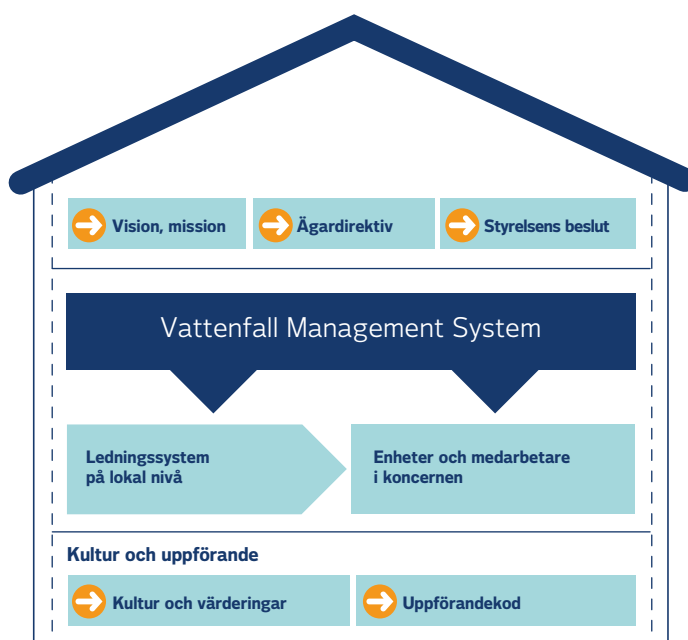
Vattenfalls ledningssystem (VMS)

VMS är det ramverk som säkerställer att Vattenfalls styrning följer såväl formella krav som kraven från styrelse, VD, affärsverksamhet och staber. VMS är dokumenterat i bindande styrdokument. Dessa består av policies, instruktioner och processdokument på tre olika nivåer: Företagsnivå, funktionsnivå och affärsnivå. Vissa centrala dokument godkänns av styrelsen för Vattenfall AB. VMS är ett integrerat ledningssystem som gäller för hela Vattenfallkoncernen, med de begränsningar som kan följa av rättsliga krav, till exempel rörande åtskillnaden av eldistributionsverksamheten från övrig verksamhet. Särskilda rutiner finns för att ledningssystemet ska bli gällande även i dotterföretagen.

Vattenfalls styrning i hållbarhetsfrågor utgår från en hållbarhetspolicy och ytterligare ett antal policies:

- Miljöpolicy
- Hälsa- och arbetsmiljöpolicy
- Uppförandekod (Code of Conduct)
- Uppförandekod för leverantörer (Code of Conduct for Suppliers), vilken bland annat behandlar mänskliga rättigheter och arbetsvillkor, miljö samt antikorrupktion, baserat på FN:s Global Compact.

Struktur för VMS och andra styrande dokument

Hållbarhetspolicyn, miljöpolicyn och uppförandekoden beslutas av styrelsen och övriga policier av VD. I koncernledningen ansvarar chefen för Strategic Development för hållbarhetsfrågor. Samtliga nämnda policier utgör del av VMS. De är tillgängliga för medarbetarna på intranätet och kommuniceras även externt. Vattenfall kräver dock inga underskrifter från anställda eller ledning. Innehållet konkretiseras i instruktioner och processdokument inom VMS, bland annat i särskilda instruktioner för konkurrensrättsfrågor och för förebyggande av mutor och korruption.

Vattenfalls miljöledningssystem ingår i VMS. 87% av Vattenfalls produktionsportfölj har certifierade miljöledningssystem i enlighet med ISO 14001. Vattenfalls affärsenheter är dessutom certifierade enligt OHSAS 18001 avseende arbetsmiljö och sju affärsenheter har certifierade energiledningssystem i enlighet med ISO 50001.

Under 2015 har arbete pågått med att uppdatera VMS, bland annat med anledning av de senaste organisationsförändringarna.

Organisation

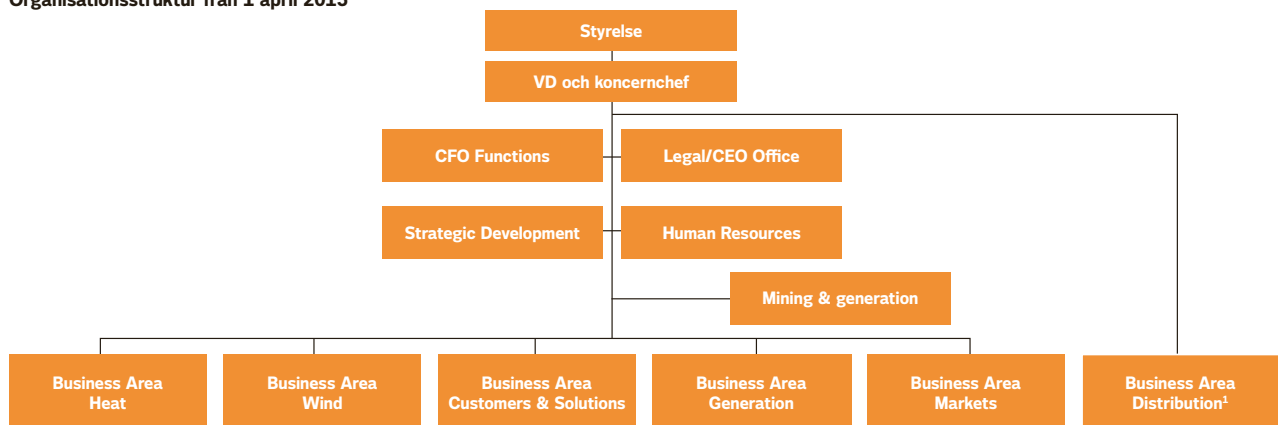
Vattenfalls organisationsstruktur består av sex affärsområden (Business Areas): Heat, Wind, Customers & Solutions, Generation, Markets och Distribution. Vattenfalls brunkolsverksamhet (Mining & Generation) ligger i en separat enhet, i linje med Vattenfalls ambitioner att hitta en ny ägare. Vattenfalls affärsområden är organiserade i fem rörelsesegment, där Generation, Markets och brunkolsverksamheten samlats i ett gemensamt rörelsesegment. Centraliserade staber (Staff Functions) är organiserade i ett Corporate Centre som stödjer och styr affärsverksamheten. Ytterligare information finns på sidorna 36–51.

Organisationsstrukturen är utformad i enlighet med Vattenfalls övergripande strategi för de kommande åren, vilken inriktas på följande fyra strategiska ambitioner:

- Ledande inom Hållbar Konsumtion
- Ledande inom Hållbar Produktion
- Effektiv Verksamhet
- Motiverande och Engagerade Medarbetare.

Bolagsstrukturen avviker från affärsstrukturen. Styrningen sker finansiellt, icke-finansiellt (till exempel via staber) och operativt. Enhetsvisa styrkort och VMS är de viktigaste styrverktygen.

Organisationsstruktur från 1 april 2015

1) Eldistributionsverksamheten är reglerad enligt ellagen i Sverige respektive Tyskland (Energiewirtschaftsgesetz) och separerad från övrig verksamhet i Vattenfall.

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare

Vattenfall AB tillämpar Regeringskansliets "Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande". Regeringskansliets riktlinjer finns tillgängliga på regeringens hemsida, regeringen.se.

Årsstämman 2015 godkände att Vattenfall tillämpar riktlinjerna med den avvikelserna att i stället för aktiebolagslagens definition av ledande befattningshavare, ska dessa definieras utifrån att de har en signifikativ påverkan på koncernens resultat, genom tillämpning av den internationella rankningsmodellen IPE (International Position Evaluation). Chefer med befattningar från IPE 68 och däröver anses vara ledande befattningshavare. Styrelsens motivering beträffande avvikelserna finns i Års- och Hållbarhetsredovisningen för 2014 på sidan 65.

Enligt stämmans definition omfattades år 2015 sammanlagt 16 personer, exklusive nuvarande och tidigare VD, av bestämmelserna om avtal med ledande befattningshavare. Åtgärder rörande avtalen med dessa befattningshavare har löpande återrapporterats till ersättningsutskottet och styrelsen, som även beslutat om ingående av sådana avtal. Ersättningarna till de ledande befattningshavarna samt efterlevnaden av de beslutade riktlinjerna beskrivs närmare i Års- och Hållbarhetsredovisningen, koncernens Not 53, Antal anställda och personalkostnader.

Styrelsens och ersättningsutskottets rapport om efterlevnaden av de riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare som beslutats av årsstämman publiceras på vattenfall.se. Förslaget till riktlinjer inför årsstämman 2016 framgår av sidan 69.

Intern kontroll avseende finansiell rapportering

I detta avsnitt beskrivs de viktigaste inslagen i Vattenfalls system för intern kontroll och riskhantering i samband med den finansiella rapporteringen, enligt årsredovisningslagen och Koden. Vattenfalls ramverk för denna kontroll bygger på COSO ramverket, som utvecklats av the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. Se även riskavsnittet, sidorna 71–78.

Kontrollmiljö

Styrelsen har enligt aktiebolagslagen och Koden det övergripande ansvaret för den interna kontrollen avseende finansiell rapportering. Styrelsen ska därvid se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsens revisionsutskott bereder ärenden om intern kontroll avseende finansiell rapportering åt styrelsen.

Kontrollmiljön utgår från den ansvarsfördelning mellan styrelse och VD som fastställts i styrelsens arbetsordning samt de rapporteringskrav som styrelsen ställer. Styrelsen har även fastställt Vattenfalls uppförandekod, som omfattar de övergripande uppförandereglererna för medarbetarna.

VMS utgör det integrerade ledningssystemet för Vattenfall-koncernen och utvecklas kontinuerligt (se även avsnittet om intern styrning, sidan 62). VMS innehåller styrdokumenterna inom alla identifierade väsentliga områden, bland annat för roller och ansvar, befogenheter, beslutsprocesser, riskhantering och intern kontroll samt etik- och integritetsfrågor. I VMS fastslås "farfarsprincipen" och "fyra-ögon-principen" vid beslutsfattande. VMS anger även vilka beslutande, övervakande och rådgivande organ som finns inom koncernen, utöver dem som följer av lag.

Vattenfall har en process för intern finansiell kontroll (IFC), med övergripande syfte att säkerställa att kontroller finns på plats inom den finansiella rapporteringen.

Riskbedömning

På övergripande nivå behandlar styrelsen årligen koncernens process för riskbedömning och riskhantering. Styrelsens revisionsutskott bereder ärenden för utvärdering och övervakning av risker och kvalitet i den finansiella rapporteringen. Revisionsutskottet har fortlöpande och regelbunden kontakt med koncernens intern- och externrevision.

Koncernens riskhantering och rapportering är centralt samordnad via Vattenfalls riskkommitté (VRC). En kontinuerlig process (Enterprise Risk Management, ERM) gör det möjligt att kvantifiera och jämföra risker, både finansiella och icke-finansiella.

För den finansiella rapporteringen utgör IFC-processen det ramverk för intern kontroll där riskerna avseende materiella fel har identifierats och definierats. Dessa övervakas av CFO Function genom en årlig utvärdering av kontrollpunktens effektivitet. CFO Function ansvarar även för att löpande utföra analyser av risker i finansiell rapportering och för uppdatering av ramverket.

De externa och interna revisorerna diskuterar Vattenfalls risksituation i samband med planeringsarbetet för den årliga revisionen.

Kontrollaktiviteter och uppföljning

Vattenfall tillämpar en modell med "tre försvarslinjer" för hantering och kontroll av risker.

Den första linjen är affärsverksamheten (Business Units och Staff Functions), som har ansvaret att hantera risker.

Riskorganisationen, som leds av Chief Risk Officer (CRO), utgör andra linjen och ansvarar för övervakning och kontroll av risker. CRO ansvarar för organisationen av riskhantering inom koncernen och lämnar regelbundet information till styrelsens revisionsutskott. CRO ansvarar även för processer rörande bland annat nya produkter och vissa avtal med lång löptid.

Tre försvarslinjer

Till andra försvarslinjen räknas även Group Internal Financial Control Officer (IFCO), med ansvar för övervakning och kontroll av risker inom den finansiella rapporteringen.

Intern- och externrevisionen utgör den tredje linjen. Internrevisionen är en oberoende och objektiv funktion som utför granskning och utvärdering av första och andra försvarslinjen. Internrevisionen utvärderar, föreslår och följer upp förbättringar avseende effektiviteten i Vattenfalls risk management, interna kontroller samt styrprocesser inom hela koncernen. Detta gäller även efterlevnaden av Vattenfalls styrdokument, inklusive uppförandekoden. Funktionen är direkt underställd styrelsen och revisionsutskottet och utför sitt arbete enligt en fastställd internrevisionsplan. Internrevisionens budget, Internal Audit Charter och internrevisionsplanen bereds av revisionsutskottet och beslutas av styrelsen. Chefen för internrevisionen rapporterar administrativt till VD samt informerar ledningarna för Business Units och övriga enheter om de granskningar som har genomförts.

Koncernledningen har regelbundna uppföljningsmöten med cheferna för Business Areas och staberna avseende det ekonomiska utfallet. Verksamheten följs upp på månadsbasis via Business Performance Meetings där utfall, prognoser, viktiga händelser samt utmaningar diskuteras för att säkerställa att organisationen presterar i enlighet med vad som förväntas. Varje kvartal presenteras en mer heltäckande bild över situationen (inklusive rapporter om status för Vattenfalls hållbarhetsområden och hållbarhetsmål) som diskuteras med högsta ledningen för varje affärsenhet.

Det interna ramverket för intern kontroll innefattar processer för självutvärderingar, uppföljningar, rapporteringar och förbättringar av kontrollaktiviteterna, med syfte att förebygga, upptäcka och korrigerar fel i den finansiella rapporteringen. Skriftliga bekräftelser av att interna och externa bestämmelser har följts ingår som en del i dessa processer.

Sedan 2015 finns en uppgraderad IFC-process med syfte att förstärka styrningsstrukturen och effektiviteten av kontrollerna. Kontinuerliga förbättringar av IFC-processen kommer framöver att vara säkrade genom införandet av en

årlig utvärderings- och uppdateringsprocess. I detta ingår inrättande av en Group IFC Officer.

Styrelsen övervakar och behandlar koncernens ekonomiska situation vid varje ordinarie styrelsesammanträde, med utgångspunkt i en finansiell rapport från VD och finansdirektören. Styrelsens uppföljning av att den interna kontrollen fungerar bereds i revisionsutskottet, som regelbundet tar emot statusrapporter angående internkontroll i den finansiella rapporteringen, i enlighet med IFC-processen. En finansiell rapport, inklusive avrapportering av redovisningsfrågor, lämnas vid varje ordinarie revisionsutskottsmöte och skattefrågor rapporteras och följs upp regelbundet. En uppföljning av hållbarhetsmålen redovisas även för styrelsen varje kvartal. Tidpunkt och former för rapporteringen är fastslagna i styrelsens och revisionsutskottets arbetsordning.

Information och kommunikation

Koncernens styrdokument finns tillgängliga via Vattenfalls intranät. Formerna för hantering av intern och extern kommunikation finns dokumenterade i en VMS-instruktion, som ska säkerställa att Vattenfall efterlever såväl rättsliga regler som börsregler, statens ägarpolicy (inklusive riktlinjer för extern rapportering) och övriga åtaganden. Redovisnings- och rapporteringsprinciperna är fastställda i en gemensam manual för hela koncernen. Uppdateringar och förändringar i dessa principer kommuniceras löpande via intranätet och vid möten med företrädare för koncernens Business Areas och staber.

Rapporteringen och återrapporteringen till styrelsen och koncernledningen sker som en del i uppföljningen. Internrevisionen och CRO redogör även för sina iakttagelser inför styrelsens revisionsutskott.

Den finansiella rapporteringen omfattar delårsrapporter, bokslutskommuniké samt årsredovisning. Utöver dessa rapporter lämnas finansiell information till koncernens externa intressenter via pressmeddelanden och Vattenfalls webbplats, i enlighet med bland annat den svenska lagen om värdepappersmarknaden.

IFC-processen

Reporting: Intern statusrapportering kvartalsvis samt halvårs-/helårsrapport till revisionsutskottet.

Validation: Kompletterande utvärdering av IFC-kontroller, till exempel via formella granskningar på plats.

Review and Update: Implementera förbättringar och korrigerar fel i IFC-processen och IFC-ramverket (listan med IFC-kontroller). Definiera IFC-scope för nästkommande år.

Self Assessment: En årlig enkät som används för att utvärdera hur effektiva IFC-kontrollerna är och vid behov säkerställa åtgärdsplaner.

STYRELSE

Namn	Lars G. Nordström, Styrelseordförande	Fredrik Arp, Styrelseledamot	Gunilla Berg, Styrelseledamot
Född	1943	1953	1960
Utbildning	Studier i juridik	Civilekonom, ekon. dr. h.c.	Civilekonom
Nuvarande befattning			CFO för PostNord koncernen.
Andra uppdrag	Ordförande för Finsk-Svenska Handelskammaren. Styrelseledamot i Nordea Bank, Viking Line Abp, Svensk-Amerikanska Handelskammaren och SNS. Ledamot av Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Hederskonsul för Finland i Sverige.	Styrelseordförande i Nolato AB och Parques Reunidos. Styrelseledamot i Technogym Spa.	Styrelseledamot i Alfa Laval.
Tidigare befattningar	Styrelseledamot i TeliaSonera (2006–2010). Styrelseordförande för Kungliga Operan (2005–2009). VD och koncernchef för Posten Norden AB (2008–2011). Olika ledande befattningar på Nordea Bank (1993–2007), däribland som VD och koncernchef (2002–2007). Olika befattningar på Skandinaviska Enskilda Banken (1970–1993), däribland som vice VD (1989–1993).	VD och koncernchef Volvo Car Corporation (2005–2008). VD i Trelleborg AB (1999–2005), PLM AB (1996–1999), Trelleborg Industrier AB (1989–1996) och Boliden Kemi AB (1988–1989). Olika befattningar inom Trelleborg AB (1986–1989) och Tarkett (1979–1986).	Vice VD och CFO för Teracom-koncernen (2010–2014). Vice VD och CFO för SAS-koncernen (2002–2009). Vice VD och CFO för KF-koncernen (1997–2001). Olika befattningar inom AGAKoncernen (1987–1997).
Invald	2011	2014	2012
Utskottsuppdrag	Ledamot i ersättningsutskottet	Ledamot i ersättningsutskottet	Ordförande i revisionsutskottet
Närvaro på styrelsemöte	10 av 10	10 av 10	8 av 10
Närvaro på utskottsmöte	ErsU: 3 av 3	ErsU: 3 av 3	RU: 8 av 8

Namn	Viktoria Bergman, Styrelseledamot	Håkan Buskhe, Styrelseledamot	Håkan Erixon, Styrelseledamot
Född	1965	1963	1961
Utbildning	Communication Executive Program IFL vid Handelshögskolan i Stockholm. Berghs School of Communication	Civilingenjör, licentiatexamen med inriktning mot transport och logistik	Civilekonom
Nuvarande befattning		VD och koncernchef för Saab AB	
Andra uppdrag	Styrelseordförande i Galber AB. Styrelseledamot i GS-Hydro Oy och Sveriges Kommunikatörer.		Styrelseordförande i Orio AB (publ) och Capacent AB (publ). Styrelseledamot i Norrporten (publ) AB, i Alfvén & Didrikson Invest AB och IT Gården i Landskrona AB.
Tidigare befattningar	Medlem av koncernledningen och kommunikations- och hållbarhetsdirektör i E.ON Nordic, styrelseledamot i E.ON Försäljning, E.ON Kundsupport, E.ON Smart Living (2012–2014). Befattningar Trelleborgkoncernen (2002–2011), medlem av koncernledningen och Kommunikationsdirektör i Trelleborgkoncernen (2005–2011). Olika befattningar i Falcon Bryggerier/Unilever (1989–1996), Cerealiakoncernen (1987–1989).	VD och koncernchef för E.ON Nordic AB och E.ON Sverige AB (2008–2010). Vice VD för E.ON Sverige AB (2007–2008). Senior Vice President på E.ON Sverige AB (2006–2007). Koncernchef för Schenker North (2002–2006). VD för Schenker-BTL AB (2000–2002).	Ledamot av Nasdaq Stockholm AB Bolagskommitté (2011–2016). Styrelseledamot i Saab Automobile Parts AB (2012–2013). Ämnessakkunnig Corporate Finance på Regeringskansliet, vilket innefattade arbete för Riksgäldskontoret (2007–2010). Styrelseledamot i Carnegie Investment Bank AB (2008–2009). Styrelseledamot i Vasakronan AB (2007–2008). Olika befattningar på UBS Investment Bank Ltd, London (1997–2007), däribland vice ordförande inom divisionen Investment Banking. Olika befattningar på Merrill Lynch International Ltd, London (1992–1997) Kansallis-Osake-Pankki, London (1991–1992). Citicorp Investment Bank Ltd, London (1989–1991).
Invald	2015	2012	2011
Utskottsuppdrag	Ledamot i ersättningsutskottet		Ledamot i revisionsutskottet
Närvaro på styrelsemöte	8 av 8	6 av 10	10 av 10
Närvaro på utskottsmöte	ErsU: 1 av 1		RU: 8 av 8

Ledamot som lämnat styrelsen under 2015: Eli Arnstad, avgick vid årsstämman

Namn	Tomas Käberger, Styrelseledamot	Jenny Lahrin, Styrelseledamot	Åsa Söderström Jerring, Styrelseledamot
Född	1961	1971	1957
Utbildning	Civilingenjör, teknisk fysik. Tekn dr, fysisk resursteori. Docent, miljövetenskap	Jur kand, Executive MBA	Civilekonom
Nuvarande befattning	Professor, Chalmers University of Technology, Industrial Energy Policy.	Förvaltare vid Enheten för statlig bolagsförvaltning på Näringsdepartementet.	
Andra uppdrag	Styrelseordförande i Japan Renewable Energy Foundation. Styrelseledamot i Cleanergy AB och Stiftelsen Industriefonden. Ordförande European Biofuel Technology Platform.	Styrelseledamot i AB Göta kanalbolag.	Styrelseordförande i ELU Konsult AB och Delete OY. Styrelseledamot i JM AB, OEM International AB, Nordic Home Improvement AB och Scanmast AB. Ledamot i Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA.
Tidigare befattningar	Professor, Lunds Universitet, Internationella hållbara energisystem (2006-2008). Generaldirektör, Energimyndigheten (2008-2011).	Styrelseledamot i Swedavia AB (2012-2015). Styrelseledamot i RISE Research Institutes of Sweden AB (2012-2013). Affärsjurist på Enheten för statligt ägande, Näringsdepartementet/Finansdepartementet (2008-2012). Chefsjurist på Veolia Transport Northern Europe AB (2003-2008) och advokat (2001-2002).	VD SWECO Theorells AB (2001-2006). VD Ballast Väst AB (1997-2001). Marknadschef NCC Industri (1994-1997) och Informationschef NCC Bygg AB (1991-1993).
Invald	2015	2013	2013
Utskottsuppdrag	Ledamot i revisionsutskottet	Ledamot i revisionsutskottet	Ordförande i ersättningsutskottet
Närvaro på styrelsemöte	8 av 8	10 av 10	10 av 10
Närvaro på utskottsmöte	RU: 5 av 6	RU: 8 av 8	ErsU: 3 av 3

Namn	Carl-Gustaf Angelin, Arbetstagarledamot	Johnny Bernhardsson, Arbetstagarledamot	Ronny Ekwall, Arbetstagarledamot
Född	1951	1952	1953
Utbildning	Civilingenjör	Ingenjörutbildning kompletterad med ekonomistudier	Elingenjör
Nuvarande befattning	Arbetstagarledamot för Akademikerrådet vid Vattenfall. Anställd på Vattenfall sedan 1988, för närvarande inom Business Area Customers & Solutions.	Arbetstagarledamot för Unionen. Anställd på Vattenfall sedan 1970, för närvarande inom Human Resource Service på Vattenfall Business Services.	Representant för SEKO Facket för Service och Kommunikation.
Andra uppdrag		Ordförande för European Works Council.	
Invald	2003	1995	1999
Utskottsuppdrag			Ledamot i revisionsutskottet
Närvaro på styrelsemöte	10 av 10	10 av 10	10 av 10
Närvaro på utskottsmöte			RU: 6 av 8

Namn	Lennart Bengtsson, Arbetstagarrepresentant (suppleant)	Christer Gustafsson, Arbetstagarrepresentant (suppleant)	Jeanette Regin, Arbetstagarrepresentant (suppleant)
Född	1958	1959	1965
Utbildning	Tvåårig mekanisk gymnasial utbildning, samt en nätverksteknisk utbildning inom IT	Fyraårig teknisk utbildning	Gymnasial utbildning samt tvåårig utbildning på vårdlinjen
Nuvarande befattning	Arbetstagarledamot för SEKO Facket för Service och Kommunikation. Anställd på Vattenfall sedan 1979, för närvarande som IT-tekniker.	Arbetstagarledamot för Ledarna. Anställd på Vattenfall sedan 1986, för närvarande verksam vid staben inom teknikavdelningen, Forsmarks Kraftgrupp AB.	Arbetstagarledamot för Unionen. För närvarande chef för kundtjänst/kontorservice på Gotlands Energientreprenad.
Andra uppdrag		Representant för Energi & Teknik Confédération Européenne des Cadres (i energifrågor).	
Invald	2011	2013	2011
Utskottsuppdrag			
Närvaro på styrelsemöte	7 av 10	7 av 10	6 av 10
Närvaro på utskottsmöte			

KONCERNLEDNING

Namn	Magnus Hall, <i>VD och koncernchef</i>	Kerstin Ahlfont <i>Senior Vice President, Chef Human Resources</i>	Ingrid Bonde, <i>Chief Financial Officer och ställföreträdande koncernchef</i>	Stefan Dohler, <i>Senior Vice President, Business Area Markets</i>
Anställd i Vattenfall	1 oktober 2014	1995	2012	1998
Född	1959	1971	1959	1966
Utbildning	Civilingenjör	Civilingenjör	Civilekonom	M.Sc. Aerospace Engineering, MBA.
Tidigare befattningar	VD och koncernchef i skogsindustrikoncernen Holmen samt i en rad andra ledande befattningar inom Holmen.	Tillförordnad chef för Human Resources och olika chefsbefattningar inom Finans i BU Heat Nordic, BG Pan Europe, BD Production och Region Norden.	VD och koncernchef för AMF (2008–2012), generaldirektör för Finansinspektionen (2002–2008). Mångårig erfarenhet av finansbranschen, både från offentlig sektor och det privata näringslivet.	Vice President Finance, Business Division Production (2011–2012). VD för Distribution and Transmission System Operators (2008–2010). Chef för nätverksamhet, Vattenfall Europe AG.
Andra uppdrag	Styrelseordförande i NTM AB och styrelseledamot i Svenskt Näringsliv.		Styrelseordförande i Hoist Finance AB, styrelseledamot i Loomis AB och kommissionär i Global Commission on the Economy and Climate.	Styrelseledamot i GASAG.

Namn	Gunnar Groebler <i>Senior Vice President, Business Area Wind</i>	Anne Gynnerstedt <i>Senior Vice President, Chefsjurist och styrelsens sekreterare</i>	Martijn Hagens <i>Senior Vice President, Business Area Customers & Solutions</i>	Tuomo Hatakka <i>Senior Executive Vice President, Business Area Heat, German region, Vice VD för Vattenfall AB</i>
Anställd i Vattenfall	1999	2012	2003	2002
Född	1972	1957	1971	1956
Utbildning	Maskiningenjör	Jur. kand.	Civilingenjör, Industriell ekonomi	Civilekonom, MBA.
Tidigare befattningar	Chef för BU Renewables, Region Continental/UK, Vattenfall (2014–2015). Chef för BU Hydro Germany, Vattenfall (2011–2013). Chef för Corporate Development & M&A, BG Central Europe, Vattenfall Europe AG (2009–2010). Chef för Mergers & Acquisitions, BG Central Europe, Vattenfall Europe AG (2008–2009). Chef för Corporate Restructuring, Vattenfall Europe AG (2007–2008). Chef för Purchasing, Vattenfall Europe Hamburg AG (2005–2007).	Chefsjurist, styrelsens sekreterare och medlem av koncernledningen på SAAB AB (2004–2012). Chefsjurist och medlem av ledningsgruppen på Riksgäldskontoret (2002–2004). Bolagsjurist på SAS (1990–2002).	Chef för Heat Continental/ UK, Vattenfall (2014–2015). Chef för Customer Service, Vattenfall (2011–2013). Chef för Customer Care Centre, Nuon (2008–2010). Program Chef Unbundling, Nuon (2006–2007). Nuon Consultancy Group & Lean Competence Center, Nuon (2005–2006).	Chef för Business Division Production (2010–2013). Chef för Business Group Central Europe (2008–2010). Chef för Business Group Poland (2005–2007).
Andra uppdrag		Styrelseledamot i Swedish Space Corporation.	Chief Operating Officer, Nuon Nederländerna.	

Namn	Andreas Regnell <i>Senior Vice President, chef Strategic Development</i>	Torbjörn Wahlborg <i>Senior Executive Vice President, Business Area Generation, Vice VD för Vattenfall AB</i>
Anställd i Vattenfall	2010	1990
Född	1966	1962
Utbildning	Civilekonom	Civilingenjör
Tidigare befattningar	Chef för Nordic Business Strategy, Vattenfall (2014–2015). Chef för Strategy and Sustainability, Vattenfall (2010–2013). Senior Partner och Managing Director, Managing Partner i Nordiska Regionen, The Boston Consulting Group (1992–2010). Analytiker och Account Manager, Citibank (1989–1992).	Chef för Business Division Nuclear (2012–2013). Chef för Business Division Distribution and Sales (2010–2012). Chef för Business Group Nordic (2010). Befattningar inom Vattenfalls polska verksamhet 1997–2010, som landschef (2008–2009).
Andra uppdrag		Styrelseledamot i Svenskt Näringsliv och Svensk Energi. Styrelseordförande för Energi-Företagens Arbetsgivareförening (EFA) AB.

Under 2015 hade Magnus Hall inte några väsentliga aktieinnehav i företag med vilka Vattenfall har affärsförbindelser.

Ingen person har lämnat koncernledningen under 2015.

Förslag till årsstämman

Förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare

Årsstämman beslutade den 27 april 2015 att fastställa styrelsens förslag till riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare. Styrelsen föreslår att årsstämman 2016 beslutar att fastställa styrelsens förslag till oförändrade sådana riktlinjer.

Styrelsens förslag till riktlinjer överensstämmer med regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i bolag med statligt ägande, beslutade av regeringen den 20 april 2009 (regeringen.se), med nedanstående avvikelse.

Vattenfall avviker, enligt beslut vid årsstämman 27 april 2015, från riktlinjerna avseende tillämpningen på ledande befattningshavare i dotterföretag. I stället för aktiebolagslagens definition av ledande befattningshavare, ska ledande befattningshavare definieras utifrån att de har en signifikativ påverkan på koncernens resultat. Med tillämpning av den internationella rankingmodellen IPE (International Position Evaluation) ska chefer med befattningar från IPE 68 och däröver anses vara ledande befattningshavare.

Styrelsen säkerställer att ersättningarna följer de av stämman beslutade riktlinjerna enligt följande. Innan beslut fattas om ersättning och andra anställningsvillkor för en ledande befattningshavare ska skriftligt underlag föreligga som utvisar bolagets totala kostnad. Beslutsförslaget ska beredas av styrelsens ersättningsutskott för att därefter beslutas av styrelsen. Bolagets revisorer ska granska att beslutade ersättningsnivåer och övriga anställningsvillkor inte överskridits och, enligt aktiebolagslagen, årligen senast tre veckor före årsstämman skriftligen yttra sig i frågan om beslutade riktlinjer har följts.

Styrelsens motivering beträffande avvikelser från riktlinjerna

Avvikelsen, som beslutades av ägaren vid årsstämman 2015, innebär att en vedertagen rankingmodell används istället för den svenska aktiebolagslagens definition på ledande befattningshavare i dotterföretagen. Styrelsen anser att följande särskilda skäl finns att avvika från riktlinjerna.

Vattenfall styr, i likhet med andra internationella koncerner, sin verksamhet utifrån den affärsmässiga inriktningen och inte utifrån den legala bolagsstrukturen. Inom Vattenfallkoncernen finns av affärsmässiga och legala skäl cirka 300 dotterföretag. Ett mycket stort antal befattningshavare skulle därmed anses vara ledande vid en tillämpning av regeringens riktlinjer i dotterföretag, utan att de har någon signifikativ påverkan på koncernens resultat.

Den föreslagna avvikelsen speglar dessa omständigheter. Avgörande i detta sammanhang är dotterföretagets storlek i form av omsättning, antal anställda och antal led i värdekedjan, jämte kraven på innovation, kunskap, strategisk/visionär roll och internationellt ansvar hos befattningshavaren.

Den internationella rankingmodellen IPE (International Position Evaluation) används som stöd för att på ett systematiskt sätt kunna fastställa vilka positioner som kan anses vara ledande. Styrelsens slutsats är att förutom koncernledningen ska befattningshavare med befattningar från IPE 68 och däröver anses vara ledande inom koncernen.

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämmans förfogande står balanserade vinstmedel, inklusive årets resultat, på sammanlagt 50 172 717 807 kronor. I enlighet med den utdelningspolicy som bolagsstämman i Vattenfall AB beslutat föreslår styrelsen och verkställande direktören, mot bakgrund av årets resultat, att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

till aktieägarna utdelas:	0 kronor
överföres till ny räkning:	50 172 717 807 kronor

Styrelsens och verkställande direktörens försäkran vid undertecknande av Års- och Hållbarhetsredovisningen för år 2015

Undertecknade försäkrar att koncern- och årsredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS, så som de har godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU, respektive god redovisningssed och att den ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat, samt att förvaltningsberättelsen för moderbolaget och koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som de företag som ingår i koncernen står inför. Vidare försäkrar undertecknade att Hållbarhetsredovisningen, så som definierats i GRI-index på sidorna 165–170, har upprättats i enlighet med GRI:s G4 riktlinjer samt fastställts av styrelsen.

Solna 18 Mars 2016

Lars G. Nordström,
Ordförande

Carl-Gustav Angelin	Fredrik Arp	Gunilla Berg	Viktoria Bergman	Johnny Bernhardsson	Håkan Buskhe
Ronny Ekwall	Håkan Erixon	Tomas Kåberger	Åsa Söderström Jerring	Jenny Lahrin	

Magnus Hall,
VD och koncernchef

RISKER OCH RISKHANTERING

Vattenfall tillämpar ett medvetet och balanserat risktagande där affärstransaktioner granskas ur både ett lönsamhets- och riskperspektiv. I enlighet med svensk Kod för bolagsstyrning samt styrelsens arbetsordning säkerställer Vattenfalls ramverk för riskhantering en god genomlysning av Vattenfalls risker och en acceptabel riskexponering. Risker och riskhantering är en del av de finansiella rapporterna enligt IFRS, vilka återfinns på sidorna 79–153.

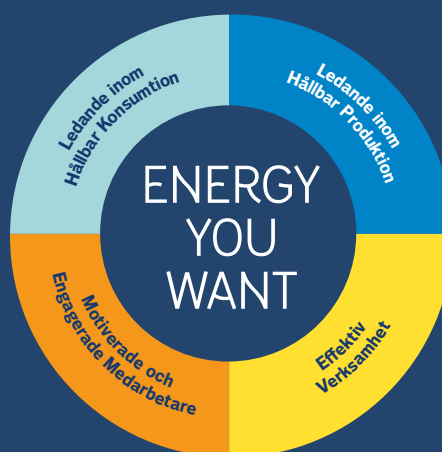

Enterprise Risk Management

Enterprise Risk Management (ERM) inom Vattenfall är en systematisk och helhetsorienterad metod för att hantera risker som kan komma att påverka Vattenfalls affärsverksamhet negativt. Metoden är baserad på COSO:s (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) standarder och modellen "tre försvarslinjer". Syftet med ERM är att säkerställa riskmedvetenhet och skapa transparens och balans mellan risk och avkastning. Metoden utgör en kombination av en top-down- och en bottom-up-strategi som ska hjälpa Vattenfall att förverkliga sin strategi och sina långsiktiga mål.

I Vattenfalls process för riskhantering kvantifieras och jämförs risker, både gällande finansiella och icke-finansiella konsekvenser (till exempel anseende, miljö, hälsa och säkerhet). Efter aggregering av riskerna, görs en samlad översikt över Vattenfalls risksituation. Den potentiella finansiella påverkan kopplas till relevanta finansiella nyckeltal som används för att styra företaget.

Vattenfall är exponerat mot en mängd risker som är svåra att påverka. För att hantera dessa risker förlitar sig Vattenfall på scenarioanalyser och omvärldsbevakning samt riskspridning.

På de följande sidorna beskrivs de största riskerna som Vattenfall är exponerat mot och hur företaget hanterar dessa. Riskerna beskrivs med utgångspunkt från företagets strategiska ambitioner; Ledande inom Hållbar Konsumtion, Ledande inom Hållbar Produktion, Effektiv Verksamhet samt Motiverade och Engagerade Medarbetare. Vissa finansiella risker är kopplade till flera av dessa strategiska ambitioner och beskrivs därför i ett separat stycke i riskavsnittet.

● Risker avseende Hållbar Konsumtion

Som en följd av ändrade lagar och regler, teknisk utveckling och nya kundkrav genomgår energisektorn stora förändringar. De viktigaste trenderna är ett ökat engagemang hos konsumenterna, övergången från konsumenter till "prosumers" (det vill säga kunder som både producerar och konsumerar el) samt en växande efterfrågan på energieffektivisering och övriga tjänster på grossistmarknaden.

Risker

- Risk för att **tappa marknadsandelar** om företaget inte kan uppfylla kundernas förväntningar på efterfrågade energilösningar och tjänster.
- **Leveranssäkerhetsrisk** förknippad med otillfredsställande leveranssäkerhet på grund av föråldrade och otillförlitliga elnät.
- **Politiska risker** förknippade med förändringar i regelverk gällande Vattenfalls marknadsaktiviteter, till exempel MiFID II (läs mer på sidan 16).

Riskhantering

För att vara Ledande inom Hållbar Konsumtion fortsätter Vattenfall att utveckla energilösningar för sina kunder – till exempel laddningslösningar och decentraliserad produktion – för att höja värdet för sina kunder. Läs mer om Vattenfalls strategiska ambition att vara Ledande inom Hållbar Konsumtion på sidan 20.

För att uppfylla kraven på leveranssäkerhet från kunder och myndigheter kommer Vattenfall att öka sina elnätsinvesteringar, främst i Sverige. I Norden arbetar Vattenfall kontinuerligt med att göra elnäten mindre känsliga genom att successivt byta ut luftledda kraftledningar mot nedgrävda kablar.

Vattenfall bedriver en aktiv omvärldsbevakning för att hantera de politiska riskerna. Utveckling av lagstiftning och regelverk bevakas och analyseras noggrant för att till exempel undvika att ingå långa avtalskontrakt som kan komma att omfattas av MiFID II.

● Risker avseende Hållbar Produktion

För att bli Ledande mot Hållbar Produktion kommer Vattenfall att minska sin CO₂-exponering och ställa om sin produktionsportfölj till en större andel förnybar energi. Läs mer om Vattenfalls strategiska ambition att vara Ledande inom Hållbar Produktion på sidan 21.

Risker

- **Koldioxidrisk** förknippad med risken att inte uppnå målet om en minskning av CO₂-exponering till 2020 och visionen att bli klimatneutral till 2050.
- **Politisk risk** förknippad med utvecklingen inom miljölagstiftningen med åtföljande negativa effekter på verksamheten och dess miljötilstånd.
- Flera typer av **investeringsrisker**, bland annat upphandlingsrisk, långsiktig marknadsrisk och risker kopplade till teknikval.

Riskhantering

En avgörande åtgärd för att uppnå målet om minskad CO₂-exponering är den planerade avyttringen av Vattenfalls brunkolsverksamhet i kombination med effektiviseringsåtgärder som kan minska utsläppen till en nivå runt 21 Mton. Vattenfall

ska stegvis fasa ut fossilbaserade bränslen för att uppnå sin klimatvision att vara klimatneutral till 2050.

Den europeiska miljölagstiftningen utvecklas ständigt, och blir därmed allt viktigare för energisektorn. Ett exempel är implementeringen av vattendirektivet som kan innebära förlust av reglerkraftskapacitet och vattenkraftproduktion. Vindkraftsverksamheten är exponerad för politiska risker vad gäller anbudsprocesser och osäkra subventionssystem. Vattenfall följer utvecklingen av relevanta miljötilstånd noga och är dessutom medlem i flera nationella och internationella branschorganisationer för att ha möjlighet att agera i företagets bästa intresse inom dessa områden.

Vattenfall är ett mycket kapitalintensivt företag med ett omfattande investeringsprogram och företaget har en gedigen projektstyrningsprocess där riskbedömning är en integrerad del. Riskfunktionen utför oberoende granskningar av åtaganden och transaktioner innan ett investeringsbeslut fattas. Förutom en strategisk investeringsinriktning uppdateras en detaljerad investeringsplan årligen för att ge koncernledningen underlag för investeringsbeslut.

● Risker avseende Effektiv Verksamhet

Vattenfall behöver fortsätta sitt fokus på kostnadsbesparingar, kapitaleffektivitet och finansiella samarbeten för att kunna uppfylla behovet att investera och förändras. Att generera ett hållbart ekonomiskt resultat är en grundförutsättning för att klara omställningen till mer hållbar konsumtion och produktion. Läs mer om Vattenfalls ambition avseende Effektiv Verksamhet på sidan 22.

Risker

- **Anläggningsrisker** förknippade med driften av anläggningar för el- och värmeproduktion, brunkolsdagbrott samt skador på elnäten.
- **Inköpsrisker** förknippade med risk för förlust av värde och anseende på grund av intressenters upplevda brist i inköpsprocessen.
- **Risk för miljöfarliga utsläpp** i samband med olyckor och tillbud på grund av explosion, brand, oljespill eller läckage av farliga ämnen.

Riskhantering

Kraftverk kan skadas och orsaka avsevärda volymförluster och avbrottskostnader som följd av haverier eller vid fel på

komponenter och utrustning. En viktig del i hanteringen av anläggningsrisker är ett rullande besiktningssystem, en kontinuerlig kontroll av tillstånd och ett effektivt underhåll. Kärnkraft- och dammsäkerhet är särskilda fokusområden för Vattenfalls styrelse. Vattenfalls Corporate Independent Nuclear Safety Oversight (CINSO) granskar kärnkraftsäkerheten på koncernnivå. Ambitionen är att bli världsledande när det gäller kärnkraftsäkerhet genom att främja en stark säkerhetskultur, kompetenta medarbetare samt tydliga och effektiva processer.

Vattenfall tillämpar en Uppförandekod för leverantörer och utför granskningar av sina leverantörer. Ett flertal interna och externa samarbeten finns på plats för att hantera de risker som är förknippade med Vattenfalls leverantörskedja, och se till att leverantörerna följer Uppförandekoden för leverantörer. Läs mer om hur Vattenfall arbetar med ansvarsfulla inköp på sidorna 34–35.

Identifiering och hantering av miljörisker sköts av respektive affärsenhet. Grunden för Vattenfalls miljöarbete finns i Vattenfalls miljöledningssystem som också är en del av Vattenfalls övergripande ledningssystem.

● Risker avseende Motiverade och Engagerade Medarbetare

För att nå de strategiska ambitionerna strävar Vattenfall efter att skapa en organisationsstruktur, företagskultur och ett ledarskap som återspeglar företagets nya omgivning. Läs mer om Vattenfalls ambition avseende Motiverade och Engagerade Medarbetare på sidan 23.

Risker

- **Hälsa- och säkerhetsrisker** förknippade med olyckor och tillbud.
- Risk avseende förmågan att attrahera och behålla medarbetare med **nyckelkompetenser**.
- **Bedrägeri- och integritetsrisker** som leder till värde- och anseendeförlust som en följd av händelser som berör exempelvis koncernens tillgångar, IT-system, information och personal.

Riskhantering

Hälsa och säkerhet är prioriterat område och en vägledande princip för den dagliga verksamheten där målet är en nollgräns för skador och arbetsrelaterade sjukdomar. Vattenfall ser en ökad medvetenhet och kunskap kring säkerhetsfrågor och fokus på förebyggande åtgärder som nödvändiga förutsättningar för att uppnå en sund och säker arbetsmiljö. Den olycksrela-

terade frånvaronivån (LTIF – Lost Time Injury Frequency) är ett viktigt KPI för Vattenfalls interna styrning och följs upp på månads- och årsbasis.

Vattenfall vill vidare erbjuda en arbetsmiljö som attraherar och utvecklar människor med nyckelkompetenser och som uppmuntrar medarbetarna att prestera till sin fulla potential. Här ingår aktiviteter som kompetensdelning, jobbrotation och ledarskapsutveckling samt traineeprogram för att trygga tillgången på framtida ledare och nyckelkompetenser. Individuella utvecklingsplaner är en viktig komponent för att främja en högpresterande företagskultur inom organisationen.

Vattenfall har nolltolerans vad gäller mutor och korruption. Företagets integritetsorganisation har som mål att säkerställa transparens och en förståelse för och efterlevnad av tillämpliga lagar, regelverk och standarder i de länder där Vattenfall är verksam. Särskilda fokusområden är antitrust/konkurrens, förebyggande av mutor och korruption, intressekonflikter, insiderinformation och samordning av whistleblowingfunktionen. För att trygga efterlevnaden har Vattenfall infört en Uppförandekod och integritetsriktlinjer. Kurser och onlinekurser genomförs för att öka medvetenheten och "fyra ögon"-principen tillämpas för att skydda tillgångar och information från bedrägerier och annat olämpligt nyttjande.

Finansiella risker

Vattenfalls finansiella risker uppstår på både råvaru- och finansmarknaden. Vattenfalls styrelse har tilldelat VD ett riskmandat för koncernen, vilket delegeras vidare till affärsenheterna. Maximal förlust på årsbasis för handel med råvaror begränsas till ett belopp motsvarande cirka 3% av eget kapital. I genomsnitt utnyttjas 25–30% av tillåten exponering under dessa begränsningar. Större delen av Vattenfalls riskexponering inom proprietary trading (handel för egen räkning)

baseras på marknadspriser (mark-to-market). I de fall det inte går att fastställa några marknadspriser används prismodeller (mark-to-model). Mark-to-model positioner förekommer framför allt i anläggnings- och försäljningsrelaterade portföljer, se koncernens Not 47, Finansiella instrument. Hanteringen av sådana värderingsmodeller är strängt reglerad och ett godkännande av riskorganisationen krävs innan de används.

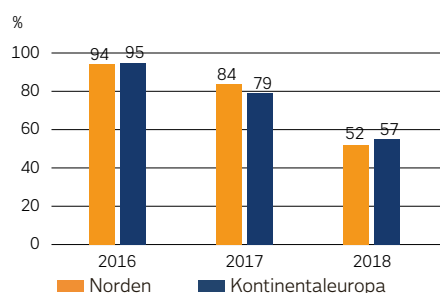
Elprisrisk

Elprisrisk är förknippad med förändring av priset på el, som kan påverka Vattenfalls finansiella resultat negativt.

Riskhantering

Priset på el påverkas av fundamentala faktorer såsom utbud och efterfrågan samt bränslepriser och priset på CO₂-utsläppsrätter. Vattenfall prissäkrar sin elproduktion och elförsäljning med hjälp av fysiska och finansiella terminskontrakt samt långfristiga kundavtal. Dessa kundavtal avser tidshorisonter där möjlighet till prissäkring inte finns på den likvida delen av terminsmarknaden och sträcker sig så långt som till år 2025. Den totalt säkrade volymen för perioden 2018–2025 är 45 TWh, där större delen är säkrad i början av perioden med fallande volym mot slutet. Vattenfalls riskkommitté beslutar hur mycket av den framtida elproduktionen som ska prissäkras, inom de från styrelsen givna mandaten. För att mäta elprisriskerna tillämpar Vattenfall bland annat Value at Risk (VaR), Gross Margin at Risk och olika former av stresstester.

Prissäkringsgrad för den planerade elproduktionen, per den 31 december 2015

Genomsnittliga prissäkringsgrader, per den 31 december 2015

EUR/MWh	2016	2017	2018
Norden	32	31	30
Kontinentaleuropa	39	35	33

I Års- och Hållbarhetsredovisningen 2014 redovisades prissäkringsgrad och genomsnittliga priser för åren 2015, 2016 och 2017 enligt följande:

	Norden	Kontinentaleuropa
2015	73%, pris 36 EUR/MWh	99%, pris 45 EUR/MWh
2016	72%, pris 34 EUR/MWh	87%, pris 39 EUR/MWh
2017	59%, pris 32 EUR/MWh	55%, pris 36 EUR/MWh

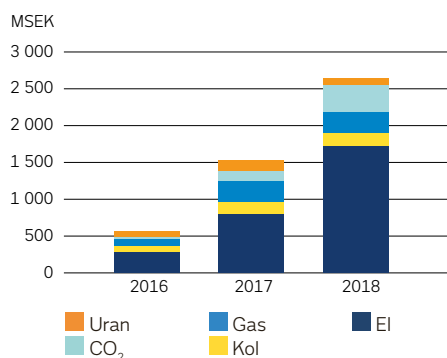
Bränsleprisrisk

Bränsleprisrisk är förknippad med risken att Vattenfalls resultat förändras till följd av ändrade bränslepriser, vilka i sin tur påverkas av makroekonomiska faktorer.

Riskhantering

Bränsleprisrisken minimeras genom analys av de olika råvarumarknaderna samt diversifiering av avtal avseende prismodell och villkor. För den stenkols- och gaseldade elproduktionen sker prissäkring av el och bränsle samordnat för att säkra en bestämd bränslekostnad och därmed bruttomarginalen för elproduktionen. För de brunkolseldade anläggningarna uppstår ingen bränsleprisrisk, eftersom Vattenfall äger gruvorna. Prisrisken för uran är begränsad, då uran utgör en liten andel av den totala produktionskostnaden för kärnkraft.

Känslighetsanalys - påverkan av prisrörelser (+/-10%) på rörelseresultatet

Känslighetsanalysen visar den påverkan som variationer i marknadspriset kan ha på Vattenfalls rörelseresultat. Exponeringen av Vattenfalls prissäkringar av el- och bränslepriser bevakas dagligen. Ju större del av exponeringen som ännu inte har prissäkrats, desto större blir effekten av prisrörelserna. Exponeringen för nästkommande år är i högre grad prissäkrad än den exponering som beräknas infalla om tre år.

Analysen utgår från antagandet att riskerna är oberoende av varandra och baseras på 252 handelsdagar på ett år. Priser och positioner är per 31 december 2015. Till exempel ger en prisrörelse på +10% på elpriset 2017 en effekt på rörelseresultatet med +788 MSEK. Observerade årsvolatiliteter för 2015 är angivna i kolumnen längst till höger i tabellen ovan.

Marknadsnoterade risker

	+/- 10% påverkan på rörelseresultatet före skatt, MSEK ¹			Observerad årsvolatilitet ² , %
	2016	2017	2018	
El	+/- 276	+/- 788	+/- 1 722	12% – 13%
Stenkol	-/+ 93	-/+ 174	-/+ 167	18% – 19%
Gas	-/+ 93	-/+ 282	-/+ 288	15% – 16%
CO ₂	-/+ 15	-/+ 141	-/+ 369	24% – 25%
Uranium	-/+ 85	-/+ 138	-/+ 96	

- 1) +/- innebär att en prisuppgång påverkar rörelseresultatet positivt och +/- vice versa.
- 2) Observerad årsvolatilitet 2015 för dagliga prisrörelser för varje råvara, baserad på terminkontrakt under perioden 2016–2018. Volatiliteten avtar normalt ju längre bort i tiden kontrakten avser.

Volymrisk

Volymrisk är förknippad med risken för avvikelser mellan förväntad och faktiskt levererad volym.

Riskhantering

Inom vattenkraftproduktion hanteras volymrisken genom analyser och prognoser av exempelvis nederbörd och snösmältning. Analysmodellerna är bland annat baserade på omfattande väderhistorik. Volymerna hanteras genom att förbättra och

utveckla prognoser för elanvändningen. Det finns en samvariation mellan elpris och producerad elvolym. Elprisets påverkan på Vattenfalls elproduktionsvolym är därför inkluderad i beräkningen av priskänsligheten i känslighetsanalysen för marknadsnoterade risker ovan. Volymrisk uppstår även inom försäljningsverksamheten som avvikelser mellan förväntad och faktiskt levererad volym till kund.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisken avser risken att Vattenfall inte har möjlighet att finansiera sina kapitalbehov och uppstår om tillgångsvärdet vid förfalldagen inte överensstämmer med aktuella skulder och övriga derivat.

Riskhantering

Genom flera typer av låneprogram och kreditfaciliteter säkerställs kapitaltillgänglighet och flexibilitet. Förfalloprofilen för Vattenfalls lån visas i diagrammet på sidan 76. Koncernen har ett definierat mål för den kortfristiga kapitaltillgängligheten. Målet är att likvida medel eller bekräftade kreditfaciliteter

motsvarande lägst 10% av koncernens omsättning eller minst kommande 90 dagars låneförfall ska finnas tillgängliga. Per den 31 december 2015 uppgick tillgänglig likvida medel eller bekräftade kreditfaciliteter till 34% (34%) av nettoomsättningen.

Vattenfall har förbundit sig att upprätthålla finansiell stabilitet, vilket avspeglar sig i bolagets långsiktiga mål för kapitalstruktur. I augusti 2015 bekräftade kreditvärderingsinstitutet Moody's Vattenfalls långsiktiga A3-rating, men de ändrade sin utsikt (outlook) från stabil till negativ.

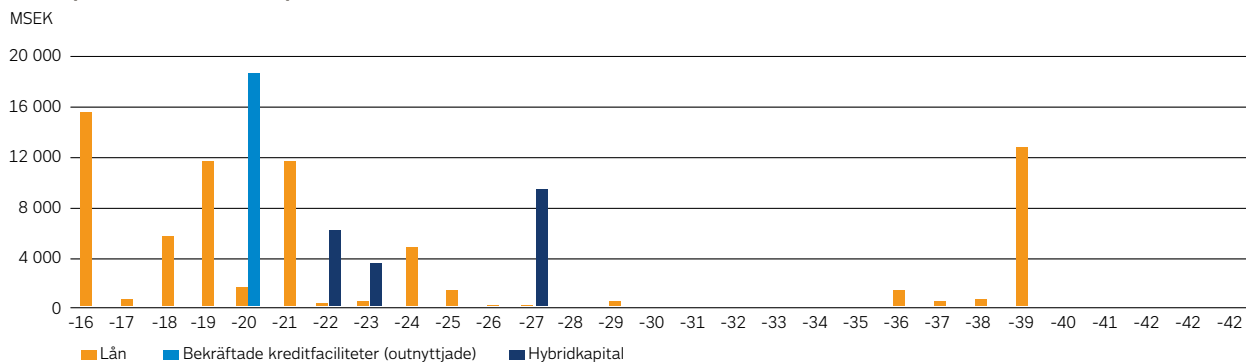
 Fortsätter på nästa sida

I september 2015 ändrade kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's Vattenfalls långsiktiga rating från A- till BBB+ och ändrade sin utsikt till negativ. I februari 2016 placerades Vattenfalls långsiktiga rating från Moody's och Standard & Poor's under översyn för eventuell nedgradering. Vattenfall har en stark likviditetsställning och förutser inga återfinansierings-

behov på kort och medellång sikt. Även om kredit spreadarna, i allmänhet och för energibolag i synnerhet, ökade under andra halvåret av 2015 – från exceptionellt låga och fördelaktiga nivåer – anser Vattenfall sig ha god tillgång till kapitalmarknaden.

 Läs mer om Vattenfalls långsiktiga mål på sidorna 26–27

Förfalloprofil för Vattenfalls lån, per den 31 december 2015¹

1) Exklusive lån från minoritetsägare och intresseföretag.

Låneprogram och bekräftade kreditfaciliteter

	Valuta	Rambelopp		Förfall		Utnyttjad andel, %		Bokförd extern skuld, MSEK	
		2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Låneprogram									
Företagscertifikat	SEK	15 000	15 000	—	—	0	16	0	2 374
Euro Commercial Paper	EUR	2 000	2 000	—	—	19	13	3 455	2 418
Euro Medium Term Note	EUR	15 000	15 000	—	—	40	41	62 335	64 723
Bekräftade kreditfaciliteter									
Revolving Credit Facility ¹	EUR	2 000	2 000	2020	2019	—	—	—	—

1) Backupfacilitet för kortfristig upplåning.

Bekräftade kreditfaciliteter utgörs av en Revolving Credit Facility på 2,0 miljarder EUR med förfall den 10 december 2020, med option på en ettårig förlängning.

Förfallostrukturen för låneportföljen exklusive lån från minoritetsägare och intressebolag, vilka uppgick till 15 792 MSEK för 2015 (15 002). Ytterligare information kring lånens förfallostruktur redovisas i koncernens Not 40, Räntebärande skulder samt tillhörande finansiella derivat.

Ränterisk

Ränterisken avser risk för negativ påverkan på koncernens resultaträkning och kassaflöde till följd av förändrade räntenivåer.

Riskhantering

Vattenfall kvantifierar ränterisken i låneportföljen genom måttet

duration, vilket beskriver genomsnittlig räntebindningstid. Normtiden bestäms utifrån rådande finansieringsbehov och önskad räntekänslighet i räntenettet. Durationen ska ha en normtid på tre år, med en tillåten avvikelse på +/- ett år. Durationen för koncernens låneportfölj, inklusive Hybridkapital, uppgick vid årsskiftet till 3,87 år (2,78). Se tabellen nedan för den åter-

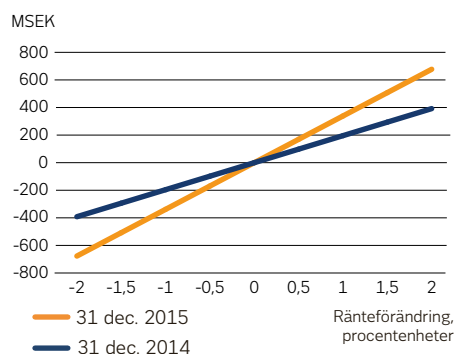
Återstående räntebindningstid för låneportföljen 2015 (2014)

MSEK	Skuld		Derivat		Totalt	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
< 3 mån	16 839	7 224	15 616	35 966	32 455	43 190
3 mån–1 år	2 074	30 899	8 971	-17 843	11 045	13 057
1 år–5 år	18 616	24 763	-1 434	3 350	17 182	28 113
> 5 år	48 148	37 123	-23 196	-23 302	24 951	13 821
Totalt	85 676	100 009	-43	-1 828	85 633	98 181

I låneportföljen ingår lån och räntederivat i syfte att styra durationen i upplåningen. Negativa belopp förklaras av användningen av derivat såsom ränteswappar och ränteterminer. Summan av derivaten är inte lika med noll på grund av valutakurseffekter. Siffrorna anges exklusive lån från minoritetsägare

och intresseföretag, vilka uppgick till 15 792 MSEK för 2015 (15 002). Den genomsnittliga finansieringsräntan uppgick per den 31 december 2015 till 3,94% (3,60). Nominella belopp.

 Fortsätter på nästa sida

Räntekänslighet, exklusive lån från minoritetsägare och intresseföretag

Räntekänslighetsanalysen visar hur ränteförändringar påverkar Vattenfallkoncernens ränteintäkter och räntekostnader (före skatt och inklusive realisationsvinster/förluster på räntederivat) inom en 12-månadersperiod givet koncernens nuvarande räntebindningsstruktur. Med samma metod och ett antagande om att räntorna skulle stiga 100 bp (baspunkter) skulle påverkan på Vattenfallkoncernens eget kapital efter skatt vara -264 MSEK (-153), inklusive derivat och Hybridkapital, exklusive lån från minoritetsägare och intressebolag. Nominella belopp.

Valutarisk

Valutarisk avser risk för negativ påverkan på koncernens resultat- och balansräkning till följd av förändrade valutakurser.

Riskhantering

Vattenfall exponeras för valutarisk genom valutakursförändringar av framtida kassaflöden – så kallad transaktions-exponering – samt genom värderingen av nettotillgångar i utländska dotterföretag, även kallad omräkningsexponering (eller balans-exponering).

Vattenfalls låneportfölj per valuta framgår av tabellen nedan. Valutaexponeringen i upplåningen begränsas med hjälp av räntevalutaswappar. Vattenfall eftersträvar en jämn förfallsstruktur i derivaten. Derivat-tillgångar och derivat-skulder redovisas i koncernens Not 30, Derivat-tillgångar och derivat-skulder.

Vattenfall har en begränsad transaktionsexponering eftersom större delen av produktion, distribution och försäljning av

el sker på respektive lokal marknad. Känsligheten för valutakursförändringar är därmed också relativt låg. All transaktions-exponering som överstiger ett nominellt värde motsvarande 10 MSEK ska valutasäkras omedelbart när den uppstår.

Målet för säkring av omräkningsexponering är att över tid matcha låneportföljens valutafördelning i koncernens kassaflöde (internt tillförda medel, FFO). Vattenfalls största exponering är i EUR på 100 352 MSEK (2014: 117 229). Av detta belopp var vid årsskiftet 36% (48) säkrat. För mer information, se koncernens Not 49, Specifikationer till eget kapital. Vid en förändring av valutakurserna med exempelvis 5% skulle koncernens egna kapital påverkas med cirka 3,5 miljarder SEK (3,8), där en förstärkning av de valutor som anges i tabellen i koncernens Not 49, Specifikationer till eget kapital ger en positiv förändring.

Låneportföljen uppdelad per valuta

Ursprungsv valuta	Skuld		Derivat		Totalt	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
CHF	—	1 562	—	-1 562	—	—
EUR	53 380	72 971	5 973	12 175	59 353	85 147
GBP	16 908	16 285	—	-9 889	16 908	6 396
JPY	2 461	2 270	-2 461	-2 270	—	—
NOK	1 220	1 324	-1 220	-1 324	—	—
PLN	0	0	—	—	0	0
SEK	8 331	5 596	1 042	1 042	9 373	6 638
USD	3 376	—	-3 376	—	0	—
Totalt	85 676	100 009	-43	-1 828	85 633	98 181

Tabellen visar låneportföljens valutarisk samt de valutor som Vattenfall är exponerad mot. Skulden, och därmed valutarisken, har minskat under 2015 jämfört med 2014. Ovanstående belopp är exklusive lån från minoritetsägare och intresseföretag, vilka uppgick till 15 792 MSEK (15 002). Nominella belopp.

Koncernens rörelseintäkter/-kostnader fördelade per valuta, %

Valuta	Intäkter		Kostnader	
	2015	2014	2015	2014
EUR	74	66	73	71
SEK	24	28	19	21
GBP	1	4	1	3
DKK	1	2	2	2
Övriga	0	1	5	2
Totalt	100	100	100	100

Värdena är beräknade utifrån en statistisk sammanställning av externa rörelseintäkter och -kostnader. Exklusive förändringar i varulager och investeringar.

Kreditrisk

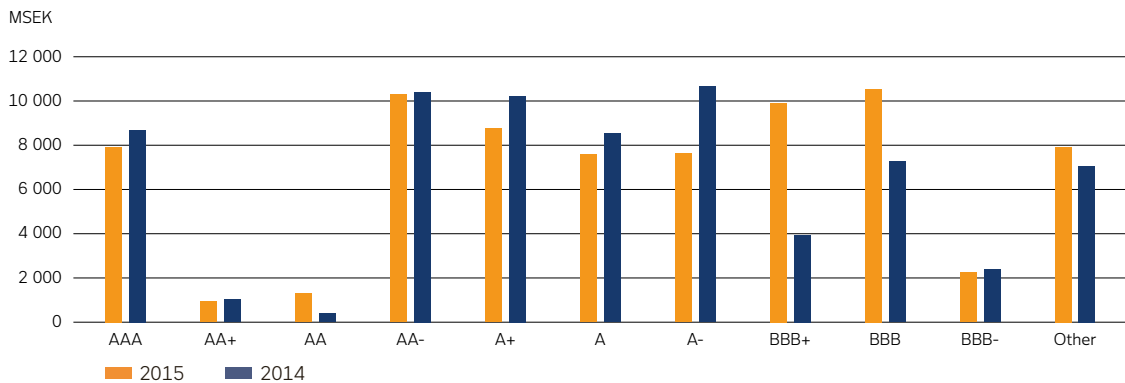
Kreditrisk kan uppstå om en motpart inte kan eller vill fullgöra sina åtaganden och förekommer inom Vattenfalls råvaruhandel, försäljning, finansieringsverksamhet och investeringar.

Riskhantering

Vattenfall har ett strikt ramverk för att styra och rapportera kreditrisker för att säkerställa att risker övervakas, mäts och

minimeras på ett lämpligt sätt. Företagets kreditriskhantering omfattar analys av dess motparter, rapportering av kreditrisk-exponering samt förslag på riskreducerande åtgärder (som till exempel införskaffande av säkerheter). Kreditriskexponering per klassificering i MSEK visas i diagrammet nedan.

Kreditriskexponering per ratingklass

I diagrammet ingår de motparter Vattenfall har, där exponeringen är större än 50 MSEK per motpart och ratingklass enligt Standard & Poor's rating-skala. Motparter granskas och godkänns i enlighet med Vattenfalls kreditmandat och kreditpolicy. Mindre exponeringar än dessa anses samman-tagat ha en så stor diversifieringseffekt att nettorisken för Vattenfall bedöms vara låg. Exponering inom inköp och värme ingår ej. Övriga finansiella tillgångar (som varken är förfallna eller nedskrivna) anses vara av god kreditvärdighet. I posten "Övriga" i diagrammet ingår huvudsakligen motparter som omfattas av policy-/limitundantag, framför allt gällande långa försäljningsavtal.

FINANSIELL INFORMATION

Koncernens finansiella rapporter inklusive kommentarer	80
Koncernens noter	90
Moderbolagets finansiella rapporter	135
Moderbolagets noter	140
Revisionsberättelse	152
Bestyrkanderapport	153

KONCERNENS RESULTATRÄKNING

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2015	2014
Nettoomsättning	7, 8, 9, 18	164 510	165 945
Kostnader för sålda produkter ¹	10, 18	-167 075	-149 395
Bruttoresultat		-2 565	16 550
Övriga rörelseintäkter	11	2 359	4 597
Försäljningskostnader		-6 698	-7 142
Administrationskostnader		-13 337	-12 442
Forsknings- och utvecklingskostnader		-376	-636
Övriga rörelsekostnader	12	-1 853	-2 684
Andelar i intresseföretags resultat ²	8, 27, 56	-497	-438
Rörelseresultat (EBIT)^{3,4}	8, 9, 13, 14, 15, 21, 22	-22 967	-2 195
Finansiella intäkter ^{5,8}	16	2 762	2 590
Finansiella kostnader ^{6,7,8}	17, 18	-7 987	-8 635
Resultat före skatter		-28 192	-8 240
Skatter	19	8 426	-44
Årets resultat		-19 766	-8 284
Hänförbart till ägare till moderbolaget		-16 672	-8 178
Hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande	20	-3 094	-106
Tilläggsinformation			
Rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar (EBITDA)		32 754	41 038
Underliggande rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar		40 004	43 558
Underliggande rörelseresultat		20 541	24 133
Finansiella poster, netto exkl. diskonteringseffekter hänförliga till avsättningar samt avkastning från Kärnavfallsfonden		-3 023	-3 516
1) Varav avskrivningar och nedskrivningar		-54 247	-42 398
2) Varav nedskrivningar		-41	-155
3) Varav avskrivningar och nedskrivningar		-55 721	-43 233
4) Vari ingår jämförelsestörande poster		-43 508	-26 328
5) Vari ingår avkastning från Kärnavfallsfonden		1 168	962
6) Vari ingår räntedel i pensionskostnad		-937	-1 240
7) Vari ingår diskonteringseffekter hänförliga till avsättningar		-3 370	-3 491
8) Jämförelsestörande poster redovisade som finansiella intäkter och kostnader, netto		-18	-52

KOMMENTARER TILL KONCERNENS RESULTATRÄKNING

Omsättning

Koncernens nettoomsättning för 2015 minskade med 1,4 miljarder SEK jämfört med 2014. Exklusive valutakurseffekter (+3,3 miljarder SEK), minskade nettoomsättningen med cirka 4,7 miljarder SEK, främst på grund av lägre genomsnittligt erhållna elpriser.

Underliggande rörelseresultat

Belopp i MSEK	2015	2014
Rörelseresultat (EBIT)	-22 967	-2 195
Jämförelsestörande poster (inkluderade i rörelseresultatet)	43 508	26 328
Underliggande rörelseresultat	20 541	24 133

Det underliggande rörelseresultatet för 2015 försämrades med 3,6 miljarder SEK, vilket i huvudsak förklaras av:

- Lägre produktionsmarginaler till följd av genomsnittligt lägre erhållna elpriser (-4,6 miljarder SEK).
- Högre vattenkraftproduktion (0,4 miljarder SEK).
- Högre resultatbidrag från distributionsverksamheten (1,0 miljarder SEK).
- Högre resultatbidrag från försäljningsverksamheten (0,1 miljarder SEK).
- Minskade rörelsekostnader (0,2 miljarder SEK).
- Övriga poster, netto (-0,7 miljarder SEK).

Jämförelsestörande poster vilka påverkat rörelseresultatet

Belopp i MSEK	2015	2014
Realisationsvinster	256	3 227
Realisationsförluster	-381	-185
Nedskrivningar	-36 792	-23 808
Återförda nedskrivningar	534	—
Avsättningar	-5 954	-5 688
Orealiserade marknadsvärdeförändringar för energiderivat	1 558	819
Orealiserade marknadsvärdeförändringar av varulager	-657	72
Omstruktureringskostnader	-1 233	-765
Andra jämförelsestörande poster av engångskaraktär	-839	—
Summa	-43 508	-26 328

Jämförelsestörande poster för 2015 uppgick till -43,5 miljarder SEK. Nedskrivningar uppgick till -36,8 miljarder SEK. Avsättningar avser främst ökade avsättningar för kärnkraft och gruvverksamhet i Tyskland samt miljörelaterade avsättningar för vattenkraft i Tyskland. Återförda nedskrivningar avser Nordjyllandsværket (-0,5 miljarder SEK). Övriga jämförelsestörande poster avser främst omstruktureringskostnader (-1,2 miljarder SEK) och orealiserade marknadsvärdeförändringar av energiderivat och varulager (-0,9 miljarder SEK).

För 2014 uppgick jämförelsestörande poster till -26,3 miljarder SEK. Nedskrivningar uppgick till -23,8 miljarder SEK. Realisationsvinster avser främst försäljningen av Vattenfalls elnätsverksamhet i Hamburg. Andra jämförelsestörande poster avser främst ökade avsättningar för framtida utgifter för avvecklingen av kärnkraften i Tyskland.

Rörelsesegment

Det underliggande rörelseresultatet för rörelsesegmentet Customers & Solutions förbättrades med 0,4 miljarder SEK jämfört med 2014 och förklaras främst av ökad bruttomarginal tack vare ökade volymer samt lägre rörelsekostnader. Det underliggande rörelseresultatet för rörelsesegmentet Power Generation försämrades med 3,2 miljarder SEK jämfört med 2014, vilket förklaras av lägre produktionsmarginaler till följd av genomsnittligt lägre erhållna priser, lägre produktionsvolymer samt högre kostnader för CO₂-utsläppsätter. Det underliggande rörelseresultatet för rörelsesegmentet Wind försämrades med 0,2 miljarder SEK. Exklusive en engångseffekt 2014 (+1,2 miljarder SEK) förbättrades rörelseresultatet till följd av ökade intäkter och ökad elproduktion främst hänförligt till idrifttagandet av nya vindkraftsparker. Det underliggande rörelseresultatet för rörelsesegmentet Heat uppgick till 1,7 miljarder SEK. Det är en försämring med 0,7 miljarder SEK jämfört med 2014, vilket förklaras av minskad bruttomarginal till följd av lägre genomsnittligt erhållna priser samt ökade avskrivningar hänförliga till kraftverket Moorburg. Det underliggande rörelseresultatet för rörelsesegmentet Distribution förbättrade med 1,0 miljarder SEK, vilket förklaras av högre intäkter till följd av högre priser samt intäkter från serviceverksamheten i Hamburg. För mer information om koncernens rörelsesegment, se koncernens Not 8, Rörelsesegment.

Kostnader för CO₂-utsläppsätter

Kostnaderna för CO₂-utsläppsätter för eget bruk uppgick under 2015 till 6,0 miljarder SEK jämfört med 4,2 miljarder SEK under 2014. Ökningen förklaras främst av ökade priser på CO₂-utsläppsätter samt en positiv engångseffekt 2014.

Finansiella poster

Finansiella poster uppgick till -5,2 miljarder SEK, vilket är en förbättring med 0,8 miljarder SEK jämfört med 2014. Förbättringen av finansiella poster för 2015 jämfört med 2014 förklaras främst av högre ränteeintäkter, lägre räntekostnader samt högre avkastning från Kärnavfallsfonden.

Skatter

För 2015 redovisar koncernen en skatteintäkt på 8,4 miljarder SEK. Skatteintäkten förklaras framför allt av en positiv engångseffekt på 9,6 miljarder SEK genom lägre uppskjuten skatt som en effekt av nedskrivningarna i andra kvartalet 2015.

Den låga skattekostnaden 2014 förklaras framför allt av en positiv engångseffekt på 3,4 miljarder SEK genom lägre uppskjuten skatt som en effekt av nedskrivningarna i tredje kvartalet 2014. För mer information, se koncernens Not 19, Skatter.

RAPPORT ÖVER KONCERNENS TOTALRESULTAT

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	2015	2014
Årets resultat	-19 766	-8 284
Övrigt totalresultat		
Poster som kommer att omklassificeras till resultaträkningen när specifika villkor är uppfyllda		
Kassaflödessäkringar - förändringar av verkligt värde	11 354	5 243
Kassaflödessäkringar - upplösta mot resultaträkningen	-5 323	-5 871
Kassaflödessäkringar - överförda till anskaffningsvärdet på säkrad post	-3	-3
Valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	1 709	-5 452
Omräknings- och valutakurseffekter netto, avyttrade bolag	—	101
Omvärdering av finansiella tillgångar som kan säljas	—	-182
Omräkningsdifferenser	-1 938	10 453
Inkomstskatt relaterat till poster som kommer att omklassificeras	-1 722	3 242
Summa som kommer att omklassificeras till resultaträkningen när specifika villkor är uppfyllda	4 077	7 531
Poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen		
Omvärderingar avseende förmånsbestämda pensionsplaner	2 867	-9 130
Inkomstskatt relaterat till poster som ej omklassificeras	-762	2 587
Summa poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen	2 105	-6 543
Summa övrigt totalresultat, netto efter skatt	6 182	988
Summa totalresultat för året	-13 584	-7 296
Hänförbart till ägare till moderbolaget	-10 398	-7 412
Hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande	-3 186	116

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i MSEK	Not	31 december 2015	31 december 2014
Tillgångar	8		
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	9, 23	17 564	19 586
Materiella anläggningstillgångar	9, 24	244 563	271 306
Förvaltningsfastigheter	9, 25	388	461
Biologiska tillgångar		35	29
Andelar i intresseföretag och i samarbetsarrangemang	27	7 002	7 765
Andra aktier och andelar	28	273	284
Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden	29	34 172	31 984
Derivatstillgångar	30, 47	20 220	18 366
Skattefordran aktuell skatt, långfristig	19	222	449
Förutbetalda kostnader		103	115
Uppskjuten skattefordran	19	9 265	9 310
Andra långfristiga fordringar	31	9 484	8 407
Summa anläggningstillgångar		343 291	368 062
Omsättningstillgångar			
Varulager	32	16 592	18 502
Biologiska tillgångar		19	11
Immateriella omsättningstillgångar	33	1 091	4 885
Kundfordringar och andra fordringar	34	26 193	31 217
Lämnade förskott	35	3 607	2 617
Derivatstillgångar	30, 47	14 067	13 342
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	36	5 936	6 398 ¹
Skattefordran aktuell skatt	19	3 285	2 390
Kortfristiga placeringar	37	31 905	32 785
Kassa, bank och liknande tillgångar	38	12 351	12 283
Tillgångar som innehas för försäljning	39	3 980	4 717
Summa omsättningstillgångar		119 026	129 147
Summa tillgångar		462 317	497 209
Eget kapital och skulder			
Eget kapital hänförbart till ägare till moderbolaget			
Aktiekapital		6 585	6 585
Reserv för kassaflödessäkring		9 460	4 828
Andra reserver		-2 989	-2 707
Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat		90 928	106 554
Summa eget kapital hänförbart till ägare till moderbolaget	49	103 984	115 260
Eget kapital hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande		11 972	13 202
Summa eget kapital		115 956	128 462
Långfristiga skulder			
Hybridkapital	40	18 546	—
Andra räntebärande skulder	40	68 179	78 807
Avsättningar för pensioner	41	38 919	45 298
Andra räntebärande avsättningar	42	93 042	86 487
Derivatskulder	30, 47	10 579	11 760
Uppskjuten skatteskuld	19	22 970	27 595
Andra ej räntebärande skulder	43	6 273	5 756
Summa långfristiga skulder		258 508	255 703
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder och andra skulder	44	23 958	30 641
Erhållna förskott	45	2 293	2 397
Derivatskulder	30, 47	8 023	5 065
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	46	19 969	18 182 ¹
Skatteskuld aktuell skatt	19	306	1 135
Hybridkapital	40	—	9 385
Andra räntebärande skulder	40	23 860	37 736
Räntebärande avsättningar	42	6 302	6 782
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning	39	3 142	1 721
Summa kortfristiga skulder		87 853	113 044
Summa eget kapital och skulder		462 317	497 209

Se vidare information om Säkerheter (Not 50), Eventualförpliktelser (Not 51) och Åtaganden enligt konsortialavtal (Not 52).

1) Värdet för 2014 har omräknats jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av nya redovisningsregler från och med 2015 enligt IFRIC 21. Se koncernens Not 2, Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år.

KOMMENTARER TILL KONCERNENS BALANSRÄKNING

Sysselsatt kapital

Belopp i MSEK	31 dec. 2015	31 dec. 2014
Immateriella omsättnings- och anläggningstillgångar	18 655	24 471
Materiella anläggningstillgångar	244 563	271 306
Andelar i intresseföretag och i samarbetsarrangemang	7 002	7 765
Uppskjuten skattefordran och skattefordran aktuell skatt	12 550	11 700
Långfristiga icke räntebärande fordringar	8 309	7 226
Varulager	16 592	18 502
Kundfordringar och andra fordringar	26 193	31 217
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	5 936	6 398
Ej tillgänglig likviditet	6 813	7 272
Övrigt	719	1 071
Summa tillgångar exkl. finansiella tillgångar	347 332	386 928
Uppskjuten skatteskuld och skatteskuld aktuell skatt	-23 276	-28 730
Andra ej räntebärande skulder	-6 273	-5 756
Leverantörsskulder och andra skulder	-23 958	-30 641
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-19 969	-18 182
Övrigt	-77	-91
Summa icke-räntebärande skulder	-73 553	-83 400
Andra räntebärande avsättningar vilka ej ingår i justerad nettoskuld ¹	-9 188	-9 250
Sysselsatt kapital	264 591	294 278
Genomsnittligt sysselsatt kapital	279 435	293 992

1) Inkluderar personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner, avsättningar för skattemässiga och juridiska processer samt vissa övriga avsättningar.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna minskade med 24,8 miljarder SEK jämfört med 31 december 2014. Det förklaras främst av de nedskrivningar som gjordes i andra kvartalet 2015, vilka delvis motverkades av nettot av investeringar i och avskrivningar av materiella anläggningstillgångar. Mer information om nedskrivningarna finns i koncernens Not 14, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar. Därutöver har värdet av Vattenfalls andel i Kärnavfallsfonden ökat med drygt 2 miljarder SEK.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna minskade med 10,1 miljarder SEK under 2015 främst till följd av att kundfordringar och andra fordringar samt varulager minskat.

Finansiella tillgångar per 31 december

Belopp i MSEK	2015	2014
Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	44 256	45 068
Bekräftade kreditfaciliteter (outnyttjade)	18 379	18 786

Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar minskade med 0,8 miljarder SEK jämfört med 31 december 2014.

Bekräftade kreditfaciliteter utgörs av en Revolving Credit Facility på 2,0 miljarder EUR med förfall den 10 december 2020, med option på en ettåriga förlängningar. Per den 31 december 2015 uppgick tillgängliga likvida medel och bekräftade kreditfaciliteter till 34% av nettoomsättningen. Vattenfalls mål är lägst 10% av koncernens nettoomsättning, dock minst motsvarande kommande 90-dagars låneförfall.

Räntebärande skulder och nettoskuld per 31 december

Belopp i MSEK	2015	2014
Hybridkapital	-18 546	-9 385
Obligationslån, företagscertifikat och skulder till kreditinstitut	-68 898	-72 461
Nuvärdet av skulder avseende förvärv av koncernföretag	—	-19 293
Skulder till intresseföretag	-2 751	-2 617
Skulder till ägare med innehav utan bestämmande inflytande	-13 041	-12 384
Övriga skulder	-7 349	-9 788
Summa räntebärande skulder	-110 585	-125 928
Kassa, bank och liknande tillgångar	12 351	12 283
Kortfristiga placeringar	31 905	32 785
Lån till ägare med innehav utan bestämmande inflytande i utländska koncernföretag	2 128	1 387
Nettoskuld	-64 201	-79 473

Nettoskulden minskade med 15,3 miljarder SEK jämfört med den 31 december 2014, främst till följd av kassaflödet från den löpande verksamheten översteg kassaflödet från investeringsverksamheten. Den 1 juli 2015 betalade Vattenfall planenligt likviditet för de resterande 21% av aktierna i N.V.Nuon Energy på 2 071,3 MEUR, motsvarande cirka 19 miljarder SEK. Detta belopp ingick tidigare i räntebärande skulder. Under 2015 har nya hybridobligationer emitterats till två tillfällen och de under 2005 emitterade hybridobligationerna har lösts in. Netto har detta medfört att Hybridkapitalet ökat med 9,2 miljarder SEK. Mer information om Hybridkapital finns i koncernens Not 40, Räntebärande skulder samt tillhörande finansiella derivat.

Justerad bruttoskuld och nettoskuld per 31 december

Belopp i MSEK	2015	2014
Summa räntebärande skulder	-110 585	-125 928
50% av Hybridkapital ¹	9 273	4 693
Nuvärdet av pensionsförpliktelser	-38 919	-45 298
Avsättningar för gruv-, gas- och vindverksamhet och andra miljörelaterade avsättningar	-19 099	-14 497
Avsättningar för kärnkraft (netto) ²	-32 944	-33 696
Mottagna margin calls	5 307	7 013
Skulder till ägare med innehav utan bestämmande inflytande på grund av konsortialavtal	11 939	11 626
Justerad bruttoskuld	-175 028	-196 087
Redovisad kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	44 256	45 068
Ej tillgänglig likviditet	-6 813	-7 272
Justerad kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	37 443	37 796
Justerad nettoskuld	-137 585	-158 291

1) 50% av Hybridkapital betraktas av ratinginstituten som eget kapital och minskar därmed justerad nettoskuld.

2) Beräkningen baseras på Vattenfalls ägarandel i respektive kärnkraftsanläggning, minskat med Vattenfalls andel i den svenska Kärnavfallsfonden samt skulder till intressebolag. Vattenfall har följande ägarandelar i respektive anläggning: Forsmark 66%, Ringhals 70,4%, Brokdorf 20%, Brunsbüttel 66,7%, Krümmel 50% och Stade 33,3%. (För Ringhals ansvarar Vattenfall enligt särskild överenskommelse för 100% av avsättningarna).

I sin bedömning av företags kreditvärdighet gör ratinginstitut och analytiker regelmässigt ett antal justeringar av olika poster i balansräkningen i syfte att ta fram en justerad brutto- respektive nettoskuld. Vattenfalls beräkning av justerad brutto- och nettoskuld finns i tabellen ovan.

Den justerade nettoskulden minskade med 20,7 miljarder SEK jämfört med den 31 december 2014. Minskningen förklaras främst av den lägre nettoskulden, de i mars och november nyemitterade hybridobligationerna vilka till 50% klassificeras som eget kapital och därmed reducerar den justerade nettoskulden samt lägre avsättningar för pensioner till följd av högre diskonteringsränta.

Eget kapital

Koncernens egna kapital minskade med 12,5 miljarder SEK. Minskningen är främst hänförlig till årets negativa förlust om 20 miljarder SEK. Därutöver har eget kapital bland annat påverkats positivt med drygt 5 miljarder SEK till följd av kassaflödessakringar och valutasäkringar samt med drygt 2 miljarder SEK från beräkningar av förmånsbestämda pensionsplaner i Sverige och Tyskland till följd av högre diskonteringsräntor.

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2015	2014
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatter		-28 192	-8 240
Återläggning av avskrivningar och nedskrivningar		55 724	43 270
Betald skatt		-1 340	-3 168
Realisationsvinster/förluster, netto		143	-3 028
Övrigt, inkl. ej kassaflödespåverkande poster	48	2 674	3 297
Internt tillförda medel (FFO)		29 009	32 131
Förändringar i varulager		-553	1 080
Förändringar i rörelsefordringar		4 074	2 645 ¹
Förändringar i rörelseskulder		5 775	1 685 ¹
Övriga förändringar		2 629	2 605
Kassaflöde från förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder		11 925	8 015
Kassaflöde från den löpande verksamheten		40 934	40 146
Investeringsverksamheten			
Förvärv av koncernföretag	5	-5	-10
Investeringar i intresseföretag och andra aktier och andelar	5	272	222
Andra investeringar i anläggningstillgångar	48	-28 993	-29 244
Summa investeringar		-28 726	-29 032
Försäljningar	48	2 814	12 054
Kassa, bank och liknande tillgångar i förvärvade företag		—	35
Kassa, bank och liknande tillgångar i avyttrade företag		-563	-513
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-26 475	-17 456
Kassaflöde före finansieringsverksamheten		14 459	22 690
Finansieringsverksamheten			
Förändringar i kortfristiga placeringar		235	-19 921
Förändringar i lån till ägare med innehav utan bestämmande inflytande i utländska koncernföretag		-783	-1 109
Upptagna lån ²		5 088	12 678 ³
Amortering av skuld avseende förvärv av koncernföretag		-19 152	—
Amortering av andra skulder		-10 223	-20 443 ³
Försäljning av aktier i koncernföretag till ägare med innehav utan bestämmande inflytande		—	491
Effekt av förtida inlösen av swappar hänförliga till finansieringsverksamheten		1 690	—
Återbetalning av hybridkapital		-9 172	—
Emission av hybridkapital		18 636	—
Betald utdelning till ägare		-333	-104
Tillskott från ägare med innehav utan bestämmande inflytande		1 973	1 912
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-12 041	-26 496
Årets kassaflöde		2 418	-3 806
Kassa, bank och liknande tillgångar			
Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets början		12 283	15 801
Kassa, bank och liknande tillgångar ingående i tillgångar som innehas för försäljning		-2 263	—
Årets kassaflöde		2 418	-3 806
Omräkningsdifferenser		-87	288
Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets slut		12 351	12 283

Tilläggsinformation

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2015	2014
Kassaflöde före finansieringsverksamheten		14 459	22 690
Finansieringsverksamheten			
Försäljning av aktier i koncernföretag till ägare med innehav utan bestämmande inflytande		—	491
Effekt av förtida inlösen av swappar hänförliga till finansieringsverksamheten		1 690	—
Betald utdelning till ägare		-333	-104
Tillskott från ägare med innehav utan bestämmande inflytande		1 973	1 912
Kassaflöde efter utdelning		17 789	24 989
Analys av förändring i nettoskuld			
Nettoskuld vid årets början		-79 473	-98 998
Kassaflöde efter utdelning		17 789	24 989
Förändringar till följd av värdering till verkligt värde		274	-2 739
Förändringar i räntebärande leasingkulder		3	34
Förvärvade/avyttrade räntebärande skulder/kortfristiga placeringar		35	145
Förändringar i skulder avseende förvärv av koncernföretag, diskonteringseffekter		-160	-322
Kassa, bank och liknande tillgångar ingående i tillgångar som innehas för försäljning		-2 263	—
Överföring av skulder som en effekt av ändrade ägarförhållanden		—	3 043
Omräkningsdifferenser på nettoskulden		-406	-5 625
Nettoskuld vid årets slut		-64 201	-79 473
Fritt kassaflöde		25 013	23 234

1) Värdet för 2014 har omräknats jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av nya redovisningsregler från och med 2015 enligt IFRIC 21. Se koncernens Not 2, Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år.

2) Kortfristig upplåning där löptiden är tre månader eller kortare nettoredovisas.

3) Värdet för 2014 har omräknats jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av att kortfristig upplåning, där löptiden är tre månader eller kortare, nettoredovisas.

KOMMENTARER TILL KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS

Internt tillförda medel (FFO)

Internt tillförda medel (FFO) minskade med -3,1 miljarder SEK till 29,0 miljarder SEK, främst till följd av ett försämrat resultat.

Förändring av rörelsetillgångar och rörelseskulder (rörelsekapital)

Kassaflödet från förändringar i rörelsekapitalet för 2015 ökade och uppgick till 11,9 miljarder SEK (8,0). Det förklaras främst av förändring av lager (-0,5 miljarder SEK), nettoförändring av rörelsefordringar och rörelseskulder (9,8 miljarder SEK), samt förändring av margin calls (2,6 miljarder SEK). Nettoförändringen av rörelsefordringar och rörelseskulder avser i huvudsak minskade fordringar inom rörelsesegmentet Customers & Solutions samt ökade skulder hänförligt till CO₂-utsläppsrätter inom rörelseresultatet Power Generation.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick under 2015 till -26,5 miljarder SEK (-17,5). Totala investeringar under året uppgick till 28,7 miljarder SEK (29,0). Under 2015 ledde avyttringar av tillgångar till ett kassaflöde om netto 2,3 miljarder SEK (11,6).

Belopp i MSEK	2015	2014
Underhålls-/ersättningsinvesteringar	15 921	16 912
Tillväxtinvesteringar ¹	12 805	12 120
- varav aktier och aktieägartillskott	-266	-212
Summa investeringar	28 726	29 032
Summa försäljningar	2 814	12 054
- varav aktier	206	8 875

1) Investeringar i ny kapacitet.

Specifikation av investeringar

Belopp i MSEK	2015	2014
Vattenkraft	1 706	1 442 ¹
Kärnkraft	4 219	3 924 ¹
Kolkraft	1 947	5 304 ¹
Gas	174	188
Vindkraft	8 629	6 526
Biobränsle, avfall	25	14
Övrigt	—	476 ¹
Summa Elproduktion	16 700	17 874
Fossilkraft	1 949	2 110
Biobränsle, avfall	145	297
Övrigt	1 242	1 312
Summa Kraftvärme/Värme	3 336	3 719
Elnät	4 671	5 057
Summa Elnät	4 671	5 057
Förvärv av aktier, aktieägartillskott	-267	-137
Övrigt exkl. förvärv av aktier	4 286	2 519
Summa	28 726	29 032

1) Värdet för 2014 har omräknats jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av att förskottsbetalningar har allokerats till respektive tillgång istället för att klassificeras som Övrigt.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Kassaflödet från finansiering uppgick till -12,0 miljarder SEK (-26,5). Den 1 juli 2015, betalade Vattenfall planerligt likviden för de resterande 21% av aktierna i N.V.Nuon Energy på 2 071,3 MEUR, motsvarande cirka 19 miljarder SEK. I mars 2015 emitterade Vattenfall hybridobligationer på 6 miljarder SEK och 1 miljard EUR (sammanlagt cirka 15 miljarder SEK) för att refinansiera Vattenfalls befintliga hybridobligation på 1 miljard EUR som emitterades år 2005. I november 2015 emitterade Vattenfall hybridobligation på 400 miljoner USD (motsvarande cirka 3,5 miljarder SEK).

KONCERNENS FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Belopp i MSEK	Hänförbart till ägare till moderbolaget						Hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande	Summa eget kapital
	Aktiekapital	Säkringsreserv	Omräkningsreserv	Verkligt värde-reserv	Balanserade vinstmedel	Summa		
Ingående balans 2015	6 585	4 828	-2 707	—	106 554	115 260	13 202	128 462
Årets resultat	—	—	—	—	-16 672	-16 672	-3 094	-19 766
Kassaflödessäkringar – förändringar av verkligt värde	—	11 335	—	—	—	11 335	19	11 354
Kassaflödessäkringar – upplösta mot resultaträkningen	—	-5 324	—	—	—	-5 324	1	-5 323
Kassaflödessäkringar – överförda till anskaffningsvärdet på säkrad post	—	-4	—	—	—	-4	1	-3
Valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	—	—	1 709	—	—	1 709	—	1 709
Omräkningsdifferenser	—	—	-1 746	—	—	-1 746	-192	-1 938
Omvärderingar avseende förmånsbestämda pensionsplaner	—	—	—	—	2 742	2 742	125	2 867
Inkomstskatt relaterat till övrigt totalresultat	—	-1 375	-245	—	-818	-2 438	-46	-2 484
Summa övrigt totalresultat för året	—	4 632	-282	—	1 924	6 274	-92	6 182
Summa totalresultat för året	—	4 632	-282	—	-14 748	-10 398	-3 186	-13 584
Utdelning till ägare	—	—	—	—	—	—	-333	-333
Koncernbidrag från (+)/till(-) ägar med innehav utan bestämmande inflytande	—	—	—	—	—	—	355	355
Tilläggsköpeskilling avseende tidigare förvärv av aktier	—	—	—	—	-878	-878	—	-878
Tillskott från minoritetsdelägare	—	—	—	—	—	—	1 973	1 973
Andra ägarförändringar	—	—	—	—	—	—	-39	-39
Summa transaktioner med aktieägare	—	—	—	—	-878	-878	1 956	1 078
Utgående balans 2015	6 585	9 460	-2 989	—	90 928	103 984	11 972 ¹	115 956

Belopp i MSEK	Hänförbart till ägare till moderbolaget					Summa	Hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande	Summa eget kapital
	Aktiekapital	Säkringsreserv	Omräkningsreserv	Verkligt värde-reserv	Balanserade vinstmedel			
Ingående balans 2014	6 585	5 315	-10 470	182	118 758	120 370	10 348	130 718
Årets resultat	—	—	—	—	-8 178	-8 178	-106	-8 284
Kassaflödessäkringar – förändringar av verkligt värde	—	5 209	—	—	—	5 209	34	5 243
Kassaflödessäkringar – upplösta mot resultaträkningen	—	-5 871	—	—	—	-5 871	—	-5 871
Kassaflödessäkringar – överförda till anskaffningsvärdet på säkrad post	—	-6	—	—	—	-6	3	-3
Valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	—	—	-5 452	—	—	-5 452	—	-5 452
Omräknings- och valutakurseffekter netto, avyttrade bolag	—	—	101	—	—	101	—	101
Omvärdering av finansiella tillgångar som kan säljas	—	—	—	-182	—	-182	—	-182
Omräkningsdifferenser	—	—	10 056	—	—	10 056	397	10 453
Omvärderingar avseende förmånsbestämda pensionsplaner	—	—	—	—	-8 841	-8 841	-289	-9 130
Inkomstskatt relaterat till övrigt totalresultat	—	181	3 058	—	2 513	5 752	77	5 829
Summa övrigt totalresultat för året	—	-487	7 763	-182	-6 328	766	222	988
Summa totalresultat för året	—	-487	7 763	-182	-14 506	-7 412	116	-7 296
Utdelning till ägare	—	—	—	—	—	—	-104	-104
Koncernbidrag från (+)/till(-) ägare med innehav utan bestämmande inflytande	—	—	—	—	—	—	484	484
Ägarförändring i koncernföretag vid försäljning av aktier till ägare med innehav utan bestämmande inflytande	—	—	—	—	-33	-33	387	354
Tilläggsköpeskilling avseende tidigare förvärv av aktier	—	—	—	—	—	—	1 912	1 912
Andra ägarförändringar	—	—	—	—	2 335	2 335	59	2 394
Summa transaktioner med aktieägare	—	—	—	—	2 302	2 302	2 738	5 040
Utgående balans 2014	6 585	4 828	-2 707	—	106 554	115 260	13 202 ¹	128 462

Se även koncernens Not 49, Specifikationer till eget kapital.

1) Varav reserv för kassaflödessäkring 11 MSEK (1).

KONCERNENS NOTER

Samtliga belopp i MSEK om ej annat anges.

1 Företagsinformation	91
2 Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år	91
3 Redovisningsprinciper	91
4 Viktiga uppskattningar och bedömningar vid upprättandet av de finansiella rapporterna	97
5 Förvärvad och avyttrad verksamhet	98
6 Valutakurser	98
7 Nettoomsättning	98
8 Rörelsesegment	98
9 Information om geografiska områden	100
10 Kostnader för sålda produkter	100
11 Övriga rörelseintäkter	100
12 Övriga rörelsekostnader	100
13 Avskrivningar	100
14 Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	100
15 Rörelsens kostnader fördelade på kostnadsslag	102
16 Finansiella intäkter	102
17 Finansiella kostnader	102
18 Ineffektivitet för säkringar	102
19 Skatter	103
20 Innehav utan bestämmande inflytande	104
21 Leasing	105
22 Ersättning till revisorer	105
23 Immateriella anläggningstillgångar	106
24 Materiella anläggningstillgångar	108
25 Förvaltningsfastigheter	110
26 Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB samt av andra koncernföretag	111
27 Andelar i intresseföretag och samarbetsarrangemang	114
28 Andra aktier och andelar	116
29 Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden	116
30 Derivatstillgångar och derivatskulder	117
31 Andra långfristiga fordringar	117
32 Varulager	117
33 Immateriella omsättningstillgångar	118
34 Kundfordringar och andra fordringar	118
35 Lämnade förskott	119
36 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	119
37 Kortfristiga placeringar	119
38 Kassa, bank och liknande tillgångar	119
39 Tillgångar som innehas för försäljning	119
40 Räntebärande skulder samt tillhörande finansiella derivat	120
41 Avsättningar för pensioner	121
42 Andra räntebärande avsättningar	123
43 Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)	124
44 Leverantörsskulder och andra skulder	124
45 Erhållna förskott	124
46 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	124
47 Finansiella instrument per kategori, kvittning av finansiella tillgångar och skulder, samt finansiella instrumentens resultateffekter	125
48 Specifikationer till kassaflödesanalysen	129
49 Specifikationer till eget kapital	130
50 Säkerheter	131
51 Eventualförpliktelser (ansvarförbindelser)	131
52 Åtaganden enligt konsortialavtal	132
53 Antal anställda och personalkostnader	132
54 Könsfördelning bland ledande befattningshavare	134
55 Upplysningar om närstående	134
56 Händelser efter balansdagen	134

Not 1 Företagsinformation

Vattenfalls Bokslutskommuniké för 2015 har godkänts för publicering enligt styrelsebeslut från 2 februari 2016. Års- och Hållbarhetsredovisningen har godkänts enligt styrelsebeslut från 18 mars 2016.

Moderbolaget Vattenfall AB (publ) med org. nr. 556036-2138 är ett aktiebolag med säte i Solna, Sverige och med postadressen 169 92 Stockholm, Sverige.

Koncernens balansräkning och resultaträkning ingående i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning ska föreläggas på årsstämman 27 april 2016.

Koncernens huvudsakliga verksamhet beskrivs i koncernens Not 8, Rörelsesegment.

Not 2 Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år**Omräkningar av finansiella rapporter för 2014**

Som framgår av koncernens Not 3, Redovisningsprinciper, gäller nya redovisningsregler från och med 2015 enligt IFRIC 21 – "Avgifter". För Vattenfall har IFRIC 21 inneburit att fastighetsskatt i Sverige skuldförts i sin helhet redan 1 januari 2015 med 3 miljarder SEK och att skatt på termisk effekt i Sverige skuldförts med 0,8 miljarder SEK. Detta har resulterat i att balansomslutningen per den 1 januari 2015 ökat med 3,8 miljarder SEK. Tidigare har skuld för svensk fastighetsskatt redovisats successivt under året. Skatt på termisk effekt i kärnkraftreaktor utgår under den tid kärnkraftreaktorn är i drift och under de första 90 dagarna den varit ur drift. Balansräkningen för 2014 har omräknats till följd av IFRIC 21 med 0,8 miljarder SEK.

Not 3 Redovisningsprinciper**Överensstämmelse med normgivning och lag**

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningsuttalanden från IFRS Interpretations Committee (IFRIC) såsom de har godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU.

Vidare har rekommendation RFR 1 – "Kompletterande redovisningsregler för koncerner", utgiven av Rådet för finansiell rapportering, tillämpats. RFR 1 specificerar de tillägg till IFRS upplysningskrav som krävs enligt den svenska årsredovisningslagen.

Värderingsgrunder

Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder samt varulager avsedda för handel som värderas till verkligt värde. Verkligt värde definieras som det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld genom en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av innehav i kategorierna finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen, innehav i kategorin finansiella tillgångar som kan säljas och samtliga derivat.

Vattenfall använder värderingsmetoder som speglar det verkliga värdet på en tillgång eller skuld på lämpligt sätt. Finansiella tillgångar och skulder som är värderade till verkligt värde beskrivs nedan enligt den verkliga värdehierarki (nivåer) som IFRS 13 definierar som:

- Nivå 1: Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder.
- Nivå 2: Andra observerbara indata för tillgången eller skulden än noterade priser inkluderade i Nivå 1, antingen direkt (det vill säga som prisnoteringar) eller indirekt (det vill säga härledda från prisnoteringar). I Nivå 2 redovisar Vattenfall huvudsakligen råvaruderivat, valutaterminer och ränteswappar.
- Nivå 3: Indata för tillgången eller skulden som inte baseras på observerbara marknadsdata (det vill säga ej observerbara data).

Klassificeringen till en nivå bestäms av de indata med lägst nivå som är betydande för beräkningen av det verkliga värdet vid utgången av en rapporteringsperiod. Vattenfall bedömer om omklassificeringar mellan nivåerna är nödvändiga. Observerbara indata används när det är möjligt och relevant. För tillgångar och skulder som ingår i Nivå 3, är verkligt värde antingen modellerat baserat på marknadspriser med justeringar som beaktar de specifika villkoren i ett kontrakt, eller baserat på icke observerbara indata såsom framtida kassaflöden. Antagandena för de prognostiserade kassaflödena kontrolleras regelbundet och justeras vid behov.

Funktionell valuta och rapporteringsvaluta

Funktionell valuta är valutan i respektive ekonomisk miljö där de i koncernen ingående bolagen bedriver sina verksamheter.

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Detta innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor (SEK). Om inte annat anges är samtliga belopp avrundade till närmaste miljon svenska kronor (MSEK).

Uppskattningar och bedömningar

Upprättandet av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen och styrelsen gör uppskattningar och bedömningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader.

Bedömningar gjorda av företagsledningen och styrelsen vid tillämpningen av IFRS, som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna och gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i påföljande års finansiella rapporter, beskrivs närmare i koncernens Not 4, Viktiga uppskattningar och bedömningar vid upprättandet av de finansiella rapporterna.

Redovisningsprinciper

De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har, förutom vad som anges nedan under rubriken Nya IFRS och tolkningar som gäller 2015, tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter.

Nya IFRS och tolkningar som gäller 2015

Nedanstående nya och ändrade standarder och tolkningar godkända av EU gäller för räkenskapsåret 2015.

IFRIC 21 – "Levies". Tolkningen tydliggör när en skuld för "levies" ska redovisas. "Levies" är avgifter/skatter som statliga eller motsvarande organ på företaget i enlighet med lagar/förordningar med undantag för inkomstskatter, straff och böter. Tolkningen anger att en skuld ska redovisas när företaget har ett åtagande att erlägga avgiften till följd av en inträffad händelse. En skuld redovisas successivt om den förpliktande händelsen inträffar löpande. Ifall en viss miniminivå ska uppnås för att förpliktelsen ska uppstå redovisas skulden först när denna nivå är uppnådd. Tolkningen har endast marginell effekt på Vattenfalls finansiella rapporter.

Ändringar i IAS 19 – "Defined Benefit Plans: Employee Contributions" innebär förtydliganden om hur avgifter till en pensionsplan från anställda eller tredje part ska redovisas. Dessa förtydliganden ändrar inte Vattenfalls sätt att redovisa sådana avgifter.

"Annual improvements to IFRS:s 2010–2012 Cycle" samt "Annual improvements to IFRS:s 2011–2013 Cycle" avser att förenkla och förtydliga redovisningsstandarderna genom ändringar som påverkar presentation, redovisning, värdering samt ändringar i terminologi eller redaktionella ändringar. Ändringarna har ingen väsentlig inverkan på Vattenfalls finansiella rapporter.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Av EU per 31 december 2015 godkända standarder, ändringar i standarder samt tolkningsuttalanden som gäller från och med räkenskapsåret 2016 och som inte har tillämpats i förtid:

Förändringar i IAS 27 – "Equity Method in Separate Financial Statements" innebär att kapitalandelsmetoden tillåts för redovisning av dotterföretag, joint ventures och intresseföretag i företaget som redovisar separata finansiella rapporter enligt IAS 27. Vattenfall påverkas inte av dessa förändringar då Vattenfalls moderbolag Vattenfall AB:s räkenskaper upprättas enligt Årsredovisningslagen och RFR 2 – "Redovisning för juridiska personer".

Förändringar i IAS 16 och IAS 38 innebär klargörande av acceptabla principer för avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar. Klargörandet har ingen väsentlig inverkan på Vattenfalls finansiella rapporter.

Ändringar i IAS 1: "Disclosure initiative" uppmanar företagen att göra professionella bedömningar vid bestämmande av vilken information som skall presenteras i de finansiella rapporterna. Ändringen tydliggör att materialitetsaspekten skall tillämpas för rapporten som helhet och att medtagande av icke väsentlig information kan hämma användbarheten av den finansiella informationen. Ändringen klargör även att företagen skall göra professionella bedömningar vid bestämning av var och vilken ordning den finansiella informationen skall presenteras. Ändringen och förtydligandet möjliggör för Vattenfall att reducera icke väsentlig information i de finansiella rapporterna och därmed förbättra användbarheten.

Förändringar i IAS 16 och IAS 41 – "Bearer plants" innebär att så kallade bearer plants ska redovisas till anskaffningskostnad enligt IAS 16 istället för till verkligt värde enligt IAS 41. Förändringen kommer inte att ha någon väsentlig inverkan på Vattenfalls finansiella rapporter.

Förändringar i IFRS 11 innebär förtydligande av att när en delägare i en så kallade joint operation förvärvar en verksamhet såsom den definieras i IFRS 3 ska förvärvaren tillämpa IFRS 3 för förvärvet. Förändringen kommer inte att ha någon väsentlig inverkan på Vattenfalls finansiella rapporter.

"Annual improvements to IFRS:s 2012–2014 Cycle" avser att förenkla och förtydliga redovisningsstandarderna genom ändringar som påverkar presentation, redovisning, värdering samt ändringar i terminologi eller redaktionella ändringar. Ändringarna har ingen väsentlig inverkan på Vattenfalls finansiella rapporter.

Av IASB/IFRIC publicerade nya standarder, ändringar i standarder samt tolkningsuttalanden som per 31 december 2015 ännu inte godkänts av EU:

IFRS 9 – "Financial Instruments" omfattar redovisning av finansiella tillgångar och skulder och ersätter IAS 39 "Finansiella instrument: Redovisning och värdering". I likhet med IAS 39 klassificeras finansiella tillgångar i olika kategorier,

varav vissa värderas till upplupet anskaffningsvärde och andra till verkligt värde. IFRS 9 inför andra kategorier än de som finns i IAS 39. IFRS 9 inför också en ny modell för nedskrivningar av finansiella tillgångar. Syftet med den nya modellen är bland annat att kreditförluster ska redovisas tidigare än under IAS 39. För finansiella skulder överensstämmer IFRS 9 i stort med IAS 39. För skulder redovisade till verkligt värde ska dock den del av verkligt värdeförändringen som är hänförlig till den egna kreditrisken redovisas i övrigt totalresultat istället för i resultatet, såvida detta inte orsakar inkonsekvens i redovisningen. Modellen för säkringsredovisning kan leda till att fler ekonomiska säkringsstrategier kan komma att uppfylla kraven för säkringsredovisning enligt IFRS 9. Vattenfall utvärderar effekterna av den nya standarden. IFRS 9 beräknas börja tillämpas från och med 2018 givet godkännande av EU.

IFRS 14 – "Regulatory Deferral Accounts" är en interim standard som innebär att företag som bedriver verksamhet vars intäkter eller lönsamhet regleras på något sätt, så kallad rate regulated activity, får redovisa så kallade regulatory deferral accounts när de går över till redovisning enligt IFRS. Företag som redan tillämpar IFRS får inte tillämpa IFRS 14. I avvaktan på ny standard för redovisning av rate regulated activities har EU beslutat att inte gå vidare med godkännandeprocessen för IFRS 14.

IFRS 15 – "Revenue from Contracts with Customers" är ny intäktsredovisningsmodell som skapar en heltäckande principbaserad standard för all intäktsredovisning, oavsett typ av transaktion eller bransch. IFRS 15 ersätter samtliga tidigare utgivna standarder och tolkningar som behandlar intäktsredovisning, IAS 11, IAS 18, IFRIC 13, IFRIC 15 och IFRIC 18. Vattenfall utvärderar effekterna av den nya standarden. IFRS 15 beräknas börja tillämpas från och med 2018 givet godkännande av EU.

IFRS 16 – "Leases" är ny standard för redovisning av leasor som kräver att leasetagare redovisar tillgångar och skulder hänförliga till alla leasingavtal, med undantag för avtal som är kortare än 12 månader och/eller avser små belopp. Redovisningen för leaseavtal kommer i allt väsentligt att vara oförändrad. IFRS 16 ersätter IAS 17 Leasingavtal samt tillhörande tolkningar IFRIC 4, SIC-15 och SIC-27. IFRS 16 beräknas börja tillämpas från och med 2019 givet godkännande av EU.

Förändringar i IFRS 10 och IAS 28 – "Sale or Contribution of Assets between an Investor and its Associate or Joint Venture" adresserar en konflikt mellan IFRS 10 och IAS 28 och innebär klargörande att när en transaktion inkluderar ett intresseföretag eller joint venture ska vinst eller förlust redovisas beroende på om tillgångarna som avyttras eller förvärvas definieras som en verksamhet (business). EU har beslutat att skjuta upp godkännandeprocessen för förändringarna i IFRS 10 och IAS 28 på obestämd tid.

Ändringar i IFRS 10, IFRS 12 och IAS 28: "Investmentföretag" introducerar vissa mindre förtydliganden avseenden kraven för redovisning av investmentföretag. Vattenfall är inget investmentföretag och påverkas därmed inte av ändringarna.

Förändringar i IAS 7 Rapport över kassaflöden är en del av det så kallade Disclosure Initiative och innebär förtydligande och viss utökning av upplysningar om kassaflöden avseende finansiella skulder. Förändringar i IAS 7 beräknas börja tillämpas från och med 2017 givet godkännande av EU.

Förändringar i IAS 12 Inkomstskatter innebär ett förtydligande att temporära skillnader uppstår vid förändringar i verkligt värde på finansiella instrument även om företaget avser att hålla dessa till förfall. Förändringar i IAS 7 beräknas börja tillämpas från och med 2017 givet godkännande av EU.

Upplysningar om segment

Ett rörelsesegment är en del av koncernen som bedriver verksamhet från vilken det kan generera intäkter och ådrar sig kostnader och för vilken det finns fristående finansiell information tillgänglig. Ett rörelsesegments resultat följs vidare upp av "företagets högste verkställande beslutsfattare" som i Vattenfall är koncernchefen, för att utvärdera resultatet samt för att kunna allokera resurser till rörelsesegmentet. Upplysningar om segment (se koncernens Not 8, Rörelsesegment) lämnas enbart för koncernen.

Indelning i kortfristiga och långfristiga tillgångar och skulder

En tillgång klassificeras som en omsättningstillgång när den främst innehas för handelsändamål eller förväntas bli realiserad inom tolv månader efter balansdagen eller om den utgörs av kassa, bank och liknande tillgångar såvida den inte omfattas av restriktioner vad gäller att bytas eller användas för att reglera en skuld minst tolv månader efter balansdagen. Alla andra tillgångar klassificeras som anläggningstillgångar.

En skuld klassificeras som en kortfristig skuld när den främst innehas för handelsändamål eller förväntas bli reglerad inom tolv månader efter balansdagen eller att koncernen inte har en ovillkorad rättighet att senarelägga skuldens reglering i minst tolv månader efter balansdagen. Alla andra skulder klassificeras som långfristiga skulder.

Tillgångar som innehas för försäljning

Anläggningstillgångar (eller avyttringsgrupper) klassificeras som tillgångar som innehas för försäljning om dess redovisade värde kommer att återvinnas i huvudsak genom försäljning snarare än genom löpande användning. Därvid måste ett antal kriterier vara uppfyllda, se vidare koncernens Not 4, Viktiga uppskattningar och bedömningar vid upprättandet av de finansiella rapporterna.

Tillgångarna värderas till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde minus försäljningskostnader och är inte föremål för avskrivningar.

Tillgångar (och skulder) som innehas för försäljning klassificeras som en omsättningstillgång (kortfristig skuld) då försäljningstransaktionen förväntas bli reglerad inom tolv månader efter balansdagen.

Konsolideringsprinciper

Koncernredovisningen upprättas från och med 2014 enligt de principer som anges i IFRS 10 – "Koncernredovisning". Koncernredovisningen omfattar moderbolaget, dotterföretag, intresseföretag, joint ventures och de samarbetsarrangemang som redovisas som gemensam verksamhet enligt IFRS 11.

Dotterföretag

Dotterföretag är alla de företag som moderbolaget har ett bestämmande inflytande över. Bestämmande inflytande anses föreligga när följande tre kriterier uppfylls: (i) investeraren är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning från investeringen, (ii) investeraren har möjlighet att påverka avkastningen genom sin möjlighet att styra företaget och (iii) att det finns en koppling mellan den avkastning som erhålls och möjligheten att styra företaget. Med inflytande avses rättigheter som gör att investeraren kan styra den relevanta verksamheten, det vill säga den verksamhet som i väsentlig grad påverkar företagets avkastning.

Förvärvade dotterföretag och andra förvärvade rörelser redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvat dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder och eventualförpliktelser. I köpeskillingen ingår även verkligt värde på alla tillgångar eller skulder som är en följd av en överenskommelse om villkorad köpeskillning.

Genom en förvärvsanalys (PPA, purchase price allocation) i anslutning till rörelseförvärvet fastställs anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen samt det verkliga värdet av förvärvade identifierbara tillgångar, övertagna skulder och eventualförpliktelser. Uppskjuten skatt beaktas vid skillnad mellan redovisat belopp och skattemässigt värde på alla poster utom goodwill. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet för dotterföretagsaktierna och det verkliga värdet av förvärvade tillgångar, övertagna skulder och eventualförpliktelser utgör goodwill. Om anskaffningsvärdet understiger verkligt värde för det förvärvade dotterföretagets tillgångar redovisas mellanskillnaden direkt i koncernens resultaträkning. Innehav utan bestämmande inflytande i den förvärvade rörelsen kan valfritt för varje förvärv värderas antingen till verkligt värde eller till dess proportionella andel av den förvärvade rörelsens nettotillgångar.

Efterföljande villkorade betalningar klassificeras som skulder som därefter omvärderas via resultaträkningen.

Alla transaktionskostnader avseende förvärv kostnadsförs.

Dotterföretagets finansiella rapporter, vilka upprättas enligt koncernens redovisningsprinciper, tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten fram till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Förvärv och avyttringar av andelsinnehav utan bestämmande inflytande i dotterföretag redovisas inom eget kapital.

När koncernen inte längre har ett bestämmande inflytande i ett dotterföretag, omvärderas varje kvarvarande innehav till verkligt värde och ändringen i redovisat värde redovisas i resultaträkningen. Det verkliga värdet används som det första redovisade värdet och utgör grund för den fortsatta redovisningen av det kvarvarande innehavet som intresseföretag, samarbetsarrangemang eller finansiell tillgång.

Avvecklad verksamhet redovisas skild från kvarvarande verksamhet om den avvecklade verksamheten uppgår till väsentliga belopp.

Samarbetsarrangemang

Ett samarbetsarrangemang är ett arrangemang över vilket två eller fler parter har gemensamt bestämmande inflytande. Samarbetsarrangemang klassificeras antingen som gemensam verksamhet (joint operation) eller joint venture. Gemensam verksamhet innebär att de gemensamt bestämmande ägarna har rätt till tillgångar och skulder kopplade till innehavet. Joint venture innebär att de gemensamt bestämmande ägarna har rätt till verksamhetens nettotillgångar. I gemensam verksamhet redovisar respektive ägare sina tillgångar och skulder respektive sin andel av gemensamma tillgångar och skulder, intäkter från försäljning av produkter från den gemensamma verksamheten och sin andel av intäkterna från försäljningen av produkterna från den gemensamma verksamheten samt sina kostnader jämte sin andel av alla gemensamma kostnader. Joint ventures redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag för vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande eller ett gemensamt bestämmande inflytande med andra ägare, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20% och 50% av röstetalet. Vid förvärv av ett intresseföretag görs en förvärvsanalys motsvarande den som görs vid rörelseförvärv. Identifierbara övervärden behandlas på motsvarande sätt som övervärden vid rörelseförvärv. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen

redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella ej avskrivna värden på koncernmässiga över- och undervärden och med avdrag för internvinster. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde.

I koncernens resultaträkning redovisas Andelar i intresseföretags resultat netto efter skatt.

Kapitalandelsmetoden tillämpas från förvärvstidpunkten fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter och kostnader samt vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

Vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag och joint ventures elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Förluster elimineras på samma sätt som vinster, men betraktas som en nedskrivningsindikation.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen räknas monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta om till den funktionella valutan till den valutakurs som då gäller. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen. Rörelserelaterade valutakursvinster och valutakursförluster redovisas under Övriga rörelseintäkter respektive Övriga rörelsekostnader. Finansiella valutakursvinster och valutakursförluster redovisas som Finansiella intäkter och kostnader.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas till svenska kronor till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i utlandsverksamheter omräknas till svenska kronor med en genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i Övrigt totalresultat.

För Vattenfallkoncernen viktigare valutakurser använda i boksluten framgår av koncernens Not 6, Valutakurser.

Intäktsredovisning

Nettoomsättningen omfattar försäljningsintäkter från kärnverksamheterna, det vill säga produktion, försäljning och distribution av el, försäljning och distribution av värme, försäljning av gas, energihandel samt andra intäkter såsom tjänste- och konsultuppdrag och anslutningsavgifter.

Försäljning av el, värme och gas

Försäljning av el, värme och gas och därtill hörande distribution redovisas som intäkter vid leveranstidpunkten exklusive mervärdesskatt och punktskatter.

Vattenfalls eltransaktioner mellan den nordiska elproduktionen och försäljningsverksamheten i Norden sker via transaktioner gentemot den nordiska elbörsen. De köp som försäljningsverksamheten gör från den nordiska elbörsen kvittas på koncernnivå mot produktionens försäljning till den nordiska elbörsen.

Förändring i verkligt värde för derivat, inklusive råvaruderivat, som inte kvalificerar för säkringsredovisning redovisas i bruttoresultatet om det inte avser derivatinstrument som används inom den finansiella verksamheten.

Andra intäkter

För tjänste- och konsultuppdrag tillämpas successiv vinstavräkning, det vill säga intäkter och kostnader redovisas i förhållande till färdigställandegraden. Färdigställandegraden fastställs efter förhållandet mellan nedlagda kostnader på balansdagen och beräknade totala kostnader. I de fall förluster befaras reserveras dessa omgående.

Anslutningsavgifter för eldistribution samt värmedistribution redovisas som intäkt till den del som de inte avser att täcka framtida åtaganden.

Statliga bidrag

Bidrag redovisas till verkligt värde när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att koncernen kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget.

Bidrag knutna till en anläggningstillgång reducerar anläggningens redovisade anskaffningsvärde.

Bidrag som avser att täcka kostnader redovisas i resultaträkningen som Övrig rörelseintäkt.

Rörelsekostnader

Operationell leasing

Utgifter avseende operationella leasingavtal redovisas i resultaträkningen linjärt över leasingperioden. Operationell leasing definieras nedan under rubriken Materiella anläggningstillgångar/Leasing.

Finansiella intäkter och finansiella kostnader

Finansiella intäkter

Finansiella intäkter består av ränteintäkter på bankmedel, fordringar och räntebärande värdepapper, avkastning från Kärnavfallsfonden, utdelningsintäkter, valutakursdifferenser samt positiva värdeförändringar på finansiella placeringar och derivatinstrument som används inom den finansiella verksamheten.

Ränteintäkter justeras för transaktionskostnader och eventuella rabatter, premier och andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av fordran och det belopp som erhålls vid förfall. Ränteintäkter redovisas i takt med att de intjänas. Beräkningen sker på basis av underliggande tillgångs avkastning enligt effektivräntemetoden.

Utdelningsintäkt redovisas när rätten att erhålla betalning fastställs.

Finansiella kostnader

Finansiella kostnader består av räntekostnader på lån, diskonteringseffekter och räntor hänförliga till avsättningar, valutakursdifferenser samt negativa värdeförändringar på finansiella placeringar och derivatinstrument som används inom den finansiella verksamheten. Med diskonteringseffekter avses här den periodiska förändringen av nuvärdet som återspeglar att utbetalningstidpunkten kommer närmare i tiden.

Emissionskostnader och liknande direkta transaktionskostnader för att uppta lån periodiseras över lånets löptid enligt effektivräntemetoden.

Lånekostnader direkt hänförliga till investeringsprojekt i anläggningstillgångar som tar betydande tid i anspråk att färdigställa redovisas ej som finansiell kostnad utan inräknas i anläggningstillgångens anskaffningsvärde under uppförandeperioden.

Leasingavgifter för finansiella leasingavtal fördelas mellan räntekostnad och amortering på den utestående skulden. Räntekostnaden fördelas över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive period redovisade skulden. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer.

Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Allmänna principer

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen och samtliga derivat, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när Vattenfall blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när faktura har skickats. Skuld tas upp när motparten har presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura ännu inte mottagits. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller när Vattenfall inte längre behåller risker och förmåner avseende tillgången. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

Valutakursvinster och -förluster avseende rörelserelaterade fordringar och skulder i utländsk valuta redovisas i rörelseresultatet medan valutakursvinster och -förluster avseende andra fordringar och skulder i utländsk valuta redovisas i finansnettot.

För finansiella instrument som handlas på aktiva finansmarknader fastställs det verkliga värdet till den kurs som gäller när marknaden stänger på balansdagen. Denna princip gäller även för att fastställa verkligt värde för noterade finansiella instrument som handlas bilateralt (OTC-handel). För onoterade finansiella instrument fastställs verkligt värde genom diskontering av bedömda framtida kassaflöden. Diskontering sker med diskonteringsfaktorer beräknade utifrån avkastningskurvor i kassaflödenas respektive valuta. Avkastningskurvorna baseras på aktuella marknadsräntor, till exempel swappräntor, per balansdagen.

Finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar klassificeras i olika kategorier, beroende på avsikten med förvärvet av den finansiella tillgången. Klassificeringen bestäms vid ursprunglig anskaffningstidpunkt.

Likviddagsredovisning tillämpas för avistaköp och avistaförsäljningar av finansiella tillgångar.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

I denna kategori klassificeras tillgångar som innehas för handelsändamål vilket innebär att avsikten är att de ska avyttras på kort sikt. Som innehas för handel betraktas alltid derivatinstrument som inte innehas för säkringsändamål. Det verkliga värdet på valutaterminer beräknas genom en diskontering av skillnaden mellan den avtalade terminkursen och den terminkurs som kan tecknas på balansdagen för den återstående kontraktperioden. Diskontering görs till riskfri ränta baserad på statsobligationer. Det verkliga värdet för ränteswappar baseras på en diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktets villkor och förfalldodagar med utgångspunkt i marknadsräntan. Verkligt värde på optioner fastställs utifrån noterade kurser då sådana finns tillgängliga. Värdet

på onoterade optioner beräknas enligt Black-Scholes modell utifrån underliggande marknadsdata.

Det verkliga värdet på råvarukontrakt beräknas genom en diskontering av skillnaden mellan den avtalade terminkursen och den terminkurs som kan tecknas på balansdagen för den återstående kontraktstiden.

Till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen hänförs Vattenfall även kortfristiga likvida placeringar med löptid understigande tre månader, då Vattenfall följer upp och utvärderar dessa baserat på verkliga värden. Kategorin inkluderar även kortfristiga placeringar, vars ursprungliga löptid överstiger tre månader. För noterade värdepapper bestäms det verkliga värdet med utgångspunkt från noterad köpkurs på balansdagen. För övriga kortfristiga placeringar beräknas det verkliga värdet genom en diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktets villkor och förfallodagar och med utgångspunkt i marknadsräntan för liknade instrument på balansdagen.

Tillgångarna omvärderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar med fasta betalningar eller betalningar som går att fastställa till belopp. Fordringarna uppkommer då bolaget tillhandahåller pengar, varor och tjänster direkt till kredittagaren utan avsikt att bedriva handel i fordringsrätterna. Även förvärvade fordringar innefattas. Värdering av lånefordringar och kundfordringar görs till upplupet anskaffningsvärde. Med upplupet anskaffningsvärde avses det värde till vilket en finansiell tillgång eller skuld värderas när den initialt bokas upp på balansräkningen, med avdrag för eventuella återbetalningar, och med tillägg eller avdrag för periodisering av eventuell skillnad mellan det initialt bokförda beloppet och återbetalningsbeloppet.

Kundfordringar redovisas till det belopp varmed de förväntas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar. Nedskrivning av kundfordringar redovisas i rörelsens kostnader. Kundfordringar har kort förväntad löptid, och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Verkligt värde för lånefordringar beräknas i upplysnings syfte genom att framtida kassaflöden har diskonterats med nu gällande ränta. För kundfordringar anses det redovisade värdet reflektera verkligt värde.

I kategorin Lånefordringar och kundfordringar ingår även Kassa och bank, det vill säga omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning värderas löpande till verkligt värde med värdeförändring i Övrigt totalresultat. Vid den tidpunkt tillgångarna bokas bort från balansräkningen omförs tidigare redovisad ackumulerad vinst eller förlust i Övrigt totalresultat till resultaträkningen.

Noterade innehav värderas utifrån innehavens börskurs på balansdagen. Aktier och andelar för vilka marknadsnoteringar inte förekommer, och där verkligt värde inte går att fastställa, värderas till ursprungligt anskaffningsvärde, med beaktande av ackumulerade nedskrivningar.

Finansiella skulder

Finansiella skulder klassificeras i olika kategorier, beroende på avsikten med förvärvet av den finansiella skulden. Klassificeringen bestäms vid ursprungligt anskaffningstidpunkt.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

I denna kategori klassificeras alltid derivatinstrument som inte innehas för säkringsändamål. Värdering av dessa finansiella skulder görs löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. För beskrivning av hur det verkliga värdet beräknas, se ovan under rubriken Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

I denna kategori redovisas räntebärande och ej räntebärande finansiella skulder som inte innehas för handelsändamål. Värdering av andra finansiella skulder görs till upplupet anskaffningsvärde.

Leverantörsskulder har kort förväntad löptid, och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Verkligt värde för Andra finansiella skulder beräknas i upplysnings syfte genom att framtida kassaflöden har diskonterats med nu gällande ränta för den återstående löptiden med undantag för leverantörsskulder där det redovisade värdet anses reflektera verkligt värde.

Skulder som ingår i ett säkrings samband redovisas enligt de principer som beskrivs nedan.

Derivatinstrument

Vattenfall använder olika typer av derivatinstrument (terminer, optioner och swappar) för att säkra olika finansiella risker, främst ränterisker, valutarisker och råvaruprisrisker.

Derivat tillgångar redovisas som separat rubrik i balansräkningen under anläggningstillgångar respektive omsättningstillgångar, medan derivat skulder

redovisas som separat rubrik under långfristiga skulder respektive kortfristiga skulder.

Derivatinstrument redovisas till verkligt värde på balansdagen. Värdeförändringar redovisas på olika sätt beroende på om derivatinstrumentet klassificerats som säkringsinstrument eller inte. I de fall där säkringsredovisning ej tillämpas redovisas värdeförändringen i resultaträkningen i den period då den uppstår. Baserat på syftet med kontraktet redovisas värdeförändringen antingen i rörelseresultatet eller som finansiell intäkt/kostnad. Effekter vid säkringsredovisning framgår nedan.

Inbäddade derivat

Inbäddade derivat är en del av ett annat kontrakt (värdkontraktet), vars villkor uppfyller definitionen för ett derivatinstrument. I de fall inbäddade derivat identifieras, och det inbäddade derivatet bedöms ha en riskprofil som inte är i nära överensstämmelse med riskprofilen i värdkontraktet, så separeras det inbäddade derivatet och redovisas som ett fristående derivatinstrument, i enlighet med vad som beskrivs under rubriken Derivatinstrument ovan.

Säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för derivatinstrument som ingår i ett dokumenterat säkrings samband. För att säkringsredovisning ska kunna tillämpas krävs att det finns en entydig koppling mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den risk som är avsedd att säkras, att effektiviteten löpande kan visas vara tillräckligt hög genom effektivitetsmätning och att säkringsdokumentation har upprättats. Redovisningen av värdeförändringen beror på vilken typ av säkring som ingåtts.

Kassaflödessäkkringar

Kassaflödessäkkringar används huvudsakligen i följande fall: i) när råvarutermener används för säkring av råvaruprisrisk i framtida inköp och försäljning, ii) när valutaterminer används för säkring av valutarisk i framtida inköp och försäljning i utländsk valuta, och iii) när ränteswappar används för att ersätta upplåning till rörlig ränta med fast ränta.

För derivatinstrument som utgör säkringsinstrument i en kassaflödessäkkring gäller att den effektiva delen av värdeförändringen redovisas i Övrigt totalresultat, medan den ineffektiva delen redovisas direkt i resultaträkningen. Den del av värdeförändringen som redovisas i Övrigt totalresultat förs sedan över till resultaträkningen i den period då den säkrade posten påverkar resultaträkningen. I de fall där den säkrade posten avser en framtida transaktion, som senare aktiveras som en icke-finansiell tillgång eller skuld i balansräkningen (exempelvis vid säkring av framtida inköp av anläggningstillgångar i utländsk valuta) förs den del av värdeförändringen som redovisas i Övrigt totalresultat över till och inkluderar i anskaffningsvärdet för tillgången eller skulden.

Om förutsättningarna för säkringsredovisning inte längre är uppfyllda, förs de ackumulerade värdeförändringar som redovisats i Övrigt totalresultat över till resultaträkningen/balansräkningen i den senare period då den säkrade posten påverkar resultaträkningen/balansräkningen. Värdeförändringar från och med den dag då förutsättningarna för säkringsredovisning upphör redovisas direkt i resultaträkningen. Om den säkrade transaktionen inte längre förväntas inträffa överförs säkringsinstrumentets ackumulerade värdeförändringar omedelbart från Övrigt totalresultat till resultaträkningen.

Säkkring av verkligt värde

Vid säkring av verkligt värde tillämpas säkringsredovisning då säkringsåtgärden avser en post som normalt redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Säkringsredovisningen innebär i sådana fall att förändringar i den säkrade postens verkliga värde som är hänförliga till den säkrade risken redovisas i resultaträkningen när de uppstår. Den säkrade postens bokförda värde justeras med dessa förändringar.

Om en säkring inte längre uppfyller kriterierna för säkringsredovisning kommer justeringen av det redovisade värdet för en säkrad post för vilken effektivräntemetoden används, att periodiseras i resultaträkningen över den återstående löptiden.

Säkring av verkligt värde används primärt i de fall där ränteswappar använts för att ersätta upplåning till fast ränta med rörlig ränta.

Säkkring av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter

För derivatinstrument och lån i utländsk valuta som utgör säkringsinstrument i en säkring av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter gäller att den effektiva delen av värdeförändringen redovisas i Övrigt totalresultat, medan den ineffektiva delen redovisas direkt i resultaträkningen. De värdeförändringar som redovisas i Övrigt totalresultat överförs till resultaträkningen vid den senare tidpunkt då den utländska verksamheten avyttras.

Säkring av nettoinvesteringar tillämpas i huvudsak då valutaterminer och lån i utländsk valuta använts för att säkra valutarisken i bolagets investeringar i utländska dotterföretag.

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utgifter för utveckling

Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som

en tillgång i balansräkningen från den tidpunkt då produkten eller processen bedöms komma att bli tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. Det redovisade värdet inkluderar utgifter för material, direkta utgifter för löner och indirekta utgifter som direkt kan hänföras till tillgången. Övriga utgifter för utveckling redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Utgifter för forskning som syftar till att erhålla ny vetenskaplig eller teknisk kunskap redovisas som kostnad då de uppkommer.

Goodwill

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärdet för ett rörelseförvärv och det verkliga värdet vid förvärvstidpunkten av förvärvade tillgångar, övertagna skulder samt eventalförpliktelser. Skillnadsbeloppet är anskaffningsvärdet för goodwill.

Goodwill värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill är ej föremål för avskrivning utan testas minst årligen för nedskrivningsbehov. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag eller joint ventures inkluderar i det redovisade värdet för Andelar i intresseföretag och joint ventures.

Övriga immateriella anläggningstillgångar

Övriga immateriella anläggningstillgångar såsom koncessioner, patent, licenser, varumärken och liknande rättigheter samt hyresrätter, gruvrätter och liknande rätter som förväras av koncernen redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningsprinciper

Avskrivning för andra immateriella anläggningstillgångar än goodwill redovisas i resultaträkningen linjärt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod, såvida inte nyttjandeperioden är obegränsad. Bedömda nyttjandeperioder är oförändrade jämfört med föregående år och beskrivs i koncernens Not 23, Immateriella anläggningstillgångar. Bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs minst årligen.

Materiella anläggningstillgångar

Ägda tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Som materiella anläggningstillgångar redovisas byggnader och mark, maskiner och andra tekniska anläggningar samt inventarier, verktyg och installationer. Dessa tillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar.

I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med företagsledningens avsikt med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter och konsulttjänster. Lånekostnader direkt hänförliga till investeringsprojekt i anläggningstillgångar som tar betydande tid i anspråk att färdigställa inräknas i anläggningstillgångens anskaffningsvärde under uppförandeperioden.

Inom kärnkraftsverksamheten i Tyskland (nedskrivna under 2011) och Sverige ingår i anskaffningsvärdet ett vid anskaffningstidpunkten beräknat nuvärde för uppskattad utgift för nedmontering och bortforsling av anläggningen samt återställande av den plats där anläggningen varit belägen. På motsvarande sätt ingår exempelvis för gruvverksamheten i Tyskland i anskaffningsvärdet ett vid anskaffningstidpunkten beräknat nuvärde för uppskattad utgift för åtaganden om återställande.

Motsvarande nuvärdeberäknade uppskattade utgifter redovisas initialt som avsättning.

Se även nedan under rubriken Andra avsättningar än avsättningar för pensioner.

Leasing

Leasing klassificeras antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så ej är fallet är det fråga om operationell leasing.

Förhyrda tillgångar

Tillgångar som förhyrs enligt finansiella leasingavtal redovisas som tillgång i koncernens balansräkning. Förpliktelsen att betala framtida leasingavgifter redovisas som lång- respektive kortfristig skuld. De leasade tillgångarna avskrivs linjärt över den kortare av leasingperioden eller nyttjandeperioden medan leasingbetalningarna redovisas som ränta och amortering av skulderna.

Operationell leasing innebär att leasingavgifterna i normalfallet kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Uthyrda tillgångar

Tillgångar som hyrs ut enligt finansiella leasingavtal redovisas ej som materiella anläggningstillgångar då riskerna förenade med ägandet förts över på leasetagaren. Istället bokförs en finansiell fordran avseende de framtida minimileasingavgifterna.

Tillgångar som hyrs ut enligt operationella leasingavtal redovisas som materiella anläggningstillgångar som skrivs av.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för materiella anläggningstillgångar läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapas läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer och underhåll kostnadsförs löpande.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod med undantag för avskrivningar hänförliga till de tyska kärnkraftverken (nedskrivna under 2011). Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för den linjära avskrivningen. Samtliga anläggningstillgångars bedömda nyttjandeperioder är oförändrade jämfört med föregående år. Bedömda nyttjandeperioder beskrivs i koncernens Not 24, Materiella anläggningstillgångar. Bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs årligen.

Mark och fallrätter är ej föremål för avskrivning.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att erhålla hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa båda syften.

Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt och en bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs årligen.

Biologiska tillgångar

Med biologiska tillgångar avses så kallad energiskog som Vattenfall odlar för att, efter skörd och därefter som redovisning som varulager, använda som bränsle i egna anläggningar.

Biologiska tillgångar redovisas i balansräkningen som omsättningstillgång och värderas till verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader eller som anläggningstillgång och värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar.

Varulager

Kärnbränsle, fossila bränslen, utsläppsrätter och certifikat avsedda för handel, samt material och reservdelar

Varulager (med undantag för varulager avsedda för handel) värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning.

Förbrukning av kärnbränsle beräknas som värdet av minskningen av energiinnehållet i bränslepatronerna och baserar sig på anskaffningskostnaden för varje enskild laddning.

Anskaffningsvärdet för varulager beräknas, beroende på typ av varulager, antingen genom tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU) eller genom tillämpning av en metod som bygger på genomsnittspriser. Båda metoderna inkluderar utgifter som uppkommit vid förvärvet av lagertillgångarna.

Varulager avsedda för handel värderas till verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader. Se koncernens Not 32, Varulager.

Värdet av den energi som finns lagrad i form av vatten i vattenkraftens regleringsmagasin redovisas inte som tillgång.

Immateriella omsättningstillgångar

Utsläppsrätter avsedda för eget bruk

Från 2005 gäller ett handelssystem, EU ETS (Emissions Trading System) inom EU som syftar till att minska utsläppen av växthusgasen koldioxid. Vissa berörda anläggningar har inom ramen för detta system, utan vederlag, eller till ett pris understigande verkligt värde, från respektive lands myndigheter erhållit så kallade utsläppsrätter, EUA (European Union Allowance). Utsläppsrätter köps och säljs på därför avsedd marknadsplats där anläggningar som har större behov av utsläppsrätter än beslutad vederlagsfri eller subventionerad tilldelning tvingas köpa sina återstående utsläppsrätter för att reglera sina åtaganden.

Under den första handelsperioden, 2005–2007, skedde handeln enbart med EUA. Under den andra handelsperioden, 2008–2012, löper handeln parallellt med Kyoto-protokollets första åtagandeperiod och EU ETS öppnas upp mot internationell handel med så kallade CER (Certified Emission Reduction) och ERU (Emission Reduction Unit).

Från och med den tredje handelsperioden (2013–2020) finns ingen vederlagsfri eller subventionerad tilldelning för den elproducerande sektorn, innebärande att samtliga elproducenter måste köpa alla sina utsläppsrätter. För andra sektorer än elproduktion, exempelvis värmeproduktion, kommer vederlagsfri tilldelning av utsläppsrätter att finnas tillgänglig, dock med minskande nivåer under de kommande åren under övergångsperioden.

Inköpta utsläppsrätter avsedda för eget bruk redovisas som immateriella tillgångar under omsättningstillgångar till anskaffningskostnad med avdrag för ackumulerade nedskrivningar, medan utsläppsrätter som erhållits gratis från respektive lands myndighet tas upp till noll kronor. I samband med gjorda koldioxidutsläpp uppstår ett åtagande att leverera in utsläppsrätter (EUA, CER, ERU) till respektive lands myndighet. I de fall då gratis erhållna utsläppsrätter inte täcker detta åtagande redovisas en kostnad och en skuld. Skulden värderas till det värde som den förväntas regleras med.

Certifikat avsedda för eget bruk

I syfte att främja användningen av förnyelsebara energikällor för elproduktion har bland andra Sverige och Storbritannien certifikatsystem. Anläggningar som berörs av dessa system erhåller, gratis från respektive lands myndighet, certifikat i takt med att certifikatberättigad el produceras.

Upparbetade certifikat, vilka erhålls gratis, redovisas som immateriella tillgångar under omsättningstillgångar till verkligt värde vid erhållandetidpunkten. Motsvarande värde redovisas som intäkt under Nettoomsättning. Inköpta certifikat avsedda för eget bruk redovisas till anskaffningskostnad med avdrag för ackumulerade nedskrivningar.

I samband med elförsäljning uppstår ett åtagande att leverera in certifikat till respektive lands myndighet. Detta åtagande redovisas som en kostnad och en skuld. Skulden värderas till det värde som den förväntas regleras med.

Nedskrivningar

Nedskrivning av icke finansiella tillgångar

Allmänna principer

Löpande under året bedöms om det föreligger en indikation på att en tillgång kan ha minskat i värde. Om någon sådan indikation finns beräknas tillgångens återvinningsvärde. För goodwill och andra immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod samt för immateriella tillgångar som ännu inte är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet minst årligen eller så snart det föreligger en indikation på att en tillgång minskat i värde.

Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska vid prövning av nedskrivningsbehov tillgångarna grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en så kallad kassagenererande enhet). En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten.

Beräkning av återvinningsvärdet

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. För en tillgång som inte genererar kassaflöden oberoende av andra tillgångar beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Återföring av nedskrivningar

Nedskrivningar på goodwill återförs aldrig. Nedskrivningar på andra tillgångar återförs om det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En nedskrivning återförs endast till den utsträckning tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som tillgången skulle ha haft om någon nedskrivning inte hade gjorts.

Nedskrivning av finansiella tillgångar

Allmänna principer

Vid varje rapporttillfälle utvärderas om det finns objektiva bevis på att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs dels av observerbara förhållanden som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet, dels av betydande eller utdragen minskning av det verkliga värdet för en investering i en finansiell placering klassificerad som en finansiell tillgång som kan säljas.

Vattenfall klassificerar kundfordringar som osäkra, när det efter utebliven eller väsentligt försenad betalning samt individuell bedömning av gäldenärens ekonomiska förhållanden, kan anses föreligga ett nedskrivningsbehov. Fordringarnas nedskrivningsbehov fastställs utifrån historiska erfarenheter av

kundförluster på liknande fordringar. Kundfordringar med nedskrivningsbehov redovisas till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden. Vid fastställandet av eventuellt nedskrivningsbehov beaktas även förekomsten av eventuell kreditförsäkring samt andra former av säkerheter.

Noterade aktieinnehav som är klassificerade som en finansiell tillgång som kan säljas, anses ha ett nedskrivningsbehov och skrivs ned om det verkliga värdet understiger anskaffningsvärdet med ett betydande belopp, eller när värdenedgången varit utdragen i tid.

Återföring av nedskrivningar

Nedskrivningar av finansiella tillgångar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Nedskrivningar av noterade aktieinnehav som är klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, som tidigare redovisats i resultaträkningen återförs inte via resultaträkningen utan i Övrigt totalresultat.

Ersättningar till anställda

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda planer är planer för ersättningar efter avslutad anställning enligt vilka fastställda avgifter betalas till en separat juridisk enhet. Någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter finns ej i det fall den juridiska enheten inte har tillräckliga tillgångar för att betala alla ersättningar till de anställda. Avgifter till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den period de avser.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Förmånsbestämda planer är andra planer för ersättningar efter avslutad anställning än avgiftsbestämda planer. Koncernens förpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan enligt den så kallade Projected Unit Credit Method genom en beräkning av den ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Bedömda framtida lönejusteringar beaktas liksom skatter som utgår på pensionskostnader, till exempel, den svenska särskilda löneskatten. Nettoförpliktelsen utgörs av diskonterat nuvärde av summa intjänade framtida ersättningar reducerat med det verkliga värdet på eventuella förvaltningstillgångar. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på förstklassiga företagsobligationer med löptider som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en aktiv marknad för sådana företagsobligationer ska istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid användas. När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till nuvärdet av framtida återbetalningar från planen eller minskade framtida inbetalningar till planen.

Poster hänförliga till intjäningen av förmånsbestämda pensioner samt räntor på nettot av förmånsbestämda planers tillgångar och skulder redovisas i resultaträkningen. När ersättningarna i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänförs sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder som en kostnad i resultaträkningen, liksom vinster och förluster som uppkommer vid reglering av en pensionskuld.

Omvärderingar som redovisas i Övrigt totalresultat är aktuariella vinster och förluster samt skillnad mellan verklig och beräknad avkastning på pensions-tillgångar och redovisas i Övrigt totalresultat under rubriken "Poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen". Aktuariella vinster och förluster uppkommer som effekter av ändringar i aktuariella antaganden och som erfarenhetsbaserade justeringar (effekterna av skillnader mellan tidigare aktuariella antaganden och vad som faktiskt har inträffat). När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till nuvärdet av framtida återbetalningar från planen eller minskade framtida inbetalningar till planen.

Andra avsättningar än avsättningar för pensioner

En avsättning redovisas i balansräkningen när koncernen har en legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde. Diskonteringsräntan återspeglar inte sådana risker som beaktats i de uppskattade framtida kassaflödena.

Förändringar i diskonterade avsättningar som avser nedmontering, återställande eller liknande åtgärder, som vid anskaffningstidpunkten också har redovisats som materiella anläggningstillgångar redovisas som följer. Då förändring beror på förändring i det uppskattade utflödet av resurser eller förändring av diskonteringsräntan, förändras anläggningstillgångens anskaffningsvärde med motsvarande belopp som avsättningen. Den periodiska förändringen av nuvärdet redovisas som finansiell kostnad. Se även ovan under rubriken Materiella anläggningstillgångar/Ågda tillgångar.

Avsättning sker även för förlustkontrakt, det vill säga där oundvikliga utgifter för att uppfylla förpliktelser överstiger de förväntade ekonomiska fördelarna av kontraktet.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då den underliggande transaktionen redovisas i Övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital varvid även tillhörande skatteeffekt redovisas i Övrigt totalresultat respektive i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Häri inkluderas även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Följande temporära skillnader beaktas inte; temporära skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill, samt temporära skillnader vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller sådana temporära skillnader hänförliga till innehav i dotterföretag eller intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baseras sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Not 4 Viktiga uppskattningar och bedömningar vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Upprättandet av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen och styrelsen gör uppskattningar och bedömningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och bedömningarna är baserade på historiska erfarenheter och andra faktorer som under rådande förhållanden anses vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar används sedan för att fastställa de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Det slutliga utfallet kan komma att avvika från resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningarna och bedömningarna ses över regelbundet. Effekterna av ändringar i uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder. Viktiga uppskattningar och bedömningar beskrivs nedan.

Prövning av nedskrivningsbehov för immateriella och materiella anläggningstillgångar

Koncernen har betydande värden redovisade i balansräkningen avseende immateriella och materiella anläggningstillgångar. Dessa testas för nedskrivningsbehov i enlighet med de redovisningsprinciper som beskrivs i koncernens Not 3, Redovisningsprinciper. Återvinningsvärden för kassagenererande enheter har fastställts genom beräkning av nyttjandevärden eller verkligt värde minus försäljningskostnader. För dessa beräkningar måste vissa uppskattningar göras avseende framtida kassaflöden och andra adekvata antaganden avseende exempelvis avkastningskrav. Se vidare koncernens Not 23, Immateriella anläggningstillgångar.

Koncernen har för 2015 redovisat nedskrivningar uppgående till 36 792 MSEK (23 808) och återföring av tidigare gjorda nedsättningar med 534 MSEK (-). Dessa nedskrivningar och återförda nedskrivningar beskrivs ytterligare i koncernens Not 14, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar.

Avsättningar för pensioner

Värdet på pensionsåtaganden för förmånsbestämda pensionsplaner baseras på aktuariella beräkningar som utgår från antaganden om diskonteringsränta, förväntad avkastning på förvaltningstillgångar, framtida löneökningar, inflation och demografiska förhållanden. Varje förändring i dessa antaganden påverkar det beräknade värdet av pensionsförpliktelsen.

För avsättningar för pensioner i Sverige är diskonteringsräntan höjd till 3,25% från 2,5% föregående år. Diskonteringsräntan baseras på bostadsobligationer med hög kreditbedömning vars marknad är stor och likvid.

I Tyskland, där diskonteringsräntan är baserad på förstklassiga företagsobligationer, är diskonteringsräntan höjd till 2,25% från 2,0% föregående år.

För ytterligare information om avsättningar för pensioner hänvisas till koncernens Not 41, Avsättningar för pensioner.

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft, vilka avser framtida åtaganden för hantering av avveckling av Vattenfalls kärnkraftverk i Sverige och i Tyskland likväl som för hantering av kärnavfall, baseras på långfristiga kassaflödes-

prognoser av framtida utgifter. Dessa långfristiga kassaflödesprognoser omfattar huvudsakligen tekniska planer, uppskattningar om utgifternas storlek och när i tiden dessa beräknas utfalla samt diskonteringsränta. I många fall ska dessa kassaflödesprognoser godkännas av involverade myndigheter.

För avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft i Sverige är diskonteringsräntan oförändrad 4,0% (4,0) jämfört med föregående år. Motsvarande diskonteringsränta i Tyskland är oförändrad 4,0% (4,0) jämfört med föregående år.

För ytterligare information om avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft hänvisas till koncernens Not 42, Andra räntebärande avsättningar.

Andra avsättningar än avsättningar för pensioner och avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft

För andra typer av avsättningar, exempelvis avsättningar för framtida utgifter för gruv-, gas- och vindverksamhet samt andra miljörelaterade avsättningar samt för personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner, avsättningar för skattemässiga och juridiska processer eller andra avsättningar används följande diskonteringsräntor: Sverige 3,75% (3,75), Tyskland 1,5–4,0% (1,5–4,0), Nederländerna 1,5% (1,5), Danmark 4,0% (4,0) och Storbritannien 4,0% (4,0).

För ytterligare information om dessa avsättningar hänvisas till koncernens Not 42, Andra räntebärande avsättningar.

Inkomstskatter och uppskjutna skatter

Vattenfall redovisar i sin balansräkning uppskjutna skattefordringar och skulder vilka förväntas bli realiserade i framtida perioder. Vid beräkning av dessa uppskjutna skatter måste vissa antaganden och uppskattningar göras. Uppskattningarna inkluderar antaganden om framtida skattepliktiga resultat, att gällande skattelagar och skattesatser kommer att vara oförändrade i de länder där koncernen är verksam samt att gällande regler för utnyttjande av förlustavdrag inte kommer att ändras.

Under avsättningar redovisar koncernen även kommande utgifter som resultat av pågående skatterevisorer eller skattetvister. Utfallet av dessa kan komma att avvika från de bedömningar Vattenfall gjort.

För ytterligare information om skatter hänvisas till koncernens Not 19, Skatter.

Tillgångar som innehas för försäljning

Enligt IFRS 5 – "Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter" ska ett företag klassificera tillgångar som att de innehas för försäljning om dess redovisade värde kommer att återvinnas i huvudsak genom försäljning, inte genom fortlöpande användning. Därvid måste ett antal kriterier vara uppfyllda. Tillgångarna måste vara tillgängliga för omedelbar försäljning i dess förevarande skick med normalt förekommande försäljningsvillkor. Vidare måste det vara mycket sannolikt att försäljning kommer att ske inom ett år från klassificeringstidpunkten. Det sistnämnda innebär att det måste finnas en plan för försäljning som godkänts på behörig nivå i företaget, ett aktivt försäljningsarbete måste ha påbörjats och tillgången måste marknadsföras till ett pris som är rimligt i förhållande till dess aktuella verkliga värde. I de fall aktieägarens godkännande krävs för att en försäljning ska genomföras är Vattenfalls bedömning att en transaktion ej kan betraktas som mycket sannolik innan aktieägarens godkännande erhållits.

För ytterligare information om tillgångar som innehas för försäljning hänvisas till koncernens Not 39, Tillgångar som innehas för försäljning.

Not 5 Förvärvad och avyttrad verksamhet

	Verkligt värde	
	2015	2014
Förvärvade verksamheter		
Kundfordringar och andra fordringar	—	1
Kassa, bank och liknande tillgångar	—	35
Leverantörsskulder och andra skulder	—	-35
Summa nettotillgångar	—	1
Förvärv av innehav utan bestämmande inflytande	5	9
Summa köpeskilling = Årets kassaflöde	5	10

Förvärv/investeringar i intresseföretag och andra aktier och andelar uppgår till -272 MSEK (-222). Se koncernens Not 27, Andelar i intresseföretag och samarbetsarrangemang och Not 28, Andra aktier och andelar.

	Redovisat värde	
	2015	2014
Avyttrade verksamheter		
Immateriella anläggningstillgångar	—	20
Materiella anläggningstillgångar	163	5 902
Andelar i intresseföretag och i samarbetsarrangemang	28	2
Uppskjuten skattefordran	9	91
Andra anläggningstillgångar	—	2 269
Varulager	4	79
Kundfordringar och andra fordringar	189	1 087
Kassa, bank och liknande tillgångar	562	513
Tillgångar som innehas till försäljning	12	—
Låneskulder	-35	—
Avsättningar	-114	-1 312
Uppskjuten skatteskuld	-2	-361
Leverantörsskulder och andra skulder	-487	-1 707
Summa nettotillgångar	329	6 583
Innehav utan bestämmande inflytande	-25	—
Försäljningslikvid/Årets kassaflöde	206	8 875
Netto av tidigare erhållen köpeskilling och reservering för prisjustering	—	706
Realisationsvinst (+)/förlust (-) redovisad i resultaträkningen	-98	2 998

Avyttringar under 2015

Avyttringar under 2015 utgörs i allt väsentligt av försäljningen av Barsebäck Kraft AB och VERA Klärschlammverbrennung GmbH.

Avyttringar under 2014

Avyttringar under 2014 utgörs i allt väsentligt av försäljningen av majoritetsandelen på 74,9% i elnätsbolaget Stromnetz Hamburg GmbH, försäljningen av majoritetsandelen på 85,5% av avfallsförbränningsanläggningen Müllverwertung Borsigstraße GmbH i Hamburg och försäljningen av minoritetsandelen i det polska energiföretaget Enea S.A.

Not 6 Valutakurser

För Vattenfallkoncernen väsentliga valutakurser använda i boksluten:

Valuta	Medelkurs		Balansdagskurs	
	2015	2014	31 dec. 2015	31 dec. 2014
Euroland	9,3414	9,1004	9,1895	9,3930
Danmark	1,2523	1,2207	1,2314	1,2616
Norge	1,0403	1,0848	0,9569	1,0388
Polen	2,2297	2,1715	2,1552	2,1981
Storbritannien	12,8325	11,3091	12,5206	12,0593
USA	8,4004	6,8837	8,4408	7,7366

Not 7 Nettoomsättning

	2015	2014
Produktion, försäljning och distribution	162 392	163 789
Utförande av tjänsteuppdrag	14 835	17 440
Punktskatter (ingår i ovan)	-12 717	-15 284
Nettoomsättning	164 510	165 945

Vattenfall har varken för 2015 eller 2014 haft transaktioner med enstaka kund där intäkter uppgår till mer än 10% av koncernens nettoomsättning.

Not 8 Rörelsesegment

För att bättre stödja Vattenfalls strategi mot ett tydligare kundfokus och för att underlätta omställningen till en långsiktigt hållbar produktionsportfölj organiseras Vattenfall från och med den 1 april 2015 i sex affärsområden (Business Areas): Customers & Solutions, Generation, Markets, Wind, Heat samt Distribution. Syftet är att öka affärs- och resultatfokus samt att utnyttja synergier över landsgränserna. Segmentsredovisningen följer den nya organisationen.

Ansvarsområden för rörelsesegmenten

Rörelsesegmentet Customers & Solutions ansvarar för försäljningen av el, gas och energitjänster på Vattenfalls samtliga marknader.

Rörelsesegmentet Power Generation utgörs av affärsområdena Generation och Markets samt enheten Mining & Generation. Segmentet innefattar Vattenfalls vatten- och kärnkraftsverksamhet, optimering och tradingverksamhet samt brunkolsverksamhet.

Rörelsesegmentet Wind ansvarar för Vattenfalls vindkraftsverksamhet.

Rörelsesegmentet Heat består av Vattenfalls värmeverksamhet inklusive all termisk verksamhet (utom brunkol).

Rörelsesegmentet Distribution består av Vattenfalls eldistributionsverksamhet i Sverige och Tyskland (Berlin).

De nyckeltal som används för den finansiella styrningen av rörelsesegmenten är avkastning på sysselsatt kapital, underliggande rörelseresultat och externa rörelsekostnader. Finansiell information i den externa IFRS rapporteringen används för beräkning av nyckeltalen.

Koncernstaber (Staff functions) and Shared Service Centres

Ett antal koncernövergripande koncernstaber leder, förvaltar och stödjer affärsverksamheten. Koncernstaberna är centralt placerade inom organisationen som helhet och på affärsområden. Shared Service Centres (Shared Services) fokuserar på transaktionsrelaterade processer och är en integrerad del i Vattenfalls affärsverksamhet. Shared Services leds med inriktning på effektivitet och utnyttjande av stordriftsfördelar. Koncernstaberna och Shared Services rapporteras under rubriken Other.

	Extern nettoomsättning		Intern nettoförsäljning		Summa nettoomsättning	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Customers & Solutions	84 905	85 606	2 618	1 671	87 523	87 277
Power Generation	56 717	61 874	57 252 ³	60 846 ³	113 969	122 720
Wind	4 267	3 531	2 502	1 696	6 769	5 227
Heat	14 356	15 536	13 024	12 276	27 380	27 812
Distribution	15 355	14 173	4 559	4 609	19 914	18 782
– varav Distribution Tyskland	6 018	5 149	4 012	4 060	10 030	9 209
– varav Distribution Sverige	9 337	9 024	547	549	9 884	9 573
Other ¹	178	290	5 183	5 513	5 361	5 803
Elimineringar ²	-11 268	-15 065	-85 138	-86 611	-96 406	-101 676
Summa	164 510	165 945	—	—	164 510	165 945
	Rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar (EBITDA)		Underliggande rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar			
	2015	2014	2015	2014		
Customers & Solutions	1 657	1 422	2 271	1 821		
Power Generation	14 981	20 588	20 652	25 284		
Wind	4 282	3 817	4 621	3 772		
Heat	5 555	5 931	5 634	5 986		
Distribution	8 143	7 283	8 189	7 412		
– varav Distribution Tyskland	2 649	2 008	2 683	2 137		
– varav Distribution Sverige	5 494	5 275	5 506	5 275		
Other ¹	-1 831	2 059	-1 330	-704		
Elimineringar	-33	-62	-33	-13		
Summa	32 754	41 038	40 004	43 558		
	Rörelseresultat (EBIT)		Underliggande rörelseresultat			
	2015	2014	2015	2014		
Customers & Solutions	775	274	1 390	962		
Power Generation	-25 519	898	12 443	15 639		
Wind	931	-946	1 469	1 704		
Heat	-2 633	-6 841	1 704	2 384		
Distribution	5 419	4 306	5 465	4 435		
– varav Distribution Tyskland	1 848	1 231	1 881	1 361		
– varav Distribution Sverige	3 571	3 075	3 584	3 074		
Other ¹	-1 907	178	-1 897	-978		
Elimineringar	-33	-64	-33	-13		
Summa	-22 967	-2 195	20 541	24 133		
Jämförelsestörande poster (se Kommentarer till koncernens resultaträkning sidan 81)			-43 508	-26 328		
Finansiella intäkter och kostnader			-5 225	-6 045		
Resultat före skatter			-28 192	-8 240		
	Andelar i intresseföretags resultat		Avskrivningar		Nedskrivningar som påverkat rörelseresultat	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Customers & Solutions	—	—	881	856	—	289
Power Generation	-448	-483	8 209	9 644	32 290	10 045
Wind	-190	-33	3 152	2 068	199	2 696
Heat	141	78	3 930	3 605	4 258	9 170
Distribution	—	—	2 723	3 004	—	—
– varav Distribution Tyskland	—	—	802	777	—	—
– varav Distribution Sverige	—	—	1 921	2 227	—	—
Other ¹	—	—	567	247	45	1 608
Summa	-497	-438	19 462	19 424	36 792	23 808
	Investeringar		Tillgångar			
	2015	2014	2015	2014		
Customers & Solutions	331	201	48 353	41 115		
Power Generation	12 231	9 833	314 276	339 622		
Wind	8 855	6 995	58 877	55 746		
Heat	6 532	7 804	107 720	113 287		
Distribution	4 757	5 151	58 503	59 478		
– varav Distribution Tyskland	1 208	1 198	17 398	17 579		
– varav Distribution Sverige	3 549	3 953	41 105	41 899		
Other ¹	7 461	13 265	230 098	237 210		
Elimineringar	-11 441	-14 217	-355 510 ⁴	-349 249 ⁴		
Summa	28 726	29 032	462 317	497 209		

1) "Other" inkluderar huvudsakligen alla Koncernstabber inklusive finansverksamhet samt Shared Service Centres.

2) Avser Tradings försäljning till den nordiska elbörsen. Vattenfalls försäljningsorganisation köper motsvarande el från den nordiska elbörsen.

3) Avser huvudsakligen Tradings försäljning av el, bränsle och CO₂-utsläppsrätter till övriga segment inom Vattenfall.

4) Avser huvudsakligen Tradings likvida tillgångar samt finansiella fordringar på rörelsesegment.

Not 9 Information om geografiska områden

	Extern nettoomsättning		Intern nettoförsäljning		Summa nettoomsättning	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Sverige	42 525	45 891	4 393	4 231	46 918	50 122
Tyskland	90 133	86 517	59 763	47 159	149 896	133 676
Nederländerna	26 566	27 808	59 372	52 471	85 938	80 279
Övriga länder	7 913	9 006	2 029	1 474	9 942	10 480
Elimineringar	-2 627 ¹	-3 277 ¹	-125 557	-105 335	-128 184	-108 612
Summa	164 510	165 945	—	—	164 510	165 945

	Rörelseresultat (EBIT)		Underliggande rörelseresultat		Immateriella och materiella anläggningstillgångar samt förvaltningsfastigheter	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Sverige	-6 772	10 532	10 470	11 598	101 750	113 006
Tyskland	-17 080	693	9 186	10 955	101 027	117 522
Nederländerna	-169	-13 145	-42	797	36 930	39 601
Övriga länder	1 054	-275	927	783	22 808	21 224
Summa	-22 967	-2 195	20 541	24 133	262 515	291 353

1) Avser försäljning från svenska bolag till den nordiska elbörsen. Vattenfalls försäljningsorganisation i övriga nordiska länder köper motsvarande el från den nordiska elbörsen.

Not 10 Kostnader för sålda produkter

Kostnader för sålda produkter inkluderar produktionsskatter och avgifter med 4 829 MSEK (5 484) samt fastighetsskatter med 3 383 MSEK (3 010).

Not 11 Övriga rörelseintäkter

	2015	2014
Realisationsvinster vid försäljning av aktier	87	3 054
Rörelserelaterade valutakursvinster	948	395
Hysesintäkter	242	222
Statliga bidrag	239	258
Övrigt	843	668
Summa	2 359	4 597

Not 12 Övriga rörelsekostnader

	2015	2014
Realisationsförluster vid försäljning av anläggningstillgångar	209	138
Rörelserelaterade valutakursförluster	—	1 838
Övrigt	1 644 ¹	708
Summa	1 853	2 684

1) Varav 470 MSEK avser kostnader i samband med skadereglering och 450 MSEK avser kostnader relaterade till tvister

Not 13 Avskrivningar

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar och förvaltningsfastigheter fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2015	2014
Kostnader för sålda produkter	18 209	18 860
Försäljningskostnader	321	325
Administrationskostnader	888	198
Forsknings- och utvecklingskostnader	39	33
Övriga rörelsekostnader (förvaltningsfastigheter)	5	8
Summa	19 462	19 424

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar ingår ovan i Kostnad för sålda produkter med 1 021 MSEK (1 161), Försäljningskostnader 69 MSEK (56) samt Administrationskostnader med 35 MSEK (32).

Not 14 Nedskrivningar och återförda nedskrivningar

Nedskrivningar av immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar, finansiella anläggningstillgångar och förvaltningsfastigheter fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2015	2014
Kostnader för sålda produkter	36 530	23 538
Administrationskostnader	174	115
Forsknings- och utvecklingskostnader	1	—
Andelar i intresseföretags resultat	41	155
Övriga rörelsekostnader	46	—
Summa	36 792	23 808

Under 2015 har tidigare gjorda nedskrivningar återförts med 534 MSEK (0) avseende kraftvärmeverk i Danmark med 492 MSEK och övriga tillgångar i Tyskland med 42 MSEK.

Nedskrivningar 2015

	Materiella anläggnings- tillgångar	Intresse- företag	Omsättnings- tillgångar	Rörelse- resultat- effekt	Skatte- effekt	Summa ned- skrivningar
Power Generation	34 724	—	1 584	36 308	-9 532	26 776
– varav det tyska kraftverket Moorburg	4 017	—	—	4 017	-1 205	2 812
– varav brunkolstillgångar i Tyskland	15 285	—	—	15 285	-4 585	10 700
– varav Ringhals 1 och 2	15 417	—	1 584	17 001	-3 740	13 261
– varav övriga tillgångar	5	—	—	5	-2	3
Wind	157	41	—	198	-28	170
– varav vindkraftstillgångar i Storbritannien	156	—	—	156	-28	128
– varav övriga tillgångar	1	41	—	42	—	42
Heat	240	—	—	240	-32	208
– varav kraftvärmeverk i Danmark	69	—	—	69	—	69
– varav värmertilgångar i Tyskland	65	—	—	65	—	65
– varav övriga tillgångar	106	—	—	106	-32	74
Other	46	—	—	46	-14	32
– varav övriga tillgångar	46	—	—	46	-14	32
Summa nedskrivningar	35 167	41	1 584	36 792	-9 606	27 186
Återförda nedskrivningar hänförliga till kraftvärmeverk i Danmark	-492	—	—	-492	—	-492
Återförda nedskrivningar hänförliga till övriga tillgångar i Tyskland	-42	—	—	-42	—	-42
Nettoeffekt nedskrivningar	34 633	41	1 584	36 258	-9 606	26 652
Varav tillgångar i Tyskland	19 483	41	—	19 524	-5 838	13 686
Varav tillgångar i Norden	14 994	—	1 584	16 578	-3 740	12 838
Varav tillgångar i Storbritannien	156	—	—	156	-28	128
Summa	34 633	41	1 584	36 258	-9 606	26 652

Vattenfall har genomfört nedskrivningsprövning genom att beräkna nyttjandevärdet för de kassagenererande enheterna. Strukturen på de kassagenererande enheterna, vilka representerar den minsta grupp av identifierbara tillgångar som genererar löpande inbetalningar som i allt väsentligt är beroende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar, baseras på strukturen på Business Areas inom koncernen. Till följd av att Vattenfalls organisation har ändrats från och med 1 april 2015 har även segment och struktur på kassagenererande enheter ändrats i motsvarande mån.

Vattenfall följer noggrant och löpande marknadsutvecklingen och dess påverkan på verksamheten. I den årliga prövningen av nedskrivningsbehov som under 2015 genomförts under det andra kvartalet har noterats fortsatt försämrade marknadsvillkor och ökade affärsrisker. På grund av låga elpriser och ökade kostnader har den förväntade lönsamheten för kärnkraftsreaktorerna Ringhals 1 och 2 försämrats. Vattenfall har därför beslutat att stänga de två reaktorerna i förtid. I Tyskland har försämrade produktionsmarginaler påverkat den förväntade lönsamheten i brunkolströmskraftverket Moorburg. Till följd av nämnda orsaker redovisas betydande nedskrivningar under 2015. Föregående år genomfördes nedskrivningsprövningar under tredje kvartalet.

Under 2015 uppgår nedskrivningar som belastar rörelseresultatet till 36 792 MSEK (23 808). Av dessa är 36 308 MSEK hänförliga till rörelsesegmentet Power Generation, 198 MSEK hänförliga till rörelsesegmentet Wind, 240 MSEK hänförliga till rörelsesegmentet Heat och 46 MSEK hänförliga till Other.

Goodwill, som inte är föremål för avskrivning utan testas årligen för nedskrivningsbehov, är allokerad till rörelsesegmentet Power Generation (den kassagenererande enheten Trading) 660 MSEK och till rörelsesegmentet Customers & Solutions (den kassagenererande enheten Sales B2B och B2C) 12 305 MSEK. Nedskrivningsprövningen av Goodwill ingår i den nedskrivningsprocess som beskrivs nedan. Vid nedskrivningsprövningen har inte identifierats något nedskrivningsbehov av goodwill.

Nedskrivningarna i rörelseresultatet motverkas delvis av en positiv skatteeffekt på 9 606 MSEK (3 387).

Power Generation

I rörelsesegmentet Power Generation uppgår nedskrivningarna till 36 308 MSEK, varav ingår nedskrivningar av Ringhals 1 och 2 med 17 001 MSEK, av brunkolstillgångar i Tyskland med 15 285 MSEK, av det tyska stenkolkraftverket Moorburg med 4 017 MSEK samt av övriga tillgångar med 5 MSEK.

Wind

I rörelsesegmentet Wind uppgår nedskrivningarna till 198 MSEK, varav ingår nedskrivningar av vindkraftstillgångar i Storbritannien med 156 MSEK, av vindkraftstillgångar i Tyskland med 41 MSEK och övriga tillgångar med 1 MSEK.

Heat

I rörelsesegmentet Heat uppgår nedskrivningarna till 240 MSEK, varav ingår nedskrivningar av kraftvärmeverk i Danmark med 69 MSEK, värmertilgångar i Tyskland med 65 MSEK och övriga tillgångar med 106 MSEK.

Nedskrivningsprocess

De huvudsakliga antaganden som företagsledningen använt vid beräkningarna av prognoser av framtida kassaflöden för kassagenererade enheter med bestämd livslängd är baserade på prognoser för respektive tillgångars livslängd. De prognostiserade kassaflödena baseras på marknadspriser samt på Vattenfalls långsiktiga marknadsutsikter. Långsiktiga marknadsutsikter är baserade på interna och externa indataparametrar och jämförs med externa prisbedömningar. Baserat på prisantaganden beräknas kraftverkens produktion med beaktande av tekniska, ekonomiska och legala begränsningar. Teknisk flexibilitet för tillgångarna, det vill säga förmågan att anpassa produktionen till förändringar i spotmarknadens priser har beaktats. Kassaflödesprognoser för andra kassagenererande enheter baseras på affärsplanen för de kommande fem åren, varefter deras restvärden beaktats, baserat på en tillväxtfaktor uppgående till 0% (0-1%).

Framtida kassaflöden har diskonterats till nyttjandevärde med diskonteringsfaktor mellan 5,5-5,6% (5,4-6,3%) efter skatt (vilket motsvarar 7,2-7,5% före skatt) för reglerad verksamhet. För konkurren utsatt verksamhet har framtida kassaflöden diskonterats med mellan 5,6-9,4% (6,5-7,0%) efter skatt (vilket motsvarar 8,3-12,3% före skatt). Diskonteringsräntan varierar för olika tillgångsslag beroende på dess risk. Vid fastställande av diskonteringsräntan för konkurren utsatt verksamhet har hänsyn tagits till omfattningen av den exponering dessa har för förändringar i marknadspriser för el, bränsle, CO₂-utsläppsrätter samt regulatoriska risker. En ökning av diskonteringsfaktorn med 0,5 procentenheter skulle medföra ytterligare nedskrivningsbehov med drygt 2 miljarder SEK.

Marginalerna för produktionsstillgångar utgör en annan viktig värde drivare. De mest väsentliga produktionsmarginalerna är "clean spark spread" för gaseldade kraftverk och "clean dark spread" för stenkolkraftverk. Dessa produktionsmarginaler inkluderar elpriser samt respektive kostnad för bränsle och CO₂-utsläppsrätter för att producera elen, med hänsyn tagen till bränsletyp och effektivitetsfaktorer. Baserat på de antaganden som har legat till grund för nedskrivningsprövningen skulle en minskning av framtida elpriser med 5% och oförändrade kostnader för bränsle och CO₂-utsläppsrätter leda till en minskning av värdet av fossilbaserade tillgångar i Tyskland och Nederländerna mellan 15 och 27%, beroende på vilken typ av tillgång det är. Detta skulle leda till ytterligare nedskrivningar på cirka 12 miljarder SEK. För övriga tillgångar skulle en sådan minskning av elpriser inte medföra några nedskrivningar.

Not 15 Rörelsens kostnader fördelade på kostnadsslag

	2015	2014
Personalkostnader	23 538	23 874
Avskrivningar	19 462	19 424
Nedskrivningar av anläggningstillgångar	36 792	23 808
Återförda nedskrivningar av anläggningstillgångar	-534	—
Rörelsens andra kostnader inkl. insatsvaror	109 547	105 193
Summa	189 339	172 299

Not 16 Finansiella intäkter

	2015	2014
Utdelningar	31	21
Ränteintäkter hänförliga till placeringar	914	772
Avkastning från Kärnavfallsfonden	1 168	962
Valutakursdifferenser, netto	—	234
Netto värdeförändring vid omvärdering av derivat	647	569
Netto värdeförändring vid omvärdering av andra finansiella tillgångar	—	6
Realisationsvinster vid försäljningar av aktier och andelar	2	26
Summa	2 762	2 590

Not 17 Finansiella kostnader

	2015	2014
Räntekostnader hänförliga till lån	3 426	3 832
Räntekostnader för nettot av pensionsskulder och förvaltningstillgångar	937	1 240
Ränteeffekter hänförliga till avsättningar	3 370	3 491
Valutakursdifferenser, netto	181	—
Netto värdeförändring vid omvärdering av andra finansiella tillgångar	55	—
Nedskrivningar av aktier och andelar	3	37
Realisationsförluster vid försäljningar av aktier och andelar	15	35
Summa	7 987	8 635

Not 18 Ineffektivitet för säkringar

	2015	2014
Ineffektivitet för säkringar av verkligt värde	-40	-632
Ineffektivitet för kassaflödessakringar	-165	315
Summa	-205	-317

Ineffektivitet för säkringar av verkligt värde fördelas enligt följande:

	2015	2014
Vinster (+)/förluster(-) på säkringsinstrument	1 291	-3 235
Vinster (+)/förluster(-) på säkrade poster	-1 331	2 603
Summa	-40	-632

Not 19 Skatter

Den redovisade skatten fördelas enligt följande:

	2015	2014
Aktuell skattekostnad (+)/ skatteintäkt (-)		
Periodens aktuella skatter:		
Sverige ¹	1 438	1 197
Tyskland	551	2 493
Nederländerna	—	1
Övriga länder	55	56
Justering av aktuella skatter hänförliga till tidigare perioder:		
Sverige	28	412
Tyskland	-3 105	-275
Nederländerna	-5	-23
Övriga länder	-69	-6
Summa aktuell skatt	-1 107	3 855
Uppskjuten skattekostnad (+)/ skatteintäkt (-)		
Sverige	-3 688	26
Tyskland	-3 596	-3 200
Nederländerna	-46	-655
Övriga länder	11	18
Summa uppskjuten skatt	-7 319	-3 811
Summa skatter	-8 426	44

1) Varav 1 776 MSEK (369) har kassaflödeseffekt.

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats förklaras på följande sätt:

	2015		2014	
	%		%	
Resultat före skatt		-28 192		-8 240
Svensk inkomstskattesats per 31 december	22,0	6 202	22,0	1 813
Skillnad i skattesats i utländsk verksamhet	5,4	1 513	5,4	446
Justering av skatt hänförlig till tidigare perioder	3,9	1 095	2,6	217
Omvärdering av tidigare ej värderade förlustavdrag och temporära skillnader	-1,3	-376	4,8	396
Årets temporära skillnader som ej tillgångsförts	—	—	-5,2	-432
Övriga ej skattepliktiga intäkter ¹	0,6	157	13,5	1 107
Övriga ej avdragsgilla kostnader ²	-0,7	-206	-41,7	-3 441
Kapitalandelar i intresseföretags resultat	-0,1	-17	-1,8	-144
Ändrade skattesatser exkl. Sverige	0,1	58	-0,1	-6
Effektiv skattesats	29,9	8 426	-0,5	-44

1) Varav reavinster 72 MSEK (1 053).

2) Varav ej avdragsgilla nedskrivningar -24 MSEK (-2 870).

Långfristig skattefordran för aktuell skatt har uppstått efter ändrad lagstiftning i Tyskland (december 2006) som medfört att under åren 2002–2005 innehållen skattecredit, från tidigare upphävda regler angående skatt på utdelning, nu kan återfås utan villkor om vidareutdelning. Den frisläppta skattecrediten utbetalas under åren 2009–2017. Den långfristiga delen representeras i balansräkningen av ett diskonterat värde.

Förändring av aktuell skatt i balansräkningen¹	2015	2014
Ingående balans, nettofordran (-)/ nettoskuld (+)	-937	530
Omräkningsdifferenser	51	-13
Ränte- och diskonteringsseffekt på långfristiga skatteposter	-78	-9
Förändring via resultaträkningen	-1 107	3 855
Skatteeffekt via eget kapital ²	338	-2 132
Betald skatt, netto	-1 340	-3 168
Utgående balans, nettofordran (-)/ nettoskuld (+)	-3 073	-937

1) Inklusive skatteskulder ingående i avsättningar för skattemässiga processer.

2) Varav equity hedge 238 MSEK (-965). För 2014 avser -1 304 MSEK positivt utfall i Sverige hänförligt till omprövning av tidigare år.

Förändring av uppskjuten skatt i balansräkningen	2015						
	Ingående balans	Förändring via resultaträkningen	Förändring via Övrigt totalresultat	Förvärvade, avyttrade företag samt tillgångar som innehas för försäljning	Omräkningsdifferenser	Omklassificering	Utgående balans
Anläggningstillgångar	32 837	-5 735	—	-112	-9	-7	26 974
Omsättningstillgångar	2 412	-519	—	89	-1	-59	1 922
Avsättningar	-16 353	477	762	517	110	70	-14 417
Övriga långfristiga skulder	384	-170	—	1	13	-774	-546
Kortfristiga skulder	-2 631	539	—	4	6	811	-1 271
Kassaflödessäkringar	2 259	—	1 391	—	-46	—	3 604
Förlustavdrag	-623	-1 911	—	—	19	-46	-2 561
Summa	18 285	-7 319	2 153	499	92	-5	13 705

Förändring av uppskjuten skatt i balansräkningen	2014						
	Ingående balans	Förändring via resultaträkningen	Förändring via Övrigt totalresultat	Förvärvade, avyttrade företag samt tillgångar som innehas för försäljning	Omräkningsdifferenser	Omklassificering	Utgående balans
Anläggningstillgångar	34 913	-2 046	—	-714	684	—	32 837
Omsättningstillgångar	928	1 600	—	-86	-30	—	2 412
Avsättningar	-12 498	-1 170	-2 587	186	-284	—	-16 353
Övriga långfristiga skulder	1 378	-1 212	—	256	-38	—	384
Kortfristiga skulder	-1 006	-797	-774	-61	7	—	-2 631
Kassaflödessäkringar	2 342	—	-184	—	101	—	2 259
Förlustavdrag	-384	-186	—	—	-53	—	-623
Summa	25 673	-3 811	-3 545	-419	387	—	18 285

Accumulerade skattemässiga underskottsavdrag fördelar sig enligt följande:

	2015	2014
Sverige	17	10
Tyskland	11 255	3 609
Nederländerna	1 985	631
Övriga länder	2 195	2 929
Summa	15 452	7 179

Underskottsavdragen förfaller enligt följande:

	2015
2016	83
2017–2020	532
2021 och senare	1 622
Ingen tidsbegränsning	13 215
Summa	15 452

Underskottsavdrag som ej beaktats vid beräkning av uppskjuten skatt motsvarar ett skattemässigt värde om 645 MSEK (628) och avser huvudsakligen underskottsavdrag i tysk verksamhet. Dessa har inte åsatts något värde då det i dagsläget är osäkert om de kommer att kunna utnyttjas.

Not 20 Innehav utan bestämmande inflytande

	2015	2014
Andel i resultat före skatter	-3 821	124
Andel i skatter	727	-230
Summa	-3 094	-106

Not 21 Leasing**Leasingkostnader**

Maskiner och inventarier som koncernen hyr genom finansiell leasing och som redovisas som materiella anläggningstillgångar utgörs av:

	2015	2014
Anskaffningsvärde	905	165
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	-409	-164
Summa	496	1

Framtida betalningsåtaganden per 31 december 2015 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing, nominellt	Finansiell leasing, nuvärde	Operationell leasing
2016	74	70	530
2017	69	64	475
2018	70	61	319
2019	70	59	195
2020	513	412	162
2021 och senare	—	—	287
Summa	796	666	1 968

Årets kostnader för leasing av tillgångar för koncernen uppgick till 934 MSEK (1 087).

Leasingintäkter

Vissa koncernföretag äger och driver energianläggningar åt kund. Intäkten från kund består av två delar, en fast del för täckande av kapitalkostnader och en rörlig del baserad på mängden levererad media.

Anläggningarna klassificeras enligt gängse principer, baserat på den fasta intäktsdelen för leasing.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under operationell leasing uppgick per 31 december 2015 till 2 888 MSEK (2 892). Ackumulerade avskrivningar uppgick till 1 588 MSEK (1 545) och ackumulerade nedskrivningar till 291 MSEK (305).

Framtida inbetalningar för denna typ av anläggningar fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2016	50	345
2017	41	326
2018	1	306
2019	1	275
2020	1	243
2021 och senare	3	776
Summa	97	2 271

Not 22 Ersättning till revisorer

	2015	2014
Revisionsuppdrag EY	40	42
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag EY	3	3
Skatterådgivning EY	6	3
Andra uppdrag EY	9	6

Not 23 Immateriella anläggningstillgångar

	2015					Summa
	Pågående utvecklingsprojekt	Aktiverade utgifter för utveckling	Goodwill	Koncessioner och liknande rättigheter med begränsad nyttjandeperiod	Hyresrätter, gruvrätter och liknande rätter med begränsad nyttjandeperiod	
Anskaffningsvärden						
Ingående anskaffningsvärde	4	2 102	41 544	16 505	4 218	64 373
Investeringar	—	26	—	422	18	466
Aktiverade förskottsbetalningar	—	—	—	5	—	5
Omföring från pågående utvecklingsprojekt	-3	3	—	4	—	4
Försäljningar/Utrangeringar	—	-216	—	-132	-199	-547
Omklassificeringar	—	—	—	-569	—	-569
Tillgångar som innehas för försäljning	—	—	—	-16	—	-16
Omräkningsdifferens	-1	-27	-844	-242	-71	-1 185
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	—	1 888	40 700	15 977	3 966	62 531
Ackumulerade avskrivningar enligt plan¹						
Ingående avskrivningar	—	-1 784	—	-9 216	-2 679	-13 679
Årets avskrivningar	—	-29	—	-1 008	-88	-1 125
Försäljningar/Utrangeringar	—	212	—	129	198	539
Omklassificeringar	—	—	—	346	—	346
Tillgångar som innehas för försäljning	—	—	—	15	—	15
Omräkningsdifferens	—	27	—	185	52	264
Utgående ackumulerade avskrivningar	—	-1 574	—	-9 549	-2 517	-13 640
Nedskrivningar						
Ingående nedskrivningar	—	-193	-28 293	-2 028	-600	-31 114
Årets nedskrivningar	—	—	—	—	-786	-786
Omräkningsdifferens	—	—	558	—	12	570
Utgående nedskrivningar	—	-193	-27 735	-2 028	-1 374	-31 330
Utgående planenligt restvärde	—	121	12 965	4 400	75	17 561
Förskott till leverantörer						3
Summa						17 564

2014

	Pågående utvecklings- projekt	Aktiverade utgifter för utveckling	Goodwill	Koncessioner och liknande rättigheter med begränsad nyttjandeperiod	Hyresrätter, gruvrätter och liknande rätter med begränsad nyttjandeperiod	Summa
Anskaffningsvärden						
Ingående anskaffningsvärde	47	2 016	39 135	15 456	3 972	60 626
Investeringar	3	26	—	212	51	292
Aktiverade förskottsbetalningar	—	—	—	2	—	2
Omföring från pågående utvecklingsprojekt	-8	-3	—	-7	7	-11
Försäljningar/Utrangeringar	—	—	—	-13	—	-13
Omklassificeringar	-38	56	—	-18	—	—
Avyttrade företag	—	-75	—	-53	—	-128
Omräkningsdifferens	—	82	2 409	926	188	3 605
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4	2 102	41 544	16 505	4 218	64 373
Ackumulerade avskrivningar enligt plan¹						
Ingående avskrivningar	—	-1 739	—	-7 926	-2 365	-12 030
Årets avskrivningar	—	-104	—	-966	-179	-1 249
Försäljningar/Utrangeringar	—	—	—	12	—	12
Omklassificeringar	—	79	—	45	—	124
Avyttrade bolag	—	60	—	48	—	108
Omräkningsdifferens	—	-80	—	-429	-135	-644
Utgående ackumulerade avskrivningar	—	-1 784	—	-9 216	-2 679	-13 679
Nedskrivningar						
Ingående nedskrivningar	—	-115	-15 783	-820	-595	-17 313
Årets nedskrivningar	—	—	-11 163	-1 050	-7	-12 220
Omklassificeringar	—	-78	—	-45	140	17
Omräkningsdifferens	—	—	-1 347	-113	-138	-1 598
Utgående nedskrivningar	—	-193	-28 293	-2 028	-600	-31 114
Utgående planenligt restvärde	4	125	13 251	5 261	939	19 580
Förskott till leverantörer						6
Summa						19 586

1) Bedömda nyttjandeperioder är för aktiverade utgifter för utveckling 3–4 år, för koncessioner och liknande rättigheter 3–30 år samt för hyresrätter, gruvrätter och liknande rätter 3–50 år.

Avtalsenliga åtaganden om förvärv av immateriella anläggningstillgångar uppgår per 31 december 2015 till 14 MSEK (16).

Goodwill

Goodwill är allokerad till rörelsesegmentet Customers & Solutions, till ett värde av 12 305 MSEK (12 576) och rörelsesegmentet till ett värde av Power Generation 660 MSEK (675).

Goodwill är inte föremål för avskrivning utan testas årligen för nedskrivningsbehov. Nedskrivningsprövning har utförts genom beräkning av nyttjandevärde för koncernens Business Areas, vilka utgör grunden för fastställande av kassagenererande enhet. Nedskrivningsprövningarna har gjorts under det andra kvartalet 2015. Se vidare koncernens Not 14, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar. Resultatutvecklingen för Vattenfalls rörelsesegment framgår av koncernens Not 8, Rörelsesegment.

Not 24 Materiella anläggningstillgångar

	2015				Summa
	Byggnader och mark ¹	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar ²	
Anskaffningsvärden					
Ingående anskaffningsvärde ³	71 372	488 695	15 240	48 871	624 178
Investeringar ⁴	106	1 881	626	23 190	25 803
Återförda investeringar	—	—	—	73	73
Aktiverade förskottsbetalningar	—	46	—	2 125	2 171
Aktiverade/Återförda framtida utgifter för återställande	42	-573	—	142	-389
Omföring från pågående nyanläggningar	1 879	38 738	198	-40 818	-3
Försäljningar/Utrangeringar	-1 119	-1 655	-564	-303	-3 641
Andra omklassificeringar	987	-657	55	—	385
Tillgångar som innehas för försäljning	962	2 028	-142	—	2 848
Avyttrade företag	-100	-1 341	-67	-2	-1 510
Omräkningsdifferenser	-986	-6 500	-274	-314	-8 074
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	73 143	520 662	15 072	32 964	641 841
Akkumulerade avskrivningar enligt plan⁵					
Ingående avskrivningar	-32 367	-264 458	-10 854	—	-307 679
Årets avskrivningar	-1 368	-15 724	-914	—	-18 006
Försäljningar/Utrangeringar	821	1 577	499	—	2 897
Andra omklassificeringar	-248	260	-52	—	-40
Tillgångar som innehas för försäljning	-486	-1 812	99	—	-2 199
Avyttrade företag	70	820	55	—	945
Omräkningsdifferenser	533	3 913	199	—	4 645
Utgående ackumulerade avskrivningar	-33 045	-275 424	-10 968	—	-319 437
Nedskrivningar					
Ingående nedskrivningar	-3 462	-34 701	-728	-8 494	-47 385
Årets nedskrivningar	-2 192	-29 536	-40	-2 498	-34 266
Årets återförda nedskrivningar	—	492	—	—	492
Omföring från pågående nyanläggningar	-437	-5 910	—	6 346	-1
Försäljningar/Utrangeringar	3	37	4	85	129
Tillgångar som innehas för försäljning	—	69	—	—	69
Andra omklassificeringar	—	-66	—	—	-66
Avyttrade företag	—	396	7	—	403
Omräkningsdifferenser	106	1 122	16	16	1 260
Utgående nedskrivningar	-5 982	-68 097	-741	-4 545	-79 365
Utgående planenligt restvärde	34 116	177 141	3 363	28 419	243 039
Förskott till leverantörer					1 524
Summa					244 563

	2014				Summa
	Byggnader och mark ¹	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar ²	
Anskaffningsvärden					
Ingående anskaffningsvärde ³	69 585	465 843	14 366	45 570	595 364
Investeringar ⁴	244	3 483	579	23 845	28 151
Återförda investeringar	—	—	—	-77	-77
Aktiverade förskottsbetalningar	—	71	—	2 842	2 913
Aktiverade/Återförda framtida utgifter för återställande	172	1 095	—	99	1 366
Omföring från pågående nyanläggningar	1 756	12 363	279	-14 387	11
Försäljningar/Utrangeringar	-775	-6 333	-430	-76	-7 614
Andra omklassificeringar	545	9 562	178	-10 745	-460
Tillgångar som innehas för försäljning	-937	-1 014	—	—	-1 951
Avyttrade företag	-1 753	-16 262	-445	-532	-18 992
Omräkningsdifferenser	2 535	19 888	713	2 332	25 468
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	71 372	488 696	15 240	48 871	624 179
Ackumulerade avskrivningar enligt plan⁵					
Ingående avskrivningar	-31 584	-253 466	-10 209	—	-295 259
Årets avskrivningar	-1 358	-16 387	-922	—	-18 667
Försäljningar/Utrangeringar	359	4 034	381	—	4 774
Andra omklassificeringar	7	668	6	—	681
Tillgångar som innehas för försäljning	473	58	—	—	531
Avyttrade företag	1 115	11 576	399	—	13 090
Omräkningsdifferenser	-1 379	-10 943	-509	—	-12 831
Utgående ackumulerade avskrivningar	-32 367	-264 460	-10 854	—	-307 681
Nedskrivningar					
Ingående nedskrivningar	-3 216	-28 249	-416	-2 648	-34 529
Årets nedskrivningar	-140	-5 219	-277	-5 909	-11 545
Försäljningar/Utrangeringar	33	646	4	—	683
Andra omklassificeringar	40	-96	-7	387	324
Omräkningsdifferenser	-179	-1 783	-32	-324	-2 318
Utgående nedskrivningar	-3 462	-34 701	-728	-8 494	-47 385
Utgående planenligt restvärde	35 543	189 535	3 658	40 377	269 113
Förskott till leverantörer					2 193
Summa					271 306

1) I anskaffningsvärden för byggnader och mark ingår anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 14 501 MSEK (14 567), vilka inte är föremål för avskrivning.

2) Under året har ränta under byggnadstid aktiverats med 735 MSEK (1 016). Genomsnittlig ränta för år 2015 är 1,22% för lån i SEK, 4,16% för lån i EUR och 3,64% för lån i GBP.

3) Erhållna statliga bidrag, ingående balans, uppgår till 6 734 MSEK (6 527). Ackumulerade aktiverade räntor ingår i anskaffningsvärdet för byggnader med 7 870 MSEK (7 135).

4) Årets erhållna statliga bidrag uppgår till 179 MSEK (105).

5) Bedömda nyttjandeperioder är för vattenkraftanläggningar 5–50 år, för kärnkraftanläggningar 3–60 år, övriga värmekraftanläggningar 5–50 år, för vindkraftanläggningar 10–25 år, för eldistribution 10–35 år, för gruvverksamhet 4–25 år, för kontorsutrustning 3–10 år samt för kontors- och lagerfastigheter samt verkstäder 15–100 år.

Avtalsenliga åtaganden om förvärv av materiella tillgångar uppgår per 31 december 2015 till 10 602 MSEK (27 032).

Not 25 Förvaltningsfastigheter

	2015	2014
Anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärde	1 360	1 427
Försäljningar/Utrangeringar	-245	-136
Omklassificeringar	-1	-12
Omräkningsdifferenser	-25	81
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 089	1 360
Akkumulerade avskrivningar enligt plan¹		
Ingående avskrivningar	-406	-412
Årets avskrivningar	-5	-8
Försäljningar/Utrangeringar	85	38
Omräkningsdifferenser	9	-24
Utgående ackumulerade avskrivningar	-317	-406
Nedskrivningar		
Ingående nedskrivningar	-493	-537
Årets nedskrivningar	-46	—
Årets återförda nedskrivningar	42	—
Försäljningar/Utrangeringar	106	68
Omklassificeringar	—	5
Omräkningsdifferenser	7	-29
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-384	-493
Utgående planenligt restvärde	388	461
Uppskattat verkligt värde	553	532

1) Bedömda nyttjandeperioder för förvaltningsfastigheter är 25–50 år.

Förvaltningsfastigheter omfattar fastigheter belägna i Berlin, Hamburg och i östra Tyskland. Det uppskattade marknadsvärdet har definierats som det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång genom en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer. Värderingen har till största delen gjorts av Vattenfalls egna värderingsmän. Fastställande av verkligt värde för förvaltningsfastigheter sker genom en multipel metod med lokala jämförbara hyror som observerbar indata. Denna värderingsmetod innebär en kategorisering i Nivå 3 i verkligt värde hierarkin. Se koncernens Not 3, Redovisningsprinciper.

Hyresintäkter från externa kunder uppgick till 76 MSEK (76). Direkta kostnader för nämnda fastigheter uppgick till 528 MSEK (203) av vilka 439 MSEK (119) är relaterade till fastigheter som inte genererat hyresintäkter.

Avtalsenliga förpliktelser att köpa, uppföra eller exploatera en förvaltningsfastighet eller att utföra reparationer, underhåll eller förbättringar uppgår per 31 december 2015 till 8 MSEK (9).

Not 26 Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB samt av andra koncernföretag**Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB**

	Organisations- nummer	Säte	Antal aktier 2015	Andel i % 2015	Redovisat värde	
					2015	2014
Sverige						
Borås Elhandel AB	556613-7765	Borås	1 000	100	100	100
Chlorout AB	556840-9253	Stockholm	500	100	—	—
Forsaströms Kraft AB	556010-0819	Åtvidaberg	400 000	100	48	48
Forsmarks Kraftgrupp AB	556174-8525	Östhammar	198 000	66	198	198
Försäkrings AB Vattenfall Insurance	516401-8391	Stockholm	200 000	100	200	200
Gotlands Energi AB	556008-2157	Gotland	112 500	75	13	13
Haparanda Värmeverk AB	556241-9209	Haparanda	200	50	1	1
Produktionsbalans PBA AB	556425-8134	Stockholm	4 800	100	5	5
Ringhals AB	556558-7036	Varberg	248 572	70	379	379
Svensk Kärnbränslehantering AB	556175-2014	Stockholm	360	36 ¹	—	—
Vattenfall Biomass Liberia AB	556809-8809	Stockholm	5 000	100	—	—
Vattenfall Business Services Nordic AB	556439-0614	Stockholm	100	100	130	130
Vattenfall Elanläggningar AB	556257-5661	Solna	1 000	100	1	1
Vattenfall Eldistribution AB	556417-0800	Solna	8 000	100	38 000 ²	11
Vattenfall France Holding AB	556815-4214	Stockholm	30 500	100	11	11
Vattenfall Inlandskraft AB	556528-2562	Jokkmokk	3 000	100	4	4
Vattenfall Kundservice AB	556529-7065	Stockholm	100 000	100	30	30
Vattenfall Nuclear Fuel AB	556440-2609	Stockholm	100	100	96	96
Vattenfall PHEV Holding AB	556785-9383	Stockholm	1 000	100	—	—
Vattenfall Power Consultant AB	556383-5619	Stockholm	12 500	100	15	15
Vattenfall Power Management AB	556573-5940	Stockholm	6 570	100	12	12
Vattenfall Procurement International AB	556923-6671	Solna	500	100	—	—
Vattenfall Research & Development AB	556390-5891	Älvkarleby	14 000	100	17	17
Vattenfall Services Nordic AB	556417-0859	Stockholm	26 000	100	19	19
Vattenfall Vattenkraft AB	556810-1520	Stockholm	1 200	100	1	1
Vattenfall Vindkraft AB	556731-0866	Stockholm	1 000	100	3 000	3 000
Vattenfall VätterEI AB (Likviderat 2015)	556528-3180	Motala	—	—	—	291
Västerbergslagens Energi AB	556565-6856	Ludvika	14 674	51	15	15
Övertorneå Värmeverk AB (Avyttrat 2015)	556241-9191	Övertorneå	—	—	—	2
Danmark						
Vattenfall A/S	213 11 332	Köpenhamn	10 040 000	100	1 148	2 357
Vattenfall Energy Trading A/S	310 811 81	Köpenhamn	500	100	49	49
Finland						
Vattenfall Sähkömyynti Oy	1842073-2	Helsingfors	85	100	5	5
Tyskland						
Vattenfall GmbH	(HRB) 124048	Berlin	500 000 000	100	64 066	64 066
Polen						
Vattenfall IT Services Poland Sp.z.o.o	0000402391	Gliwice	58 000	100	12	12
Vattenfall Energy Trading Sp.z.o.o	0000233066	Warszawa	80 000	100	9	9
Nederländerna						
N.V. Nuon Energy	33292246	Amsterdam	136 794 964	100	44 138	47 231
Övriga länder						
Aegir Wave Power Ltd, Skottland	SC367232	Edinburgh	33 594	77	9	9
Nautimus Ltd, Storbritannien (Likviderat 2015)	5532528	Grantham	—	—	—	4
Vattenfall Reinsurance S.A., Luxemburg	(B) 49528	Luxemburg	13 000	100	111	111
Summa					151 842	118 452

1) Koncernen äger ytterligare 30 % via Forsmarks Kraftgrupp AB.

2) Aktierna i Vattenfall Eldistribution AB har skrivits upp till ett värde om 38 miljarder SEK för att bättre reflektera värdet på aktierna.

Större aktieinnehav ägda av andra koncernföretag än moderbolaget Vattenfall AB

Vid beräkning av ägarandel har hänsyn tagits till innehav utan bestämmande inflytande i respektive ägarbolag.

	Säte	Andel i % 2015		Säte	Andel i % 2015
Sverige			Nederländerna		
Vattenfall Indalsälven AB	Bispgården	74	Emmtec Services B.V.	Emmen	100
			Feenstra N.V.	Amsterdam	100
Danmark			Feenstra Verwarming B.V.	Lelystad	100
Vattenfall Vindkraft A/S	Esbjerg	100	N.V. Nuon Duurzame Energie	Arnhem	100
Vattenfall Vindkraft Nørrekær Enge A/S	Esbjerg	100	N.V. Nuon Energy Sourcing	Amsterdam	100
			N.V. Nuon Sales	Amsterdam	100
Tyskland			N.V. Nuon Sales Nederland	Amsterdam	100
DanTysk Offshore Wind GmbH	Hamburg	51	N.V. Nuon Warmte	Amsterdam	100
Fernheizwerk Neukölln AG	Berlin	81	Nuon Epe Gas Service B.V.	Amsterdam	100
Kernkraftwerk Brunsbüttel GmbH & Co. oHG	Hamburg	67	Nuon Power Generation B.V.	Utrecht	100
Kraftwerke Schwarze Pumpe GmbH	Spremberg	100	Nuon Power Projects I B.V.	Amsterdam	100
MVR Müllverwertung Rugenberger Damm GmbH & Co. KG	Hamburg	55	Nuon Renewables NSW I B.V.	Amsterdam	100
Nuon Epe Gasspeicher GmbH	Heinsberg	100	Nuon Storage B.V.	Amsterdam	100
Stromnetz Berlin GmbH	Berlin	100	Vattenfall Energy Trading Netherlands N.V.	Amsterdam	100
Vattenfall Europe Business Services GmbH	Hamburg	100	Zuidlob Wind B.V.	Amsterdam	100
Vattenfall Europe Generation AG	Cottbus	100	Storbritannien		
Vattenfall Europe Information Services GmbH	Hamburg	100	Eclipse Energy UK Plc	Grantham	100
Vattenfall Europe Kundenservice GmbH	Hamburg	100	Kentish Flats Ltd	London	100
Vattenfall Europe Mining AG	Cottbus	100	Nuon UK Ltd	Cornwall	100
Vattenfall Europe Metering GmbH	Hamburg	100	Pen Y Cymoedd Wind Farm Ltd.	Cornwall	100
Vattenfall Europe Netzservice GmbH	Berlin	100	Swinford Wind Farm Ltd.	Cornwall	100
Vattenfall Europe New Energy GmbH	Hamburg	100	Thanet Offshore Wind Ltd	London	100
Vattenfall Europe Nuclear Energy GmbH	Hamburg	100	Vattenfall Wind Power Ltd	Hexham	100
Vattenfall Europe Sales GmbH	Hamburg	100			
Vattenfall Europe Windkraft GmbH	Hamburg	100			
Vattenfall Europe Wärme AG	Berlin	100			
Vattenfall Kraftwerk Moorburg GmbH	Berlin	100			
Vattenfall Netzservice Hamburg GmbH	Hamburg	100			
Vattenfall Wasserkraft GmbH & Co. KG	Berlin	100			
Vattenfall Wärme Hamburg GmbH	Hamburg	75			
Vattenfall Energy Trading GmbH	Hamburg	100			

Dotterföretag med materiella icke-kontrollerande ägarintressen**Forsmarks Kraftgrupp**

Forsmarks Kraftgrupp bedriver kärnkraftverksamhet med tre kärnkraftreaktorer i Östhammars kommun, Uppsala län.

Forsmarks Kraftgrupp ägs av Vattenfall AB, 66,0% tillsammans med Mellansvensk Kraftgrupp AB, 25,5%, med Fortum som största ägare, och Sydkraft Nuclear Power AB, 8,5%. Mellan ägarna föreligger ett konsortialavtal som reglerar hur verksamheten i Forsmarks Kraftgrupp bedrivs och hur beslutsfattande sker. Forsmarks Kraftgrupp redovisas som koncernföretag i Vattenfall-koncernen eftersom Vattenfall har ett bestämmande inflytande enligt IFRS 10 – "Koncernredovisning" över Forsmarks Kraftgrupp.

Försäljningen av den elkraft som produceras sker pro rata till delägarna till självkostnadspris enligt konsortialavtal. Konsortialavtalet innebär vidare att delägarna ansvarar för bolagets finansiering pro rata och att bolagets verksamhet i princip inte skall ge något överskott.

Under 2015 uppgick produktionen till 21,1 TWh (25,3) och den genomsnittliga tillgängligheten för Forsmark blev 76,1% (88,9).

Ringhals

Ringhals bedriver kärnkraftverksamhet med fyra kärnkraftreaktorer på västkusten i Varbergs kommun.

Ringhals ägs av Vattenfall AB, 70,4%, och Sydkraft Nuclear Power AB, 29,6%. Mellan ägarna föreligger ett konsortialavtal som reglerar hur verksamheten

i Ringhals bedrivs och hur beslutsfattande sker. Ringhals redovisas som koncernföretag i Vattenfallkoncernen eftersom Vattenfall har ett bestämmande inflytande enligt IFRS 10 – "Koncernredovisning" över Ringhals.

Försäljningen av den elkraft som produceras sker pro rata till delägarna till självkostnadspris enligt konsortialavtal. Konsortialavtalet innebär vidare att delägarna ansvarar för bolagets finansiering pro rata och att bolagets verksamhet i princip inte skall ge något överskott.

Under 2015 uppgick produktionen till 21,1 TWh (24,6) och den genomsnittliga tillgängligheten för Ringhals uppgick 64,4% (77,3).

Vattenfall Wärme Hamburg

Vattenfall äger 74,9% av aktierna i Vattenfall Wärme Hamburg i Hamburg, Tyskland. Den andra delägaren, Hamburg stad, har vetorätt i beslut som kräver 75,0% majoritet. Vetorätten begränsar inte Vattenfalls kontroll över bolagets löpande verksamhet enligt IFRS 10 – "Koncernredovisning".

Det föreligger ett resultatöverföringsavtal mellan bolaget och Vattenfall GmbH. Hamburg stad deltar därigenom inte i disposition av årets resultat i bolaget utan erhåller en garanterad fast utdelning. Om Vattenfall GmbH avslutar resultatöverföringsavtalet har Hamburg stad rätt att sälja tillbaka aktierna till Vattenfall. Hamburg stad har dessutom rätt att förvärva Vattenfalls aktieinnehav om 74,9% från och med 2019.

Nedan följer finansiell information i sammandrag för Forsmarks Kraftgrupp, Ringhals och Vattenfall Wärme Hamburg:

	2015			2014		
	Forsmarks Kraftgrupp	Ringhals	Vattenfall Wärme Hamburg	Forsmarks Kraftgrupp	Ringhals	Vattenfall Wärme Hamburg
Resultaträkningar i sammandrag						
Nettoomsättning	6 495	8 192	2 905	6 590	9 019	2 821
Årets resultat	998	-11 936	104	377	688	-142
– varav fördelat till icke-kontrollerande intressen	339	-3 528	—	128	203	—
Balansräkningar i sammandrag						
Anläggningstillgångar	45 910	42 988	3 823	43 874	54 356	3 826
– varav fordringar hos koncernföretag	5 640	8 314	—	5 144	7 301	—
– varav fordringar hos icke-kontrollerande intressen	2 554	3 475	—	2 531	3 044	—
Omsättningstillgångar	4 574	3 706	3 014	4 507	5 425	2 839
– varav fordringar hos koncernföretag	197	433	2 829	533	744	2 667
– varav fordringar hos icke-kontrollerande intressen	13	—	—	108	—	—
Summa tillgångar	50 484	46 694	6 837	48 381	59 781	6 665
Eget kapital	9 671	-682	2 766	8 524	10 801	2 634
– varav hänförligt till icke-kontrollerande intressen	3 288	-201	694	2 898	3 193	661
Skulder	40 813	47 376	4 071	39 857	48 980	4 031
– varav skulder till koncernföretag	10 908	15 210	225	10 589	14 505	275
– varav skulder till icke-kontrollerande intressen	5 309	6 278	—	5 416	5 955	—
Summa eget kapital och skulder	50 484	46 694	6 837	48 381	59 781	6 665
Kassaflödesanalyser i sammandrag						
Kassaflöde från den löpande verksamheten	2 035	9 412	668	340	1 282	407
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 725	-2 812	-353	-1 286	-2 652	-264
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-501	-6 893	—	960	1 424	16
– varav betald utdelning till koncernföretag	—	-6	—	—	-7	—
– varav betald utdelning till icke-kontrollerande intressen	—	-3	—	—	-2	—
Årets kassaflöde	-191	-293	315	14	54	159

Not 27 Andelar i intresseföretag och samarbetsarrangemang

	2015	2014
Ingående balans	7 765	8 391
Nyemission och aktieägartillskott	5	9
Uttag/Återbetalda aktieägartillskott	-298	-253
Avyttrade bolag	-4	-2
Omklassificeringar från andra aktier och andelar	117	—
Nedskrivningar	-41	-155
Andra förändringar	105	-101
Resultatandelar och utdelningar	-503	-555
Omräkningsdifferenser	-144	431
Utgående balans	7 002	7 765

Aktier och andelar i intresseföretag ägda av moderbolaget Vattenfall AB eller av andra koncernföretag

	Organisations- nummer	Säte	Andel i % 2015	Redovisat värde Koncernen		Redovisat värde Moderbolaget	
				2015	2014	2015	2014
Intresseföretag och joint ventures ägda av moderbolaget Vattenfall AB							
Sverige							
Taggen Vindpark Elnät AB	556701-3981	Göteborg	50	—	—	—	—
Norge							
NorthConnect KS	996625001	Kristiansand	33	10	4	—	—
NorthConnect AS	995878550	Kristiansand	30	2	2	—	—
Intresseföretag och joint ventures ägda av andra koncernföretag än moderbolaget Vattenfall AB							
Sverige							
V² Plug-In Hybrid Vehicle Partnership HB	969741-9175	Göteborg	50	629	609	—	—
Storbritannien							
East Anglia Offshore Wind Ltd	06990367	Hexham	50	—	—	—	—
Tyskland							
DOTI Deutsche Offshore Testfeld und Infrastruktur GmbH & Co. KG	A 200395	Oldenburg	26	219	294	—	—
GASAG Berliner Gaswerke AG	HRB 965	Berlin	32	3 231	3 189	—	—
Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG	HRA 99143	Hamburg	20	1 721	2 226	—	—
Kernkraftwerk Stade GmbH & Co. oHG	HRA 99146	Hamburg	33	598	661	—	—
Nederländerna							
B.V. NEA	09018339	Dodewaard	23	14	14	—	—
C.V. De Horn	34227063	Amsterdam	42	2	2	—	—
C.V. Groettocht	37085868	Amsterdam	50	7	11	—	—
C.V. Oudelandertocht	37085867	Amsterdam	50	11	12	—	—
C.V. Waardtocht	37085866	Amsterdam	50	4	7	—	—
C.V. Waterkaaptocht	37085865	Amsterdam	50	11	15	—	—
C.V. Windpoort	34122462	Heemskerk	40	9	8	—	—
NoordzeeWind C.V.	34195602	Oegstgeest	50	364	675	—	—
V.O.F. Windpark Oom Kees	09210903	Ede	13	2	2	—	—
Westpoort Warmte B.V.	34121626	Amsterdam	50	29	25	—	—
Windpark Hoofdplaatpolder B.V.	22053732	Sluis	70	134	—	—	—
Windpark Willem-Annapolder B.V.	22049359	Ede	33	—	4	—	—
V.O.F. Noordpier Wind	51173441	Heemskerk	50	5	5	—	—
Summa				7 002	7 765	—	—

Upplysningar för intresseföretag av väsentlig betydelse för Vattenfall

	GASAG Berliner Gaswerke AG ¹		Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG ¹	
	2015	2014	2015	2014
Nettoomsättning	9 846	10 000	3 657	5 151
Resultat för kvarvarande verksamheter efter skatt	428	300	-2 068	-683
Resultat för avvecklade verksamheter efter skatt	—	—	—	—
Övrigt totalresultat	-121	-359	—	—
Summa totalresultat	374	-59	-2 068	-683
Anläggningstillgångar	16 762	16 867	5 351	6 644
Omsättningstillgångar	2 876	4 161	29 316	30 627
Långfristiga skulder	9 502	10 534	22 050	20 645
Kortfristiga skulder	3 667	3 874	2 741	4 160
Lämnad utdelning till Vattenfall GmbH	84	165	—	—
Eventualförpliktelser	234	128	—	—

1) Siffrorna i tabellen avser 100% av värdena i respektive bolag

GASAG Berliner Gaswerke AG är en energileverantör i Berlin, Tyskland.

Affärsverksamheten i GASAG-koncernen involverar transport, distribution och försäljning av naturgas, värme, el och vatten, drift av lagringsanläggningar och annan gasrelaterad verksamhet. Vattenfall innehar 31,58% av aktierna i GASAG.

Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG är baserat i Brokdorf nära Hamburg, Tyskland. Bolagets syfte är att driva ett kärnkraftverk. Vattenfall äger 20,0% av aktierna i Brokdorf.

Upplysningar avseende övriga intresseföretag

	2015	2014
Resultat för kvarvarande verksamheter efter skatt	-68	-315
Resultat för avvecklade verksamheter efter skatt	—	—
Övrigt totalresultat	—	—
Summa totalresultat	-68	-315

Upplysningar avseende joint ventures

	2015	2014
Resultat för kvarvarande verksamheter efter skatt	-151	157
Resultat för avvecklade verksamheter efter skatt	—	—
Övrigt totalresultat	—	—
Summa totalresultat	-151	157

Upplysningar för samarbetsarrangemang av väsentlig betydelse för Vattenfall

Vattenfall äger 50% av aktierna i det Tyska kärnkraftsföretaget Kernkraftwerk Krümmel GmbH & Co. oHG som klassificeras som en gemensam verksamhet (joint operation). Med den redovisningsmetoden redovisar Vattenfall dess andelar av Kernkraftwerk Krümmel GmbH & Co. oHGs tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. För mer information om den redovisningsmässiga hanteringen av gemensam verksamhet se koncernens Not 3, Redovisningsprinciper.

Not 28 Andra aktier och andelar

	2015	2014
Ingående balans	284	2 699
Investeringar	—	3
Nyemission och aktieägartillskott	20	47
Avyttrade företag	—	-2 261
Likviderade bolag	-24	—
Nedskrivningar	-3	-219
Omräkningsdifferenser	-4	15
Utgående balans	273	284

	Andel i % 2015	Redovisat värde Koncernen		Redovisat värde Moderbolaget	
		2015	2014	2015	2014
Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB					
Övriga företag		3	6	2	5
Aktier och andelar ägda av andra koncernföretag än moderbolaget Vattenfall AB					
Tyskland					
Fernkälte Geschäftsstadt Nord GbR	10	2	2	—	—
GNS Gesellschaft für Nuklear-Service GmbH	6	23	24	—	—
Övriga företag		27	23	—	—
Nederländerna					
Cuculus GmbH	17	27	25	—	—
Locamation Control systems B.V.	39	56	69	—	—
Topell Energy B.V.	14	31	32	—	—
Tri-O-Gen Group B.V.	19	26	25	—	—
Övriga företag		48	49	—	—
Övriga länder/företag					
Elini	13	29	29	—	—
Övriga företag		1	—	—	—
Summa		273	284	2	5

Not 29 Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden

	2015	2014
Ingående balans	31 984	30 600
Inbetalningar	1 936	1 175
Utbetalningar	-916	-753
Avkastning	1 168	962
Utgående balans	34 172	31 984

Enligt svensk lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet har den som har tillstånd att i Sverige inneha eller driva en kärnteknisk anläggning skyldighet att på ett säkert sätt nedmontera anläggningen, ta hand om använt bränsle och annat radioaktivt avfall samt att bedriva nödvändig forskning och utveckling. Tillståndsinnehavaren ska också svara för finansieringen av omhändertagandet.

Finansieringen av framtida utgifter för använt kärnbränsle säkras för närvarande genom svensk lag. Reaktorägaren betalar en produktionsbaserad avgift. Avgiften betalas till Kärnavfallsfondens styrelse som förvaltar inbetalda medel. Reaktorägaren får ersättning ur Kärnavfallsfonden för sina utgifter i takt med att skyldigheterna enligt svensk lag fullgörs. Enligt uppgörelser mellan svenska staten, Vattenfall AB och E.ON Sverige AB ska fondmedel för Ringhals AB hanteras genom Vattenfall AB.

Marknadsvärdet på Vattenfallkoncernens andelar i Kärnavfallsfonden den 31 december 2015 var 35 272 MSEK (34 569).

Som framgår av koncernens Not 42, Andra räntebärande avsättningar uppgår avsättningarna för framtida utgifter för återställning för den svenska kärnkraftsverksamheten till 41 553 MSEK (41 217).

Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser) hänförliga till den svenska Kärnavfallsfonden beskrivs i koncernens Not 51, Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser).

Not 30 Derivat tillgångar och derivat skulder

	Långfristig del med förfall 1–5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Derivat tillgångar										
Finansiella kontrakt	1 905	3 192	8 083	9 510	9 988	12 702	1 326	2 116	11 314	14 818
Råvaru- och andra råvarurelaterade kontrakt	10 178	5 396	54	268	10 232	5 664	12 741	11 226	22 973	16 890
Summa	12 083	8 588	8 137	9 778	20 220	18 366	14 067	13 342	34 287	31 708
	Långfristig del med förfall 1–5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Derivat skulder										
Finansiella kontrakt	1 999	3 031	5 309	5 895	7 308	8 926	1 229	1 294	8 537	10 220
Råvaru- och andra råvarurelaterade kontrakt	3 271	2 829	—	5	3 271	2 834	6 794	3 771	10 065	6 605
Summa	5 270	5 860	5 309	5 900	10 579	11 760	8 023	5 065	18 602	16 825

Not 31 Andra långfristiga fordringar

	Fordringar hos intresseföretag		Andra fordringar		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Ingående balans	27	22	8 380	6 664	8 407	6 686
Nyttillkomna fordringar	—	37	519	5 062	519	5 099
Erhållna betalningar	—	-24	-30	-120	-30	-144
Tillgångar som innehas för försäljning	—	—	—	-1	—	-1
Omklassificeringar	—	-8	643	-3 288	643	-3 296
Omräkningsdifferenser	—	—	-55	63	-55	63
Utgående balans	27	27	9 457	8 380	9 484	8 407
Specifikation av långfristiga fordringar						
Långfristiga räntebärande fordringar	27	27	1 147	1 154	1 174	1 181
Långfristiga icke räntebärande fordringar	—	—	8 310	7 226	8 310	7 226
Summa	27	27	9 457	8 380	9 484	8 407

Not 32 Varulager

	2015	2014
Varulager avsedda för eget bruk		
Kärnbränsle	7 226	7 845
Material och reservdelar	3 816	3 823
Fossila bränslen	1 397	2 569
Övrigt	939	1 055
Summa	13 378	15 292
Varulager avsedda för handel		
Fossila bränslen	2 017	2 205
CO ₂ -utsläppsrätter/Certifikat	1 118	975
Biomassa	79	30
Summa	3 214	3 210
Summa varulager	16 592	18 502

Varor i lager som redovisats som en kostnad under år 2015 uppgår till 62 468 MSEK (44 641). Årets nedskrivning av varulager avsedda för eget bruk uppgår till 1 629 MSEK (28). Av 2015 års nedskrivningar avser 1 584 MSEK nedskrivningar av varulager i Ringhals 1 och 2, se koncernens Not 14, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar. Återförda nedskrivningar uppgår till 103 MSEK (18).

Delar av varulagren är avsedda för handel. Dessa varulager värderas till verkligt värde. För CO₂-utsläppsrätter som är avsedda för handel är verkligt värde baserat på noterade priser (Nivå 1).

För övriga handelsvaror baseras värderingen till verkligt värde på ett observerbart marknadspris (API#2 för kol), vilket innebär en kategorisering i Nivå 2 i verkligt värde hierarkin. Se koncernens Not 3, Redovisningsprinciper.

Not 33 Immateriella omsättningstillgångar

Tillgångarna avser CO₂-utsläppsrätter samt certifikat avsedda för eget bruk.

	CO ₂ -utsläppsrätter		Certifikat		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Ingående balans	4 717	7 377	168	158	4 885	7 535
Inköp	6 310	3 304	583	321	6 893	3 625
Erhållna utan vederlag	—	—	100	201	100	201
Sålda	-5 875	-293	-218	-300	-6 093	-593
Inlösta	-4 301	-6 019	-328	-183	-4 629	-6 202
Utrangeringar	—	—	-26	-29	-26	-29
Omräkningsdifferenser	-39	348	—	—	-39	348
Utgående balans	812	4 717	279	168	1 091	4 885

Not 34 Kundfordringar och andra fordringar

	2015	2014
Kundfordringar	18 841	25 014
Fordringar hos intresseföretag	11	30
Övriga fordringar	7 341	6 173
Summa	26 193	31 217

Åldersanalys

Kredittiden uppgår normalt till mellan 10 och 30 dagar.

	2015			2014		
	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto
Kundfordringar						
Ej förfallna	16 126	17	16 109	20 831	24	20 807
Förfallna 1–30 dagar	1 107	11	1 096	1 759	21	1 738
Förfallna 31–90 dagar	323	18	305	610	41	569
Förfallna >90 dagar	2 447	1 116	1 331	3 269	1 369	1 900
Summa	20 003	1 162	18 841	26 469	1 455	25 014
Fordringar hos intresseföretag						
Ej förfallna	9	—	9	28	—	28
Förfallna 1–30 dagar	1	—	1	2	—	2
Förfallna >90 dagar	2	1	1	—	—	—
Summa	12	1	11	30	—	30
Övriga fordringar						
Ej förfallna	6 203	9	6 194	5 035	2	5 033
Förfallna 1–30 dagar	18	—	18	237	21	216
Förfallna 31–90 dagar	3	—	3	153	30	123
Förfallna >90 dagar	1 223	97	1 126	851	50	801
Summa	7 447	106	7 341	6 276	103	6 173

Nedskrivna fordringar enligt ovan:

	2015	2014
Ingående balans	1 558	1 325
Avsättning för nedskrivningar	270	556
Bortskrivna fordringar	-506	-323
Återförda nedskrivningar	-15	-44
Omklassificeringar	-6	1
Avyttrade bolag	—	-33
Omräkningsdifferenser	-32	76
Utgående balans	1 269	1 558

Not 35 Lämnade förskott

	2015	2014
Betalda margin calls, energihandel	3 267	2 150
Andra betalda förskott	340	467
Summa	3 607	2 617

Margin call kallas den marginalsäkerhet som Vattenfall betalar motparten, det vill säga till innehavaren av en derivatposition, för att täcka dennes kreditrisk, antingen via OTC eller via börs. I Vattenfalls verksamhet förekommer margin calls inom energihandeln och inom finansverksamheten.

Betalda margin calls vid energihandel redovisas i balansräkningen som lämnade förskott och redovisas därmed i kassaflödesanalysen som kassaflöden från förändringar av rörelsetillgångar. Betalda margin calls inom finansverksamheten redovisas i balansräkningen som kortfristiga placeringar (koncernens Not 37, Kortfristiga placeringar) och redovisas därmed i kassaflödesanalysen såsom kassaflöden från finansieringsverksamheten.

Not 36 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2015	2014
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, el	2 862	3 303 ²
Förutbetalda kärnkraftrelaterade skatter	832	776 ¹
Förutbetalda försäkringspremier	60	68
Förutbetalda kostnader, övrigt	636	553
Upplupna intäkter, övrigt	1 546	1 698 ²
Summa	5 936	6 398¹

1) Värdet har omräknats med 776 MSEK jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av nya redovisningsregler från och med 2015 enligt IFRIC 21. Se koncernens Not 2, Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år.

2) Värdet har omräknats med 936 MSEK jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av en omklassificering av transiteringsintäkter.

Not 37 Kortfristiga placeringar

	2015	2014
Räntebärande placeringar	29 226	29 735
Betalda margin calls, finansverksamheten	2 679	3 050
Summa	31 905	32 785

Not 38 Kassa, bank och liknande tillgångar

	2015	2014
Kassa och bank	10 822	11 839
Likvida placeringar	1 529	444
Summa	12 351	12 283

Not 39 Tillgångar som innehas för försäljning

Avser kraftvärmeverkstillgångar i Nederländerna och Danmark samt avfallsförbränningsanläggningar i Tyskland.

	2015	2014
Materiella anläggningstillgångar	1 050	3 928
Andra anläggningstillgångar	593	572
Kundfordringar och andra fordringar	74	217
Kassa, bank och liknande tillgångar	2 263	—
Summa tillgångar	3 980	4 717
Andra räntebärande avsättningar	2 812	783
Uppskjuten skatteskuld	3	559
Leverantörsskulder och andra skulder	327	379
Summa skulder	3 142	1 721

Not 40 Räntebärande skulder samt tillhörande finansiella derivat

Räntebärande skulder innefattar Hybridkapital samt andra räntebärande skulder, huvudsakligen obligationslån och skulder avseende förvärv av koncernföretag.

Vattenfall har under 2015 vid två tillfällen emitterat nya hybridobligationer. I mars emitterades två obligationer på vardera 3 miljarder SEK samt en obligation på 1 miljard EUR (sammanlagt cirka 15 miljarder SEK). Emissionerna gjordes för att refinansiera hybridobligation på 1 miljard EUR som emitterats år 2005. Den överskjutande delen av beloppet är avsett att användas i Vattenfalls löpande verksamhet. Knappt hälften av den tidigare hybridobligationen återbetalades i mars och resterande del den 29 juni. I november 2015 emitterade Vattenfall ytterligare en hybridobligation på 400 miljoner USD (cirka 3,5 miljarder SEK) för användning i den löpande verksamheten.

För Hybridkapital gäller följande:

	2015	2014
Ingående balans	9 385	8 835
Återbetalning av Hybridkapital	-9 172	—
Emission av Hybridkapital	18 636	—
Effekter av säkringsredovisning	-20	—
Periodisering av underkurs	6	16
Omräkningsdifferenser	-289	534
Utgående balans	18 546	9 385

De nya obligationerna redovisas, i likhet med den tidigare hybridobligationen som emitterades 2005, som räntebärande skuld och är efterställda Vattenfalls övriga låneinstrument. Kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's klassificerar 50% av de nya hybridobligationerna som eget kapital i sin kreditanalys.

Till skillnad från hybridobligationen som emitterats 2005 som hade en evig löptid har de nya SEK och EUR obligationerna en fastställd löptid på 62 år och USD obligationen en löptid på 63 år. I likhet med obligationen från 2005 har Vattenfall en option att vid särskilt angivna tidpunkter förtidslösa de nya obligationerna. Dessa så kallade call dates infaller första gången efter 7 år för de två obligationerna i SEK, 8 år för obligationen i USD och 12 år för obligationen i EUR.

Redovisade värden för Hybridkapital och andra räntebärande skulder specificeras enligt nedan:

	Långfristig del med förfall 1–5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Obligationslån	16 119	27 575	35 035	35 084	51 154	62 659	11 181	2 064	62 335	64 723
Företagscertifikat	—	—	—	—	—	—	3 455	4 791	3 455	4 791
Skulder till kreditinstitut	2 832	2 112	—	349	2 832	2 461	276	486	3 108	2 947
Skulder avseende förvärv av koncernföretag ¹	—	—	—	—	—	—	—	19 293	—	19 293
Skulder till ägare med innehav utan bestämmande inflytande	150	159	12 195	11 468	12 345	11 627	696	757	13 041	12 384
Skulder till intresseföretag	—	—	—	—	—	—	2 751	2 617	2 751	2 617
Övriga skulder	1 092	1 272	756	788	1 848	2 060	5 501 ²	7 728 ²	7 349	9 788
Summa räntebärande skulder exkl. Hybridkapital	20 193	31 118	47 986	47 689	68 179	78 807	23 860	37 736	92 039	116 543
Hybridkapital	—	—	18 546	—	18 546	—	—	9 385	18 546	9 385
Summa räntebärande skulder	20 193	31 118	66 532	47 689	86 725	78 807	23 860	47 121	110 585	125 928
Derivat (swappar) hänförliga till ovanstående räntebärande skulder	292	-507	-2 773	-3 607	-2 481	-4 114	-209	-616	-2 690	-4 730

1) Skulden avseende förvärv av resterande 21% av aktierna i NV. Nuon Energy, 19 293 MSEK, har enligt avtal reglerats i juli 2015.

2) Vari ingår margin calls inom finansverksamheten med 5 307 MSEK (7 013).

Odiskonterade framtida kassaflöden inklusive räntebetalningar för ovanstående räntebärande skulder, framtida kassaflöden för derivat samt leverantörsskulder och finansiella instrument med avtalade betalningar per den 31 december, framgår av nedanstående tabell. Rörliga ränteflöden med framtida räntesättningsdagar har beräknats med observerbara räntekurvor vid årsskiftet. Samtliga framtida kassaflöden i utländsk valuta är omräknade till SEK med vid årsbokslutet gällande balansdagskurs.

	Långfristig del med förfall 1–5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Räntebärande skulder	32 573	42 111	85 575	65 284	118 148	107 395	28 086	51 421	146 234	158 816
Derivat (swappar)	-2 315	-2 390	-7 521	-10 388	-9 836	-12 778	-794	-1 343	-10 630	-14 121
Leverantörsskulder och andra finansiella skulder	1 966	1 558	4 307	4 198	6 273	5 756	23 958	30 641	30 231	36 397
Summa	32 224	41 279	82 361	59 094	114 585	100 373	51 250	80 719	165 835	181 092

Tabellen nedan visar de största utestående benchmarkobligationslån emitterade av Vattenfall.

Typ	Emmitterad	Valuta	Nominellt belopp	Kupong, %	Förfall
Euro Medium Term Note	2009	EUR	1 100	5,250	2016
Euro Medium Term Note	2003	EUR	500	5,000	2018
Euro Medium Term Note	2008	EUR	650	6,750	2019
Euro Medium Term Note	2009	GBP	350	6,125	2019
Euro Medium Term Note	2009	EUR	1 100	6,250	2021
Euro Medium Term Note	2004	EUR	500	5,375	2024
Euro Medium Term Note	2009	GBP	1 000	6,875	2039

Not 41 Avsättning för pensioner**Allmänt**

Vattenfalls pensionsförpliktelser i koncernens svenska och tyska bolag är till övervägande del förmånsbestämda pensionsåtaganden. Pensionsplanerna innehåller främst ålderspension, invaliditetsskydd och familjeskydd. Fondernas tillgångar, förvaltningstillgångarna, värderas till marknadsvärden. Dessutom finns pensionsplaner i dessa och övriga länder som är avgiftsbestämda.

Svenska pensionsplaner

De svenska pensionsplanerna är ett tillägg till landets socialförsäkringssystem vilka är resultatet av överenskommelser mellan arbetsgivare- och arbetstagarorganisationer. I stort sett alla anställda i Vattenfall i Sverige omfattas av den kollektivavtalade pensionsplanen ITP-Vattenfall. För anställda som är födda 1978 eller tidigare är pensionen till största delen förmånsbestämd, medan anställda som är födda 1979 eller senare har en helt avgiftsbestämd pensionslösning.

I förmånsbestämda pensioner garanteras medarbetaren en livsvarig pension som är en bestämd andel av dennes slutlön. Förmånsbestämda pensioner tryggas genom avsättningar i balansräkningen, och åtagandet kreditförsäkras i PRI Pensionsgaranti. För vissa pensioner som hänförs till tiden innan Vattenfall bolagiserades tecknar dessutom Riksgäldskontoret statlig garanti. Avgiftsbestämda pensioner tryggas genom försäkring i något av de försäkringsbolag som är valbara inom ramen för ITP-planen.

Vissa av Vattenfalls åtaganden i ITP-planen till exempel familje- och sjukpension tryggas genom en försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Liksom tidigare år har Vattenfall inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan. Pensionsplanen enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Årets andel av den totala sparpremien i Alecta är 0,26567% medan Vattenfalls andel av det totala antalet aktiva försäkrade i Alecta är 1,25013%. Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2015 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 153% (143%). Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden.

Förmånsbestämda pensionsplaner

	2015				
	Tyskland			Övriga	Summa
	Sverige	Plan Berlin	Plan Hamburg		
Nuvärde av ofonderade förpliktelser	10 355	458	20 764	1	31 578
Nuvärde av helt eller delvis fonderade förpliktelser	—	15 977	323	—	16 300
Nuvärde av förpliktelser	10 355	16 435	21 087	1	47 878
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	—	8 694	265	—	8 959
Förmånsbaserade nettoförpliktelser	10 355	7 741	20 822	1	38 919

	2014				
	Tyskland			Övriga	Summa
	Sverige	Plan Berlin	Plan Hamburg		
Nuvärde av ofonderade förpliktelser	11 511	505	25 280	1	37 297
Nuvärde av helt eller delvis fonderade förpliktelser	—	17 255	321	—	17 576
Nuvärde av förpliktelser	11 511	17 760	25 601	1	54 873
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	—	9 308	267	—	9 575
Förmånsbaserade nettoförpliktelser	11 511	8 452	25 334	1	45 298

Förändringar i förpliktelser

	2015	2014
Ingående balans	54 873	44 540
Utbetalda ersättningar	-2 284	-2 265
Kostnaden för tjänstgöring	763	638
Avgifter från deltagarna i planen	5	5
Aktuariella vinster(-) eller förluster(+) till följd av ändringar i finansiella antaganden	-2 899	8 948
Aktuariella vinster(-) eller förluster(+) till följd av ändringar i demografiska antaganden	-1	40
Aktuariella vinster(-) eller förluster(+) till följd av erfarenhetsbaserade justeringar	-148	240
Räntekostnad innevarande år	1 124	1 558
Avyttrade företag	-109	-1 148
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas till försäljning	-2 587	—
Omräkningsdifferenser	-859	2 317
Utgående balans	47 878	54 873

Tyska pensionsplaner

Planerna i Tyskland är baserade på kollektiva och affärsmässiga överenskommelser. Väsentliga förmånsbestämda planer finns för de anställda i Berlin och Hamburg.

Berlin

Det finns två pensionsplaner vilka är tryggade genom Pensionskasse der Bewag, ett ömsesidigt försäkringsbolag. Åtaganden är tryggade genom medel från Vattenfall och från de anställda. Den ena planen har bedömts vara en avgiftsbestämd plan och redovisas som sådan då förmånen är avhängig inbetald premie och Pensionskassans ekonomiska situation. För anställda som påbörjade sin anställning före 1 januari 1984 finns ett tilläggsavtal som ger anställda som arbetar fram till pensioneringen upp till 80% av den pensionsberättigade lönen. Hälften av den lagstadgade pensionen och hela förmånen från Pensionskasse der Bewag, inklusive överskottet, krediteras det garanterade beloppet. Förpliktelserna för Vattenfall innehåller hela pensionsåtagandet. Förvaltningstillgångar hänförliga till anställda som påbörjade sin anställning före 1 januari 1984 redovisas som förvaltningstillgångar vilka marknadsvärderas. Verksamheten i Pensionskasse der Bewag övervakas av en tillsynsmyndighet. Tillgångarna i Pensionskasse är investeringsfonder som inte är noterade på börsen. Det verkliga värdet bestäms av återköpspriset.

Hamburg

Pensionsåtaganden för anställda i Hamburg består huvudsakligen av bolagets åtaganden till personal anställd före 1 april 1991 och som varit anställda i minst 10 år. Summan av ålderspension, lagstadgad pension och pension från andra uppgår normalt till maximalt 65% av den pensionsgrundande lönen.

Nederländska pensionsplaner

I Nederländerna har Vattenfall majoriteten av pensionsåtagandena tryggade genom ABP pensionsfond och "Metaal en Techniek" pensionsfond. Pensionsfonderna ABP och "Metaal en Techniek" är klassificerade och redovisade som avgiftsbestämda planer.

Förvaltningstillgångarnas förändringar

	2015	2014
Ingående balans	9 575	9 063
Utbetalda ersättningar	-459	-472
Avgifter från arbetsgivaren	28	28
Avgifter från deltagarna i planen	5	5
Ränteintäkter	186	318
Skillnad mellan ränteintäkter och verklig avkastning	-172	98
Avyttrade företag	-4	-9
Omräkningsdifferenser	-200	544
Utgående balans	8 959	9 575

Förvaltningstillgångarna består av följande

	2015	2014
Aktier och andelar	3 017	2 261
Räntebärande instrument	4 530	5 977
Fastigheter	902	858
Övrigt	510	479
Summa	8 959	9 575

Betalningar avseende förmånsbestämda planer under 2016 uppskattas till 414 MSEK.

Pensionskostnader

	2015	2014
Förmånsbaserade planer:		
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande år	783	599
Räntekostnad	1 123	1 558
Ränteintäkter	-186	-318
Kostnad avseende tjänstgöring under tidigare år	-19	39
Summa kostnad för förmånsbestämda planer	1 701	1 878
Kostnad för avgiftsbestämda planer	868	870
Summa pensionskostnader	2 569	2 748

Pensionskostnader redovisas i följande rader i resultaträkningen:

	2015	2014
Kostnad för sålda produkter	1 526	1 376
Försäljningskostnader	43	28
Administrationskostnader	62	104
Finansiella kostnader	938	1 240
Summa pensionskostnader	2 569	2 748

Vid beräkningen av pensionsförpliktelserna har följande aktuariella antaganden använts (%):

	Sverige		Tyskland	
	2015	2014	2015	2014
Diskonteringsränta	3,25	2,5	2,25	2,0
Framtida årliga löneökningar	3,00	3,0	2,50	2,5
Framtida årliga pensionsökningar	1,50	1,5	0,0-2,0	0,0-2,0

Känslighet för betydande aktuariella antaganden

	Sverige				Tyskland			
	2015		2014		2015		2014	
	%		%		%		%	
Påverkan på förmånsbestämda pensionsförpliktelser per 31 december av en:								
Ökning av diskonteringsräntan med 50 punkter	-863	-8,3	-970	-8,7	-2 682	-6,7	-3 220	-7,2
Minskning av diskonteringsräntan med 50 punkter	936	9,0	1 056	9,2	3 106	7,8	3 641	8,1
Ökning av årliga pensionsökningar med 50 punkter	936	9,0	1 056	9,2	2 303	5,8	2 673	6,0
Minskning av årliga pensionsökningar med 50 punkter	-863	-8,3	-970	-8,7	-2 078	-5,2	-2 443	-5,4

Per 31 december 2015 är den genomsnittliga durationen på pensionsåtagandena i Tyskland 15,0 (15,7) år och i Sverige 17,2 (17,6) år.

Not 42 Andra räntebärande avsättningar

	Långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft	68 540	67 031	2 464	2 492	71 004	69 523
Avsättningar för framtida utgifter för gruv-, gas- och vindverksamhet samt andra miljörelaterade åtgärder/åtaganden	17 516	12 870	1 594	1 626	19 110	14 496
Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner	1 646	1 787	1 701	1 559	3 347	3 346
Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer	1 794	1 161	144	785	1 938	1 946
Övriga avsättningar	3 546	3 638	399	320	3 945	3 958
Summa	93 042	86 487	6 302	6 782	99 344	93 269

Diskonteringsräntor som använts vid beräkningar av avsättningar beskrivs i koncernens Not 4, Viktiga uppskattningar och bedömningar vid upprättandet av de finansiella rapporterna.

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft

Vattenfalls kärnkraftproducenter i Sverige och Tyskland har ett legalt åtagande att vid produktionsslut, nedmontera och forsla bort kärnkraftanläggningen samt återställa den plats där kärnkraftanläggningen är belägen. Vidare inbegriper åtagandet omhändertagande och slutförvaring av i anläggningen använt radioaktivt bränsle och annat radioaktivt material. I avsättningarna inkluderas framtida utgifter för hantering av låg- och medelaktivt avfall.

	Sverige	Tyskland	Summa
Ingående balans	41 217	28 306	69 523
Periodens avsättningar	592	2 592	3 184
Ränteeffekter	1 835	1 126	2 961
Omvärderingar mot anläggningstillgångar	-886	—	-886
Återförda avsättningar	—	-342	-342
lanspråktagna avsättningar	-1 205	-1 590	-2 795
Omräkningsdifferenser	—	-641	-641
Utgående balans	41 553¹	29 451²	71 004

1) Härav hänför sig cirka 28% (26) till nedmontering av kärnkraftanläggningarna och cirka 72% (74) till omhändertagande av radioaktivt bränsle.

2) Härav hänför sig cirka 43% (50) till nedmontering av kärnkraftanläggningarna och cirka 57% (50) till omhändertagande av radioaktivt bränsle.

Avsättningar för framtida utgifter för gruv-, gas- och vindverksamhet samt andra miljörelaterade avsättningar

Avsättningar görs för återställande av mark och andra förpliktelser förknippade med koncernens tillstånd att bedriva brunkolsbrytning i Tyskland, samt i Nederländerna för nedmontering och flyttning av tillgångar samt återställande på platser där koncernen bedriver gasverksamhet. Avsättningar görs även för återställande på platser där koncernen bedriver vindverksamhet samt för miljörelaterade åtgärder/åtaganden inom övrig av koncernen bedriven verksamhet.

Ingående balans	14 496
Omföring av ingående balans	1 414
Periodens avsättningar	5 415
Ränteeffekter	513
Omvärderingar mot anläggningstillgångar	242
lanspråktagna avsättningar	-796
Återförda avsättningar	-1 623
Avyttrade företag	-60
Tillgångar som innehas till försäljning	-123
Omräkningsdifferenser	-368
Utgående balans	19 110

Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner

Avsättningar görs för kommande utgifter relaterade till övertalighet i form av avgångsvederlag och andra utgifter för varslad personal.

Ingående balans	3 346
Periodens avsättningar	1 912
Ränteeffekter	79
Omvärderingar	-32
lanspråktagna avsättningar	-1 611
Återförda avsättningar	-133
Avyttrade företag	2
Tillgångar som innehas till försäljning	-149
Omräkningsdifferenser	-67
Utgående balans	3 347

Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer

Avsättningar görs för eventuella framtida utgifter för skatter föranledda av pågående skatterevisioner samt för pågående legala tvister och processer. Här i ingår avsättningar relaterade till pågående legala processer avseende intrång för ledningsdragnings på mark i östra Tyskland.

Ingående balans	1 946
Periodens avsättningar	895
Ränteeffekter	-124
Omvärderingar	-620
lanspråktagna avsättningar	-33
Återförda avsättningar	-106
Omräkningsdifferenser	-20
Utgående balans	1 938

Övriga avsättningar

I övriga avsättningar ingår bland annat avsättningar för förlustkontrakt, omstrukturering samt avsättningar för garantiåtaganden.

Ingående balans	3 958
Omföring av ingående balans	-1 414
Periodens avsättningar	1 143
Ränteeffekter	13
Omvärderingar	718
lanspråktagna avsättningar	-327
Återförda avsättningar	-129
Omräkningsdifferenser	-17
Utgående balans	3 945

Framtida utgifter för långfristig del av avsättningar

Med nuvarande antaganden förväntas avsättningar resultera i utbetalningar enligt nedan:

	Avsättning för kärnkraft Tyskland	Avsättning för gruv, gas- och vindverk- samhet	Personal- relaterad avsättning	Avsättning för skatte- mässiga- och juridiska processer	Övriga avsättningar	Summa
2-5 år	6 037	3 157	449	1 733	2 514	13 890
6-10 år	8 342	3 770	389	61	185	12 747
11-20 år	6 149	7 030	662	—	216	14 057
Senare än 20 år	6 460	3 559	146	—	631	10 796
Summa	26 988	17 516	1 646	1 794	3 546	51 490

Utbetalningar för framtida utgifter för kärnkraft i Sverige ingår inte i ovanstående belopp, eftersom reaktorägarna ersätts med motsvarande belopp från Kärnavfallsfonden.

Not 43 Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)

Av den totala skulden på 6 273 MSEK (5 756) förfaller 4 306 MSEK (4 198) till betalning efter mer än fem år. Av den totala skulden avser 4 789 MSEK (4 894) förutbetalda intäkter och 1 484 MSEK (862) övriga skulder.

Not 44 Leverantörsskulder och andra skulder

	2015	2014
Leverantörsskulder	15 587	19 564
Skulder till intresseföretag	-321	270
Övriga skulder	8 692	10 807
Summa	23 958	30 641

Not 45 Erhållna förskott

	2015	2014
Erhållna margin calls, energihandel	2 216	2 371
Andra erhållna förskott	77	26
Summa	2 293	2 397

Margin call kallas den marginalsäkerhet som motparten har betalat till Vattenfall såsom innehavare av derivatposition för att täcka Vattenfalls kreditrisk, antingen via OTC eller via börs. I Vattenfalls verksamhet förekommer margin calls inom energihandeln och inom finansverksamheten.

Erhållna margin calls vid energihandel redovisas i balansräkningen som erhållna förskott och redovisas därmed i kassaflödesanalysen som kassaflöden från förändringar av rörelseskulder medan erhållna margin calls inom finansverksamheten redovisas i balansräkningen som kortfristiga räntebärande skulder (koncernens Not 40, Räntebärande skulder samt tillhörande finansiella derivat) och redovisas därmed i kassaflödesanalysen såsom kassaflöden från finansieringsverksamheten.

Not 46 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2015	2014
Upplupna personalrelaterade kostnader	2 695	3 894
Upplupna kostnader, CO ₂ -utsläppsrätter	6 373	4 566
Upplupna kostnader, anslutningsavgifter	70	70
Upplupna kärnkraftrelaterade avgifter och skatter	1 122	943 ¹
Upplupna kostnadsräntor	2 698	3 163
Upplupna kostnader, övrigt	4 052	2 621
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	2 525	2 552
Förutbetalda intäkter, övrigt	434	373
Summa	19 969	18 182¹

1) Värdet har omräknats med 776 MSEK jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av nya redovisningsregler från och med 2015 enligt IFRIC 21. Se koncernens Not 2, Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år.

Not 47 Finansiella instrument per kategori, kvittning av finansiella tillgångar och skulder, samt finansiella instrumentens resultateffekter

Risker som härrör från finansiella instrument beskrivs under rubriken Risker och riskhantering på sidorna 70–78 i denna Års- och Hållbarhetsredovisning.

	2015		2014	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella instrument per kategori:				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivatillgångar	18 435	18 435	17 126	17 126
Kortfristiga placeringar	29 226	29 226	29 735	29 735
Likvida placeringar	1 529	1 529	444	444
Summa	49 190	49 190	47 305	47 305
Derivatillgångar för säkringsändamål avseende:				
Säkringar av verkligt värde	3 467	3 467	4 850	4 850
– varav ränteswappar	3 467	3 467	4 102	4 102
– varav valutaränteswappar	—	—	748	748
Kassaflödessäkringar	12 385	12 385	9 732	9 732
– varav råvaru- och andra råvarurelaterade kontrakt	12 280	12 280	9 700	9 700
– varav valutaterminer och övrigt	105	105	32	32
Summa	15 852	15 852	14 582	14 582
Lånefordringar och kundfordringar				
Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden	34 172	35 272	31 984	34 569
Andra långfristiga fordringar	9 484	9 506	8 407	8 429
Kundfordringar och andra fordringar	26 193	26 147	31 217	31 282
Lämnade förskott	3 267	3 267	2 150	2 150
Kortfristiga placeringar	2 679	2 679	3 050	3 049
Kassa och bank	10 822	10 822	11 839	11 839
Summa	86 617	87 693	88 647	91 318
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Andra aktier och andelar redovisade till anskaffningsvärde	273	273	284	284
Summa	273	273	284	284
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivatskulder	16 408	16 408	13 837	13 837
Summa	16 408	16 408	13 837	13 837
Derivatskulder för säkringsändamål avseende:				
Säkringar av verkligt värde	8	8	2	2
– varav ränteswappar	8	8	1	1
– varav valutaränteswappar	—	—	1	1
Kassaflödessäkringar	2 186	2 186	2 986	2 986
– varav råvaru- och andra råvarurelaterade kontrakt	2 186	2 186	2 974	2 974
– varav valutaterminer och övrigt	—	—	12	12
Summa	2 194	2 194	2 988	2 988
Andra finansiella skulder				
Hybridkapital, långfristig räntebärande skuld	18 546	16 196	—	—
Andra långfristiga räntebärande skulder	68 179	74 962	78 807	89 800
Andra långfristiga ej räntebärande skulder	6 273	6 273	5 756	5 756
Hybridkapital, kortfristig räntebärande skuld	—	—	9 385	9 551
Kortfristiga räntebärande skulder	23 860	23 978	37 736	38 420
Leverantörsskulder och andra skulder	22 362	22 362	28 094	28 094
Erhållna förskott	2 216	2 216	2 371	2 371
Summa	141 436	145 987	162 149	173 992

För tillgångar och skulder med en återstående löptid understigande tre månader (exempelvis likvida placeringar, kundfordringar och andra fordringar och leverantörsskulder och andra skulder) har verkligt värde ansetts vara lika med redovisat värde. För Andra aktier och andelar redovisade till anskaffningsvärde har i avsaknad av verkligt värde anskaffningsvärdet ansetts vara lika med redovisat värde. Verkligt värde hierarkin beskrivs i koncernens Not 3, Redovisningsprinciper.

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder som omfattas av rättsliga rambindande avtal om kvittning eller liknande avtal:

	Redovisade finansiella tillgångar, brutto	Redovisade finansiella skulder brutto, vilka kvittats i balansräkningen	Finansiella tillgångar, netto redovisat i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen		Nettobelopp
				Finansiella skulder, som inte avses att nettoreglaras ¹	Kontant erhållna säkerheter	
Tillgångar 31 december 2015						
Derivat, finansverksamheten	11 315	—	11 315	5 751	5 216	348
Derivat, råvarukontrakt	77 037	57 446	19 591	—	2 221	17 370
Summa	88 352	57 446	30 906	5 751	7 437	17 718
Derivat vilka inte är föremål för kvittning	3 381	—	3 381	—	—	3 381
Summa derivattillgångar			34 287			21 099

	Redovisade finansiella tillgångar, brutto	Redovisade finansiella skulder brutto, vilka kvittats i balansräkningen	Finansiella tillgångar, netto redovisat i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen		Nettobelopp
				Finansiella skulder, som inte avses att nettoreglaras ¹	Kontant erhållna säkerheter	
Tillgångar 31 december 2014						
Derivat, finansverksamheten	14 818	—	14 818	7 136	7 010	672
Derivat, råvarukontrakt	60 763	47 343	13 420	—	2 397	11 023
Summa	75 581	47 343	28 238	7 136	9 407	11 695
Derivat vilka inte är föremål för kvittning	3 470	—	3 470	—	—	3 470
Summa derivattillgångar			31 708			15 165

	Redovisade finansiella skulder, brutto	Redovisade finansiella tillgångar brutto, vilka kvittats i balansräkningen	Finansiella skulder, netto redovisat i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen		Nettobelopp
				Finansiella tillgångar, som inte avses att nettoreglaras ¹	Kontant lämnade säkerheter	
Skulder 31 december 2015						
Derivat, finansverksamheten	8 537	—	8 537	5 751	2 620	166
Derivat, råvarukontrakt	65 434	57 446	7 988	—	3 254	4 734
Summa	73 971	57 446	16 525	5 751	5 874	4 900
Derivat vilka inte är föremål för kvittning	2 077	—	2 077	—	—	2 077
Summa derivatskulder			18 602			6 977

	Redovisade finansiella skulder, brutto	Redovisade finansiella tillgångar brutto, vilka kvittats i balansräkningen	Finansiella skulder, netto redovisat i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen		Nettobelopp
				Finansiella tillgångar, som inte avses att nettoreglaras ¹	Kontant lämnade säkerheter	
Skulder 31 december 2014						
Derivat, finansverksamheten	10 220	—	10 220	7 136	2 976	108
Derivat, råvarukontrakt	51 994	47 343	4 651	—	2 109	2 542
Summa	62 214	47 343	14 871	7 136	5 085	2 650
Derivat vilka inte är föremål för kvittning	1 954	—	1 954	—	—	1 954
Summa derivatskulder			16 825			4 604

1) Dessa poster kan ej nettoreglaras eftersom varje transaktion har ett unikt förfalldatum och de har inte ingåtts i avsikt att regleras netto. Enda gång netting kan vara aktuellt är vid fallissemang.

Finansiella tillgångar och skulder som i balansräkningen är värderade till verkligt värde per 31 december 2015

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Derivat tillgångar	—	33 879	408	34 287
Kortfristiga placeringar och likvida placeringar	20 606	10 149	—	30 755
Summa tillgångar	20 606	44 028	408	65 042
Skulder				
Derivatskulder	—	17 164	1 438	18 602
Summa skulder	—	17 164	1 438	18 602

Finansiella tillgångar och skulder som i balansräkningen är värderade till verkligt värde per 31 december 2014

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Derivat tillgångar	—	31 058	650	31 708
Kortfristiga placeringar och likvida placeringar	25 071	5 108	—	30 179
Summa tillgångar	25 071	36 166	650	61 887
Skulder				
Derivatskulder	—	16 155	670	16 825
Summa skulder	—	16 155	670	16 825

Upplösning om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som i balansräkningen per 31 december 2015 är värderade till upplupet anskaffningsvärde

	Nivå 1	Nivå 2	Summa
Tillgångar			
Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden	35 272	—	35 272
Andra långfristiga fordringar	—	9 506	9 506
Summa tillgångar	35 272	9 506	44 778
Skulder			
Hybridkapital	—	16 196	16 196
Andra långfristiga räntebärande skulder	—	74 962	74 962
Kortfristiga räntebärande skulder	—	23 978	23 978
Summa skulder	—	115 136	115 136

Upplösning om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som i balansräkningen per 31 december 2014 är värderade till upplupet anskaffningsvärde

	Nivå 1	Nivå 2	Summa
Tillgångar			
Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden	34 569	—	34 569
Andra långfristiga fordringar	—	8 429	8 429
Summa tillgångar	34 569	8 429	42 998
Skulder			
Hybridkapital	—	9 551	9 551
Andra långfristiga räntebärande skulder	—	89 800	89 800
Kortfristiga räntebärande skulder	—	38 420	38 420
Summa skulder	—	137 771	137 771

Finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen, förändringar för finansiella instrument redovisade på Nivå 3

	Derivat tillgångar		Derivatskulder	
	2015	2014	2015	2014
Ingående balans	650	1 377	670	385
Överföring från en annan nivå	—	4	—	—
Värdeförändringar redovisade i Rörelseresultatet (EBIT)	-232	-776	795	254
Omräkningsdifferenser	-10	45	-27	31
Utgående balans	408	650	1 438	670
Summa värdeförändringar under perioden redovisade i Rörelseresultatet (EBIT), för tillgångar och skulder som innehas per 31 december	-83	389	459	117

Känslighetsanalys för el- och bränslederivat

Priset på el är den faktor som har störst påverkan på förändring av marknadsvärdet som rapporteras i övrigt totalresultat. Förändringar i marknadsvärde som rapporteras i resultaträkningen härrör sig från priset på gas och olja. Känslighetsanalysen baserar sig på volymer och marknadspriser vid årets slut. Analysen avser resultat före skatt.

En marknadspriserförändring på balansdagen 31 december 2015 på +/-10% skulle förändra marknadsvärdet på Vattenfalls derivat avseende el och bränsle med +/- 3 125 MSEK (+/-5 972) i övrigt totalresultat (säkringsredovisade derivat) och +/-423 MSEK (+/-609) i resultaträkningen (ej säkringsredovisade derivat).

Känslighetsanalys för nivå 3 kontrakt

Vid beräkningen av verkligt värde av finansiella instrument strävar Vattenfall efter att använda värderingstekniker som maximerar användandet av observerbara marknadsdata när det finns tillgängligt. Vattenfall förlitar sig så lite som möjligt på företagsspecifika uppskattningar.

Företagsspecifika uppskattningar baseras på interna värderingsmodeller som är föremål för en definierad process med validering, godkännande och övervakning. Det första steget i modellen är utarbetat av verksamheten. Värderingsmodellen och kalibreringen av modellen är sedan självständigt granskad och godkänd av Vattenfalls riskorganisation. Om det bedöms nödvändigt utförs justeringar som sedan implementeras. Vattenfalls riskorganisation övervakar kontinuerligt huruvida tillämpningen av metoden fortfarande är lämplig. Detta utförs genom att använda flera olika verktyg som testar historiska värden. För att minska värderingsrisker kan tillämpningen av modellen begränsas.

Gasleveranskontrakt:

Ett gasleveranskontrakt (kolprisindexerat) är ett kontrakt som sträcker sig längre bort i tiden än den likvida handeln på gasmarknaden. Värderingen av kontraktet görs mot marknadspris där marknadspris finns att tillgå. Modellpriser används för råvaruleveranser bortom marknads horisonten eller för leveranser med speciella avtalsvillkor. Gasleveranskontraktet har säkrats med bilaterala terminskontrakt för underliggande produkter. Dessa kontrakt är också värderade mot marknadspriser samt modellpriser. Modellpriserna verifieras med tillförlitlig finansiell information från företaget Markit som är erkänt och används av många energibolag, medförande en rimlig värdering av den del av gasleveransavtalet som ej kan värderas till marknadspriser (Nivå 3).

Nettovärdet per 31 december 2015 har beräknats till -2 MSEK (+111). Priset på det i modellen använda kolprisindex (API#2) har stor påverkan på modellpriset. En förändring av detta prisindex med +/- 5% påverkar totala värdet med ungefär +/-0 MSEK (+/-6).

CDM:

Clean Development Mechanism (CDM) är en flexibel mekanism inom Kyoto-protokollet och övervakas av UNFCCC som innebär att CO₂-utsläppsreducerande projekt som bedrivs i utvecklingsländer genererar köp- och säljbara krediter som kallas CERs (Certified Emission Reductions). När CERs utfärdas av UNFCCC kan de användas av företag och regeringar i industriländer för att som utsläppskompensation i det egna landet uppnå sina reduktionsmål, antingen inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem i fråga om ett företag eller enligt Kyoto-protokollet i fråga om länder. När det gäller värdering av CDM-projekt i Vattenfalls CDM-portfölj är den icke-observerbara insatsfaktorn en uppskattning av volymen för CERs som förväntas levereras från varje projekt årligen. Denna uppskattning tas från sex definierade "Risk Adjustment Factors (RAFs)" som har samma viktning. Dessa projektspecifika faktorer beräknas genom att använda "The Point Carbon Valuation Tool" från företaget Point Carbon. Detta verktyg är utvecklat för att kvantifiera risken genom att justera volymen utifrån dessa sex risker och beräkna verkligt värde baserat på dessa sex riskjusterade volymer mot framåtriktade värden för CERs på börsen (Inter Continental Exchange – ICE). Verktyget är baserat på Point Carbon's Valuation Methodology som utvecklats i samarbete med flera erfarna marknadsaktörer. Värderingsmetoden är strikt empirisk och alla riskparametrar tas från Point Carbons databas för CDM-projekt, vilket innebär en rättvis värdering av kontrakten. Resultaten valideras utifrån övervakningsrapporter för respektive CDM-projekt, vilka är tillgängliga för allmänheten på UNFCCC:s hemsida.

Nettovärdet per december 2015 har beräknats till 3 MSEK (-3). Det verkliga värdet fastställs och korreleras huvudsakligen med observerbart pris på CERs, vilket leder till att ett högre pris på CERs leder till ett högre värde på CDM-kontraktet och vice versa. En förändring av modellpriset på CERs med +/-5% skulle förändra totala värdet med ungefär +/-3 MSEK (+/-3).

Långfristiga elavtal:

Vattenfall har med en kund långfristiga elavtal som sträcker sig till år 2019 innehållande inbäddade derivat där elpriset till kund är kopplat till prisutvecklingen på aluminium och valutakursförändringar för den norska kronan (NOK) i förhållande till US-dollar (USD). Tillförlitliga marknadsnoteringar för aluminium finns tillgängliga för en period motsvarande 27 månader framåt i tiden. Vattenfall har bedömt att användning av ett modellpris ger tillförlitliga värden vid värdering av perioden bortom 27 månader, det vill säga den tidshorisont för vilket det inte finns marknadsnoteringar och fram till avtalens slutdatum. Modellpris har tagits fram genom Monte-Carlo simuleringar. Värdering genom-

förs på månatlig basis. Värdet på det inbäddade derivatet har fastställts som skillnaden mellan totala kontraktsvärdet och verkligt värde för ett fast prisavtal som ingåtts vid samma tidpunkt och med samma tidshorisont som det aktuella kontraktet. Vidare analyseras förändring i verkligt värde varje månad genom att jämföra förändring i marknadspriset för aluminium samt förändring av valutakurs USD/NOK.

Värdet per 31 december 2015 har beräknats till -29 MSEK (+99). Priset på aluminium är den faktor som har störst påverkan på modellpriset. Ett ökat pris på aluminium leder till ett högre verkligt värde och vice versa. En förändring av aluminiumpriset med +/-5% skulle påverka det totala värdet med ungefär +/-34 MSEK (+/-48).

Virtuella gaslagringskontrakt:

Ett virtuellt gaslagringskontrakt är ett kontrakt, vilket möjliggör för Vattenfall att lagra gas utan att äga det fysiska gaslagret. De virtuella gaslagringskontrakten innehåller begränsningar av maximal lagringskapacitet och maximal påfyllning och uttag per dag. Värderingen av kontraktet baseras på lagring, påfyllning och uttagsavgifter som ingår i avtalet, den förväntade skillnaden mellan gaspriset på sommaren och vintern som är observerbar och optionsvärdet, som är beräknad med ett modellpris (Nivå 3). Metoden som används för värdering utförs av en uppskattning av historiskt kontraktsvärde utifrån olika pris- och operationella scenarier och en uppskattning för framtiden som väljer det optimala scenariot. De olika prisscenarierna baserar sig på simulering av terminspriser fram till respektive leveransperiod medan simuleringen av dagliga spotpriser hämtas från den aktuella leveransperioden. Simulerade spotpriser använder sig av terminspriserna som startvärde. Slutligen, beräkningen av volatiliteten för spotpris är baserad på tre års historiska data.

Nettovärdet per 31 december 2015 har beräknats till -352 MSEK (+97). Beräkningen av optionsvärdet har störst påverkan på modellpriset. En förändring av optionsvärdet på +/-5% påverkar det totala värdet med cirka +/-63 MSEK (+/-69).

Gas swing kontrakt:

Ett gas swing kontrakt är ett kontrakt som ger flexibilitet med avseende på tidpunkten för och mängden av gasinköp. Kontraktet baseras på en prisformel med en högsta och lägsta årlig och daglig gasmängd. Värderingen av kontraktet är baserat på observerbara skillnader mellan kontraktpris och index samt optionsvärdet, som är beräknad med ett modellpris (Nivå 3). Metoden som används för värdering är en uppskattning av historiskt kontraktsvärde utifrån olika pris- och operationella scenarier och en uppskattning för framtiden som väljer det optimala scenariot. De olika prisscenarierna baserar sig på simulering av terminspriser fram till respektive leveransperiod medan simuleringen av dagliga spotpriser hämtas från den aktuella leveransperioden. Simulerade spotpriser använder sig av terminspriserna som startvärde. Slutligen, beräkningen av volatiliteten för spotpris är baserad på tre års historiska data.

Nettovärdet per 31 december 2015 har beräknats till -774 MSEK (-328). Beräkningen av optionsvärdet har störst påverkan på modellpriset. En förändring av optionsvärdet på +/-5% påverkar det totala värdet med cirka +/-43 MSEK (-/+8).

Virtuellt kraftverk:

Ett virtuellt kraftverk är en form av elleveransavtal som ger köparen möjlighet att optimera ett fiktivt kraftverk utan de tekniska risker och operativa rutiner som är involverade i att driva en verklig anläggning. Virtuella kraftverk är ett sätt att balansera bränsleexponering av ett företags portfölj och att utvinna värde genom optimering av anläggningen. Värderingen av kontraktet är baserat på underliggande råvaror som är definierade i kontraktet och ett dagligt optionaltitetsvärde, som är beräknad med ett modellpris (Nivå 3). Metoden som används för värdering utförs av en uppskattning av historiskt kontraktsvärde utifrån olika pris- och operationella scenarier och en uppskattning för framtiden som väljer det optimala scenariot. De olika prisscenarierna baserar sig på simulering av terminspriser fram till respektive leveransperiod medan simuleringen av dagliga spotpriser hämtas från den aktuella leveransperioden. Simulerade spotpriser använder sig av terminspriserna som startvärde. Slutligen, beräkningen av volatiliteten för spotpris är baserad på tre års historiska data.

Nettovärdet per 31 december 2015 har beräknats till 2 MSEK (4). Beräkningen av optionsvärdet har störst påverkan på modellpriset. En förändring av optionsvärdet på +/-5% påverkar det totala värdet med cirka +/-0,3 MSEK (+/-0,2).

Biomassakontrakt:

Vattenfall har tecknat ett biomassaleveranskontrakt om att köpa en fast volym av träpellets med ett rörligt prisindex från 2017 fram till 2024 som levereras till en specifik leveranspunkt i USA. Köparen ansvarar för frakten från USA till Europa, så kontraktet har en exponering mot fraktpriserna. Det finns ingen likvid marknad för fraktpriserna i avtalet och därför är värderingen av avtalet baserat på modellpris. De tre viktigaste faktorerna i den modellerade värderingen är diesel, eldningsolja och fraktkostnader.

Nettovärdet per den 31 december 2015 har beräknats till 122 MSEK. Priset på diesel, eldningsolja och frakt har en betydande påverkan på modellpriset. En förändring i priset på dessa produkter med +/-5% skulle påverka det totala värdet med cirka +/-15 MSEK.

Finansiella instrument: Resultateffekter per kategori

Nettovinst (+)/nettoförlust(-) samt ränteintäkter och räntekostnader för finansiella instrument redovisade i resultaträkningen:

	2015			2014		
	Nettovinst/ nettoförlust ¹	Ränte- intäkter	Ränte- kostnader	Nettovinst/ nettoförlust ¹	Ränte- intäkter	Ränte- kostnader
Derivatillgångar och derivatskulder	3 940	116	-76	5 024	186	-122
Finansiella tillgångar som kan säljas	15	—	—	-25	—	—
Lånefordringar och kundfordringar	-241	1 546	—	-184	1 116	—
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	1 000	—	-3 306	-2 675	—	-3 624
Summa	4 714	1 662	-3 382	2 140	1 302	-3 746

1) I nettovinst/nettoförlust inkluderas valutakursvinster/förluster.

Not 48 Specifikationer till kassaflödesanalysen**Övrigt, inklusive ej kassaflödespåverkande poster**

	2015	2014
Ej utdelad andel i intresseföretags resultat	500	526
Orealiserade kursvinster	-1 516	2 632
Orealiserade kursförluster	-2	12
Orealiserade värdeförändringar relaterade till derivat	-1 110	-4 610
Förändring av verkligt värde på varulager	648	-86
Förändringar i räntefordringar	-74	-321
Förändringar i ränteskulder	-3	674
Förändringar i Kärnavfallsfonden	-2 188	-1 385
Förändringar i avsättningar	6 378	5 765
Övrigt	41	90
Summa	2 674	3 297

Betald ränta uppgick till 3 413 MSEK (3 074) och erhållen ränta till 845 MSEK (537). Erhållen utdelning uppgick till 210 MSEK (294).

Andra investeringar i anläggningstillgångar

	2015	2014
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar inklusive förskottsbetalningar	-469	-296
Investeringar i materiella anläggningstillgångar inklusive förskottsbetalningar	-28 524	-28 948
Summa	-28 993	-29 244

Försäljningar

	2015	2014
Försäljning av aktier och andelar	206	8 875
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	2 608	3 179
Summa	2 814	12 054

Not 49 Specifikationer till eget kapital**Aktiekapital:**

Per 31 december 2015 omfattade det registrerade aktiekapitalet 131 700 000 aktier till kvotvärdet 50 SEK.

Säkringsreserv:

Säkringsreserven innefattar huvudsakligen orealiserade värdeförändringar av råvaruderivat som används för prissäkring av framtida försäljning (kassaflödessäkringar).

Omräkningsreserv:

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina rapporter i annan valuta än den som koncernens rapporter presenteras i. Vidare består omräkningsreserven av valutakursdifferenser som uppstår vid omvärdering av skulder som upptagits som säkringsinstrument av nettoinvesteringar i utländska verksamheter.

Verkligtvärdereserv:

Verkligtvärdereserven innefattar omvärderingar av finansiella instrument tillhörande kategorin "finansiella tillgångar som kan säljas".

Säkringsreserven beräknas påverka resultaträkningen respektive kassaflödet i nedan angivna perioder:

	2015		2014	
	Kassaflöde	Resultat-räkning	Kassaflöde	Resultat-räkning
Inom 1 år	6 124	13 107	3 320	5 028
Mellan 1–5 år	2 331	368	2 176	2 688
Senare än 5 år	—	—	12	12
	8 455	13 475	5 508	7 728
Övrigt	-329	—	-404	-67
Summa	8 126	13 475	5 104	7 661

Belopp som reducerat säkringsreserven har redovisats i följande poster i resultaträkningen:

	2015	2014
Nettoomsättning	6 962	7 466
Kostnad för sålda produkter	-1 636	-1 593
Övriga rörelsekostnader	—	-2
Summa	5 326	5 871

Belopp som reducerat säkringsreserven har överförts till följande poster i balansräkningen:

	2015	2014
Materiella anläggningstillgångar	—	-3
Varulager	-3	-1
Summa	-3	-4

Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat:

I balanserade vinstmedel inklusive årets resultat ingår intjänade vinstmedel i moderbolaget och dess dotterföretag, intresseföretag och joint ventures samt effekter av omvärderingar avseende förmånsbestämda pensionsplaner.

Omräkningsexponering av eget kapital i andra valutor än SEK

Ursprungsvaluta	Eget kapital		Säkring efter skatt		Nettoexponering efter skatt		Genomsnittlig nettoexponering efter skatt	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
EUR	100 352	117 229	36 046	55 796	64 306	61 433	61 630	61 975
DKK	807	1 516	—	—	807	1 516	1 065	1 883
GBP	16 916	18 345	13 161	4 963	3 755	13 382	8 498	13 143
Andra valutor	134	134	—	—	134	134	137	130
Summa	118 209	137 224	49 207	60 759	69 002	76 465	71 330	77 131

Not 50 Säkerheter

	2015	2014
Aktier pantsatta till PRI Pensionsgaranti, såsom säkerhet för kreditförsäkring avseende pensionslöften inom Vattenfalls svenska verksamhet	7 295	7 696
Spärrade medel som säkerhet för garantier utställda av bank	20	59
På bank spärrade medel som säkerhet för handel på den nordiska elbörsen samt för handel med CO ₂ -utsläppsrätter	572	657
Summa	7 887	8 412

Utöver de säkerheter som nämns ovan har Vattenfall följande betydande åtaganden:

För att fullgöra de krav på säkerheter som finns i derivatmarknaden har Vattenfall inom energihandeln och finansverksamheten ställt säkerheter till sina affärsmotparter för derivatpositionernas negativa marknadsvärden. Per 31 december 2015 utgör, för energihandeln, denna säkerhet 3 267 MSEK (2 150) och för finansverksamheten 2 679 MSEK (3 050). Beloppen är redovisade som tillgångar i balansräkningen under Lämnade förskott (koncernens Not 35, Lämnade förskott) och under Kortfristiga placeringar (koncernens Not 37, Kortfristiga placeringar). Affärsmotparterna är skyldiga att återställa dessa säkerheter till Vattenfall i de fall de negativa marknadsvärdena minskar.

På liknande sätt har Vattenfalls affärsmotparter i energihandeln och finansverksamheten ställt säkerheter till Vattenfall. Mottagna säkerheter för energihandeln uppgick per 31 december 2015 till 2 216 MSEK (2 371) och för finansverksamheten till 5 285 MSEK (7 013). Beloppen är redovisade som skulder i balansräkningen under Erhållna förskott (koncernens Not 45, Erhållna förskott) och under Räntebärande skulder (kortfristiga) (koncernens Not 40, Räntebärande skulder samt tillhörande finansiella derivat).

Not 51 Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)

Per 31 december 2015 uppgick eventualförpliktelser till 1 653 MSEK (2 960). Eventualförpliktelserna består huvudsakligen av följande:

- Vattenfall Wind Power Ltd. deltar tillsammans med Scottish Power Renewables Ltd. i utvecklingen av upp till 7 200 MW i vindkapacitet utanför kusten vid East Anglia. Detta är en del av vind programmet "The Crown Estate's Round Three", känt som East Anglia Offshore Wind Ltd. För detta program har Vattenfall AB utfärdat garantier.
- Pågående rättsliga ärenden.
- Pensionsåtaganden PRI.

Utöver de eventualförpliktelser som nämns ovan har Vattenfall följande betydande åtaganden:

I en del älvor finns för flera kraftstationer gemensamma regleringsanläggningar. Ägarna till kraftstationerna har betalningsskyldigheter för sin del av regleringskostnaderna. Vattenfall har skyldighet att ersätta vissa ägare till fallrättigheter, i utbyggda älvor, genom överföring av kraft. Under 2015 uppgick leveranser av ersättningskraft till 0,9 TWh (0,7) motsvarande ett värde av cirka 171 MSEK (220).

Enligt svensk lag har Vattenfall strikt obegränsat ansvar för skador mot tredje man till följd av dammhaverier. Tillsammans med andra vattenkraftproducenter i Norden har Vattenfall en ansvarsförsäkring, vars ersättningsbelopp är begränsat till maximalt 9 110 MSEK (8 685) för denna typ av skador.

I Tyskland är kärnkraftverkens ansvar mot tredje man strikt och obegränsat. Enligt lag ska kärnkraftverk ha försäkring eller andra finansiella garantier upp till 2 500 MEUR. Den tyska atomförsäkringspoolen utfärdar en försäkring upp till 256 MEUR. Därefter svarar kärnkraftverken och deras tyska moderbolag (i Vattenfalls fall Vattenfall GmbH) för överskjutande belopp, i proportion till den respektive ägarandel moderbolagen har i kärnkraftverken. Först när dessa resurser är uttömda träder ett solidaritetsavtal ("Solidarvereinbarung") mellan de tyska kärnkraftsägarna (Vattenfall GmbH, E.ON, RWE och EnBW) in upp till 2 500 MEUR. Eftersom ansvaret är obegränsat så är kärnkraftverken och deras tyska moderbolag ansvariga även för skador som överskrider detta belopp.

Vattenfall äger tyska kärnkraftverk tillsammans med andra delägare via partnerskap i den legala formen oHG. Delägarna är solidariskt ansvariga för skulder i dessa partnerskap. Redovisningen baseras på bedömningen att dessa partnerskap själva, liksom delägarna, kan uppfylla legala och ekonomiska förpliktelser för partnerskapen. Totala skulder (inklusive avsättningar) i de tyska kärnkraftsbolagen per 31 december 2015 uppgår till följande:

	Andel i %	Total skuld	Varav rapporterat i Vattenfalls Årsredovisning
Kernkraftwerk Brunsbüttel GmbH & Co. oHG	66,67	19 818	19 818
Kernkraftwerk Krümmel GmbH & Co. oHG	50,00	24 046	12 023
Kernkraftwerk Stade GmbH & Co. oHG	33,33	6 258	—
Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG	20,00	24 784	—

Vattenfall redovisar kärnkraftverken Stade och Brokdorf enligt kapitalandelsmetoden. Andelen av skulderna ingår i redovisad kapitalandel vilken motsvarar andelen av nettotillgångarna.

Atomansvaret i Sverige är strikt samt begränsat till 300 miljoner Special Drawing Rights (SDRs) (kurs 11,5836) motsvarande 3 475 MSEK (3 391), vilket betyder att de bolag som är ägare till kärnkraftverk endast är ansvariga för skada på omgivningen upp till detta belopp. Den obligatoriska atomansvarsförsäkringen för detta belopp utfärdas av den Nordiska Kärnförsäkringspoolen samt av det ömsesidiga bolaget ELINI (European Liability Insurance for the Nuclear Industry). Som försäkringstagare i de ömsesidiga försäkringsbolagen ELINI och EMANI (European Mutual Association for Nuclear Insurance) har Vattenfalls svenska kärnkraftverk i Forsmark och Ringhals åtaganden för täckande av eventuella underskott i försäkringsfonder i dessa försäkringsbolag.

Vattenfall AB tillsammans med dotterföretaget Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) och dess övriga delägare har 2009 tecknat ett långsiktigt samarbetsavtal med Östhammars och Oskarshamns kommuner. Avtalet omfattar perioden 2010 till omkring 2025 och reglerar utvecklingsinsatser i anslutning till genomförandet av det svenska kärnavfallsprogrammet. Parterna ska genom utvecklingsinsatser till exempel inom utbildning, företagande och infrastruktur över tid generera mervärden motsvarande 1 500 MSEK till 2 000 MSEK. Parterna ska utifrån ägarandel finansiera utvecklingsinsatserna. För Vattenfallkoncernen uppgår ägarandelen till 56%. Insatsernas genomförande fördelar sig över två perioder: perioden innan alla erforderliga tillstånd erhållits (Period 1) och perioden under uppförande och drift av anläggningarna (Period 2). Vattenfall har för sin andel av Period 1 under 2015 redovisat 61 MSEK (88) som en avsättning.

En följd effekt av koncernens löpande verksamhet är att koncernens bolag blir parter i rättsliga processer. Dessutom förekommer i koncernens verksamhet tvister vilka inte leder till rättsliga processer. Vattenfalls ledning gör löpande en bedömning av dessa rättsliga processer och tvister och redovisar avsättningar i de fall de bedömer att ett åtagande föreligger och att detta kan bedömas med rimlig grad av säkerhet. Under 2015 mottog Vattenfall inte några klagomål från myndigheter, och var heller inte föremål för någon process, rörande påstått konkurrenshämmande beteende eller fall av muta/korruption. För rättsliga processer eller tvister där det för närvarande inte kan fastställas huruvida ett åtagande föreligger eller där det av övriga skäl inte är möjligt att med rimlig grad av säkerhet beräkna beloppet på en eventuell avsättning gör koncernledningen den sammantagna bedömningen att det inte föreligger en risk för betydande påverkan på koncernens finansiella resultat eller ställning. Som ett led i koncernens affärsverksamhet förekommer utöver angivna ansvarsförbindelser garantier för fullgörande av olika kontraktsenliga åtaganden.

Not 52 Åtaganden enligt konsortialavtal

Utbyggnad av produktionsanläggningar inom kraftindustrin sker ofta inom samägda företag. Varje ägare ges därvid genom konsortialavtal rätt till elkraft i proportion till sin ägarandel samtidigt som ägarna ikläder sig skyldighet att, oavsett kraftproduktion, svara för samtliga kostnader i företaget efter samma fördelning. Vattenfalls investeringar innebär oftast ansvar för kostnadstäckning i proportion till ägarandel. För mer information, se koncernens Not 26, Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB samt av andra koncernföretag.

Not 53 Antal anställda och personalkostnader

Antal anställda den 31 dec., heltidstjänster	2015			2014		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Sverige	6 650	2 209	8 859	6 629	2 241	8 870
Danmark	264	59	323	387	75	462
Tyskland	11 943	3 055	14 998	12 642	3 516	16 158
Nederländerna	3 052	962	4 014	3 323	1 046	4 369
Storbritannien	121	56	177	111	58	169
Övriga länder	138	58	196	106	47	153
Summa	22 168	6 399	28 567	23 198	6 983	30 181

Medelantal anställda under året, heltidstjänster	2015			2014		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Sverige	6 634	2 229	8 863	6 639	2 233	8 872
Danmark	310	64	374	388	75	463
Tyskland	12 203	3 201	15 404	12 919	3 686	16 605
Nederländerna	3 159	1 006	4 165	3 464	1 098	4 562
Storbritannien	115	57	172	109	57	166
Övriga länder	127	56	183	107	52	159
Summa	22 548	6 613	29 161	23 626	7 201	30 827

Personalkostnader	2015	2014
Löner och andra ersättningar	17 466	18 267
Sociala kostnader ¹	6 072	5 607
Summa	23 538	23 874

1) Pensionskostnader specificeras i koncernens Not 41, Avsättningar för pensioner.

Förmåner till Vattenfall AB:s styrelseledamöter och ledande befattningshavare i Vattenfallkoncernen

TSEK	2015			2014		
	Arvoden och grundlön inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner	Pensions- och avvecklingskostnader	Arvoden och grundlön inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner	Pensions- och avvecklingskostnader
Styrelse						
Lars G Nordström, Styrelsens ordförande	645	—	—	685	—	—
Eli Arnstad, Ledamot fram till 27 april 2015	128	—	—	385	—	—
Fredrik Arp, Ledamot	325	—	—	217	—	—
Gunilla Berg, Ledamot	355	—	—	400	—	—
Viktoria Bergman, Ledamot från och med 27 april 2015	217	—	—	—	—	—
Håkan Buskhe, Ledamot	295	—	—	325	—	—
Håkan Erixon, Ledamot	325	—	—	345	—	—
Tomas Kåberger, Ledamot från och med 27 april 2015	217	—	—	—	—	—
Jenny Lahrin, Ledamot	—	—	—	—	—	—
Åsa Söderström Jerring, Ledamot	355	—	—	365	—	—
Arbetsstagarrepresentanter	—	—	—	—	—	—
Summa styrelse	2 862	—	—	2 722	—	—

TSEK	2015			2014		
	Arvoden och grundlön inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner	Pensions- och avvecklingskostnader	Arvoden och grundlön inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner	Pensions- och avvecklingskostnader
Koncernledningen¹						
Magnus Hall, VD, Koncernchef	14 408	169	4 204	4 363	64	1 409
Ingrid Bonde, ställföreträdande koncernchef, vice VD och CFO	7 247	—	2 103	7 180	—	2 103
Tuomo Hatakka, vice VD, Chef Business Area Heat och Chef Mining och Generation	11 528	32	2 569	11 231	23	2 503
Torbjörn Wahlborg, vice VD, Chef Business Area Generation	6 830	53	2 037	6 899	57	2 037
Kerstin Ahlfont, Chef koncernstab Human Resources från och med 1 april 2015 ²	3 792	18	1 125	3 098	3	874
Stefan Dohler, Chef Business Area Markets	6 708	95	1 543	6 535	92	1 503
Gunnar Groebler, Chef Business Area Wind från och med 1 april 2015	3 853	66	576	—	—	—
Anne Gynnerstedt, Chef koncernstab Legal & CEO Office samt styrelsens sekreterare	4 620	56	1 361	4 568	45	1 361
Martijn Hagens, Chef Business Area Customers & Solutions från och med 1 april 2015 ²	5 605	440	254	4 095	890	755
Andreas Regnell, Chef koncernstab Strategic Development från och med 1 april 2015	3 319	14	962	—	—	—
Övriga ledande befattningshavare¹						
Anders Dahl, Chef Operations Support och ställföreträdande chef Region Norden fram till 1 april 2015 ^{2,3}	5 509	44	9 007	5 076	48	1 507
Tessel Jarigsmas, Chef Business Unit Sales, Region Kontinentaleuropa/Storbritannien, N.V. Nuon Energy fram till 1 mars 2015	514	9	36	3 003	555	540
Eva Halldén, Chef Ringhals, Chef Forsmark ⁴	2 863	53	888	2 784	74	811
Helmar Rendez, Chef Business Unit Distribution fram till 1 juli 2015	2 362	537	708	4 601	596	1 380
Peter Smink, Chef Finance, Region Kontinentaleuropa/Storbritannien fram till 1 april 2015	1 470	193	79	5 727	107	1 037
Annika Viklund, Chef Business Area Distribution från och med 1 april 2015 ⁵	3 451	204	1 020	—	—	—
Hartmuth Zeiss, Chef Business Unit Mining & Generation	5 560	208	1 140	5 416	189	1 110
Tidigare ledande befattningshavare ⁶	4 017	41	1 051	19 378	471	14 913
Summa koncernledning och övriga ledande befattningshavare	93 656	2 232	30 663	93 954	3 214	33 843
Summa styrelse, koncernledning och övriga ledande befattningshavare	96 518	2 232	30 663	96 676	3 214	33 843

1) För personer som bytt befattning under 2015 anges den senaste befattningen.

2) Angivna belopp avser hela kalenderåret 2015.

3) I grundlönen ingår lön under uppsägningstid 2015. I pensions- och avvecklingskostnader ingår kostnader för avgångsvederlag under högst 18 månader med ett sammanlagt belopp om högst 7,5 MSEK.

4) Inklusive pensionspremier för 2014 som inbetalats i efterhand under 2015.

5) Inklusive 185 TSEK avseende bonus som hänförs till 2014.

6) Se Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning för 2014, sidorna 123–124.

Styrelsen

Årsstämman 2015 beslutade att arvode till styrelseledamöterna för tiden intill utgången av nästa årsstämma ska utgå med 580 TSEK till ordföranden, och med 280 TSEK till övriga av årsstämman valda ledamöter.

Vidare beslutades att för arbete i Ersättningsutskottet och i Revisionsutskottet ska arvode utgå med 60 TSEK till utskottets ordförande och 45 TSEK till övriga ledamöter. I samband med årsstämman 2015 upphörde Säkerhets- och riskutskottet samt Utskottet för externa relationer och etik.

De styrelsearvodet som beslutades av årsstämman 2015 är oförändrade jämfört med de arvoden som stämman beslutade åren 2011-2014. Inget arvode utgår till ledamot som är anställd i regeringskansliet eller som är arbetstagarrepresentant. Arvodet för varje enskild ledamot framgår av ovanstående tabell. Respektive ledamots utskottsuppdrag beskrivs i avsnittet Bolagsstyrning på sidorna 56-69.

Koncernchefen

Magnus Hall har under 2015 totalt uppburit en lön på 14 408 TSEK. Värdet av övriga förmåner har under 2015 uppgått till 169 TSEK, varav bilförmån 75 TSEK, årskort för tåg hos SJ 67 TSEK och garageplats i Stockholm (till och med september 2015) 27 TSEK. Magnus Hall har inte någon rörlig lönedel som koncernchef och VD för Vattenfall AB.

Pensionen är avgiftsbestämd. Premien har under 2015 uppgått till 4 204 TSEK vilket motsvarar 30% av 2015 års lön exklusive förmåner. Magnus Halls anställning gäller tills vidare, med en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. Om anställningen sägs upp av Vattenfall har Magnus Hall, efter uppsägningstiden, rätt till högst 18 månaders avgångsvederlag, dock längst för tiden fram till pension. Storleken på avgångsvederlaget ska beräknas med utgångspunkt från den fasta lön som gäller vid tiden för uppsägningen. Vid ny anställning eller inkomst från annan verksamhet ska avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden. Avgångsvederlag utbetalas månadsvis. Magnus Halls anställningsvillkor överensstämmer med regeringens riktlinjer.

Övriga ledande befattningshavare**Löner och andra ersättningar**

För övriga medlemmar av koncernledningen, sammanlagt 9 personer (6), har summan av löner och andra ersättningar avseende 2015, inklusive värdet av bilförmåner och övriga förmåner, uppgått till 54 276 TSEK. För övriga av Vattenfall definierade ledande befattningshavare, som inte ingår i koncernledningen, sammanlagt 3 personer (8), har summan av löner och andra ersättningar avseende 2015, inklusive värdet av bilförmåner och övriga förmåner uppgått till 12 339 TSEK.

Pensionsförmåner

Kerstin Ahlfont, Ingrid Bonde, Stefan Dohler, Gunnar Groebler, Anne Gynnerstedt, Tuomo Hatakka, Andreas Regnell, Torbjörn Wahlborg, Eva Halldén, Annika Viklund och Hartmuth Zeiss har alla avgiftsbestämda pensionslösningar. Martijn Hagens har en nederländsk kollektivavtalslösning. Samtliga pensioner för dessa befattningshavare överensstämmer med regeringens riktlinjer.

Villkor vid uppsägning från bolagets sida

Enligt regeringens riktlinjer ska uppsägningstiden, vid uppsägning från företagets sida av ledande befattningshavaren, inte överstiga sex månader och därefter utgår ett avgångsvederlag motsvarande högst 18 månadslöner. Vid ny anställning eller inkomst från annan förvärsverksamhet ska avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden. Avgångsvederlaget utbetalas månadsvis. Samtliga ledande befattningshavare har villkor vid uppsägning som överensstämmer med regeringens riktlinjer.

Incitamentsprogram

Koncernledningen och övriga ledande befattningshavare har inte någon rörlig lön.

Not 54 Könsfördelning bland ledande befattningshavare

	Kvinnor, %		Män, %	
	2015	2014	2015	2014
Könsfördelning bland styrelseledamöter	33	36	67	64
Könsfördelning bland övriga ledande befattningshavare	38	22	62	78

Not 55 Upplysningar om närstående

Vattenfall AB ägs till 100% av svenska staten. Vattenfallkoncernens produkter och tjänster erbjuds staten, statliga myndigheter och statliga bolag i konkurrens med andra leverantörer och på normala kommersiella villkor. På motsvarande sätt köper Vattenfall AB och dess koncernföretag produkter och tjänster från statliga myndigheter och statliga bolag till marknadsmässiga priser och i övrigt på normala kommersiella villkor. Sammanlagt svarar varken staten, dess myndigheter eller bolag för en väsentlig andel av Vattenfallkoncernens nettoomsättning, inköp eller resultat.

Upplysningar om transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning i företaget framgår av koncernens Not 53, Medelantal anställda och personalkostnader.

Upplysningar om transaktioner med större intresseföretag under 2015 samt tillhörande fordringar och skulder per 31 december 2015 beskrivs nedan.

Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG

Kärnkraftverk från vilket Vattenfall köper elektricitet. Inköpen uppgick till 817 MSEK (1 087). Rörelseintäkter från företaget uppgick till 3 MSEK (2). Vattenfalls räntekostnader till företaget uppgick till 22 MSEK (24). Rörelseskulder samt låneskulder uppgick till 0 MSEK (150) respektive 2 193 MSEK (2 081).

Kernkraftwerk Stade GmbH & Co. oHG

Kärnkraftverk under avveckling. Vattenfalls intäkter från företaget uppgick till 0 MSEK (0) medan kostnaderna till företaget uppgick till 87 MSEK (210). Vattenfalls räntekostnader till företaget uppgick till 6 MSEK (6). Rörelseskulder samt låneskulder uppgick till 0 MSEK (116) respektive 558 MSEK (536).

GASAG Berliner Gaswerke AG

Företaget säljer, distribuerar och lagrar gas i Berlinområdet. Vattenfalls rörelseintäkter från företaget uppgick till 56 MSEK (31) medan inköp uppgick till 17 MSEK (10). Rörelsefordringar samt rörelseskulder uppgick till 0 MSEK (0). Vattenfalls del av ansvarsförbindelser i företaget uppgick till 228 MSEK (132).

DOTI Deutsche Offshore-Testfeld- und Infrastruktur-GmbH & Co. KG

Företaget projekterar och driver en offshore testanläggning för vindkraft. Rörelseintäkter från företaget uppgick till 1 MSEK (0). Inköpen från företaget uppgick till 56 MSEK (0). Rörelseskulder uppgick till 0 MSEK (0).

Not 56 Händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser har inträffat efter balansdagen.

MODERBOLAGET VATTENFALL AB

Kort sammanfattning av 2015

Moderbolagets resultaträkning och balansräkning i sammandrag framgår nedan.

- Nettoomsättningen uppgick till 30 670 MSEK (31 676).
- Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter uppgick till 6 150 MSEK (-12 884).
- Resultatet har påverkats av följande:
 - Erhållna utdelningar med 4 815 MSEK.
 - En mindre realisationsvinst hänförlig till avyttringen av aktieinnehavet i Övertorneå Värmeverk AB.
 - Realisationsvinst på 59 MSEK hänförlig till likvideringen av Vattenfall VätterEI AB.
 - Nedskrivning av aktier i Vattenfall A/S med 1 209 MSEK, som en effekt av tidigare erhållen utdelning.
- Balansomslutningen uppgick till 292 057 MSEK (267 526).
- Den 1 juli 2015 betalade Vattenfall planenligt likviden för de resterande 21% av aktierna i N.V. Nuon Energy på 2 071,3 MEUR, motsvarande cirka 19 miljarder SEK.
- Under det tredje kvartalet har aktierna i Vattenfall Eldistribution AB skrivits upp till ett värde om 38 miljarder SEK för att bättre reflektera värdet på aktierna.
- Under kvartal 1 2015 har hybridobligationer emitterats på 6 miljarder SEK och 1 miljard EUR, tillsammans motsvarande drygt 15 miljarder SEK. Syftet med transaktionen är att refinansiera Vattenfalls tidigare hybridobligation, som emitterades 2005, samt för användning i den löpande verksamheten. I november emitterade Vattenfall hybridobligationer på 400 miljoner USD (motsvarande cirka 3,5 miljarder SEK).
- Investeringar under perioden uppgick till 589 MSEK (461).
- Kassa, bank och liknande tillgångar samt Kortfristiga placeringar uppgick till 38 794 MSEK (35 059).

MODERBOLAGETS RESULTATRÄKNING

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2015	2014
Nettoomsättning	4, 5	30 670	31 676
Kostnader för sålda produkter	6	-24 177	-22 470
Bruttoresultat		6 493	9 206
Försäljningskostnader		-817	-832
Administrationskostnader		-1 534	-1 601
Forsknings- och utvecklingskostnader		-3	-193
Övriga rörelseintäkter	7	1 080	535
Övriga rörelsekostnader	8	-71	-2 145
Rörelseresultat	9, 10, 18, 19	5 148	4 970
Resultat från andelar i dotterföretag	11	3 654	-13 830
Resultat från andelar i intresseföretag	12	7	—
Resultat från andra aktier och andelar	13	—	-213
Andra finansiella intäkter	14	991	1 075
Andra finansiella kostnader	15	-3 650	-4 886
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter		6 150	-12 884
Bokslutsdispositioner	16	1 194	418
Resultat före skatter		7 344	-12 466
Skatter	17	-908	748
Årets resultat		6 436	-11 718

MODERBOLAGETS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2015	2014
Årets resultat		6 436	-11 718
Summa övrigt totalresultat		—	—
Summa totalresultat för året		6 436	-11 718

MODERBOLAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i MSEK	Not	31 december 2015	31 december 2014
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	20	174	118
Materiella anläggningstillgångar	21	4 122	4 128
Aktier och andelar	22	151 865	118 473
Uppskjuten skattefordran	17	212	—
Andra långfristiga fordringar	23	83 624	90 478
Summa anläggningstillgångar		239 997	213 197
Omsättningstillgångar			
Varulager	24	342	385
Immateriella omsättningstillgångar	25	215	68
Kortfristiga fordringar	26	12 172	18 055
Skattefordran aktuell skatt	17	537	762
Kortfristiga placeringar	27	28 491	26 724
Kassa, bank och liknande tillgångar	28	10 303	8 335
Summa omsättningstillgångar		52 060	54 329
Summa tillgångar		292 057	267 526
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (131 700 000 aktier till ett kvotvärde av 50 kr)		6 585	6 585
Uppskrivningsfond		37 989	—
Reservfond		1 286	1 286
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		43 736	55 454
Årets resultat		6 436	-11 718
Summa eget kapital		96 032	51 607
Obeskattade reserver	16	14 882	16 227
Avsättningar	29	4 835	4 278
Långfristiga skulder			
Hybridkapital	30	18 603	—
Andra räntebärande skulder	30	54 961	63 962
Uppskjuten skatteskuld	17	—	165
Andra ej räntebärande skulder	31	18 302	36 421
Summa långfristiga skulder		91 866	100 548
Kortfristiga skulder			
Hybridkapital	30	—	9 385
Andra räntebärande skulder	30	78 348	78 379
Andra ej räntebärande skulder	32	6 094	7 102
Summa kortfristiga skulder		84 442	94 866
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		292 057	267 526
Säkerheter	34	177	375
Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)	35	41 448	42 437
Åtaganden enligt konsortialavtal	36	—	—

MODERBOLAGETS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2015	2014
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatter		7 344	-12 466
Återläggning av avskrivningar och nedskrivningar		1 733	15 110
Betald skatt		-847	-249
Realisationsvinster/förluster, netto		-58	129
Övrigt, inkl. ej kassaflödespåverkande poster	40	4 812	4 569
Internt tillförda medel (FFO)		12 984	7 093
Förändringar i varulager		43	52
Förändringar i rörelsefordringar		12 342	5 705
Förändringar i rörelseskulder		-2 856	-235
Kassaflöde från förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder		9 529	5 522
Kassaflöde från den löpande verksamheten		22 513	12 615
Investeringsverksamheten			
Investeringar i intresseföretag och andra aktier och andelar		-5	-2
Andra investeringar i anläggningstillgångar		-584	-459
Summa investeringar		-589	-461
Försäljningar		366	2 358
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-223	1 897
Kassaflöde före finansieringsverksamheten		22 290	14 512
Finansieringsverksamheten			
Förändringar i kortfristiga placeringar		-1 767	-19 027
Upptagna lån		43 305	20 501
Amortering av andra skulder		-43 806	-17 119
Betalning från Vattenfalls Pensionsstiftelse		—	19
Erhållna/lämnade koncernbidrag		-18 054	306
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-20 322	-15 320
Årets kassaflöde		1 968	-808
Kassa, bank och liknande tillgångar			
Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets början		8 335	9 143
Årets kassaflöde		1 968	-808
Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets slut		10 303	8 335

MODERBOLAGETS FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Uppskrivnings- fond	Reservfond	Fritt eget kapital	Summa
Ingående balans 2014	6 585	—	1 286	55 454	63 325
Utdelning till aktieägare	—	—	—	—	—
Årets resultat	—	—	—	-11 718	-11 718
Utgående balans 2014	6 585	—	1 286	43 736	51 607
Utdelning till aktieägare	—	—	—	—	—
Uppskrivning av aktier	—	37 989	—	—	37 989
Årets resultat	—	—	—	6 436	6 436
Utgående balans 2015	6 585	37 989	1 286	50 172	96 032

Per den 31 december 2015 omfattade det registrerade aktiekapitalet 131 700 000 aktier till kvotvärdet 50 SEK.

MODERBOLAGETS NOTER

Samtliga belopp i MSEK om ej annat anges.

1 Företagsinformation	141
2 Redovisningsprinciper	141
3 Valutakurser	141
4 Nettoomsättning	141
5 Försäljning och inköp inom koncernen	141
6 Kostnader för sålda produkter	141
7 Övriga rörelseintäkter	141
8 Övriga rörelsekostnader	141
9 Avskrivningar	141
10 Nedskrivningar	142
11 Resultat från andelar i dotterföretag	142
12 Resultat från andelar i intresseföretag	142
13 Resultat från andra aktier och andelar	142
14 Andra finansiella intäkter	142
15 Andra finansiella kostnader	142
16 Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver	142
17 Skatter	143
18 Leasing	143
19 Ersättningar till revisorer	144
20 Immateriella anläggningstillgångar	144
21 Materiella anläggningstillgångar	145
22 Aktier och andelar	146
23 Andra långfristiga fordringar	146
24 Varulager	146
25 Immateriella omsättningstillgångar	146
26 Kortfristiga fordringar	147
27 Kortfristiga placeringar	147
28 Kassa, bank och liknande tillgångar	147
29 Avsättningar	147
30 Andra räntebärande skulder samt derivat	148
31 Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)	148
32 Andra ej räntebärande skulder (kortfristiga)	148
33 Finansiella instrument: Redovisat värde och verkligt värde	149
34 Säkerheter	150
35 Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)	150
36 Åtaganden enligt konsortialavtal	151
37 Medelantal anställda och personalkostnader	151
38 Könsfördelning bland ledande befattningshavare	151
39 Upplysningar om närstående	151
40 Specifikation till kassaflödesanalysen	151
41 Händelser efter balansdagen	151

Not 1 Företagsinformation

Årsredovisningen för Vattenfall AB har godkänts enligt styrelsebeslut från den 18 mars 2016. Vattenfall AB (publ) med org. nr. 556036-2138, som är moderbolag i Vattenfallkoncernen, är ett aktiebolag med säte i Solna, Sverige och med postadressen 169 92 Stockholm, Sverige.

Moderbolagets balansräkning och resultaträkning ingående i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning ska föreläggas på årsstämman den 27 april 2016.

Not 2 Redovisningsprinciper**Allmänt**

Moderbolaget Vattenfall AB:s räkenskaper har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och rekommendation RFR 2 — "Redovisning för juridiska personer", utgiven av Rådet för finansiell rapportering. RFR 2 innebär att Vattenfall AB ska tillämpa samtliga standarder och uttalanden utgivna av IASB och IFRIC så som de godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Detta ska göras så långt möjligt inom ramen för Årsredovisningslagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Vattenfall AB tillämpar undantagsregeln avseende IAS 39 "Finansiella instrument" enligt RFR 2, vilket innebär att finansiella instrument värderas till anskaffningsvärde.

Nya och ändrade redovisningsregler som träder ikraft 2016 förväntas inte att ha någon väsentlig påverkan på Vattenfall AB:s finansiella rapporter.

Tillämpade redovisningsprinciper framgår av tillämpliga delar av koncernens Not 3, Redovisningsprinciper, med nedanstående tillägg för moderbolaget Vattenfall AB.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas i enlighet med koncernredovisningen på anskaffningsvärde med linjär fördelning efter anläggningarnas bedömda nyttjandeperiod. Därutöver görs i moderbolaget avskrivningar utöver plan (skillnaden mellan avskrivningar enligt plan och motsvarande skattemässiga avskrivningar) som redovisas som bokslutsdisposition respektive obeskattad reserv.

Avsättningar för pensioner

Pensionsåtaganden avseende pensioner i moderbolaget är beräknade på sedvanliga svenska försäkringstekniska grunder och redovisas enligt Tryggandelagen.

Utländsk valuta

Moderbolaget tillämpar säkringsredovisning vad gäller tillgångar i utländsk valuta som är effektivt skyddade av lån i utländsk valuta. Förändringar i valutakurser redovisas således inte för lån som upptagits för att finansiera förvärv av utländska dotterföretag, intresseföretag och samarbetsarrangemang. Icke-monetära tillgångar som anskaffats i utländsk valuta redovisas till valutakursen vid anskaffningstillfället. De lån som upptogs i samband med förvärvet av N.V. Nuon Energy är, liksom i koncernredovisningen, säkringsredovisade från och med förvärvstillfället 1 juli 2009.

Övriga tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas till balansdagens kurs.

Realiserade kurseffekter

De realiserade kurseffekter som är hänförliga till lån avseende säkring av investering i utländsk valuta redovisas inte över resultaträkningen, utan som en förändring av det redovisade anskaffningsvärdet för aktierna. Principen för realiserade kurseffekter på dylika lån följer vad som anges under "Utländsk valuta" och redovisas ej.

Skatter

Skattelagstiftningen i Sverige ger företaget möjlighet att skjuta upp skattebetalning genom avsättning till obeskattade reserver. I moderbolaget redovisas obeskattade reserver som en särskild post i balansräkningen i vilken uppskjuten skatt ingår. I moderbolagets resultaträkning redovisas avsättningar till, respektive upplösningar av, obeskattade reserver under rubriken bokslutsdispositioner.

Not 3 Valutakurser

Se koncernens Not 6, Valutakurser.

Not 4 Nettoomsättning

	2015	2014
Elektricitet, värme	32 098	32 887
Utförande av tjänsteuppdrag	1 333	1 450
Punktskatter (ingår i ovan)	-2 761	-2 661
Summa	30 670	31 676
Nettoomsättning per geografiskt område	2015	2014
Norden	27 521	28 426
Tyskland	2 543	2 767
Nederländerna	342	312
Övriga länder	264	171
Summa	30 670	31 676
Nettoomsättning för produkter och tjänster	2015	2014
Optimering och Trading	13 688	13 292
Energiförsäljning	13 078	14 827
Värme	2 195	2 160
Övrigt	1 709	1 397
Summa	30 670	31 676

Not 5 Försäljning och inköp inom koncernen

Av moderbolagets totala försäljningsintäkter och inköpskostnader avser 22% (21) av försäljningen och 54% (61) av inköpen affärer med dotterföretag.

Not 6 Kostnader för sålda produkter

Direkta kostnader inkluderar produktionsskatter och avgifter med 44 MSEK (26) samt fastighetsskatter med -1 MSEK (-34). Under 2015 har Vattenfall löst upp en tidigare års reservering på 4 MSEK efter bedömning att risk för eftertaxering inte längre föreligger. Under 2014 har 37 MSEK erhållits i återbetald fastighetsskatt.

Not 7 Övriga rörelseintäkter

Övriga rörelseintäkter innefattar huvudsakligen koncerninternt fakturerade tjänster, försäkringsersättningar, kravintäkter samt rörelserelaterade valutakursvinster.

Not 8 Övriga rörelsekostnader

Övriga rörelsekostnader innefattar huvudsakligen koncerninternt fakturerade tjänster.

Not 9 Avskrivningar

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar och materiella anläggningstillgångar fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2015	2014
Kostnader för sålda produkter	517	513
Försäljningskostnader	2	3
Administrationskostnader	1	1
Summa	520	517

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar ingår ovan i Kostnader för sålda produkter med 74 MSEK (79).

Not 10 Nedskrivningar

Inga nedskrivningar på immateriella anläggningstillgångar och materiella anläggningstillgångar har skett för räkenskapsår 2015 och 2014.

Not 11 Resultat från andelar i dotterföretag

	2015	2014
Utdelningar	4 805	679
Nedskrivningar ¹	-1 209	-14 593
Realisationsresultat vid försäljningar	58	84
Summa	3 654	-13 830

1) Se Moderbolagets Not 22, Aktier och andelar.

Not 12 Resultat från andelar i intresseföretag

	2015	2014
Utdelningar	9	—
Nedskrivning av aktier	-2	—
Summa	7	—

Not 13 Resultat från andra aktier och andelar

	2015	2014
Realisationsresultat vid försäljningar	—	-213
Summa	—	-213

Not 14 Andra finansiella intäkter

	2015	2014
Ränteintäkter från dotterföretag	736	1 669
Andra ränteintäkter	255	-232
Valutakursdifferenser, netto	—	-362
Summa	991	1 075

Not 15 Andra finansiella kostnader

	2015	2014
Räntekostnader till dotterföretag	50	111
Andra räntekostnader	2 400	4 775
Valutakursdifferenser, netto	1 200	—
Summa	3 650	4 886

Not 16 Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

	2015	2014
Bokslutsdispositioner		
Lämnade koncernbidrag	-3 030	-2 784
Erhållna koncernbidrag	2 878	2 305
Avsättning/Upplösning av obeskattade reserver, netto	1 346	897
Summa	1 194	418

	Ingående balans	Avsättning (+)/ upplösning (-)	Utgående balans
Obeskattade reserver			
Avskrivningar utöver plan	2 292	60	2 352
Periodiseringsfond			
Beskattningsår 2009	2 992	-2 992	—
Periodiseringsfond			
Beskattningsår 2010	4 153	—	4 153
Periodiseringsfond			
Beskattningsår 2011	1 922	—	1 922
Periodiseringsfond			
Beskattningsår 2012	1 319	—	1 319
Periodiseringsfond			
Beskattningsår 2013	2 959	—	2 959
Periodiseringsfond			
Beskattningsår 2014	590	-138	452
Periodiseringsfond			
Beskattningsår 2015	—	1 725	1 725
Summa	16 227	-1 345	14 882

Not 17 Skatter

Den redovisade skatteintäkten/kostnaden fördelas enligt följande:

	2015	2014
Aktuell skatt	1 286	-726
Uppskjuten skatt	-378	-22
Summa	908	-748

Aktuell skatt hänförlig till tidigare års resultat uppgår till 23 MSEK (-1 022).

Skatteeffekten av schablonränta på periodiseringsfonder uppgår till 20 MSEK (44).

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats förklaras på följande sätt:

	2015		2014	
	%		%	
Resultat före skatt		7 344		-12 466
Svensk inkomstskattesats per 31 december	22,0	1 616	22,0	-2 743
Justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare år	0,3	23	8,0	-1 002
Justering av uppskjuten skatt hänförlig till tidigare år	—	—	-0,1	8
Realisationsvinster, skattefria	-0,2	-13	-0,2	29
Ej skattepliktiga intäkter	-14,8	-1 089	3,7	-470
Nedskrivningar, ej avdragsgilla ¹	3,6	266	-25,8	3 210
Ej avdragsgilla räntor	1,4	99	-1,5	210
Övriga ej avdragsgilla kostnader	0,1	6	-0,1	10
Effektiv skattesats i Sverige	12,4	908	6,0	-748

1) Avser huvudsakligen nedskrivning, icke avdragsgill, av aktier i Vattenfall A/S (2015) och NV. Nuon Energy (2014).

Förändring av uppskjuten skatt i balansräkningen	Ingående balans		Förändring via resultaträkningen		Utgående balans	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Anläggningstillgångar	-2	-2	—	—	-2	-2
Omsättningstillgångar	-40	6	-92	-45	-132	-39
Avsättningar	-135	-148	-5	14	-140	-134
Övriga långfristiga skulder	262	183	-335	78	-73	261
Kortfristiga skulder	79	148	56	-69	135	79
Summa	164	187	-376	-22	-212	165

Not 18 Leasing**Leasingkostnader**

Framtida betalningsåtaganden per 31 december 2015 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelas sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2016	—	190
2017	—	190
2018	—	190
2019	—	190
2020	—	190
2021 och senare	—	—
Summa	—	950

Årets kostnader för leasing av tillgångar uppgick till 190 MSEK (23).

Leasingintäkter

Vattenfall AB äger och driver energianläggningar åt kund. Intäkten från kund består av två delar, en fast del för täckande av kapitalkostnader och en rörlig del baserad på mängden levererad media.

Anläggningarna klassificeras enligt gängse principer, baserat på den fasta intäktsdelen för leasing.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under Operationell leasing uppgick per 31 december 2015 till 490 MSEK (481). Ackumulerade avskrivningar uppgick till 230 MSEK (208) och ackumulerade nedskrivningar till 30 MSEK (30).

Framtida betalningar för denna typ av anläggningar fördelas sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2016	—	1
2017	—	1
2018	—	1
2019	—	1
2020	—	—
2021 och senare	—	—
Summa	—	4

Not 19 Ersättning till revisorer

	2015	2014
Revisionsuppdrag		
EY	6	8

Not 20 Immateriella anläggningstillgångar

	2015				
	Aktiverade utgifter för utveckling	Goodwill	Koncessioner och liknande rättigheter	Hyresrätter och liknande rättigheter	Summa
Anskaffningsvärden					
Ingående anskaffningsvärde	304	13	926	95	1 338
Investeringar	—	—	130	—	130
Försäljningar/Utrangeringar	—	-13	—	-27	-40
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	304	—	1 056	68	1 428
Akkumulerade avskrivningar enligt plan					
Ingående avskrivningar	-186	-13	-809	-27	-1 035
Årets avskrivningar	-1	—	-73	—	-74
Försäljningar/Utrangeringar	—	13	—	27	40
Utgående ackumulerade avskrivningar	-187	—	-882	—	-1 069
Nedskrivningar					
Ingående nedskrivningar	-116	—	-1	-68	-185
Utgående nedskrivningar	-116	—	-1	-68	-185
Utgående planenligt restvärde	1	—	173	—	174
	2014				
	Aktiverade utgifter för utveckling	Goodwill	Koncessioner och liknande rättigheter	Hyresrätter och liknande rättigheter	Summa
Anskaffningsvärden					
Ingående anskaffningsvärde	304	13	868	95	1 280
Investeringar	—	—	59	—	59
Försäljningar/Utrangeringar	—	—	-1	—	-1
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	304	13	926	95	1 338
Akkumulerade avskrivningar enligt plan					
Ingående avskrivningar	-185	-13	-732	-27	-957
Årets avskrivningar	-1	—	-78	—	-79
Försäljningar/Utrangeringar	—	—	1	—	1
Utgående ackumulerade avskrivningar	-186	-13	-809	-27	-1 035
Nedskrivningar					
Ingående nedskrivningar	-116	—	-1	-68	-185
Utgående nedskrivningar	-116	—	-1	-68	-185
Utgående planenligt restvärde	2	—	116	—	118

Inga avtalsenliga åtaganden om förvärv av immateriella anläggningstillgångar föreligger per 31 december 2015.

Not 21. Materiella anläggningstillgångar

	2015				Summa
	Byggnader och mark	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar	
Anskaffningsvärden					
Ingående anskaffningsvärde	1 225	7 648	447	396	9 716
Investeringar	—	—	62	394	456
Omföring från pågående nyanläggningar	5	364	—	-369	—
Försäljningar/Utrangeringar	—	-14	-18	—	-32
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 230	7 998	491	421	10 140
Ackumulerade avskrivningar enligt plan					
Ingående avskrivningar	-677	-4 628	-280	—	-5 585
Årets avskrivningar	-30	-323	-94	—	-447
Försäljningar/Utrangeringar	—	4	13	—	17
Utgående ackumulerade avskrivningar	-707	-4 947	-361	—	-6 015
Nedskrivningar					
Ingående nedskrivningar	-1	-2	—	—	-3
Utgående nedskrivningar	-1	-2	—	—	-3
Utgående planenligt restvärde	522	3 049	130	421	4 122
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	—	-2 351	—	—	-2 351
Bokfört värde	522	698	130	421	1 771
	2014				
	Byggnader och mark	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar	Summa
Anskaffningsvärden					
Ingående anskaffningsvärde	1 271	7 579	384	344	9 578
Investeringar	—	—	70	330	400
Omföring från pågående nyanläggningar	13	262	3	-278	—
Försäljningar/Utrangeringar	-29	-223	-10	—	-262
Omklassificeringar	-30	30	—	—	—
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 225	7 648	447	396	9 716
Ackumulerade avskrivningar enligt plan					
Ingående avskrivningar	-705	-4 437	-191	—	-5 333
Årets avskrivningar	-30	-311	-97	—	-438
Försäljningar/Utrangeringar	17	161	8	—	186
Omklassificeringar	41	-41	—	—	—
Utgående ackumulerade avskrivningar	-677	-4 628	-280	—	-5 585
Nedskrivningar					
Ingående nedskrivningar	9	-16	—	—	-7
Försäljningar/Utrangeringar	2	2	—	—	4
Omklassificeringar	-12	12	—	—	—
Utgående nedskrivningar	-1	-2	—	—	-3
Utgående planenligt restvärde	547	3 018	167	396	4 128
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	—	-2 292	—	—	-2 292
Bokfört värde	547	726	167	396	1 836

Inga avtalsenliga åtaganden om förvärv av materiella anläggningstillgångar föreligger per 31 december 2015.

Not 22 Aktier och andelar

	2015				2014			
	Andelar i dotterföretag	Andelar i intresseföretag	Andra aktier och andelar	Summa	Andelar i dotterföretag	Andelar i intresseföretag	Andra aktier och andelar	Summa
Ingående balans	118 452	16	5	118 473	133 045	14	2 420	135 479
Lämnade aktieägartillskott	—	5	—	5	—	2	—	2
Försäljningar	-2	—	—	-2	—	—	-2 415	-2 415
Justering av köpeskilling	-3 094 ¹	—	—	-3 094	—	—	—	—
Uppskrivning	37 989 ²	—	—	37 989	—	—	—	—
Likvidering	-294	—	—	-294	—	—	—	—
Nedskrivningar	-1 209 ³	—	-3	-1 212	-14 593 ¹	—	—	-14 593
Utgående balans	151 842	21	2	151 865	118 452	16	5	118 473

1) Avser justering av köpeskilling 2015 samt nedskrivning (ej skattemässigt avdragsgilla) 2014 av aktier i N.V. Nuon Energy.

2) Avser ej skattepliktig uppskrivning av aktier i Vattenfall Eldistribution AB.

3) Avser nedskrivningar (ej skattemässigt avdragsgilla) av aktier i Vattenfall A/S.

För en specifikation över moderbolagets aktier och andelar i dotterföretag, intresseföretag och andra aktier och andelar, se koncernens Noter 26–28.

Not 23 Andra långfristiga fordringar

	2015				2014			
	Fordringar hos dotterföretag	Fordringar hos intresseföretag	Andra fordringar	Summa	Fordringar hos dotterföretag	Fordringar hos intresseföretag	Andra fordringar	Summa
Ingående balans	89 676	24	778	90 478	91 397	11	868	92 276
Nyttillkomna fordringar	—	—	12	12	199	13	14	226
Erhållna betalningar	-6 732	—	—	-6 732	—	—	-111	-111
Valutakurseffekter	-84	—	-14	-98	213	—	38	251
Omklassificering mellan långfristiga och kortfristiga fordringar	—	—	-36	-36	-2 133	—	-31	-2 164
Utgående balans	82 860	24	740	83 624	89 676	24	778	90 478

Not 24 Varulager

	2015	2014
Biobränslen	78	93
Fossila bränslen	211	247
Material och reservdelar	53	45
Summa	342	385

Varor i lager som redovisats som en kostnad under år 2015 uppgår till 50 MSEK (640). Inga nedskrivningar eller återföring av nedskrivningar har gjorts under året.

Not 25 Immateriella omsättningstillgångar

Tillgångarna avser CO₂-utsläppsrätter samt certifikat. Se koncernens Not 3, Redovisningsprinciper.

	2015			2014		
	CO ₂ -utsläppsrätter	Certifikat	Summa	CO ₂ -utsläppsrätter	Certifikat	Summa
Ingående balans	—	68	68	—	86	86
Inköp	134	553	687	287	397	684
Erhållna utan vederlag	—	38	38	—	68	68
Sålda	-134	-116	-250	-287	-300	-587
Inlösta	—	-328	-328	—	-183	-183
Utgående balans	—	215	215	—	68	68

Not 26 Kortfristiga fordringar

	2015	2014
Lämnade förskott	18	21
Kundfordringar	1 172	1 704
Fordringar hos dotterföretag	7 334	12 314
Fordringar hos intresseföretag	3	—
Övriga fordringar	1 212	1 215
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 433	2 801
Summa	12 172	18 055

Åldersanalys för Kortfristiga fordringar

Kredittiden uppgår normalt till 30 dagar.

	2015			2014		
	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto
Kundfordringar						
Ej förfallna	1 039	—	1 039	1 158	—	1 158
Förfallna 1–30 dagar	93	—	93	511	—	511
Förfallna 31–90 dagar	23	—	23	16	—	16
Förfallna >90 dagar	34	17	17	51	32	19
Summa	1 189	17	1 172	1 736	32	1 704
Fordringar hos dotterföretag						
Ej förfallna	7 334	—	7 334	12 314	—	12 314
Summa	7 334	—	7 334	12 314	—	12 314
Fordringar hos intresseföretag						
Ej förfallna	3	—	3	—	—	—
Summa	3	—	3	—	—	—
Övriga fordringar						
Ej förfallna	1 212	—	1 212	1 215	—	1 215
Summa	1 212	—	1 212	1 215	—	1 215

Not 27 Kortfristiga placeringar

	2015	2014
Räntebärande placeringar	25 812	23 737
Margin calls, finansverksamheten	2 679	2 987
Summa	28 491	26 724

Not 28 Kassa, bank och liknande tillgångar

	2015	2014
Kassa och bank	9 068	7 959
Likvida placeringar	1 235	376
Summa	10 303	8 335

Not 29 Avsättningar

	2015	2014
Avsatt till pensioner ^{1,2}	4 188	3 657
Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner	591	540
Miljörelaterade avsättningar	56	81
Summa	4 835	4 278
1) Därav av PRI registrerade uppgifter.	3 688	3 141
2) Därav kreditförsäkrat via FPG/PRI.	4 181	3 652

Moderbolagets pensionsåtagande omfattas i sin helhet av Tryggandelagen. Vattenfall AB äger tillsammans med Svafö Ågestaverket, en kärnteknisk anläggning som tidigare producerat fjärrvärme i södra Stockholm. Vattenfall reglerar sitt åtagande för nedmontering, återställande och slutförvar genom inbetalning till Kärnavfallsfonden. Vattenfalls inbetalning till Kärnavfallsfonden har kostnadsförts i moderbolagets redovisning och därför redovisas varken skuld för åtagandet eller tillgodohavande i Kärnavfallsfonden i Vattenfall AB. Se vidare koncernens Not 29, Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden och Not 42, Andra räntebärande avsättningar.

Not 30 Andra räntebärande skulder samt derivat

	Långfristig del med förfall 1-5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Obligationslån	20 512	28 747	33 806	32 558	54 318	61 305	11 444	1 262	65 762	62 567
Företagscertifikat	—	—	—	—	—	—	3 455	4 791	3 455	4 791
Skulder till kreditinstitut	—	1 934	—	15	—	1 949	210	415	210	2 364
Skulder avseende förvärv av NV Nuon Energy ¹	—	—	—	—	—	—	—	21 985	—	21 985
Skulder till dotterföretag	643	708	—	—	643	708	57 954	42 912	58 597	43 620
Övriga skulder (margin calls inom finansverksamheten)	—	—	—	—	—	—	5 285	7 014	5 285	7 014
Summa räntebärande skulder exkl. Hybridkapital	21 155	31 389	33 806	32 573	54 961	63 962	78 348	78 379	133 309	142 341
Hybridkapital ²	—	—	18 603	—	18 603	—	—	9 385	18 603	9 385
Summa räntebärande skulder	21 155	31 389	52 409	32 573	73 564	63 962	78 348	87 764	151 912	151 726

Odiskonterade framtida kassaflöden inklusive räntebetalningar för ovanstående räntebärande skulder, framtida kassaflöden för derivat, samt leverantörsskulder exklusive skulder till dotterföretag och finansiella instrument med avtalade betalningar per den 31 december, framgår av nedanstående tabell. Rörliga ränteflöden med framtida räntesättningsdagar har beräknats med observerbara räntekurvor vid årsskiftet. Samtliga framtida kassaflöden i utländsk valuta är omräknade till SEK med vid årsboks slutet gällande balansdagskurs.

	Långfristig del med förfall 1-5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Räntebärande skulder	38 178	40 503	103 572	52 694	141 750	93 197	33 986	47 935	175 736	141 132
Derivat (swappar)	-7 598	-2 390	-26 674	-10 388	-34 272	-12 778	-6 620	-1 343	-40 892	-14 121
Leverantörsskulder och andra finansiella skulder	—	3 835	—	—	—	3 835	-6 093	7 108	-6 093	10 943
Summa	30 580	41 948	76 898	42 306	107 478	84 254	21 273	53 700	128 751	137 954

1) Skulder avseende förvärv av de resterande 21% av aktierna i NV. Nuon Energy har enligt avtal reglerats i juli 2015.

2) Se koncernens Not 40, Räntebärande skulder samt tillhörande finansiella derivat.

Not 31 Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)

	2015	2014
Skulder till dotterföretag	18 251	36 367
Övriga skulder	51	54
Summa	18 302	36 421

Skulder till dotterföretag avser i huvudsak skulder avseende koncernbidrag samt en långfristig skuld till Forsmarks Kraftgrupp AB för kraftavgifter. För denna senare skuld ska enligt överenskommelse mellan delägarna ränta inte utgå på skuldbeloppet. Av övriga skulder förfaller 26 MSEK (29) till betalning efter mer än fem år.

Not 32 Andra ej räntebärande skulder (kortfristiga)

	2015	2014
Förskott från kunder	252	1
Leverantörsskulder	381	381
Skulder till dotterföretag	2 037	2 485
Övriga skulder	545	733
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2 879	3 502
Summa	6 094	7 102

Specifikation av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter:

	2015	2014
Upplupna personalrelaterade kostnader	270	268
Upplupna räntor	1 805	2 435
Upplupna kostnader, övrigt	352	357
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	444	435
Förutbetalda intäkter, övrigt	8	7
Summa	2 879	3 502

Not 33 Finansiella instrument: Redovisat värde och verkligt värde

Kategorierna för tillgångar och skulder enligt nedan följer de kategorier av finansiella instrument som beskrivs i koncernens Not 47, Finansiella instrument per kategori och tillhörande resultateffekter. Moderbolaget redovisar dock samtliga finansiella instrument till anskaffningsvärde enligt Årsredovisningslagen, det vill säga kategorierna avgör inte hur instrumenten värderas eller redovisas. För upplysningar om hur verkligt värde har beräknats, se koncernens Not 3, Redovisningsprinciper. Kolumnen verkligt värde ingår endast som en upplysning.

	2015		2014	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivatstillgångar	— ¹	21 360	—	16 692
Kortfristiga placeringar	28 491	28 491	26 724	26 724
Likvida placeringar	1 235	1 235	376	376
Summa	29 726	51 086	27 100	43 792
Lånefordringar och kundfordringar				
Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden ²	—	187	—	194
Andra långfristiga fordringar	83 624	83 811	90 478	90 478
Kundfordringar och andra fordringar	12 154	12 154	18 034	18 034
Förskott till leverantör	18	18	21	21
Kassa och bank	9 068	9 068	7 959	7 959
Summa	104 864	105 238	116 492	116 686
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Andra aktier och andelar redovisat till anskaffningsvärde	23	23	21	21
Summa	23	23	21	21
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivatskulder	— ¹	10 547	—	11 467
Summa	—	10 547	—	11 467
Andra finansiella skulder				
Hybridkapital	18 603	16 196	9 385	9 551
Andra långfristiga räntebärande skulder	54 961	61 614	63 962	77 566
Andra långfristiga ej räntebärande skulder	18 302	18 302	36 421	36 421
Kortfristiga räntebärande skulder	78 348	78 459	78 379	78 537
Leverantörsskulder och andra skulder	5 843	5 843	7 101	7 101
Förskott från kunder	252	252	1	1
Summa	176 309	180 666	195 249	209 177

För tillgångar och skulder med en återstående löptid understigande tre månader (exempelvis Likvida placeringar, Kundfordringar och andra fordringar och Leverantörsskulder och andra skulder) har verkligt värde ansetts vara lika med redovisat värde.

1) Redovisat värde av derivat ingår i hänförliga poster, det vill säga i de säkrade posterna alternativt i interimposterna, med ett nettovärde om 63 MSEK (319).

2) Redovisat värde för avsättning till svenska Kärnavfallsfonden avseende Ågestaverket är noll i och med att avsättningen kostnadsförs direkt. Se vidare koncernens Not 29, 47 och 51.

Not 34 Säkerheter

	2015	2014
På bank spärrade medel som säkerhet för handel på Nord Pool, ICE och EEX	151	310
Aktier pantsatta till PRI Pensionsgaranti, såsom säkerhet för kreditförsäkring avseende pensionslöften inom Vattenfalls svenska verksamhet	7 295	6
Spärrade medel som säkerhet för garantier utställda av bank	20	59
Summa	7 466	375

Utöver de säkerheter som nämns ovan har Vattenfall följande betydande säkerheter:

För att fullgöra de krav på säkerheter som finns i derivatmarknaden har Vattenfall inom finansverksamheten ställt säkerheter till sina affärsmotparter för derivatpositionens negativa marknadsvärden. Per 31 december 2015 utgör denna säkerhet 2 679 MSEK (2 987). Affärsmotparterna är skyldiga att återställa dessa säkerheter till Vattenfall i de fall det negativa marknadsvärdet minskar. Beloppet är redovisat som tillgång i balansräkningen under Kortfristiga placeringar. Se även moderbolagets Not 27, Kortfristiga placeringar. På liknande sätt har Vattenfalls affärsmotparter inom finansverksamheten ställt säkerheter till Vattenfall. Mottagna säkerheter för energihandel uppgick per 31 december 2015 till 39 MSEK (0) och för finansverksamheten till 5 285 MSEK (7 013). Beloppet är redovisat som skuld i balansräkningen under Räntebärande skulder (kortfristiga). Se även moderbolagets Not 30, Andra räntebärande skulder samt derivat.

Vattenfall AB har till försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti ställt aktier i Vattenfall Eldistribution AB som säkerhet för de kreditförsäkringar som krävts för att trygga pensionerna.

Not 35 Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)

	2015	2014
Borgensåtagande avseende:		
Kärnavfallsfonden i Sverige	15 448	12 025
Entreprenörsgarantier ställda på uppdrag av dotterföretag	7 457	12 693
Garantier ställda som säkerheter för dotterföretagen inom Vattenfall Energy Tradings energihandel	8 068	6 758
Övriga eventualförpliktelser	10 475	10 961
Summa	41 448	42 437

Kärnavfallsfonden i Sverige

Kärnkraftföretagen ska enligt svensk lag (2006:647) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ställa säkerheter till staten (Kärnavfallsfonden) för att garantera att tillräckliga medel finns för betalningen av framtida kostnader för avfallshanteringen. Säkerheterna har formen av borgensförbindelser utställda av ägarna till kärnkraftföretagen. Regeringen har i beslut den 18 december 2014 fastställt de nya säkerhetsbelopp som ska gälla för åren 2015–2017. Moderbolaget Vattenfall AB har som säkerhet för dotterföretagen Forsmarks Kraftgrupp AB och Ringhals AB utställt garantier till ett sammanlagt värde av 15 448 MSEK (12 025). Två typer av garantier har ställts ut. Den ena garantin, Finansieringssäkerheten, avser att täcka det beslutade avgiftsbehovet för de avgifter som ännu inte betalats in inom den så kallade intjänandetiden (25 års drift) och uppgår till 10 633 MSEK. Den andra garantin, Kompletteringssäkerheten, avser framtida kostnadsökningar som beror på oplanerade händelser och uppgår till 4 815 MSEK. Båda beloppen är erhållna ur en sannolikhetsbaserad riskanalys där det förra beloppet är satt så att det tillsammans med idag fonderade medel med 50% sannolikhet (medianvärdet) ska ge full kostnadstäckning. Det senare beloppet utgör i princip det tillägg som erfordras för att motsvarande sannolikhet ska uppgå till 90%. Se även koncernens Not 29, Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden samt koncernens Not 4, Avsättningar.

Entreprenörsgarantier ställda på uppdrag av dotterföretag

Som säkerhet för entreprenörsåtaganden har Vattenfall AB utställt garantier uppgående till 7 457 MSEK (12 693), främst hänförliga till förpliktelser inom affärsområdet Wind.

Garantier ställda som säkerheter för dotterföretagen inom Vattenfall Energy Tradings energihandel

Vattenfall AB har som säkerhet för dotterföretaget Vattenfall Energy Tradings energihandel utställt garantier till ett totalt värde av 27 358 MSEK (27 017). Per 31 december 2015 var dessa garantier ianspråkta med 8 068 MSEK (6 758) vilket är inkluderat i de redovisade eventualförpliktelserna.

Övriga eventualförpliktelser

Övriga eventualförpliktelser (10 475 MSEK (10 961)) avser i huvudsak garantier som Vattenfall AB har utställt för affärsområdena Customers & Solutions och Wind (för den senare se koncernens Not 51 Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)) samt pensionsåtaganden som uppgick till 1 261 MSEK (1 185)

Utöver de eventualförpliktelser som nämnts ovan har**Vattenfall följande betydande åtaganden**

Vattenfall AB, tillsammans med dotterföretaget Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) och dess övriga delägare, tecknade 2009 ett långsiktigt samarbetsavtal med Östhammars och Oskarshamns kommuner. Avtalet omfattar perioden 2010 till omkring 2025 och reglerar utvecklingsinsatser i anslutning till genomförandet av det svenska kärnavfallsprogrammet. Parterna skall genom utvecklingsinsatser till exempel inom utbildning, företagande och infrastruktur över tid generera mervärden motsvarande 1 500 MSEK till 2 000 MSEK. Parterna skall utifrån ägarandel finansiera utvecklingsinsatserna. För Vattenfallkoncernen uppgår ägarandelen till 56%. Insatsernas genomförande fördelar sig över två perioder: perioden innan alla erforderliga tillstånd erhållits (Period 1) och perioden under uppförande och drift av anläggningarna (Period 2). Vattenfall har för sin andel av Period 1 under 2015 redovisat 61 MSEK (88) som en avsättning.

Atomansvaret i Sverige är strikt samt begränsat till 300 miljoner SDR (Special Drawing Rights) (kurs 11,5836), motsvarande cirka 3 475 MSEK (3 391), vilket betyder att de bolag som är ägare till kärnkraftverk endast är ansvarig för skada på omgivningen upp till detta belopp.

Not 36 Åtaganden enligt konsortialavtal

Se koncernens Not 52, Åtaganden enligt konsortialavtal.

Not 37 Medelantal anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	2015			2014		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Sverige	1 167	558	1 725	1 081	508	1 589
Personalkostnader	2015	2014				
Löner och andra ersättningar	1 184	1 183				
Sociala kostnader	739	388				
– varav pensionskostnader ¹	203	69				
Summa	1 923	1 571				

1) Av pensionskostnader avser 14 MSEK (14) ledande befattningshavare, det vill säga nuvarande och tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Bolagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 0 MSEK (0).

Ingen av styrelsens ledamöter erhåller pensionsförmån med anledning av styrelseuppdraget.

Löner och andra ersättningar	2015			2014		
	Ledande befattningshavare ¹	Övriga anställda	Summa	Ledande befattningshavare ¹	Övriga anställda	Summa
Sverige	53	1 134	1 187	49	1 134	1 183

1) Med ledande befattningshavare avses styrelseledamöter och styrelsesuppleanter samt verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Dessutom ingår tidigare styrelseledamöter och styrelsesuppleanter samt tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer samt övriga ledande befattningshavare som ingår i koncernledningen.

I summa löner och andra ersättningar till styrelseledamöter och verkställande direktörer ingår tantiem med 0 MSEK (0). För förmåner till ledande befattningshavare inom Vattenfall AB, se koncernens Not 53, Antal anställda och personalkostnader.

Not 38 Könsfördelning bland ledande befattningshavare

	Kvinnor, %		Män, %	
	2015	2014	2015	2014
Könsfördelning bland styrelseledamöter	33	36	67	64
Könsfördelning bland övriga ledande befattningshavare	38	22	62	78

Not 39 Upplysningar om närstående

Se koncernens Not 55, Upplysningar om närstående.

Not 40 Specifikation till kassaflödesanalysen

Övrigt, inkl. ej kassaflödespåverkande poster	2015	2014
Orealiserade kursvinster/förluster	4 824	2 895
Förändringar i räntefordringar	-1 182	756
Förändringar i ränteskulder	512	884
Koncernbidrag	152	479
Förändringar i avsättningar	557	18
Förändringar i bokslutsdispositioner	-1 345	-897
Övrigt	1 294	434
Summa	4 812	4 569

Not 41 Händelser efter balansdagen

Se koncernens Not 56, Händelser efter balansdagen.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Vattenfall AB, org.nr 556036-2138

Rapport om Årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av Årsredovisningen och koncernredovisningen för Vattenfall AB för år 2015 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 56–69. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i detta dokument på sidorna 4–5, 9–10, 31–33 och 56–153.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för Årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en Årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om Årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i Årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar Årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i Årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har Årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Våra uttalanden

omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 56–69. Förvaltningsberättelsen är förenlig med Årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av Årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Vattenfall AB för år 2015. Vi har även utfört en genomgång av bolagsstyrningsrapporten.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen samt att bolagsstyrningsrapporten på sidorna 56–69 är upprättad i enlighet med "Statens ägarpolicy och riktlinjer för företaget med statligt ägande".

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisions-sed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden. Därutöver har vi läst bolagsstyrningsrapporten och baserat på denna läsning och vår kunskap om bolaget och koncernen anser vi att vi har tillräcklig grund för våra uttalanden. Detta innebär att vår genomgång av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisions-sed i Sverige har.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats, och dess, enligt ägarpolicy, obligatoriska information är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Stockholm den 18 mars 2016
Ernst & Young AB

Staffan Landén
Auktoriserad revisor

ÖVERSIKTLIG BESTYRKANDERAPPORT

Revisors rapport över översiktlig granskning av Vattenfall AB:s hållbarhetsredovisning

Till Vattenfall AB

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Vattenfall AB att översiktligt granska Vattenfall AB:s hållbarhetsredovisning för år 2015. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning till de områden som hänvisas till i GRI-index på sidorna 167–170.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidorna 165–166, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av FAR. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga

granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASBs standarder för revision och god revisionssed i övrigt har. Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen. Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 18 mars 2016

Ernst & Young AB

Staffan Landén
Auktoriserad revisor

Outi Alestalo
Specialistmedlem i FAR

ICKE-FINANSIELLA NOTER

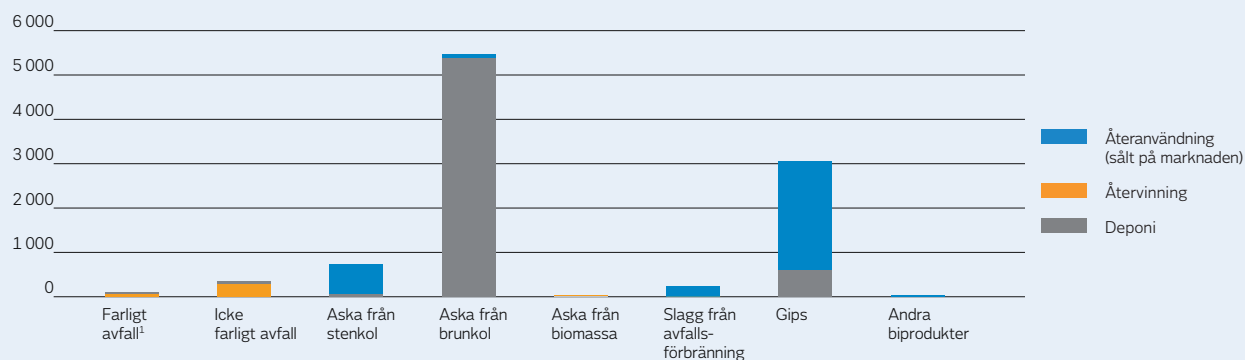
1 Hantering av avfall och restprodukter	155
2 Vattenhantering	156
3 Hantering av kemikalier	156

Not 1 Hantering av avfall och restprodukter

Vid all Vattenfalls verksamhet uppstår avfall. Det gäller såväl vid drift och underhåll av kraftverk, el- och värmenät, som vid gruvsdrift och vid uppförande och avveckling av kraftverk. Verksamheten vid Vattenfalls kontor skapar också avfall även om det är en mindre del jämfört med övriga delar av verksamheten. Vattenfall strävar efter att arbeta med utgångspunkt från avfallshierarkin där fokus framför allt ligger på att förhindra att avfall uppkommer. När avfall eller restprodukter trots detta uppstår är återanvändning och återvinning de primära valen vad gäller avfallshantering. Läs mer om radioaktivt avfall på sidan 43.

Restprodukter, i huvudsak aska och gips, uppstår vid rökgasrening i samband med förbränning av fasta bränslen, till exempel brun- och stenkol. Avfalls- och restproduktsvolymerna är direkt beroende av hur mycket bränsle som används och hur effektiv rökgasreningen är. Vattenfall optimerar restprodukternas kvalitet för att de lättare ska kunna återanvändas. Aska från Vattenfalls stenkolseldade anläggningar används till exempel i cement och asfalt för vägbyggen. Aska från brunkolseldade anläggningar transporteras oftast tillbaka till gruvområdet, där den används som markfyllnad för att återställa landskapet. Vattenfall är därtill en av Europas största producenter av syntetiskt gips (en restprodukt från rökgasavsvavling) och levererar gips av hög kvalitet till byggindustrin.

Avfall och biprodukter, kton

kton	Farligt avfall ¹	Ickefarligt avfall	Aska från stenkol	Aska från brunkol	Aska från biomassa	Slagg från avfallsförbränning	Gips	Andra biprodukter
2015	86	342	745	5 474	38	229	3 048	32
2014	123	416	578	5 334	42	245	3 000	48

Bygg- och rivningsavfall utgör en liten del jämfört med de restprodukter som bildas vid förbränningsanläggningarna. Den största mängden restprodukter utgörs av aska från brunkolsverk, som nästan uteslutande används för att fylla igen landskapet efter gruvbrytningen.

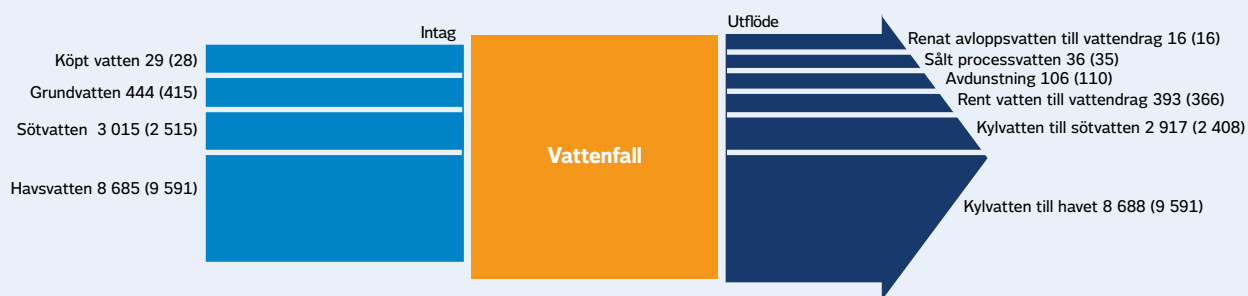
1) Inkluderar flygaska från avfallsförbränningen.

Not 2 Vattenhantering

Vattenfall driver stora kärnkraftverk och fossilbaserade kraftverk som använder stora mängder vatten för kylning. Så kallad genomströmmande kylning används när det finns stora tillgängliga volymer av till exempel havs- eller flodvatten. I områden där dessa volymer inte finns tillgängliga används kyltorn eller slutna system som har en lägre vattenanvändning.

För att kunna bedriva en säker gruvdrift och möjliggöra brytning i Vattenfalls brunkolsgruvor måste grundvattennivån sänkas temporärt och vattnet avlägsnas. En teknik med "tätningväggar" används för att inte behöva pumpa så mycket vatten och hålla den naturliga grundvattennivån i närheten av gruvområdet stabil när nivån inom dagbrottet sänks. Därigenom skyddas närliggande naturskyddsområden från kraftiga grundvattensänkningar.

Totalt intag och utflöde av vatten (miljoner m³)

Vattenuttagen utgörs i huvudsak av havsvatten som används för kylning i kärnkraftverk och som returneras till havet efter användningen. Vattenanvändningen minskade något mellan 2015 och 2014 i samband med lägre produktion från värmekraftverk och kärnkraftverk (in- och utflöden överensstämmer inte exakt på grund av att ett urval mindre flöden har utelämnats).

Not 3 Hantering av kemikalier

Kemikalier används vid el- och värmeproduktion, till exempel för rök-gasrening och vattenbehandling, underhåll av teknisk utrustning och i gruvverksamhet. Vattenfall arbetar aktivt med att byta ut farliga kemikalier, och ambitionen är att alla farliga kemikalier ska ha fasats ut eller ersatts där så är tekniskt möjligt senast 2020. Vattenfall ställer också krav på och utvärderar användningen av kemikalier hos entreprenörer i samband med upphandlingar.

FEMÅRSÖVERSIKT HÅLLBARHETSDATA

	2011	2012	2013	2014	2015
Produktion och miljö					
Elproduktion, TWh	166,7	178,9	181,7	172,9	173,0 ¹
– varav vattenkraft	34,5	42,2	35,6	34,3	39,5
– varav kärnkraft	42,5	48,9	51,9	49,9	42,2
– varav fossilkraft	85	81,7	87,9	82,7	84,0 ¹
– varav vindkraft	3,4	3,6	3,9	4,1	5,8
– varav biobränsle och avfall	1,3 ²	2,5	2,4	2,0	1,5
Energianvändning, TWh					
Gas	33,8	32,5	37,1	31,7	27,7
Stenkol	58,5	41,5	45,1	35,2	46,1
Brunkol	147,4	152,8	157	153,5	152,7
Torv	1,1	0,6	0,7	0,4	0,5
Avfall, icke-biologiskt	2,8	2,9	3,2	2,9	2,6
Biobränsle, avfall (biologiskt)	11,8	10,5	9,8	7,1	4,3
Övrigt, inklusive olja	5,3	5,9	5,7	5,7	1,9
Uran, ton	104	126	133	119	143
Utsläpp till luft					
Koldioxidutsläpp (CO ₂), Mton ³	86,7	83,5	86,9	82,7	84,3 ⁴
Specifika CO ₂ -utsläpp, g/kWh	418	400	412	421	426
Biogena koldioxidutsläpp, Mton ⁵	4,0	3,6	3,4	2,4	1,9
Kväveoxider (NO _x), kton	63,6	53,4	56,5	52,8	52,2
Specifika NO _x , g/kWh	0,306	0,258	0,268	0,271	0,264
Specifik NO _x , g/kWh (endast förbränningsanläggningar)	0,491	0,460	0,458	0,474	0,475
Svaveloxider (SO ₂), kton	69,8	56,1	58,2	53,1	50,1
Specifika SO ₂ , g/kWh	0,336	0,272	0,276	0,272	0,253
Specifik SO ₂ , g/kWh (endast förbränningsanläggningar)	0,539	0,483	0,472	0,476	0,455
Luftburna partiklar, kton	2,6	1,9	2,1	1,7	1,5
Specifika partiklar, g/kWh	0,012	0,009	0,010	0,008	0,008
Specifika partiklar, g/kWh (endast förbränningsanläggningar)	0,020	0,016	0,017	0,015	0,014
Avfall och biprodukter, kton					
Farligt avfall	211	431	194	123	86
Icke-farligt avfall	219	447	349	416	342
Aska från stenkol	1 103	667	738	578	745
Aska från brunkol	5 198	5 330	5 388	5 334	5 474
Aska från biomassa	90	64	67	42,3	38,3
Slagg från avfallsförbränning	301	317	330	245	229
Gips	3 109	3 154	3 219	3 000	3 048
Andra biprodukter	88	75	73	48	32
Radioaktivt avfall					
Låg- och medelaktivt radioaktivt driftsavfall, kubikmeter	1 082	1 277	883	2 251	3 353
Hårdkomponenter, ton	842	18	18	10	7
Använt kärnbränsle – uttagna bärnsleelement, ton	157	147	161	193	197
Använt kärnbränsle – ursprungligt uraninnehåll, ton	103	136	145	138	142
SAIDI (minuter/kund)					
Sverige	349	217	183	177	213
Tyskland	11	12	13	15	10
SAIFI (antal/kund)					
Sverige	3,1	2,6	2,1	2,4	2,2
Tyskland	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
Medarbetare					
Antal anställda, heltidstjänster,	34 685	32 794	31 819	30 181	28 567
– varav kvinnor	8 267	7 928	7 485	6 983	6 399
– varav tillfälligt anställda (ej fast anställningskontrakt)	N/A	1 234	1 154	882	761
Sjukfrånvaro					
män, %	N/A	N/A	3,8%	3,7%	4,1%
kvinnor, %	N/A	N/A	5,3%	5,0%	5,8%
Arbetsolyckor					
Internt LTIF (anställda)	3,3	2,3	2,6	2,7	2,3
Extern LTIF (entreprenörer) ⁶	N/A	N/A	N/A	N/A	133
Jämställdhet					
Kvinnliga chefer, %	19%	19%	18%	18%	19%
Antal chefer per ålderskategori, totalt					
–29	2%	1%	2%	2%	1%
30–49	70%	55%	51%	53%	52%
50–	28%	44%	47%	45%	46%

1) Värde har justerats jämfört med det värde som presenterades i Vattenfalls bokslutskommuniké 2015.

2) Ändrad redovisningsprincip från 2012.

3) Koldioxidutsläppen redovisas konsoliderat i enlighet med finansiella redovisningsprinciper.

4) Totala utsläpp av växthusgaser uppgår till 84,6 Mton, 0,3 Mton utgörs av SF₆ och N₂O utsläpp. Växthusgaspotentialer är hämtade från IPCC Fifth Assessment report.

5) Koldioxidutsläpp från förbränning av biomassa.

6) Då beräkningen av LTIF för entreprenörer inte är tillräckligt tillförlitlig rapporteras endast LTI.

KVARTALSÖVERSIKT

Belopp i MSEK	2014				2015			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Resultaträkningsposter								
Nettoomsättning	45 912	36 575	34 734	48 725	45 377	36 115	37 519	45 499
Rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar (EBITDA)	16 588	3 890	8 438	12 120	13 518	2 852	7 548	8 835
Rörelseresultat (EBIT)	11 832	-1 637	-19 436	7 045	8 386	-38 045	3 001	3 690
Underliggande rörelseresultat	9 075	4 086	2 750	8 223	7 736	2 966	3 388	6 449
Finansiella intäkter	690	623	577	697	414	1 009	705	635
Finansiella kostnader	-2 391	-2 044	-1 939	-2 257	-1 957	-2 410	-1 810	-1 810
Resultat före skatter	10 131	-3 058	-20 798	5 485	6 843	-39 446	1 896	2 515
Periodens resultat	8 205	-2 323	-18 065	3 900	4 987	-28 812	1 600	2 460
- varav hänförligt till ägare till moderbolaget	8 111	-1 830	-18 122	3 663	4 679	-24 996	1 403	2 243
- varav hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	94	-493	57	237	308	-3 816	197	217
Kassaflödesposter								
Internt tillförda medel (FFO)	10 792	3 854	5 008	12 476	9 795	4 154	5 698	9 362
Kassaflöde från den löpande verksamheten	7 487	8 333	9 992	14 333	6 753	9 717	14 868	9 595
Fritt kassaflöde	4 685	4 330	6 083	8 136	4 003	6 218	10 520	4 270
Balansräkningsposter								
Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	35 301	30 147	35 794	45 068	57 240	54 012	43 364	44 256
Eget kapital	145 725	142 387	123 864	128 462	134 678	108 303	114 440	115 956
- varav hänförligt till ägare till moderbolaget	134 852	131 567	111 603	115 260	120 367	97 646	103 043	103 984
- varav hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	10 873	10 820	12 261	13 202	14 311	10 657	11 397	11 972
Räntebärande skulder	121 588	116 618	120 680	125 928	137 379	128 162	111 046	110 585
Nettoskuld	85 694	85 872	83 403	79 473	78 825	72 839	65 405	64 201
Justerad nettoskuld	147 296	156 124	151 464	158 291	150 737	149 080	143 061	137 585
Avsättningar	117 640	128 560	128 478	138 567	137 554	139 536	141 983	138 263
Icke räntebärande skulder	110 032 ¹	100 371 ¹	91 684 ¹	104 252 ¹	102 774	87 548	89 889	97 513
Genomsnittligt sysselsatt kapital	303 207	296 908	282 390	293 992	298 803	287 377	274 459	279 435
Balansomslutning	494 985 ¹	487 936 ¹	464 706 ¹	497 209 ¹	512 385	463 549	457 358	462 317
Nyckeltal								
I % där annat ej anges. Med (ggr) avses gånger.								
Rörelsemarginal	25,8	-4,5	-56,0	14,5	18,5	-105,3	8,0	8,1
Rörelsemarginal ²	19,8	11,2	7,9	16,9	17,1	8,2	9,0	14,2
Nettomarginal	22,1	-8,4	-59,9	11,3	15,1	-109,2	5,1	5,5
Nettomarginal ²	16,1	7,3	4,1	13,7	13,7	4,3	4,0	11,6
Avkastning på eget kapital	-9,9	8,4	-8,0	-6,9	-10,1	-32,6	-14,8	-16,8
Avkastning på sysselsatt kapital	-1,7	6,4	-1,9	-0,7	-1,9	-14,6	-7,2	-8,2
Avkastning på sysselsatt kapital ²	8,4	8,2	8,1	8,2	7,6	7,5	8,1	7,4
Räntetäckningsgrad, ggr	-0,6	3,3	-0,6	-0,1	-0,9	-8,0	-3,6	-4,6
Räntetäckningsgrad, ggr ²	3,9	4,2	4,2	5,0	5,1	4,6	4,8	4,8
Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr	5,4	5,5	5,5	7,2	7,6	7,2	7,5	7,3
Kassaflödesräntetäckningsgrad, netto, ggr	6,2	5,0	7,3	10,1	10,0	9,7	10,9	10,6
Kassaflödesräntetäckningsgrad efter ersättningsinvesteringar, ggr	5,5	5,4	4,8	7,0	7,4	7,1	8,3	7,8
Internt tillförda medel (FFO)/räntebärande skulder	24,7	24,0	21,7	25,5	22,7	24,5	28,9	26,2
Internt tillförda medel (FFO)/nettoskuld	35,1	32,5	31,4	40,4	39,5	43,2	49,1	45,2
Internt tillförda medel (FFO)/justerad nettoskuld	20,4	17,9	17,3	20,3	20,7	21,1	22,5	21,1
EBITDA/finansnetto, ggr	17,4	4,2	10,5	14,7	15,3	2,6	16,7	14,7
EBITDA/finansnetto, ggr ²	14,5	10,3	38,1	16,1	14,5	7,4	17,3	18,9
Soliditet	29,6	29,3	26,7	25,9	26,3	23,4	25,0	25,1
Skuldsättningsgrad	83,4	81,9	97,4	98,0	102,0	118,3	97,0	95,4
Skuldsättningsgrad, netto	58,8	60,3	67,3	61,9	58,5	67,3	57,2	55,4
Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital	45,5	45,0	49,4	49,5	50,5	54,2	49,3	48,8
Nettoskuld/nettoskuld plus eget kapital	37,0	37,6	40,2	38,2	36,9	40,2	36,4	35,6
Nettoskuld/EBITDA, ggr	1,9	2,2	2,2	1,9	2,1	2,0	1,8	2,0
Justerad nettoskuld/EBITDA, ggr	3,3	4,0	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0	4,2
Övriga uppgifter								
Investeringar	5 254	6 044	7 890	9 844	5 557	6 726	7 997	8 447
Elproduktion, TWh	50,1	39,7	36,8	46,2	46,4	39,7	41,2	45,9 ³
Elförsäljning, TWh	56,5	46,6	42,5	53,4	53,4	45,9	46,1	51,8
Värmeförsäljning, TWh	9,1	4,7	2,5	7,8	9,1	4,1	2,8	6,6
Gasförsäljning, TWh	18,4	7,0	4,8	15,3	21,8	8,4	5,4	15,0
Antal anställda heltidstjänster	31 261	30 544	30 332	30 181	29 341	28 977	28 744	28 567

1) Värdet för 2014 har omräknats jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av nya redovisningsregler från och med 2015 enligt IFRIC 21. Se koncernens Not 2, Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år.

2) Baserat på Underliggande rörelseresultat, det vill säga Rörelseresultat exklusive Jämförelsestörande poster.

3) Värde har justerats jämfört med det värde som presenterades i Vattenfalls bokslutskommuniké 2015.

TIOÅRSÖVERSIKT

Belopp i MSEK	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Resultaträkningsposter										
Nettoomsättning	135 802	143 639	164 549	205 407	213 572	181 040	167 313	172 253	165 945	164 510
Rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar (EBITDA)	43 938	45 821	45 960	51 777	60 706	54 538	54 271	43 554	41 038	32 754
Rörelseresultat (EBIT)	27 821	28 583	29 895	27 938	29 853	23 209	25 958	-6 218	-2 195	-22 967
Underliggande rörelseresultat	27 448	28 497	30 220	31 294	36 838	30 793	27 530	28 135	24 133	20 541
Finansiella intäkter	3 839	2 276	3 412	2 814	2 514	3 843	2 636	1 416	2 590	2 762
Finansiella kostnader	-6 135	-6 926	-9 809	-13 018	-10 944	-12 754	-10 476	-10 453	-8 635	-7 987
Resultat före skatter	25 525	23 933	23 498	17 734	21 423	14 298	18 118	-15 255	-8 240	-28 192
Periodens resultat	19 858	20 686	17 763	13 448	13 185	10 416	17 047	-13 543	-8 284	-19 766
- varav hänförbart till ägare till moderbolaget	18 729	19 769	17 095	12 896	12 997	11 083	16 759	-13 668	-8 178	-16 672
- varav hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande	1 129	917	668	552	188	-667	288	125	-106	-3 094
Kassaflödesposter										
Internt tillförda medel (FFO)	35 673	34 049	30 735	36 700	40 108	38 256	34 419	31 888	32 131	29 009
Kassaflöde från den löpande verksamheten	35 207	32 331	36 194	46 246	41 231	33 468	28 485	37 843	40 146	40 934
Fritt kassaflöde	23 178	19 650	18 963	27 566	23 846	17 637	12 619	23 579	23 234	25 013
Balansräkningsposter										
Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	22 168	22 659	40 236	56 940	43 873	28 685	46 495	27 261	45 068	44 256
Eget kapital	107 674	124 132	140 886	142 404	133 621	138 931	149 372	130 718	128 462	115 956
- varav hänförbart till ägare till moderbolaget	96 589	111 709	129 861	135 620	126 704	131 988	140 764	120 370	115 260	103 984
- varav hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande	11 085	12 423	11 025	6 784	6 917	6 943	8 608	10 348	13 202	11 972
Räntebärande skulder	71 575	67 189	107 347	213 494	188 277	170 350	160 261	126 488	125 928	110 585
Nettoskuld	49 407	43 740	66 000	154 987	144 109	141 089	111 907	98 998	79 473	64 201
Justerad nettoskuld	—	—	—	205 028	173 409	176 031	154 335	162 590	158 291	137 585
Avsättningar	66 094	73 985	89 799	91 100	87 822	91 719	103 832	118 166	138 567	138 263
Icke räntebärande skulder	77 823	72 930	107 795	155 129	131 712	123 558	114 899	110 112	104 252 ¹	97 513
Genomsnittligt sysselsatt kapital	—	—	—	—	—	317 799	313 124	302 743	293 992	279 435
Balansomslutning	323 166	338 236	445 827	602 127	541 432	524 558	528 364	485 484	497 209 ¹	462 317
Nyckeltal										
I % där ej annat anges. Med (ggr) avses gånger.										
Rörelsemarginal	20,5	19,9	18,2	13,6	14,0	12,8	15,5	-3,6	-1,3	-14,0
Rörelsemarginal ²	20,2	19,8	18,4	15,2	17,2	17,0	16,5	16,3	14,5	12,5
Avkastning på eget kapital	19,1	17,6	13,6	9,5	10,0	8,6	12,3	-11,4	-6,9	-16,8
Avkastning på sysselsatt kapital	—	—	—	—	—	7,3	8,3	-2,1	-0,8	-8,2
Avkastning på sysselsatt kapital ²	—	—	—	—	—	9,7	8,8	9,3	8,2	7,4
Räntetäckningsgrad, ggr	7,2	6,7	4,5	3,1	4,1	2,6	3,7	-0,7	-0,1	-4,6
Räntetäckningsgrad, ggr ²	7,1	6,7	4,6	3,4	5,0	3,3	3,9	4,1	5,0	4,8
Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr	9,7	8,6	5,4	4,8	6,2	4,9	5,7	5,4	7,3	7,3
Kassaflödesräntetäckningsgrad, netto, ggr	15,9	12,2	7,1	5,6	7,5	5,8	6,6	6,2	10,1	10,6
Internt tillförda medel (FFO)/räntebärande skulder	49,8	50,7	28,6	17,2	21,3	22,5	21,5	25,2	25,5	26,2
Internt tillförda medel (FFO)/nettoskuld	72,2	77,8	46,6	23,7	27,8	27,1	30,8	32,2	40,4	45,2
Internt tillförda medel (FFO)/justerad nettoskuld	—	—	—	17,9	23,1	21,7	22,3	19,6	20,3	21,1
Soliditet	33,3	36,7	31,6	23,7	24,7	26,5	28,3	26,9	25,9	25,1
Skuldsättningsgrad	66,5	54,1	76,2	149,9	140,9	122,6	107,3	96,8	98,0	95,4
Skuldsättningsgrad, netto	45,9	35,2	46,8	108,8	107,8	101,6	74,9	75,7	61,9	55,4
Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital	39,9	35,1	43,2	60,0	58,5	55,1	51,8	49,2	49,5	48,8
Nettoskuld/EBITDA, ggr	1,1	1,0	1,4	3,0	2,4	2,6	2,1	2,3	1,9	2,0
Justerad nettoskuld/EBITDA, ggr	—	—	—	4,0	2,9	3,2	2,8	3,7	3,9	4,2
Övriga uppgifter										
Utdelning till ägare till moderbolaget	7 500	8 000	6 900	5 240	6 500	4 433	6 774	—	—	— ³
Investeringar	17 220	18 964	42 296	102 989	41 794	35 750	29 581	27 761	29 032	28 726
Elproduktion, TWh	165,4	167,6	162,1	158,9	172,4	166,7	178,9	181,7	172,9	173,0 ⁴
Elförsäljning, TWh	191,1	193,8	189,3	194,6	194,2	209,4	205,5	203,3	199,0	197,2
Värmeförsäljning, TWh	35,2	36,2	35,6	37,9	47,1	41,6	29,8	30,3	24,1	22,6
Gasförsäljning, TWh	—	—	0,3	20,0	63,2	53,8	52,4	55,8	45,5	50,7
Antalet anställda heltidstjänster	32 308	32 396	32 801	36 593	38 459	37 679	33 059	31 819	30 181	28 567

1) Värdet för 2014 har omräknats jämfört med tidigare publicerad information i Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning 2014 på grund av nya redovisningsregler från och med 2015 enligt IFRIC 21. Se koncernens Not 2, Viktiga förändringar i de finansiella rapporterna jämfört med föregående år.

2) Baserat på Underliggande rörelseresultat, det vill säga Rörelseresultat exklusive Jämförelsestörande poster.

3) Föreslagen utdelning.

4) Värde har justerats jämfört med det värde som presenterades i Vattenfalls bokslutskommuniké 2015.

DEFINITIONER OCH BERÄKNINGAR AV NYCKELTAL

Värden avser koncernen 2015. Belopp i MSEK där inte annat anges.

EBIT: Earnings Before Interest and Tax (Rörelseresultat)

EBITDA: Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation (Rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar)

Jämförelsestörande poster: Realisationsvinster respektive realisationsförluster i aktier och andra anläggningstillgångar, nedskrivningar och återförda nedskrivningar samt andra väsentliga poster av engångskaraktär. Dessutom ingår här inom trading- verksamheten orealiserade marknadsvärderingar av energiderivat som enligt IAS 39 inte kan säkringsredovisas samt orealiserade marknadsvärdeförändringar av varulager

Underliggande rörelseresultat: Rörelseresultatet (EBIT) exklusive jämförelsestörande poster

FFO: Funds From Operations (Internt tillförda medel)

Fritt kassaflöde: Kassaflöde från den löpande verksamheten minus ersättningsinvesteringar

Hybridkapital: Finansieringsinstrument med evig löptid efterställda Vattenfalls övriga låneinstrument

Sysselsatt kapital: Balansomslutning minus finansiella tillgångar, icke räntebärande skulder och vissa andra räntebärande avsättningar vilka ej ingår i justerad nettoskuld

Nettoskuld: Räntebärande skulder minus lån till ägare med innehav utan bestämmande inflytande i koncernföretag, kassa, bank och liknande tillgångar, kortfristiga placeringar

Justerad nettoskuld: Se Koncernens balansräkning - Tilläggsinformation för beräkning

Rörelsemarginal, %	= 100 x	$\frac{\text{EBIT}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{-22\,967}{164\,510}$	= -14,0
Rörelsemarginal exkl. jämförelsestörande poster, %	= 100 x	$\frac{\text{Underliggande EBIT}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{20\,541}{164\,510}$	= 12,5
Nettomarginal, %	= 100 x	$\frac{\text{Resultat före skatter}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{-28\,192}{164\,510}$	= -17,1
Nettomarginal exkl. jämförelsestörande poster, %	= 100 x	$\frac{\text{Resultat före skatter exkl. jämförelsestörande poster}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{15\,334}{164\,510}$	= 9,3
Avkastning på eget kapital, %	= 100 x	$\frac{\text{Periodens resultat hänförbart till ägare till moderbolaget}}{\text{Medelvärde av periodens eget kapital hänförbart till ägare till moderbolaget exkl. Reserv för kassaflödessäkring}}$	$\frac{-16\,672}{98\,986}$	= -16,8
Avkastning på sysselsatt kapital, %	= 100 x	$\frac{\text{EBIT}}{\text{Genomsnittligt sysselsatt kapital}}$	$\frac{-22\,967}{279\,435}$	= -8,2
Avkastning på sysselsatt kapital exkl. jämförelsestörande poster, %	= 100 x	$\frac{\text{Underliggande EBIT}}{\text{Genomsnittligt sysselsatt kapital}}$	$\frac{20\,541}{279\,435}$	= 7,4
Räntetäckningsgrad, ggr	=	$\frac{\text{EBIT + finansiella intäkter exkl. avkastning från Kärnavfallsfonden}}{\text{Finansiella kostnader exkl. diskonteringseffekter hänförbare till avsättningar}}$	$\frac{-21\,373}{4\,617}$	= -4,6
Räntetäckningsgrad exkl. jämförelsestörande poster, ggr	=	$\frac{\text{Underliggande EBIT + finansiella intäkter exkl. avkastning från Kärnavfallsfonden}}{\text{Finansiella kostnader exkl. diskonteringseffekter hänförbare till avsättningar}}$	$\frac{22\,135}{4\,617}$	= 4,8

Kassaflödesrättetäckningsgrad, ggr	=	FFO + finansiella kostnader exkl. diskonterings effekter hänförliga till avsättningar	$\frac{33\,626}{4\,617}$	=	7,3
Kassaflödesrättetäckningsgrad, netto, ggr	=	FFO + finansiella poster netto exkl. diskonterings- effekter hänförliga till avsättningar och avkastning från Kärnavfallsfonden	$\frac{32\,032}{3\,023}$	=	10,6
Kassaflödesrättetäckningsgrad efter ersättningsinvesteringar, ggr	=	Kassaflöde från den löpande verksamheten minus ersättningsinvesteringar + finansiella kostnader exkl. diskonterings effekter hänförliga till avsättningar och räntedel i pensionskostnad	$\frac{28\,693}{3\,680}$	=	7,8
FFO/räntebärande skulder, %	= 100 x	$\frac{\text{FFO}}{\text{Räntebärande skulder}}$	$\frac{29\,009}{110\,585}$	=	26,2
FFO/nettoskuld, %	= 100 x	$\frac{\text{FFO}}{\text{Nettoskuld}}$	$\frac{29\,009}{64\,201}$	=	45,2
FFO/justerad nettoskuld, %	= 100 x	$\frac{\text{FFO}}{\text{Justerad nettoskuld}}$	$\frac{29\,009}{137\,585}$	=	21,1
EBITDA/finansnetto, ggr	=	EBITDA	$\frac{32\,754}{3\,023}$	=	10,8
EBITDA exkl. jämförelsestörande poster/ finansnetto, ggr	=	EBITDA exkl. jämförelsestörande poster	$\frac{40\,004}{3\,023}$	=	13,2
Soliditet, %	= 100 x	$\frac{\text{Eget kapital}}{\text{Balansomslutning}}$	$\frac{115\,956}{462\,317}$	=	25,1
Skuldsättningsgrad, %	= 100 x	$\frac{\text{Räntebärande skulder}}{\text{Eget kapital}}$	$\frac{110\,585}{115\,956}$	=	95,4
Skuldsättningsgrad, netto, %	= 100 x	$\frac{\text{Nettoskuld}}{\text{Eget kapital}}$	$\frac{64\,201}{115\,956}$	=	55,4
Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital, %	= 100 x	$\frac{\text{Räntebärande skulder}}{\text{Räntebärande skulder + eget kapital}}$	$\frac{110\,585}{226\,541}$	=	48,8
Nettoskuld/nettoskuld plus eget kapital, %	= 100 x	$\frac{\text{Nettoskuld}}{\text{Nettoskuld + eget kapital}}$	$\frac{64\,201}{180\,157}$	=	35,6
Nettoskuld/EBITDA, ggr	=	$\frac{\text{Nettoskuld}}{\text{EBITDA}}$	$\frac{64\,201}{32\,754}$	=	2,0
Justerad nettoskuld/EBITDA, ggr	=	$\frac{\text{Justerad nettoskuld}}{\text{EBITDA}}$	$\frac{137\,585}{32\,754}$	=	4,2

FAKTA OM VATTENFALLS MARKNADER¹

	2015						Totalt
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	
Installerad kapacitet el, MW, 31 december 2015							
Vattenkraft ²	8 700	124	—	2 880	24	—	11 727
Kärnkraft	7 197	—	—	—	—	—	7 197
Fossilkraft	699	—	—	12 972	4 070	—	17 741
– varav gas	—	—	—	1 707	3 420	—	5 127
– varav brunkol	—	—	—	7 767	—	—	7 767
– varav stenkol	—	—	—	2 866	650	—	3 516
– varav olja	699	—	—	632	—	—	1 331
Vindkraft	297	—	342	300	222	698	1 858
Biobränsle, avfall ³	189	—	—	92	2	—	282
Summa el	17 082	124	341	16 243	4 318	698	38 806
Installerad kapacitet värme, MW, 31 december 2015	2 226	—	—	9 902	1 326	—	13 455
Producerad el, TWh							
Vattenkraft	36,1	0,4	—	2,9	0,1	—	39,5
Kärnkraft	42,2	—	—	—	—	—	42,2
Fossilkraft	—	—	1,9	69,2	13,0	—	84,0 ⁶
– varav gas	—	—	—	2,6	8,5	—	11,0
– varav brunkol	—	—	—	55,3	—	—	55,3
– varav stenkol	—	—	1,3	10,9	4,5	—	16,7
– varav olja	—	—	0,5	0,4	—	—	1,0
Vindkraft	0,9	—	1,1	1,1	0,5	2,2	5,8
Biobränsle, avfall	0,3	—	—	1,2	—	—	1,5
Summa el	79,4	0,4	3,0	74,5	13,6	2,2	173,0⁶
Värmeproduktion, TWh							
Fossilbränsle	0,4	—	2,0	16,3	2,1	—	20,9
– varav gas	—	—	—	4,5	2,1	—	6,7
– varav brunkol	—	—	—	5,5	—	—	5,5
– varav stenkol	—	—	1,1	5,8	—	—	6,9
– varav olja	0,4	—	1,0	0,5	—	—	1,9
Biobränsle, avfall	2,9	—	—	1,0	—	—	4,0
Summa värme	3,4	—	2,0	17,3	2,2	—	24,8
Elförsäljning, TWh	73,9	8,4	5,7	89,8	19,4	—	197,2
Värmeförsäljning, TWh	3,6	—	1,9	15,1	2,0	—	22,6
Gasförsäljning, TWh	—	—	—	8,9	41,8	—	50,7
Antal privatkunder	929 000	388 000	—	2 935 000	1 973 000	—	6 225 000
Volym el, TWh privatkunder	8,3	2,6	—	8,4	7,4	—	26,8
Volym el, TWh återförsäljare	4,2	0,6	1,8	27,0	—	—	33,5
Volym el, TWh företag	27,6	4,6	—	21,7	8,9	—	62,8
Antal nätkunder	899 000	—	—	2 304 000	—	—	3 203 000
Antal gaskunder	—	—	—	348 000	1 714 000	—	2 062 000
Elnät							
Transiterad volym, TWh ⁴	69,2	—	—	13,3	—	—	82,5
Distributionsnät, km	178 000	—	—	81 000	—	—	259 000
Antal anställda (heltidstjänster)							
Per land	8 859	65	323	14 998	4 014	177	28 436
Koncernen totalt ⁵							28 567
CO₂-utsläpp per land, Mton	0,3	—	1,7	74,7	7,6	—	84,3
Erhållna CO ₂ -utsläppsrätter, Mton CO ₂ /år	0,5	—	—	2,4	0,3	—	3,2

1) Avrundningsdifferenser på 0,1 förekommer på vissa poster.

2) I Tyskland huvudsakligen pumpkraft.

3) Inklusive torv.

4) Exklusive produktionstransitering.

5) Det finns 131 anställda i andra länder.

6) Värde har justerats jämfört med det värde som presenterades i Vattenfalls bokslutskommuniké 2015.

FAKTA OM VATTENFALLS MARKNADER¹

	2014						Totalt
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	
Installerad kapacitet el, MW, 31 december 2014							
Vattenkraft ²	8 701	128	—	2 880	24	—	11 733
Kärnkraft	6 974	—	—	—	—	—	6 974
Fossilkraft	702	—	1 059	12 971	4 750	—	19 482
– varav gas	—	—	—	1 707	4 100	—	5 807
– varav brunkol	—	—	—	7 767	—	—	7 767
– varav stenkol	—	—	1 059	2 866	650	—	4 575
– varav olja ³	702	—	—	631	—	—	1 333
Vindkraft ⁴	272	—	360	12	224	612	1 480
Biobränsle, avfall	189	—	59	112	2	—	362
Summa el	16 838	128	1 478	15 975	5 000	612	40 030
Installerad kapacitet värme, MW, 31 december 2014							
	2 255	—	1 063	9 911	2 622	—	15 852
Producerad el, TWh							
Vattenkraft	30,9	0,3	—	3,0	0,1	—	34,3
Kärnkraft	49,9	—	—	—	—	—	49,9
Fossilkraft	—	—	3,7	65,9	13,1	—	82,7
– varav gas	—	—	—	2,4	10,5	—	12,9
– varav brunkol	—	—	—	55,4	—	—	55,4
– varav stenkol	—	—	3,7	7,6	2,6	—	13,9
– varav olja	—	—	—	0,5	—	—	0,5
Vindkraft	0,7	—	1,0	—	0,5	1,8	4,1
Biobränsle, avfall	0,2	—	0,3	1,5	—	—	2,0
Summa el	81,7	0,3	5,0	70,4	13,7	1,8	172,9
Värmeproduktion, TWh							
Fossilbränsle	0,4	—	2,8	15,6	3,3	—	22,1
– varav gas	—	—	—	4,5	3,3	—	7,8
– varav brunkol	—	—	—	5,2	—	—	5,2
– varav stenkol	—	—	2,7	5,5	—	—	8,3
– varav olja	0,4	—	—	0,5	—	—	0,9
Biobränsle, avfall	3,0	—	0,4	1,1	—	—	4,5
Summa värme	3,4	—	3,1	16,7	3,3	—	26,6
Elförsäljning, TWh							
	76,3	8,9	8,1	85,6	20,1	—	199
Värmeförsäljning, TWh							
	3,7	—	3,1	14,2	3,2	—	24,1
Gasförsäljning, TWh							
	—	—	—	5,0	40,6	—	45,5
Antal privatkunder							
	934 000	373 000	—	2 854 000	1 993 000	—	6 154 000
Volym el, TWh privatkunder	7,9	2,6	—	7,7	8	—	26,2
Volym el, TWh återförsäljare	4,1	1,1	1,7	22,3	—	—	29,2
Volym el, TWh företag	28,1	4,9	—	21,4	9	—	63,4
Antal nätkunder							
	938 000	—	—	2 293 000	—	—	3 231 000
Antal gaskunder							
	—	—	—	224 100	1 717 700	—	1 941 800
Elnät							
Transiterad volym, TWh ⁵	69,6	—	—	13,3	—	—	82,9
Distributionsnät, km	175 000	—	—	81 000	—	—	256 000
Antal anställda (heltidstjänster)							
Per land	8 870	55	462	16 158	4 369	169	30 083
Koncernen totalt ⁶							30 181
CO₂-utsläpp per land, Mton							
	0,3	—	3,3	72,2	6,9	—	82,7
Erhållna CO₂-utsläppsrätter, Mton CO₂/år							
	0,5	—	—	2,7	0,5	—	3,7

1) Avrundningsdifferenser på 0,1 förekommer på vissa poster.

2) Kapaciteten i Sverige och Finland har uppdaterats för att återge långsiktig kapacitet. Kortsiktiga begränsningar har inte beaktats. I Tyskland ingår huvudsakligen pumpkraftverk.

3) Oljebaserad kapacitet i Sverige har uppdaterats på grund av nedläggning.

4) Konsolidering har korrigerats i en nederländsk vindkraftspark, vilket minskar effekten med 10 MW.

5) Exklusive produktionstransitering.

6) Det fanns 98 anställda i andra länder.

PRO RATA¹

Pro rata – Produktionsdata motsvarande Vattenfalls ägarandel i respektive anläggning

	2015						
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	Totalt
Installerad kapacitet el, MW							
Vattenkraft ²	8 483	124	—	2 880	24	—	11 511
Kärnkraft	4 924	—	—	282 ⁷	—	—	5 206
Fossilkraft	699	—	—	12 891	4 070	—	17 660
– varav gas	—	—	—	1 675	3 420	—	5 095
– varav brunkol	—	—	—	7 767	—	—	7 767
– varav stenkol	—	—	—	2 817	650	—	3 467
– varav olja och övrigt	699	—	—	632	—	—	1 331
Vindkraft	278	—	340	175	322	698	1 813
Biobränsle, avfall	189	—	—	77	2	—	268
Summa el	14 573	124	340	16 304	4 418	698	36 458
Installerad kapacitet värme, MW	2 097	—	—	9 431	1 326	—	12 853
	2014						
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	Totalt
Installerad kapacitet el, MW							
Vattenkraft ²	8 483	128	—	2 880	24	—	11 515
Kärnkraft	4 767	—	—	282	—	—	5 049
Fossilkraft	702	—	1 059	12 890	4 750	—	19 401
– varav gas	—	—	—	1 675	4 100	—	5 775
– varav brunkol	—	—	—	7 767	—	—	7 767
– varav stenkol	—	—	1 059	2 817	650	—	4 526
– varav olja och övrigt ⁸	702	—	—	631	—	—	1 333
Vindkraft	271	—	358	28	328	612	1 597
Biobränsle, avfall	189	—	59	92	2	—	342
Summa el	14 412	128	1 476	16 171	5 104	612	37 903
Installerad kapacitet värme, MW	2 116	—	1 063	9 466	2 622	—	15 267
	2015						
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	Totalt
Producerad el, TWh							
Vattenkraft	34,9	0,4	—	2,9	0,1	—	38,3
Kärnkraft	28,8	—	—	2,1	—	—	30,9
Fossilkraft	—	—	1,9	68,9	13,0	—	83,7
– varav gas	—	—	—	2,5	8,5	—	11,0
– varav brunkol	—	—	—	55,3	—	—	55,3
– varav stenkol	—	—	1,3	10,6	4,5	—	16,5
– varav olja och övrigt	—	—	0,5	0,4	—	—	1,0
Vindkraft	0,8	—	1,1	0,6	0,8	2,2	5,6
Biobränsle, avfall	0,3	—	—	1,2	—	—	1,5
Summa el	64,8	0,4	3,0	75,7	13,9	2,2	160,0
	2014						
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	Totalt
Producerad el, TWh							
Vattenkraft	29,8	0,3	—	3,0	0,1	—	33,2
Kärnkraft	34,0	—	—	2,2	—	—	36,2
Fossilkraft	—	—	3,7	65,7	13,2	—	82,6
– varav gas	—	—	—	2,4	10,6	—	13,0
– varav brunkol	—	—	—	55,5	—	—	55,5
– varav stenkol	—	—	3,7	7,3	2,6	—	13,6
– varav olja och övrigt	—	—	—	0,5	—	—	0,5
Vindkraft	0,7	—	1,0	0,1	0,7	1,8	4,3
Biobränsle, avfall	0,3	—	0,3	1,3	—	—	1,9
Summa el	64,8	0,3	5,0	72,3	14,0	1,8	158,3
	2015						
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	Totalt
CO₂-utsläpp, pro rata							
CO ₂ -utsläpp per land, Mton	0,3	—	1,7	74,2	7,6	—	83,8
	2014						
	Sverige	Finland	Danmark	Tyskland	Nederländerna	UK	Totalt
CO ₂ -utsläpp per land, Mton	0,3	—	3,3	71,7	6,9	—	82,3

7) Den tekniska kapaciteten för Krümmel kärnkraftverk är 673 MW pro rata. Krümmel har dock inget tillstånd för kraftverksamhet och har därför rapporterats med noll kapacitet.

8) Oljebaserad kapacitet i Sverige har uppdaterats på grund av nedläggning.

För övriga förklaringar, se sidan 162.

GRI ~ INNEHÅLL OCH HÄNVISNING

Vattenfalls Års- och Hållbarhetsredovisning är en rapport där information om företagets hållbarhetsrelaterade arbete och utfall beskrivs tillsammans med företagets finansiella utveckling.

Vattenfall har rapporterat enligt Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer sedan 2003. För 2015 följer Vattenfall den senaste versionen av GRI:s G4-riktlinjer och rapporterar på nivå "Core". Det innebär att Vattenfall har identifierat de aspekter som är väsentliga för bolaget och rapporterar på minst en indikator per aspekt. Utestående information redovisas i GRI-indexet på sidorna 167–170. Vissa aspekter, till exempel Vatten och Avloppsvatten och Avfall, är framför allt relevanta på lokal nivå, och har mindre betydelse på koncernnivå. I nuläget finns inga mål på koncernnivå för dessa områden, utan dessa styrs och hanteras lokalt. Rapporteringen rörande lokalsamhällen fokuserar på de affärsområden och aspekter där Vattenfalls verksamhet har störst påverkan.

Vattenfalls övergripande ambition för hållbarhetsredovisningen är att den ska vara transparent och relevant. GRI-indexet visar var det finns information om Vattenfalls rapportering enligt GRI i Års- och Hållbarhetsredovisningen.

Redovisningsprofil och omfattning

Års- och Hållbarhetsredovisningen beskriver de områden där koncernen har betydande miljömässig, social och ekonomisk påverkan. Rapporteringen rörande lokalsamhällen överensstämmer inte exakt med GRI-riktlinjerna, utan i stället används exempel från den mest relevanta verksamheten för att beskriva Vattenfalls påverkan och hantering. Vattenfalls verksamhet, prestationer och resultat rapporteras som en integrerad del av Vattenfalls strategi. Redovisningen omfattar Vattenfallkoncernens alla verksamheter under räkenskapsåret 2015, om annat inte anges, och de siffror som redovisas gäller räkenskapsåret 2015. Vattenfall redovisar hållbarhetsdata årligen och föregående års rapport publicerades den 25 mars 2015.

Avgränsningar

Vattenfalls rapportering omfattar de områden där bolaget har fullständig kontroll över datainsamling och informationskvalitet, vilket innebär bolagets alla verksamheter om inget annat anges. GRI G4 innebär ett ökat fokus på påverkan längs hela värdekedjan, men bolaget kan ännu inte mäta data utanför sin egen verksamhet på ett tillförlitligt sätt. Däremot beskrivs aktiviteter kopplade till såväl leverantörer som kunder. Viktiga händelser och information om förändringar i organisationen under året återfinns på sidorna 9–10 och 63. Förändringar i Vattenfalls leverantörskedja beskrivs på sidorna 34–35. Förändringar i kapitalstrukturen och annan kapitalförändring beskrivs i koncernens Not 49, Specifikationer till eget kapital.

Begränsningar och ändringar i rapporteringen beskrivs även i respektive avsnitt eller kommentar till diagram/tabell.

Vattenfall använder olika definitioner på "leverantör" och "ny leverantör" för sina fyra inköpskategorier som beskrivs på sidan 35. Vattenfall genomför för närvarande ett projekt för att göra definitionerna mer enhetliga för att vara mer konsekvent i sin rapportering med syftet att öka transparensen. För 2015 definieras en leverantör av varor och tjänster som ett bolag som tillhandahåller varor och tjänster till Vattenfall, vars fakturor har betalats. En ny leverantör är ett bolag som ännu inte har några avtal/kontrakt med Vattenfall men kommer att ingå i eller redan deltar i Vattenfalls anbudsprocesser och/eller pre-kvalificeringsprocesser. För bränslen är en kolleverantör ett bolag som levererat kol till Vattenfalls kraftverk för egen användning. En ny kolleverantör är ett bolag som Vattenfall inte tidigare har något sådant avtalsförhållande med. En leverantör av biomassa, kärnbränsle eller bränsle till värmeverk är ett bolag som Vattenfall har ett avtal med medan en ny leverantör är ett bolag som saknar sådant avtalsförhållande med Vattenfall.

Datainsamling och redovisningsprinciper

Miljödata samlas in via koncernens miljörapporteringsprocess. Koncernövergripande definitioner används för alla miljöparametrar för att öka kvaliteten. Redovisningsprinciper för den finansiella rapporteringen återfinns i koncernens Not 3, Redovisningsprinciper. Konsolideringsprinciperna för miljödata är desamma som för finansiella data. Konsolideringen inkluderar dotterföretag där Vattenfall AB äger mer än 50% av rösträtten eller på annat sätt har betydande kontroll. De absoluta CO₂-utsläppen redovisas även i enlighet med Vattenfalls ägarandel i respektive anläggning. De redovisade CO₂-utsläppen är beräknade utifrån bränsleförbrukningen. Det bör noteras att beräkningsmetoderna skiljer sig åt mellan olika länder. Beräkningsmetoderna bestäms av den nationella lagstiftningen, med koppling bland annat till EU:s system för handel med utsläppsrätter. Alla andra utsläpp har antingen mätts eller beräknats utifrån periodiskt återkommande mätningar. Siffror för energianvändning och vattenförbrukning baseras, liksom alla miljödata, på produktionsenheternas egen rapportering. Mätutrustningar kan skilja sig åt på de olika produktionsenheterna beroende på bland annat storlek och typ av verksamhet, men all rapportering ska vara i enlighet med koncernövergripande definitioner och principer. De medarbetardata som presenteras är baserade på verifierade siffror från Vattenfalls årsbokslut.

Externt bestyrkande

Hållbarhetsinformationen i Års- och Hållbarhetsredovisningen för 2015 har översiktligt granskats av Vattenfalls revisorer, Ernst & Young. Därtill har den godkänts av Vattenfalls styrelse.

Hållbarhetsinitiativ och -principer som bolaget anslutit sig till eller stödjer, samt viktiga medlemskap i intresseföreningar och organisationer

Vattenfall har organiserat sitt hållbarhetsarbete i enlighet med FN:s mål för hållbar utveckling. Vattenfall som koncern har också följt det frivilliga FN-initiativet Global Compact sedan 2002 genom det svenska initiativet "Globalt Ansvar". Sedan 2008 är Vattenfall direktanslutet. I och med detta har Vattenfall åtagit sig att stödja och respektera Global Compact och följa OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Implementering och kontroll av efterlevnaden av Uppförandekoden för leverantörer (Code of Conduct for Suppliers), även den baserad på FN:s Global Compact, pågår. Vattenfall följer dessutom FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Vattenfall använder sin års- och hållbarhetsredovisning för att

redovisa sitt arbete med FN:s Global Compact (UNGC), och korsreferenser mellan UNGC och GRI finns i GRI-indexet. Korsreferenserna hänvisar i huvudsak till DMA (Upplysningar om hållbarhetsstyrning) för varje relevant aspekt. Om ett sådant samband saknas, eller om informationen finns på en annan sida, kopplas principen direkt till en indikator. Utöver dessa initiativ, har Vattenfall valt att på koncernnivå ansluta sig till ett antal frivilliga hållbarhetsinitiativ och organisationer.

Exempel på dessa är:

- CSR Europe
- UNEP Sustainable Innovation Forum
- The World Economic Forum

Vattenfall har sin verksamhet främst i västeuropeiska länder (Sverige och övriga Norden, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien). Dessa länder har alla bekräftat International Labor Organizations (ILO) åtta kärnkonventioner. Varje land som har bekräftat en ILO-konvention måste regelbundet avlägga rapport till ILO där de beskriver hur de lever upp till konventionen.

FN:s Global Compact – 10 principer

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

- Princip 1: Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom sfären för företagens inflytande.
- Princip 2: Försäkra att deras egna företag inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter.

ARBETSRÄTT

- Princip 3: Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar.
- Princip 4: Eliminera alla former av tvångsarbete.
- Princip 5: Avskaffa barnarbete.
- Princip 6: Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter.

MILJÖ

- Princip 7: Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker.
- Princip 8: Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande.
- Princip 9: Uppmuntra utvecklandet av miljövänlig teknik.

KORRUPTION

- Princip 10: Motarbeta alla former av korruption, inklusive utpressning och bestickning.

ALLMÄN INFORMATION

DMA och indikator	Sida eller hänvisning	Utestående information	UNGC principer
Strategi och analys			
G4-1	Uttalande från mest senior beslutsfattare	6–8	
Organisationsprofil			
G4-3	Organisationens namn	Framsida, not 1	
G4-4	Varumärken, produkter och tjänster	38–39	8–9: Miljö
G4-5	Lokalisering av huvudkontor	4	
G4-6	Antal länder och namn på dessa där organisationen har verksamhet	4, 162	
G4-7	Typ av ägarskap och legal form	4	
G4-8	Marknader, inklusive fördelning efter geografi, bransch och kundtyp	4, 162	
G4-9	Organisationens storlek, inklusive antal anställda, verksamheter, omsättning, kapital (skulder/eget kapital)	4–5	
G4-10	Antal anställda per kontrakt, kön, region, samt fastanställda, säsongsanställda	54	6: Arbetsrätt
G4-11	Anställda med kollektivavtal, procentuell andel	98% på gruppnivå	3: Arbetsrätt
G4-12	Organisationens leverantörskedja	34–35	
G4-13	Förändring i organisationens storlek, struktur, ägarskap, värdekedja	9, not 5, not 26	1–10
G4-14	Hantering av försiktighetsprincipen	70–78	
G4-15	Externa hållbarhetsprinciper och initiativ som organisationen stödjer	166	
G4-16	Medlemskap i föreningar och bransch-sammanslutningar	166	
EU1	Installerad kapacitet	162–164	
EU2	Energiproduktion, netto	162–164	
EU3	Antal kunder	162–163	
EU4	Längd på transmissions- och distributionsledningar, utifrån spänning	162–163	
EU5	Tilldelning av utsläppsrätter för koldioxidutsläpp	162–163	

ALLMÄN INFORMATION

DMA och indikator	Sida eller hänvisning	Utestående information	UNGC principer
Väsentlighet och avgränsningar			
G4-17	Enheter som ingår och inte ingår i rapportering	165, not 3, not 26	
G4-18	Process för att definiera rapportinnehåll	29, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
G4-19	Identifierade väsentliga aspekter	29, 165, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
G4-20	Respektive aspekts avgränsningar inom organisationen	29, 165, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
G4-21	Respektive aspekts avgränsningar utanför organisationen	29, 165, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
G4-22	Effekt av förändrad information från tidigare rapporter	165–166	
G4-23	Förändringar från tidigare rapporter avseende fokus och avgränsningar	29, 165–166	
Intressentengagemang			
G4-24	Lista över intressentgrupper	29	
G4-25	Identifiering och val av intressentgrupper	29, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
G4-26	Organisationens hantering av intressentgruppsengagemang	29–30 http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
G4-27	Ämnen, frågor och organisationens respons inklusive rapportering	29–30, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
Rapportprofil			
G4-28	Rapportperiod	165	
G4-29	Datum för tidigare rapport	165	
G4-30	Rapportcykel	165	
G4-31	Kontaktuppgift	173	
G4-32	GRI innehåll och hänvisning	165–166	
G4-33	Policy för externt bestyrkande	61, 165	
Bolagsstyrning			
G4-34	Styrningsstruktur, inklusive kommittéer samt styrelseansvar för ekonomi-, miljö- och social påverkan	56–61	
Etik och integritet			
G4-56	Värderingar, principer och Koder för uppförande	34–35, 55, 62–63	1–10

SPECIFIK INFORMATION

DMA och indikator	Sida eller hänvisning	Utestående information	UNGC principer
Ekonomi			
Sektorspecifik aspekt: Forskning och utveckling			
G4-DMA Forsknings- och utvecklingsaktiviteter	31	Fördelningen av resurserna inom FoU rapporteras ej av strategiska och konkurrensmässiga skäl.	
Sektorspecifik aspekt: Nedläggning av kraftverk			
G4-DMA Nedläggning av kraftverk	43		
Miljö			
Aspekt: Energi			
G4-DMA Energi	21, 27		8–9: Miljö
Specifik DMA Energiregler	15–16		
G4-EN3 Energianvändning inom organisationen	157	Total konsumtion av el, värme, kyla och ånga samt såld ånga och kyla rapporteras ej, då data ej finns tillgängligt på koncernnivå.	
Aspekt: Vatten			
G4-DMA Vatten	21, 156		8–9: Miljö
Sektor-specifik DMA Vattentillgång		Rapporteras ej då detta inte är väsentligt då Vattenfall inte har några kraftverk i områden med dålig tillgång på vatten.	
G4-EN8 Vattenkällor	156	Regnvatten och spillvatten från annan organisation rapporteras ej då detta inte är väsentligt jämfört med andra vattenflöden.	
Aspekt: Utsläpp			
G4-DMA Utsläpp	21, 40, 48–49		7–9: Miljö
Specifik DMA Utsläppsregler	15–16	Fokus på reglerverk och policyer för CO ₂ då detta är mest relevant för Vattenfall.	
G4-EN15 Direkta utsläpp av växthusgaser	27, 41, 49, 157, 162–164	Endast CO ₂ (scope 1) rapporteras.	8: Miljö
G4-EN18 Koldioxidintensitet	157	CO ₂ (scope 1) rapporteras.	
G4-EN21 Utsläpp till luft	41, 49, 157	Utsläpp av POP, VOC och HAP redovisas inte då de inte mäts regelbundet eftersom de inte är väsentliga för Vattenfalls anläggningar. Det finns inga specifika legala krav kopplat till dessa utsläpp.	
Aspekt: Avloppsvatten och Avfall			
G4-DMA Avloppsvatten och Avfall	155		8–9: Miljö
Sektor-specifik DMA Kärnkraftsavfall	43		
G4-EN22 Utsläpp av vatten	156		
G4-EN23 Avfall	155		
Aspekt: Granskning av leverantörer			
G4-DMA Granskning av leverantörer	34–35		7: Miljö
Specifik DMA Granskningssystem för nya leverantörer	34–35		
G4-EN32 Granskning av nya leverantörer	35, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/		

SPECIFIK INFORMATION

DMA och indikator	Sida eller hänvisning	Utestående information	UNGC principer
Social			
Arbetsvillkor			
Aspekt: Anställdas hälsa och säkerhet			
G4-DMA	Anställdas hälsa och säkerhet	23, 53–54	1–2: Mänskliga rättigheter 4–6: Arbetsrätt
Specifik DMA	Program för hantering av sjukdomar	53–54	
G4-LA6	Skador, frånvaro och dödsolyckor	54	
Aspekt: Utbildning			
G4-DMA	Utbildning	23, 53–54	6: Arbetsrätt
G4-LA11	Utvärdering och karriärsutveckling	54	Personalkategori rapporteras ej då en sådan uppdelning inte finns tillgänglig på Vattenfall.
Aspekt: Mångfald och jämställdhet			
G4-DMA	Mångfald och jämställdhet	53	6: Arbetsrätt
G4-LA12	Sammansättning av beslutsfattande grupper	54	Minoritetsgrupp rapporteras ej då detta hindras av regler på vissa marknader.
Aspekt: Granskning av leverantörer			
G4-DMA	Granskning av leverantörer	34–35	3–6: Arbetsrätt
Specifik DMA	Granskningssystem för nya leverantörer	34–35	
G4-LA14	Granskning av nya leverantörer	35, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
Mänskliga rättigheter			
Aspekt: Granskning av leverantörer			
G4-DMA	Granskning av leverantörer	34–35	1–2: Mänskliga rättigheter
Specifik DMA	Granskningssystem för nya leverantörer	34–35	
G4-HR10	Granskning av nya leverantörer	35, http://corporate.vattenfall.com/sustainability/	
Samhället			
Aspekt: Lokala samhället			
G4-DMA	Lokala samhället	2, 41, 44–46, 49	1–2: Mänskliga rättigheter 8–9: Miljö
Specifik DMA	Kollektiva rättigheter och engagemang	45	1–2: Mänskliga rättigheter
G4-SO2	Faktisk och möjlig negativ påverkan på det lokala samhället	2, 41, 44–46, 50–51	
Sektor-specifik DMA	Intressenters deltagande i beslutsprocesser	45	1–2: Mänskliga rättigheter
G4-EU22	Fysiskt och ekonomiskt ersätta människor samt ersättning	44–45	
Aspekt: Anti-korruption			
G4-DMA	Anti-korruption	55, 62	10: Korruption
Specifik DMA	Process för riskbedömning	73	10: Korruption
G4-SO4	Information och utbildning för att motverka korruption	55	
Aspekt: Konkurrenshämmande aktiviteter			
G4-DMA	Konkurrenshämmande aktiviteter	55, 62	10: Korruption
G4-SO7	Rättsliga åtgärder mot konkurrensbegränsande verksamhet	55, note 51	
Produktansvar			
Aspekt: Märkning av produkter och tjänster			
G4-DMA	Märkning av produkter och tjänster	38–39	
Specifik DMA	Kundnöjdhet	39	
G4-PR5	Kundnöjdhet	39	

ORDLISTA

APX Amsterdam Power Exchange. Energibörs för Nederländerna, Storbritannien och Belgien.

Aspekt GRI-term som beskriver hållbarhetsområden utifrån kategorierna Miljö, Ekonomi och Samhälle.

Avfallshierarki EU:s prioriteringsramverk för hur avfall ska förebyggas och hanteras.

Biobränsle Förnybara bränslen, till exempel ved, bark och tallolja

Bruttoeffekt Den elektriska effekt som levereras direkt från en anläggnings generator. Mäts i MW (Megawatt).

BSCI (Business Social Compliance Initiative) Initiativ från Foreign Trade Association för att förbättra arbetsförhållanden i fabriker och jordbruk runt om i världen.

CCS Carbon Capture and Storage. Avskiljning och lagring under jord av den koldioxid som uppstår vid förbränning av fossila bränslen.

CHP (Combined Heat and Power Plant). Kraftvärmeverk som producerar både värme och el. Därigenom används en stor del av primärenergien för el- och värmeproduktion med lite spillvärme som följd.

CO₂ Koldioxid.

Derivatinstrument Finansiellt instrument, ofta använt för att hantera risk, vars värde eller värdeförändring är relaterad till ett underliggande instrument, till exempel elkontrakt. Exempel på derivatinstrument är optioner, terminer och swappar.

DMA "Disclosures on Management Approach". Beskriver varför vissa hållbarhetsaspekter är identifierade som väsentliga för företaget och hur styrning och uppföljning av dessa sker.

EEX European Energy Exchange. Elbörsen i Tyskland.

Ekologisk kompensation Åtgärder som genomförs för att skapa nya miljövärden för att kompensera för miljövärden som gått förlorade vid exploatering.

EPD-certifiering Tredjepartsverifierad miljödeklaration i enlighet med ISO 14025 (www.environdec.com).

EPEX Spotmarknad inom EEX. Ingår sedan 2009 i EPEX Spot SE i Paris.

EU 27 Medlemsländerna i EU efter utvidgningen 1 januari 2007.

EU ETS EU Emission Trading System. EU:s handelssystem för utsläppsrätter för koldioxid. Systemet sätter ett tak för totala mängden utsläpp från verksamheterna inom systemet och möjliggör optimering genom handel med utsläppsrätter.

Fossila bränslen Bränslen baserade på kolväteföreningar från gamla sedimentlager - främst kol, olja och naturgas.

Frivilligt naturskydd Åtgärder som syftar till att skydda arter eller naturmiljöer och genomförs på frivillig basis.

Fyllnadsgrad Den mängd vatten som finns lagrad i en damm vid ett specifikt tillfälle och som används för produktion av vattenkraft. Fyllnadsgraden varierar under året beroende på nederbörd och produktion.

Förnybara energikällor Icke ändliga energikällor såsom vattenkraft, biobränslen, vind, sol, tidvatten, havsvågor och geotermisk energi.

Global Compact Förenta Nationernas (FN) tio principer kring mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga frågor, miljö och korruption riktade till företag.

GRI Global Reporting Initiative, en global standard för hållbarhetsredovisning.

Gröna certifikat/elcertifikat Köp- och säljbara certifikat som utfärdas för förnybar energi. Kallas elcertifikat i Sverige.

IED (Industrial Emissions Directive) EU:s industriutsläppsdirektiv. Innebär skärpningar i kraven att ytterligare sänka nivåerna på utsläpp och spill till mark och vatten.

IFRS International Financial Reporting Standards, internationellt regelverk för finansiell redovisning. Tillämpas av Vattenfall sedan år 2005.

Indikator GRI-term som ger kvalitativ eller kvantitativ information om resultat och utveckling av de aspekter som är identifierade som väsentliga för företaget.

Installerad effekt (kapacitet) Den effekt en anläggning är konstruerad för. Mäts vanligen i MW (Megawatt).

ISO 14001 En internationell standard i ISO 14000-serien för fastställande av miljöledning.

ISO 9001 En internationell standard i ISO 9000-serien för fastställande av kvalitetsledning.

Livscykelanalys (LCA) En metod för att påvisa hur stor en produkts totala miljöpåverkan är under dess livscykel, från råvaruutvinning, via tillverkningsprocesser och användning till avfallshantering, inklusive alla transporter och all energiåtgång i mellanleden.

LTIF (Lost Time Injury Frequency) Olycksrelaterad frånvaronivå. Uttrycks som antalet arbetsolyckor (per 1 miljon timmar) där arbetsolyckor definieras som arbetsolyckor med frånvaro över en dag samt dödsfall.

Margin call Marginalsäkerhet som innehavaren av en derivatposition måste ställa för att täcka kreditrisken hos sin motpart (OTC eller börs).

Merit order Engelska för den ordning enligt vilken produktionsanläggningar tas i bruk.

Nettoeffekt Den elektriska effekt en anläggning levererar till anslutet nät, det vill säga bruttoeffekten minskad med anläggningens energiförbrukning. Mäts i MW (Megawatt).

Nominell effekt Den nominella effekten, eller märkeffekten, är den effekt som en generator är konstruerad för. Begreppet används mest om elproducerande kraftverk, till exempel vattenkraftverk och vindkraftverk. Mäts i MW (Megawatt).

Nord Pool Den nordiska elbörsen. Startad av Sverige och Norge 1996.

NO_x Samlingsnamn för kväveoxid, kvävedioxid och liknande kväveoxidföreningar.

OHSAS 18000 En serie standarder som kan ligga till grund för ett ledningssystem för arbetsmiljö.

OTC Over the Counter. Handel utanför börsen (direkt eller via mäklare) med fysiska och finansiella kontrakt.

Oxyfuelteknik Teknik för avskiljning av koldioxid i CCS-anläggningar.

Primärenergi Primärenergi är den energiform som är åtkomlig direkt från ursprungliga källor. Vattenfall använder den tolkning som Eurostat och IEA tillämpar. Det innebär att alla bränslen tilldelas ett primärenergiinnehåll motsvarande deras värmevärde. Uran tilldelas ett primärenergiinnehåll motsvarande den värmemängd som frigörs i kraftverket. Sol- vind- och vattenkraft tilldelas ett primärenergiinnehåll motsvarande den utvunna el- (eller värme-)energin.

SAIDI (System Average Interruption Duration Index) Index för genomsnittlig avbrottsdagar inom eldistribution. Mäts som avbrottslängd per kund och år.

SAIFI (System Average Interruption Frequency Index) Index för genomsnittlig avbrottsfrekvens inom eldistribution. Mäts som antal avbrott per kund och år.

SKB Svensk Kärnbränslehantering AB, ansvarar för hanteringen av radioaktivt avfall i Sverige.

SO₂ Svaveldioxid.

Spotmarknad En marknad där handel sker med omedelbar leverans.

Swap Ett finansiellt instrument som är en kombination av spot och terminsaffär, ett slags finansiellt bytesavtal.

Swedish GAAP Svensk redovisningsstandard "Generally Accepted Accounting Principles". Tillämpades av Vattenfall till och med år 2004.

Terminsmarknad Marknad där köpare och säljare kommer överens om ett fast pris för en framtida leverans av underliggande instrument, exempelvis elkontrakt. (Se även Derivatinstrument.)

Tillgänglighet Faktisk elproduktion i förhållande till maximalt möjlig produktion.

Verkningsgrad Faktiskt utnyttjad energi i förhållande till tillförd energi i ett system.

Volatilitet Mått på hur priset för en vara varierar under en tidsperiod.

Värmeenergi El som produceras via en uppvärmningsprocess, till exempel gasturbin eller med ångprocess i ett kol- eller kärnkraftverk (jämför kraftvärmeverk).

För definition av **finansiella nyckeltal**, se sidorna 159-160.

Effektenheter

- Effekt är energi per tidsenhet
- Effekt anges i watt (W)
- 1 kW (kilowatt) = 1 000 W
- 1 MW (megawatt) = 1 000 kW
- 1 GW (gigawatt) = 1 000 000 kW

Energienheter

- Energi är effekt gånger tid
- 1 kWh (kilowattimme) = 1 kW under en timme
- 1 MWh (megawattimme) = 1 000 kWh
- 1 GWh (gigawattimme) = 1 000 000 kWh
- 1 TWh (terawattimme) = 1 000 000 000 kWh

Viktenheter

- kton (kiloton) = 1 000 ton
- Mton (megaton) = 1 000 000 ton

Spänning

- 1 kV (kilovolt) = 1 000 volt (V)

Vattenfall AB (publ)

169 92 Stockholm

Besöksadress:

Evenemangsgatan 13, Solna

Org. nr. 556036-2138

T 08 739 50 000

www.vattenfall.com

www.vattenfall.se